

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

BALIKESİR ÇEPNİLERİNDEN TESPİT EDİLEN MECMUALAR
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞAHİN ATILLA

BALIKESİR, 2024

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

BALIKESİR ÇEPNİLERİNDEN TESPİT EDİLEN MECMUALAR
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞAHİN ATILLA

TEZ DANIŞMANI

PROF.DR. HALİL İBRAHİM ŞAHİN

BALIKESİR, 2024

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda 201812511002 numaralı Şahin ATİLLA'nın hazırladığı "Balıkesir Çepnilerinden Tespit Edilen Mecmualar Üzerine Bir Araştırma" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 10.06.2024 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Üye (Başkan) Prof. Dr. Satı KUMARTAŞLIOĞLU

İmza

Üye (Danışman) Prof. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN

İmza

Üye Doç. Dr. Mehmet ERSAL

İmza

Enstitü Onayı

ETİK BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

10/06/2024

İmza

Şahin ATİLLA

ÖNSÖZ

Bilim merak ile başlar. Dünya üzerinde var olduğu andan itibaren çevresini algılama ve kendi sorgulama insanoğlunun temel merakı olmuştur. Bu merak doğrultusunda bilgiyi arzulayan insanoğlu araştırma yapma, çevresini analiz etme ve gördüklerini anlamlandırma gereği duymuştur. Pek çok bilim dalı da bu araştırmaların belirli disiplinlere, teknik ve yöntemlere göre yapılmasından meydana gelmiştir. Halkbilimi de insanların kendi ilkel atalarını, gelenek ve göreneklerini, toplumlarında var olan yazılı ve sözlü ürünlerin temelini merak etmesiyle oluşan, kendi teknik ve yöntemleri ile araştırma yaparak veriler ortaya koyan bir bilim dalı olarak bu temelde peyda olmuştur.

Halkbilimi, kendi içerisinde geniş araştırma yelpazesine sahip bir disiplindir. Kaynaklarının çok çeşitli olması dolayısıyla, kendisine geniş bir çalışma alanı yaratan halkbilimi, diğer pek çok sosyal bilim dalı ile de bağlantılıdır. Gelenekler, âdetler, yemek kültürü, edebiyat, din, barınma, sözlü kültür vs. pek çok alanda araştırma yapılabilen bu bilim dalı, genel olarak milli bir hüviyete sahiptir. Her millet ve devlet öncelikli olarak kendi ekseninde araştırma yapmaktadır. Türkler de bu bilim dalı ile tanışmasıyla beraber çoğunlukla kendi kültürleri ekseninde araştırmalar yapmış, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulmasıyla beraber hem Anadolu'da hem de Türklerin yaşadığı diğer coğrafyalarda bu araştırmalar hız kazanmıştır.

Türk halkbiliminin önemli araştırma konularından birisi şüphesiz din ve oluşumları olmuştur. Türklerin ilk dinleri olan Şamanizm'den itibaren mensubiyetine girilen tüm dinler detaylıca araştırmaya tâbi tutulmuş, birbirleri arasında bağlantılar tespit edilmeye çalışılmıştır. İslamiyet'in kabulünden sonra bu din eksenli gelişen âdetler, ritüeller, ibadet şekilleri vb. hususlar halkbilimi araştırmacılarının ışık tutmaya çalıştığı önemli bir çalışma alanı olmuştur. Son yüzyıla kadar dışa kapalı bir din anlayışına sahip olsa da gelişen ve değişen iletişim ortamında daha ulaşılabilir hale gelen Alevi-Bektaşî inanç sistemi, halkbilimi araştırmacılarının dikkatini çekmiştir. Biz de bu araştırmamızda Balıkesir civarında yaşayan ve Alevi-Bektaşî inanç sistemini benimseyen Çepnilerden tespit ettiğimiz iki mecmuayı kaynak alarak, bu konu özelinde inceleme yapmayı değerli bulduk.

Araştırmanın ilk aşamasında teze de konu olan iki mecmuanın, Arap harflerinden Latin harflerine aktarımı yapılmıştır. Bu aktarım sonucunda her iki mecmuada tespit edilen ürünler toplu bir şekilde tasnif edilerek; Şiirler, Dini Metinler ve Diğer Metinler olmak üzere üç bölümde halkbilimi yöntemleri ile incelemesi yapılmıştır. En son kısımda aktarımı yapılan metin yazıçevrim olarak verilmiştir. Bu araştırma ile beraber hem Alevi-Bektaşî araştırmaları literatürüne hem de Çepniler özelinde yapılan tüm çalışmalara destek vermek ve Türk halkbilimi disiplini içerisinde karanlıkta kalmış bazı noktaları aydınlatmak amaçlanmıştır.

Bu çalışma süreci boyunca emeğini, bilgisini ve kaynaklarını benden esirgemeyen, tezin konusunun belirlenmesinden bitimine kadar desteğini sürekli gördüğüm danışman hocam Prof. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN' e, çalışmam esnasında bana sürekli destek olan aileme ve bünyesinde çalışmaktan onur duyduğum kurumumdaki tüm mesai arkadaşlarıma teşekkürlerimi arz ederim.

BALIKESİR, 2024

ŞAHİN ATILLA

ÖZET

BALIKESİR ÇEPNİLERİNDEN TESPİT EDİLEN MECMUALAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

ATİLLA, Şahin

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN

2024, 348 Sayfa

Bu çalışmanın konusu Balıkesir civarında yaşayan Çepnilerden tespit edilen iki mecmuayı Latin harflerine aktarmak ve içerisindeki verileri halkbilimi açısından incelemektir. Alevi-Bektaşî inanç sistemi içerisinde önemli bir yer tutan Çepnilerin dini ritüelleri ile ilgili pek çok bilgiyi bu mecmualar barındırmaktadır. Bir kişi tarafından kayıt altına alınmış bu defterler, içerisinde yazılı olan şiirler, dualar ve diğer bilgiler ile önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Mecmuada yer alan veriler, literatür taraması ile elde diğer bilgiler ışığında incelenmiş, gerekli tasnif çalışması yapılarak bölümler halinde hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Balıkesir, Çepni, Mecmua, Alevilik, Halkbilimi

ABSTRACT

A RESEARCH ON MECMUAS IDENTIFIED

FROM BALIKESİR CHEPNIS

ATİLLA, Şahin

Master Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Advisor: Prof. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN

2024, 348 Pages

The subject of this study is to transcribe two mecmuas identified from the Chepni people living around Balıkesir into Latin letters and examine the data in them from the perspective of folklore. These mecmuas contain a lot of information about the religious rituals of the Chepni people, who have an important place in the Alevi-Bektashi belief system. These notebooks, recorded by one person, are an important source with the poems, prayers and other information written in them. The data in the mecmuas was examined in the light of other information obtained through literature review, and the necessary classification work was carried out and prepared in sections.

Keywords: Balıkesir, Chepni, Mecmua, Alevism, Folklore

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi (Konusu).....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	1
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Araştırmanın Varsayımları	2
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1.6. Tanımlar	3
2. İLGİLİ ALANYAZIN	4
2.1. Kuramsal Çerçeve	4
2.2. İlgili Araştırmalar	4
3. YÖNTEM.....	7
3.1. Araştırmanın Modeli	7
3.2. Evren ve Örneklem.....	7
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri.....	7
3.4. Verilen Toplanma Süreci.....	8
3.5. Verilerin Analizi.....	8
4. BULGULAR VE YORUMLAR	9
4.1. Mecmualar Hakkında Genel Bilgi.....	9

4.2. Mecmualarda Yer Alan Şiirler Üzerine İnceleme	11
4.2.1. Şiirler Hakkında Genel Bilgiler	11
4.2.2. Şairler Hakkında Bilgiler	12
4.2.3. Şiirlerin Nazım Şekli ve Nazım Türü Açısından İncelenmesi.....	14
4.2.4. Şiirler Üzerine Tematik Bir İnceleme.....	22
4.2.4.1. Hak, Muhammed, Ali.....	22
4.2.4.2. Alevi-Bektaşî Yolunun İnanç Esasları	25
4.2.4.3. On İki İmam	30
4.2.4.4. Kerbela ve Matem	33
4.2.4.5. Alevi-Bektaşî Yolunun Uluları: Hacı Bektaş Veli, Pir Sultan Abdal	34
4.2.4.6. İnsanın Yaratılışı, Devri ve Ölüm	37
4.2.4.7. Devirden, Felekten ve Erkânı Bozanlardan Şikayet	40
4.3. Mecmualarda Yer Alan Dini Metinler Üzerine İnceleme	45
4.3.1. Dua, Gülbenk ve Tercemanlar	45
4.3.2. Sure ve Ayetler	50
4.3.3. Salavat/Salâtüselâmlar	51
4.3.4. Hadis ve Sözler	52
4.3.5. Dini Bilgiler	53
4.3.6. Diğer Dini Metinler	56
4.4. Diğer Metinler	60
4.4.1. Tarihi Kayıtlar.....	60
4.4.2. Zaman İfadesi ve Tarihler.....	62
4.4.3. Bilmeceler	63
4.4.4. Bektaşî Fıkraları.....	64
4.4.5. Diğer Kayıtlar	64
4.5. Mecmuaların Çeviri Metni	65
4.5.1. 1 No'lu Mecmua	65
4.5.2. 2 No'lu Mecmua	297
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	339
5.1. Sonuçlar	339
5.2. Öneriler	340

KAYNAKÇA	341
EKLER.....	344

ÇİZELGELER LİSTESİ

<u>Cizelge 1.</u> Mecmualarda Yer Alan Şair ve Şiir Sayıları.....	12
<u>Cizelge 2.</u> Mecmualarda Yer Alan Şiirlerin Nazım Türü ve Nazım Şekli Durumu.....	14

KISALTMALAR LİSTESİ

Akt.	: Aktaran
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
Vb.	: Ve Benzeri
Vs.	: Vesaire
Yy.	: Yüzyıl

1.GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Problemi (Konusu)

Araştırmanın konusu; Balıkesir ili, Altıeylül ilçesi, Kavakbaşı Mahallesi'nde yaşayan Çepnilerden tespit edilen iki mecmuayı Latin harflerine aktarmak ve içerisinde bulunan kayıtları inceleyerek bölgede yaşayan Çepniler ve Alevi-Bektaşî inanç sistemi hakkında veriler ortaya koymaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Alevi-Bektaşî inanç sistemi, uzun yıllar boyunca gizli kalmış, dış ile bağlantısı az olduğu için izole bir yapıda tarihsel yolculuğunu geçirmiştir. Bu inanç sisteminin ezoterik yapısının günümüz koşullarında araştırmacılar için daha ulaşılabilir bir konuma gelmesi ile beraber üzerinde yapılan çalışmalar da hız kazanmıştır. Kendi içerisinde hizmet sahiplerine aktararak sözlü ve yazılı ortamda var olan bu dini yapı, araştırmacılar tarafından çeşitli yönleri ile incelenmiştir.

Bu araştırmada da Alevi-Bektaşî inanç sistemi ve kültür ortamı içerisinde var olan Balıkesir Çepnilerinden tespit edilen iki mecmuayı incelemek amaçlanmıştır. Bu amaca istinaden incelediğimiz mecmualardan yola çıkarak Balıkesir Çepnileri hakkında veriler ortaya koymak; dine, hayata, evrene ve edebiyata bakışları hususunda çıkarımlar yapılabilecek ürünleri aktarmak önceliklenmiştir. Her iki mecmuanın da alfabetik çevirisini yapmak, ortaya çıkan ürünleri tasniflemek ve bu ürünler üzerinde inceleme yapmak çalışmanın temel amacının aşamalarını oluşturmaktadır. Genel anlamda ise bu çalışmanın amacı Alevi-Bektaşî araştırmalarına destek vermek, konu özelinde yapılacak diğer çalışmalara kaynak olmak ve Türk halkbiliminin gelişimine katkı sağlamaktır.

1.3. Araştımının Önemi

İnanç unsurları yeryüzünde her zaman merak konusu olmuş ve insanların ilgisini çekmiştir. Dünyanın farklı noktalarında çeşitli dinler var olmuş ve bu dinler araştırılmaya, öğrenilmeye değer görülmüştür. İslam dini de yüzyıllardan beri süregelen tarihi serüveninde pek çok araştırmacı tarafından merak unsuru olmuş ve farklı yönleri itibariyle incelenmiştir. Gerek İslam dini gerekse bu dinin içerisinde bulunan mezhep ve dini anlayışlar üzerine araştırmalar yapılarak insanlar tarafından daha iyi algılanması sağlanmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmanın önemi İslam dini içerisinde bir algılama şekli olan ve uzun yıllar “sır” olarak kendi içerisinde muhafaza edilerek diğeri ile paylaşılmayan Alevi-Bektaşî inanç sistemini anlamaya yardımcı olacak verileri ortaya koymaktır. Haklarında son yüzyıla kadar çok fazla bilgi ve araştırma bulunmayan bu inanç sistemini, Balıkesir Çepnileri özelinde tespit edilen yazılı kaynaklar vasıtasıyla incelemek, genel olarak bu dini oluşumu algılamada önem arz edecektir. Bu konunun seçilmesi ile Balıkesir Çepnileri hakkında daha fazla bilgi sahibi olunacak ve incelemesi yapılan iki mecmua içerisinde yer alan ürünler, bu alan üzerinde çalışma yapan diğeri araştırmacılar için kaynak niteliğî taşıyacaktır.

1.4. Araştımının Varsayımları

Bu araştırma; Alevi-Bektaşî inanç sistemi içerisinde yer alan Balıkesir Çepnileri hakkında bilgi sahibi olunması ve bu konu özelinde oluşturulmuş alanyazına katkıda bulunması açısından önemli veriler ihtiva eder. Sözlü kültürde kalmayıp yazıya aktarılarak gelecek nesillere aktarılan el yazması eserlerin, birinci kaynaktan tespit edilerek incelenmesi, ilgili bilim dalına ait literatürü zenginleştirecektir. İncelediğimiz mecmualar da Alevi-Bektaşî araştırmaları için literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

1.5. Araştımın Sınırlılıkları

Bu araştırma; Balıkesir ili Altıeylül ilçesine bağlı Kavakbaşı Mahallesi'nden tespit edilen, mürettibi belli olmayan, Alevi-Bektaşi inanç sistemi içerisinde yaşayan epnilere ait iki mecmua ve kuramsal ereve açısından ulaşılabilen kaynaklar ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Balıkesir: Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içerisinde, Marmara Bölgesi'nin güneyinde yer alan il.

epni: epniler, Anadolu'nun fetih ve iskanında önemli roller alarak Anadolu'nun Türkleşmesinde büyük paya sahip Oğuz boylardan biridir. epniler farklı blgere yerleşerek hayatlarını sürdürmüşlerdir (Sümer, 1993).

Mecmua: Eski kütüphanelerimizde veya şahısların ellerinde baba yadigrı, çoğu zaman anonim, el yazması birtakım kitaplar vardır. Bu kitaplar şekil bakımından birer defterden başka bir şey değildirler. Bunların alttan yukarıya, uzunlamasına aılanlarına cönk, sağdan sola, soldan sağa, bugünkü eserlerde olduğu gibi tertip edilenlerine mecmua adı verilir (Elçin, 2001).

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu araştırmanın kuramsal çerçevesini genel anlamda Alevi-Bektaşî araştırmaları oluşturmaktadır. Din eksenli yapılan Türk halkbilimi çalışmalarında önemli yer tutan Alevi-Bektaşî araştırmaları kendi içerisinde çok geniş bir alana sahiptir. Bu araştırma alanlarının bir kısmına da inanç sistemi bünyesinde bulunan Çepniler oluşturmaktadır. Çepniler özelinde yapılan pek çok araştırma ile beraber hem onlar hakkındaki birçok konuda bilgi sahibi olunması hem de bağlı oldukları Alevi-Bektaşî inanç sisteminin anlaşılması kolaylaşmıştır. Bu çalışma ile de Balıkesir ili, Altıeylül ilçesi, Kavakbaşı Mahallesi'nden tespit edilen iki mecmua araştırmanın temeline konularak hem bölgede yaşayan Çepniler hem de Alevi-Bektaşî inanç sisteminin daha iyi anlaşılmasına kaynak sağlayacak veriler ortaya konulacaktır.

2.2. İlgili Araştırmalar

- 1) Kadioğlu İsmail Hakkı, **Çepniler: Balıkesirde**, Halkevi Neşriyatı Vilayet Matbaası, 1935

Balıkesir Halkevi Neşriyatı tarafından yayımlanmış bu eser, Balıkesir bölgesinde yaşayan Çepniler hakkında pek çok anlamda ilk özelliği taşımaktadır. 78 sayfadan oluşan eserde Çepniler hakkında genel bilgiler, yaşadıkları coğrafya, inanç yapıları ve geleneksel tutumları üzerine veriler bulunmaktadır.

- 2) Prof. Dr. Faruk SÜMER, **Çepniler: Anadolu'nun Bir Türk Yurdu Haline Gelmesinde önemli Rol Oynayan Oğuz Boyu**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, 1992

Prof. Dr. Faruk SÜMER tarafından yazılmış eserde Çepniler kapsamlı olarak ele alınmıştır. 140 sayfa olan eserde Çepnilerin tarih sahnesine çıkışı ve serüveni ilgili

tarihsel bilgiler yer almaktadır. Çepniler özelinde başvurulacak önemli ve ilk kaynak hüviyetine sahip eser 1992 yılında yayımlanmıştır.

- 3) Betül Zahide KAÇAR, **Çepnilerde Din ve Sosyal-Kültürel Hayat(Giresun Örneği)**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2010
Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Prof. Dr. Zeki ARSLANTÜRK danışmanlığında hazırlanan bu doktora tezi, Giresun bölgesinde yaşayan Çepnilerin dini yapılarını ve din etrafında gelişen sosyal hayatlarını, detaylı bir şekilde yapılmış alan araştırması ile incelemiştir. 167 sayfa olan eser genel olarak dinbilim bakış açısı ile hazırlanmıştır.
- 4) Prof. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN, **Çepniler: Tarih, İnanış Ve Halkbilimi**, Altınpost Yayınları, 2013
Balıkesir bölgesinde yapılan alan araştırmaları ve derlemeler kaynak alınarak hazırlanmış eser, Çepniler üzerine yapılmış en kapsamlı araştırmalardandır. Tarih, inanç sistemi, gelenek ve âdetler başta olmak üzere halkbilimsel bakış açısı ile oluşturulmuştur. Çepniler hakkında genel bilgileri bulabileceğimiz eser 400 sayfadır.
- 5) Süleyman PEKİN, **Harşit Havzasında Çepniler**, Berikan Yayınevi, 2014
Harşit Nehri boyunca yerleşen Çepniler özelinde yapılan bu araştırma, bölge halkının tarihsel yolculuğu ve bölgeye yerleşme safahatini, dini inançlarını ve oluşum şeklini ele almaktadır. Doğu Karadeniz bölgesinde yaşayan Çepniler üzerine alan araştırması yapılarak oluşturulmuş eser, 287 sayfadır.
- 6) Dr. Abanoz KÜÇÜK, **Giresun Çepnileri Tarih – Halk Edebiyatı – Halkbilimi**, Paradigma Akademi, 2014
Giresun bölgesinde yaşayan Çepniler üzerine halkbilimsel yöntemler kullanılarak hazırlanan eser, çevrede yaşayan Çepnilerin gelenek, kültür, ritüel ve dini oluşumları hususunda veriler içermektedir. 498 sayfalık bu eserde bölgede yaşayan Çepnilerin tarihsel yolculuğu da anlatılmıştır.
- 7) Nurdane ÖZDİN, **Çepniler: Tarihçesi ve İslam Yorumları**, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019
Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Dr. Aytekin ŞENZEYBEK danışmanlığında hazırlanmış bu yüksek lisans tezi, Çepniler

hakkında tarihsel bilgiler barındırmanın yanısıra Çepnilerin dini yorumları üzerine de veriler içermektedir. 94 sayfalık bu yükseklisans tezi dinbilim bakış açısı ile hazırlanmıştır.

- 8) Cansu AYDIN, **Karesi İlçesi (Balıkesir) epnilerinin Halkbilimi rnleri zerine Bir Araştırma**, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2022

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Prof. Dr. Halil İbrahim şAHİN danışmanlığında hazırlanan bu yükseklisans tez çalışması ile Balıkesir ili Karesi ilçesinde yaşayan Çepniler hakkında alan araştırması yapılıp halkbilimsel yöntemler kullanılarak veriler ortaya koyulmuştur. Karesi ilçesi sınırları içerisinde yer alan ve Alevi-Bektaşi inanç sistemine mensup olan Çepnilerin tarihleri, dini ritüelleri, edebi ürünleri, din anlayışları, gelenek ve görenekleri ile ilgili pek çok husus bu çalışmada yer almaktadır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; Balıkesir ili Altıeylül ilçesine bağlı Kavakbaşı Mahallesi'nden tespit edilen ve Arap harfleri ile yazılmış iki mecmuayı Latin harflerine aktararak, içerisinde bulunan ürünler üzerinde çalışma yapılan bir transkripsiyon ve inceleme araştırmasıdır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, Alevi-Bektaşî inanç sisteminin Türk halkbilimi açısından daha anlaşılabilir bir duruma gelmesi; bu inanç sistemine bağlı kişilerin yönelimlerinin, evren ve dünyayı algılama şekillerinin, ibadet biçimlerinin, edebiyata bakışlarının, ritüel yapılarının detaylı bir şekilde bilim dünyasına kazandırılmasıdır. Örneklem ise Balıkesir civarında yaşayan ve Alevi-Bektaşî inanç sistemine mensup Çepniler hakkında, Altıeylül ilçesine bağlı Kavakbaşı Mahallesi'nden tespit edilen iki mecmuayı kaynak olarak ve gerekli literatürü takip ederek, yazıya aktarılmış kültür ürünleri hakkında inceleme yapmak ve veriler ortaya koymaktır.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmada kullanılan veriler alandan tespit edilerek kayıt altına alınan iki el yazması mecmua ve bu konuyla ilgili yapılan literatür taraması sonucu elde edilen bilgilerden oluşmaktadır. Tespit edilen mecmuaların incelenmesi ve içerisinde bulunan ürünlerin Latin harflerine aktarılması ile bu ürünler hakkında alanyazından gerekli bilgiler elde edilerek kullanılması araştırmanın veri toplama tekniklerini oluşturmaktadır. Bu çalışma esnasında alan ile ilgili önemli yazılı kaynaklar başta olmak üzere elektronik ortamdan da elde edilen kaynaklar işlenerek kullanılmıştır.

3.4. Verilen Toplanma Süreci

Verilerin toplanma süreci araştırmaya da konu olan mecmuaların tespiti ile başlamaktadır. Tespit edilen iki mecmua Arap harflerinden Latin harflerine aktarılmıştır. Bu işleme müteakip mecmualarda yer alan eserlerin Alevi-Bektaşi inanç sistemi çevresinde oluştuğu ve tespit edildiği bölgede yaşayan Çepnilere ait bilgiler bulunduğu görülmüştür. Mecmualardaki şiir, dua ve diğer metinlerin incelenebilmesi için gerekli literatür taraması yapılarak hem Alevi-Bektaşi kültürü hem de Çepniler hakkında veriler elde edilmiş, bu veriler mecmualardaki ürünler ile harmanlanarak incelenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmada ilk olarak mecmuaların Arap harflerinden Latin harflerine aktarma işlemini yapılmıştır. Mecmularda var olan eserler; şiirler, dini metinler ve diğer ürünler olarak üç ayrı bölüme ayrılarak kendi içerisinde incelemeye tâbi tutulmuştur. Mecmularda yer alan şiirler; genel olarak ihtiva ettiği özellikler, şairleri, nazım şekil ve türleri, temaları ve içerikleri olarak farklı başlıklar altında ilgili kaynaklardan alınan bilgiler ile desteklenerek incelenmiştir. Dini metinler kendi türlerine göre tasniflenerek mecmualardan alınan örnekler ile analiz edilmiştir. şiirler ve dini metinler dışında kalan ürünler de kendi arasında incelenip analizi yapılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Mecmualar Hakkında Genel Bilgi

Din ve dil, tarih boyunca hep birlikte var olmuş ve birbirlerinden beslenmişlerdir. Dil var olmadan önce dahi insanoğlunun kendini ve çevresini tanımaya çalıştığı dönemde, üstün olarak gördüğü varlıklara tapması, onların çevresinde ritüeller oluşturması aşikardır. Bir iletişim biçimi olarak dilin ortaya çıkması ile beraber insanlık, kendi inançlarını ve dinlerini sözlü olarak da ifade etme gereği duymuştur. İnanışlar çevresinde gelişen dil zamanla kendi unsurlarını meydana getirmiştir. Tanrısını yüceltmek, ona olan sevgisini dile getirmek, af dilemek veya medet ummak isteyen insanoğlunun din ekseninde oluşturduğu sözlü kültür ürünleri, zamanla kendine ait bir literatür de oluşturmuştur.

İslam dini, Kuran'ın Hazreti Muhammed'e gönderildiği dönemden başlayarak insanlar tarafından kabul edilmiş ve geniş coğrafyalara yayılmış bir inanç türüdür. Yazılı bir kaynağa dayanmasına karşılık, Hazreti Muhammed'in ölümü sonrasında bu dini algılama boyutunda farklılıklar yaşanmıştır. Ortodoks İslam anlayışından sapmalar olmuş, Müslümanlar arasındaki düşünce farklılığından doğan çeşitli heterodoks yapılar meydana gelmiştir. Alevilik de bu heterodoks yapılardan birisi olmuştur. Genel anlamda Hazreti Ali ve On İki İmam eksenli bir İslam anlayışına sahip Alevi-Bektaşî inanç sistemi, gerek dini ritüellerde gerekse ibadet faaliyetlerinde dili oldukça güçlü kullanmışlardır. Alevilik-Bektaşîlik, hem sözü akılda tutma ve yaşatma özelliği hem de söyleyiş güzelliği yaratması bakımından dini unsurları edebi ürünler ile birleştirerek kullanmış dini bir anlayıştır. Sözlü kültürde oluşan bu dini anlayışın unsurları, yazının halk arasında daha yaygın kullanılmaya başlamasıyla cönk ve mecmua olarak adlandırılan defterlere de aktarılmıştır.

Bu tezin konusu olarak araştırma gereği duyduğumuz mecmualar da Alevi-Bektaşî inanç sistemi içerisinde yer alan Çepnilerden tespit edilerek incelenmiş ve muhteviyatında bu inanç sistemi merkezli dini ve edebi ürünlerin olduğu görülmüştür. Mecmuaların genel

özellikleri aşağıda maddeler halinde verilmiş, müteakip bölümlerde içerisinde bulunan ürünler incelenmiştir.

- Her iki mecmua da Balıkesir ili Altıeylül ilçesi Kavakbaşı Mahallesi'nden tespit edilmiştir.
- Defterler birbirinden farklı boyuttur. 1 No'lu Mecmua 148mm x 210mm ebatındadır. 2 No'lu Mecmua 105mm x 148mm ebatındadır.
- Her iki mecmua da Arap harfleri ile yazılmıştır.
- 1 No'lu Mecmua'nın yaprak düzeni defterin başından başlayarak soldan sağa şeklinde tutulmuş iken, 2 No'lu Mecmua'da defterin sonundan başlayarak sağdan sola şeklinde yazılmıştır . Sayfa satırları ise her iki mecmuada Arapça'ya uygun şekilde sağdan sola doğrudur.
- Mecmuaların her sayfası yazılı değildir; boş sayfaları da vardır.
- Her iki mecmua da; mecmuayı kullanma şekli, yazı stili, konu bütünlüğü ve dilin kullanılma biçimi açısından benzer özellikler taşımaktadır. Buradan yola çıkarak her iki mecmuayı da tek bir kişinin yazdığı değerlendirilmektedir. Yazan kişinin kimliği ile ilgili bilgi mevcut değildir.
- Her iki mecmua da mavi kalem ile yazılmıştır. Bazı sayfalardaki yazılar yıpranmaya bağlı olarak daha silik durumdadır.
- Mecmualar, dil özellikleri bakımından incelendiğinde mürettibin kullandığı ağız gereği harflerde ve kelimelerde değişiklik olduğu görülmektedir. Ayrıca aynı kelimeler farklı şekillerde kullanılmıştır. Bu durum yazı eğitimi almamış bir kişi tarafından kaleme alındığını düşündürmektedir.
- 1 No'lu Mecmua'nın üst kısımda sayfa numaraları var iken 2 No'lu Mecmua'da sayfa numarası bulunmamaktadır.
- Mecmuaların yazılma tarihi ile ilgili ikisinde de herhangi bir ibare bulunmamaktadır.
- Bazı metinler okuyucuya kolaylık sağlaması için harekelenmiştir.
- Mecmualarda yer alan şiir, dua, metin veya notların herhangi bir sıralanma düzeni yoktur. Defterin sayfalarına bir sıra gözetilmeksizin yazılmıştır.

- 1 No'lu Mecmua'nın büyük kısmını şiirler oluştururken 2 No'lu Mecmua'da çoğunlukla dua, gülbenk ve tercemanlar bulunmaktadır.
- Mecmuaları yazan kişinin hangi tarihler arasında yaşadığı belli değildir. Ancak mecmualarda yer alan tarihler (annesinin ölüm tarihi/ önemli olaylar için kayıt aldığı tarihler) ve mecmuaların kağıt özellikleri dolayısıyla 20. yy.da yaşadığı düşünülmektedir.
- Metin, şiir ve duaları aynı sayfa içerisinde birbirinden ayırmak için çizgi ve işaretler kullanılmıştır.
- Mecmularda yer alan herhangi bir metinde noktalama işareti bulunmamaktadır.

4.2. Mecmualarda Yer Alan Şiirler Üzerine İnceleme

Balıkesir Çepnilerinden tespit edilmiş bu iki mecmua üzerinde yapılan inceleme sonucu her iki mecmuanın da önemli bir bölümünü şiirlerin oluşturduğu görülmüştür. Bu şiirler, Alevi-Bektaşî inanç sisteminden kaynağını alarak oluşturulmuş ve aynı inanç dairesi içerisinde işlevini yerine getiren deyişlerden meydana gelmektedir. Mecmuaları tertip eden kişinin işlevsel seçiciliği ile kağıda aktarılmış bu şiirler, Alevi-Bektaşî inanç sistemi ve Çepniler üzerinde şiirlerin ne gibi fonksiyonları olduğu hususunda bize yol göstermektedir. Bu bölümde, söz konusu iki mecmuada yer alan şiirler hakkında genel bilgiler verilerek, şairleri, tür ve şekil özellikleri ve temaları üzerinde bir değerlendirme yapılacaktır.

4.2.1. Şiirler Hakkında Genel Bilgiler

- 1 No'lu Mecmua ve 2 No'lu Mecmua'da şiir niteliği taşıyan 146 metin vardır. 146 şiirin 139'u 1 No'lu Mecmua'da, 7'si 2 No'lu Mecmua'dadır. 1 No'lu Mecmua'nın büyük bir kısmını şiirler oluştururken, 2 No'lu Mecmua'da şiirler diğer metinlere göre az sayıdadır.
- Söz konusu mecmualar, ihtiva ettiği şiirler itibarıyla Alevi-Bektaşî kültürüne ait özellikler göstermektedir. Şiirlerde genel olarak Hazreti Ali, On İki İmam, Alevi-

Bektaşî inanç sistemine dair didaktik hususlar ve Kerbela olayı gibi konular işlenmiştir.

- Şiirlerin, mecmualar içerisinde herhangi bir dizilimi olmayıp konusu, türü veya söyleyeni göz önüne alınmadan, derleyicisi olan kişinin kullanım amacı veya zevkine göre oluşturulmuştur.
- Aynı sayfada yer alan şiirler arasına ayırt etme maksatlı çizgiler çekilmiş veya yıldız işareti yapılmıştır. Ayrıca bir şiir içerisindeki haneler arasına da belirleyici olarak tek veya çift çizgi çekilmiştir.
- Şiirler çoğunlukla “Bismişah” veya “Allah” ibaresi ile başlayıp, “Tamam” ile bitmektedir. Başlangıç ve bitişinde farklı ibarelerin olduğu yahut hiçbir şeyin olmadığı şiirler de mevcuttur.
- Şiirler mecmuaya yazılırken, bir mısra tek satırda, iki mısra tek satırda veya düzensiz bir şekilde arka arkaya sayfaya geçirildiği yazım şekilleri mevcuttur.
- Bazı şiirler, şiiri ezberleyen veya yazıya aktaran kişinin unutmasından ya da bilgi eksikliğinden dolayı eksilmeye veya değişikliklere uğramıştır. Eksik kelimeler, mısralar ve haneler olmakla beraber bazı şiirlerde şairin de değiştiği, şiirlerin daha önceki varyantlarına bakıldığında görülmektedir.
- Şiirlerin birkaçının üst kısmında nazım türüne dair bilgi bulunsa da genel olarak mecmuaları mürettep eden kişi böyle bir kaygı taşımamıştır.

4.2.2. Şairler Hakkında Bilgiler

Mecmualarda toplam 146 şiir yer almaktadır. Bu şiirlerin 131’inde mahlas bulunurken geriye kalan 15 şiirde, şiirin söyleyeni veya yazarı ile ilgili bir ibare bulunmamaktadır. 131 şiirde, 39 farklı şairin mahlası vardır. Şairlerin dağılımını, genel olarak Alevi-Bektaşî inanç sisteminin uluları ve bu kültür çevresinde şiir söyleyen kişiler oluşturmaktadır. Pir Sultan Abdal, Hatayi, Kul Himmet, Genç Abdal, Kul Hüseyin, Hacı Bektaş Veli gibi Alevi-Bektaşî kültüründe büyük öneme sahip kişilerin eserlerine mecmualarda yoğunluk verilmiştir. Mecmualarda yer alan şairlerin ve onlara ait olan şiirlerin sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Çizelge 1. Mecmualarda Yer Alan Şair ve Şiir Sayıları

NO	ŞAİR	ŞİİR SAYISI
1	Şâh Hatâî	36
2	Pir Sultân ‘Abdâl	31
3	Kul Himmet	10
4	Genç ‘Abdâl	5
5	Kul Hüseyin	5
6	Teslim ‘Abdâl	4
7	Hacı Bektâş Velî	3
8	Karacaoğlan	2
9	Kul Mustafa	2
10	Sefil Sâdık	2
11	Sersem ‘Ali	2
12	Dervîş ‘Ali	2
13	Harâbi	1
14	Cemali	1
15	Virdi Dervîş	1
16	Ballı	1
17	Halîl	1
18	Deli Birhân	1
19	Destim ‘Abdâl	1
20	Dervîş Mehemmed	1
21	Rûhî	1
22	Hâşim	1
23	Şemsi Baba	1
24	Dervîş Süleymân	1
25	Fedâî	1
26	Bosnevî	1
27	Kul Velî ‘Abdâl	1
28	Yeşil ‘Abdâl	1
29	Garipoğlu	1
30	Vîrânî	1
31	Hafiyâ	1
32	Yunus Emre	1

33	Muhammed	1
34	Kul Cevrî	1
35	Fûzûlî	1
36	Nesîmî	1
37	Bakî	1
38	Kaygusuz ‘Abdâl	1
39	‘Aşık ‘Asım	1
40	Mahlas Olmayan	15
	Toplam	146

4.2.3. Şiirlerin Nazım Şekli ve Nazım Türü Açısından İncelenmesi

Mecmualarda yer alan şiirlerin, nazım birimi olarak 139’u dörtlük, 7’si beyit şeklindedir. Dörtlük nazım birimi ile yazılmış şiirlerden en az olan 1, en çok olan 21 haneden oluşmaktadır. Beyit nazım birimi ile yazılmış şiirler ise en az 1, en çok 30 haneden oluşmaktadır. Genel olarak mecmuada yer alan şiirler 5-6 haneden meydana gelmiştir. Şiirlerin büyük bir çoğunluğu hece ölçüsü ile söylenmiş ve yazılmıştır.

146 şiirin 133’ü koşma nazım şekli ile, 3’ü gazel nazım şekli ile, 1’i kaside nazım şekli ile oluşturulmuştur. Bunlar dışında kalan 9 şiirin, tek haneden oluştuğu, kafiye şemasının belirsizliği ve ölçüsünün tespit edilememesi sebebiyle nazım şekli tespit edilememiştir. Bu şiirleri, mecmuaları oluşturan kişinin sayfaların kenarına not ettiği manzum parçalar oluşmaktadır.

İncelemesini yaptığımız her iki mecmua da Alevi-Bektaşî inanç sistemi çerçevesinde oluşturulduğu için, içerisinde yer alan şiirlerin nazım türleri de bu inanç sistemi merkezli olmuştur. Bu şiirlerin 137’sinde tür ayrımı yapılabilirken, nazım şekli tespiti de yapılamayan 9 manzumun nazım türü belirlenememiştir. 137 şiir içerisinde 73 nefes, 20 nutuk, 20 düvaz, 5 münacat, 4 mededname, 4 maktel Hüseyin, 2 mevlid, 2 vücudname, 2 ilahi, 1 ayetleme, 1 elifname, 1 miraçname, 1 dolapname, 1 naat bulunmaktadır.

Her iki mecmuada yer alan şiirlerin nazım türü, nazım şekli, nazım birimi ve hane sayısı aşağıdaki tabloda detaylı bir şekilde verilmiştir.

Çizelge 2. Mecmualarda Yer Alan Şiirlerin Nazım Türü ve Nazım Şekli Durumu

SIRA NO	ŞİİR İLK MISRASI	MAHLAS	NAZIM BİRİMİ	HANE SAYISI	TÜR	ŞEKİL
1 No'lu Mecmua						
1	Gözlüye gözlüye gözlerim dört oldu	Pir Sultân 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
2	Gül bitdiği yeri bilirim dersin	Kul Himmet Üstâdım	DÖRTLÜK	7	NEFES	KOŞMA
3	Bir gün Muhammed evde otururken	Şâh Hatâî	DÖRTLÜK	9	NEFES	KOŞMA
4	Varlık deryâsına dalma ey kardeş	Harâbi	DÖRTLÜK	3	NUTUK	KOŞMA
5	Ne dedim de göze değdim erenler	Velî	DÖRTLÜK	5	MEDEDNAME	KOŞMA
6	Dağlar ile taşlar ile çağırayım Mevla'm seni	Yûnus	DÖRTLÜK	6	İLAHÎ	KOŞMA
7	Yas mâtem günleri derdimi yeniler	Pir Sultân	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
8	İndim Koç Baba'yı tâvâf eyledim	Pir Sultân	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
9	Muhammed'le Ali bir nurdan geldi	Cemali	DÖRTLÜK	10	NEFES	KOŞMA
10	Hızır Paşa gelip gitmeden	Pir Sultân 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
11	Yüz bin matâh gelir satılmak için	Virdi Derviş	DÖRTLÜK	5	NUTUK	KOŞMA
12	İşte geldim işte gittim	Teslîm 'Abdâl	DÖRTLÜK	8	NEFES	KOŞMA
13	Birini tutan birliğe yeter	Şâh Hatâî	DÖRTLÜK	4	NUTUK	KOŞMA
14	Evveli gününde 'aşır ayında	Pir Sultân	DÖRTLÜK	5	NUTUK	KOŞMA
15	Her sabah her sabah seher vaktinde	Kul Himmet Üstâdım	DÖRTLÜK	6	NAAT	KOŞMA
16	Muhammed 'Ali'nin postunda oturan	Ballı	DÖRTLÜK	5	NUTUK	KOŞMA
17	Uyur idim uyardılar beni	Pir Sultân	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
18	Gönül ne gezersin evsâne diye	'Abdâl Pir Sultân	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA

19	Şu dünyada üstâz koymadan	Velî	DÖRTLÜK	8	NEFES	KOŞMA
20	Bir kişi verdiği ikrârdan hayr almazsa	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	5	NUTUK	KOŞMA
21	Tâ ezelden ervâhımız bir iken	Halîl	DÖRTLÜK	10	NUTUK	KOŞMA
22	Cennet bahçesinde üç gül bitti	‘Abdâl Pir Sultân	DÖRTLÜK	4	İLÂHÎ	KOŞMA
23	Çeker çeker de ben bu dertten ölürsem	Pir Sultân ‘Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
24	Mürşide varmağa tâlip olursan	Teslîm ‘Abdâl	DÖRTLÜK	7	NUTUK	KOŞMA
25	Şu dünyada hüküm geldi	Can Hatâî	DÖRTLÜK	7	MEVLİD	KOŞMA
26	Tâlip olan bu sevdadan kalmaz	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
27	Türbenin üstünü nakş eyledi	‘Abdâl Pir Sultân	DÖRTLÜK	6	NEFES	KOŞMA
28	Kerbelâ’ya uğrayalım, ciğer yügrek dağlayalım	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	5	MAKTEL HÜSEYİN	KOŞMA
29	Dün bir gün ‘arzumânım Kerbelâ’ya	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	6	MAKTEL HÜSEYİN	KOŞMA
30	Cenâb-ı Bârî’den ihsân olursa	Velî	DÖRTLÜK	4	NEFES	KOŞMA
31	Kurbanlar tığlanıp gülbank çekildi	-	DÖRTLÜK	7	NEFES	KOŞMA
32	Çıkup dört köşeyi seyran eyledim	Deli Birhân	DÖRTLÜK	6	MAKTEL HÜSEYİN	KOŞMA
33	Kudret nurundan bir delîl yandı	Muhammed	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
34	Evvelallah dedim de açdım gözümü	Destim ‘Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
35	Yerin göğün ‘arşın kürsün çerâğı	Genç ‘Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
36	Her sabah her sabah hânın bağlanır	Derviş Mehemmed	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
37	Pirim benden bir hayr sordu	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	7	NEFES	KOŞMA
38	Okutduğum dört kitaptan ders verirdim hocam	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	4	NEFES	KOŞMA

39	Hakk'ın kandilinde gizli sır idim	Karaoğlan	DÖRTLÜK	8	VÜCUDNAME	KOŞMA
40	Hele bakın Şu leyleğin işine	Karacaoğlan	DÖRTLÜK	9	NEFES	KOŞMA
41	Gine hayâllerin beni mecnûn eyledi	Kul Himmet	DÖRTLÜK	9	DÜVAZ	KOŞMA
42	Hata etdim Hüdâ için bağışla	Sultan Hatâi	DÖRTLÜK	4	MEDEDNAME	KOŞMA
43	Muhammed 'Ali'yi candan severler	Şah Hatâi	DÖRTLÜK	5	DÜVAZ	KOŞMA
44	Ezel yerin göğün binâsını kurunca	Kul Himmet	DÖRTLÜK	9	DÜVAZ	KOŞMA
45	Sıdk ile bir düvâz söylesem	Pir Sultan Abdal	DÖRTLÜK	7	DÜVAZ	KOŞMA
46	Şehâ gördüm cemâlinde senin dört nesne â'yân	Bakî	BEYİT	6	NEFES	GAZEL
47	Her sabah her sabah ötüşür kuşlar	Kul Himmet	DÖRTLÜK	10	DÜVAZ	KOŞMA
48	'Ali ismi dört kitapda okunur	Şah Hatâi	DÖRTLÜK	7	DÜVAZ	KOŞMA
49	Muhammed'dir serçeşmem İmâm'dır Ali	-	DÖRTLÜK	6	DÜVAZ	KOŞMA
50	Hakikat Şehrinde ma'na bağından	Rûhî	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
51	Söyleyem de dinleyin mevâli canlar	'Abdâl Pir Sultân	DÖRTLÜK	7	DÜVAZ	KOŞMA
52	Şepper Şepper mürşid-i rehber	Hâşim	DÖRTLÜK	8	NEFES	KOŞMA
53	Muhammed 'Ali'yi candan sevenler	Şah Hatâi	DÖRTLÜK	5	DÜVAZ	KOŞMA
54	Şâh-ı Merdân kitabından okurum	Şah Hatâi	DÖRTLÜK	5	MEDEDNAME	KOŞMA
55	Küdrete kandilinde Muhammed 'Ali'nin nurı	-	DÖRTLÜK	7	DÜVAZ	KOŞMA
56	'Akıl ermez Yaradan'ın sırrına	Şah Hatâi	DÖRTLÜK	6	NEFES	KOŞMA
57	Harâret nârdadır sacda değil	-	DÖRTLÜK	2	-	-
58	Sırat kıldan ince kılıçtan keskin	-	DÖRTLÜK	1	-	-

59	Hak Hakk'a sacid Hak Hakk'a mevcud imiş	Nesîmî	BEYÎT	1	-	-
60	Şemsi Baba'dan kenzi açılmaz	Şemsi Baba	DÖRTLÜK	1	-	-
61	Her sabah her sabah dilimde verdim	Can Hatâî	DÖRTLÜK	9	DÜVAZ	KOŞMA
62	Aşığa sevgilisinden gelen cefâ 'ayn-ı vefâdır	Fuzuli	BEYÎT	1	-	-
63	Dinle nefesi canlıdır	Hatâî	DÖRTLÜK	1	-	-
64	Nazar eyle ötürü	-	DÖRTLÜK	1	-	-
65	Ezel ezelden kaftan kafa hükmeden	Derviş Süleymân	DÖRTLÜK	7	DÜVAZ	KOŞMA
66	Afitap bağı şems Muhammed kamer Ali'dir	-	BEYÎT	1	-	-
67	Zâhir bâtın Hakk'a tecellî kılan	Hüseyin	DÖRTLÜK	8	DÜVAZ	KOŞMA
68	Görmek 'ayn-ı Hakk'ın 'ayn-ı zikre	Hüseyin	DÖRTLÜK	5	DÜVAZ	KOŞMA
69	İnayetir bize fazl-ı Hüdâ'dan	Hatâî	DÖRTLÜK	3	DÜVAZ	KOŞMA
70	Evvel başdan Muhammed'e salavat	Pir Sultan 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	DÜVAZ	KOŞMA
71	Yine mihman geldi gönlüm şad oldu	Hatâî	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
72	Kurbanlık koyun meydana geldi	Fedâî	DÖRTLÜK	8	NEFES	KOŞMA
73	Allah bir Muhammed 'Ali'ye bağlıdır başımız	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	7	DÜVAZ	KOŞMA
74	Binbir ismin sahibisin ya Cabbâr	-	DÖRTLÜK	9	NEFES	KOŞMA
75	Cerhûş nebî taraklarda tarandı	-	DÖRTLÜK	10	MEDEDNAME	KOŞMA
76	Senin ile bir araya gelelim	Kul Mustafa	DÖRTLÜK	13	DÜVAZ	KOŞMA
77	Günah ettim Şah'ın dârına durdum	Kul Hüseyin	DÖRTLÜK	7	DÜVAZ	KOŞMA

78	Yetmiş iki buçuk millet dileği	Kul Himmet Üstâdım	DÖRTLÜK	4	MÜNACAT	KOŞMA
79	Derilip hak cemine gidenler gelenler	Kul Cevrî	DÖRTLÜK	12	NUTUK	KOŞMA
80	Erenlerin erkânına yoluna	Pir Sultân	DÖRTLÜK	5	NUTUK	KOŞMA
81	Bir nefesçik söyleyeyim	Pir Sultân	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
82	Muhabbet kapusın açayım dersin	Bosnevî	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
83	Derdim çokdur hangisine yanayım	Pir Sultân	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
84	Arzulayıp geldim devr-i Âdem'den	Sersem	DÖRTLÜK	6	NEFES	KOŞMA
85	Anka meydân almaz dik uçmayınan	Sâdık	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
86	Horâsândan kalkdım sökün eyledim	Kul Himmet	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
87	Mûsahip da'vâsın kılan	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	5	NUTUK	KOŞMA
88	Baka baka iki gözüüm dört oldu	Pir Sultan 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
89	Eliftir doksan bin kelâmın başı	Pir Sultân	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
90	'Ali'nin sırrına ereyim dersin	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	5	NUTUK	KOŞMA
91	Âdemoğlu şu dünyaya gelince	Pir Sultân	DÖRTLÜK	6	VÜCUDNAME	KOŞMA
92	Şu dünyada üç nesne büktü belimi	Genç 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
93	Uyan ne yatarsın şafak söküldü	Sersem 'Ali	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
94	Yaz bahar ayları geldi erişdi	Genç 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
95	Yemen ellerinden beri gelirken	Pir Sultân 'Abdâl	DÖRTLÜK	4	NEFES	KOŞMA
96	Gaflet uykusunda yatar uyanmaz	Genç 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
97	Eğer mü'min isen 'inâd eyleme	Genç 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	NUTUK	KOŞMA
98	Eğer farz içinde farzı sorarsan	Pir Sultân 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	NUTUK	KOŞMA

99	Gel kardaşım senin ile 'ahd ile âmân edelim	'Abdâl Pir Sultân	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
100	Dururda dururda ne inlersin dolap	Pir Sultân 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	DOLAPNAME	KOŞMA
101	Yüz bin can içinde görsem tanırım pir seni	'Abdâl Pir Sultân	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
102	Derdinden deliyim inan vallahi	Kul Veli 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
103	Hak nasîp eylese de dergâha varsam	Kul Himmet	DÖRTLÜK	7	NEFES	KOŞMA
104	Dün gece dün gece Pir'i sordum	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
105	Dün gece dün gece seyrim içinde	Pir Sultân 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
106	Nişânımız dervîş donudur	'Abdâl Pir Sultân	DÖRTLÜK	6	NEFES	KOŞMA
107	Hak Muhammed 'Alî üçü bir nurdur	Teslim 'Abdâl	DÖRTLÜK	7	NUTUK	KOŞMA
108	Bu hayale aldanan otlar davara benzer	-	DÖRTLÜK	1	-	-
109	Can cesedde konuk	'Abdâl Pir Sultân	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
110	Ellerim önüme dur semaha	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	4	NEFES	KOŞMA
111	Gidi Yezît bize kızılbaş dedi	Kul Himmet	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
112	Yeşil 'Abdâl dört kitabı	Yeşil 'Abdâl	DÖRTLÜK	7	NEFES	KOŞMA
113	Bizde giderdik hânedâna	Sultân Hatâî	DÖRTLÜK	6	NEFES	KOŞMA
114	'Azm-i râhî eyledik ellerimizi	Garipoğlu	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
115	Geldi Cebra'il çağırdı	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	21	MİRAÇNAME	KOŞMA
116	Türlü kumaşlardan yükünü tutmuş	Teslîm 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
117	Dîvâne gönlümüz geçmez güzelden	Kul Himmet	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
118	Kavm-i Yezîd Yezîdliğin bildirdi	Hafiyâ	DÖRTLÜK	6	NEFES	KOŞMA
119	Muhammed Ali'nin güzel yolları	Pir Sultân 'Abdâl	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA

120	Mürşid isen müşkülünü hal eyle	Kul Hüseyin	DÖRTLÜK	6	NEFES	KOŞMA
121	Muhammed ‘Ali’den kurulu yoldur	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	7	NEFES	KOŞMA
122	Tarîkatın ey mü’min	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
123	Türlü günahlarım yere döküldü	Hatâî	DÖRTLÜK	5	NUTUK	KOŞMA
124	Devr edip gezersin dâr-ı fenâyı	Kul Hüseyin	DÖRTLÜK	8	NEFES	KOŞMA
125	Ol ‘arş-ı Rahman bu ‘arşda yok iken	Sefil Sâdık	DÖRTLÜK	7	NEFES	KOŞMA
126	Musâhip sırrını açan musâhip	Dervîş ‘Ali	DÖRTLÜK	7	NUTUK	KOŞMA
127	Bir ulu şehirde tellâllığım var	Vîrânî	DÖRTLÜK	6	NEFES	KOŞMA
128	Aman meded mürvet Şâh-ı Merdân ‘Ali	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
129	Hak Te’âla Cebra’îl’e	Hatâî	DÖRTLÜK	10	NEFES	KOŞMA
130	Bismillah’ı bilmeyen fakı	-	DÖRTLÜK	10	AYETLEME	KOŞMA
131	Sabah oldu kutlu günler doğuyor	Hatâî	DÖRTLÜK	9	MÜNACAT	KOŞMA
132	Küllî zemîn sahibisin yâ ‘Ali	Dervîş ‘Ali	DÖRTLÜK	8	MÜNACAT	KOŞMA
133	Ey nur-i çeşm-i Âhmed-i Muhtâr yâ Hüseyîn	-	BEYÎT	30	MAKTEL HÜSEYİN	KASİDE
134	(124) bin ‘ilmin atası	Kul Mustafa	DÖRTLÜK	8	ELİFNAME	KOŞMA
135	Özünde ikiliği bırakmazsa bir can	Pir Sultân ‘Abdâl	DÖRTLÜK	7	NUTUK	KOŞMA
136	Kendini bilmek istersen bulursun	-	DÖRTLÜK	5	NUTUK	KOŞMA
137	Firdevs-i â’lâda bir yanal elma	Pir Sultân ‘Abdâl	DÖRTLÜK	8	NEFES	KOŞMA
138	Canım fakı gözüm fakı	Kaygusuz	DÖRTLÜK	13	NUTUK	KOŞMA
139	1926 yılında dergâhda gördüm	‘Aşık ‘Asım	DÖRTLÜK	10	NEFES	KOŞMA

2 No’lu Mecmua

140	Allah bir Muhammed ‘Ali’ye bağlıdır başımız	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	7	MÜNACAT	KOŞMA
141	Hazreti Gâni kesmeden buğuzu â’dâveti	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	5	NEFES	KOŞMA
142	Evvel başdan Muhammed’e salavât	Pir Sultân ‘Abdâl	DÖRTLÜK	5	DÜVAZ	KOŞMA
143	Esselâm ey mazhâr-ı levlâke sır-ı men ‘aref	-	BEYÎT	4	NEFES	GAZEL
144	Şu dünyada hüküm geldi	Can Hatâî	DÖRTLÜK	6	MEVLİD	KOŞMA
145	Allah bir Muhammed ‘Aliye bağlıdır başımız	Şah Hatâî	DÖRTLÜK	7	MÜNACAT	KOŞMA
146	Yetmiş iki millet hiç biri nâcî olmadı	-	BEYÎT	7	NEFES	GAZEL

4.2.4. Şiirler Üzerine Tematik Bir İnceleme

Mecmualarda yer alan şiirler bir tasnife tâbi tutulmuş ve yedi başlık altında sınıflandırılmıştır. Temasına göre yapılan sınıflandırma ile şiirler incelenmiş ve haklarında bilgiler verilmiştir. Bu temaların Alevi-Bektaşî inanç sistemi için önemi, mecmualardan seçilen şiirler ile beraber değerlendirilmiştir. İçerik özellikleri bakımından Çepnilerin din algısını yansıtan bu şiirler ile yapılan değerlendirme, onların Alevilik yolunda edebiyatı ve şiiri kullanma tarzlarına ışık tutmaktadır.

4.2.4.1. Hak, Muhammed, Ali

Alevi-Bektaşî çevrelerde inanç esaslarının özünü oluşturan en temel anlayış; Hak, Muhammed, Ali inancıdır. Bu inançla ilgili üç farklı yaklaşım söz konusudur. Bu yaklaşımlardan ilki, Hak, Muhammed, Ali inancındaki Hak kavramının, her şeyin yaratıcısına; Muhammed kavramının, kendisine vahiy verilen peygamberlerden sonuncusu olan Resulullah’a; Ali kavramının ise pek çok önemli vasfı yanında velayet makamının piri olarak görülen Hz. Ali’ye işaret eder. İkinci görüş, bu üçlüde yer alan

Muhammed ile Ali'nin aynı bedendeki ruhu ifade ettiği yönündedir. Üçüncü görüş ise Hak, Muhammed ve Ali'nin aynı bedende var olduğunu kabul edip bunların özünde de aynı olduğunu ifade eder (Üçer ve Turan, 2005). Alevi teolojisinde kutsal temsil eden üç kavram sırasıyla ulûhiyet, nübüvvet ve velayet kavramlarıdır. Bu kavramlardan ulûhiyet, Tanrı'ya ilişkin bir kavramdır ve kutsal alanın tepe noktasını teşkil eder. Nübüvvet ve velayet makamları ise Hz. Muhammed ve Hz. Ali tarafından temsil edilmekte; bu üçlü yapı, Alevi-Bektaşî kutsallarının çekirdeğini oluşturmaktadır (Yıldırım, 2018).

Alevi-Bektaşî inanç sisteminde Allah, Peygamber ve Ali birbirinden ayrı görülmez. Bu üç unsuru ayrı olarak ele almayı uygun bulmazlar ve Muhammed Ali'yi, Allah'ın nurunun tezahürleri olarak görürler (Rençber, 2012). “*Hak Muhammed 'Ali üçü bir nurdur*” mısrasında da üçünün bir nurdan meydana geldiği, Hazreti Muhammed ve Hazreti Ali'nin Allah'ın nurundan birer parça olduğu anlayışı yansıtılmaktadır. Alevi-Bektaşî inanç sisteminde Hak, Muhammed ve Ali isimleri, yalnızca söylenirken değil; düşünce boyutunda da birbirinden ayrılmayan isimlerdir. Söylenişteki birlikteliğin yanında bu üç ismin birbirini tamamladığına inanılır. Alevi-Bektaşîler arasında Tanrı'nın Hz. Muhammed ile Hz. Ali'yi kendi nurundan yarattığına yönelik bir inanç mevcuttur (Çıblak Coşkun, 2005). *Muhammed 'Ali'nin nuri Kudret kandilinde*'ndir.

Allah'ın varlığı ve birliği, Hz. Muhammed'in Allah tarafından gönderilmiş bir peygamber olduğu, Alevi zümrelerin çoğunluğu tarafından kabul edilmekle birlikte, Ali'nin velayeti, Ali'yi sevme ve ona bağlanma çok önemli bir esas olarak kabul edilmektedir. Bu üç unsur genel olarak aşkın bir ilahi kavramını ifade etmiş, bu aşkın varlık bir ölçüde insanda, tam ve kâmil manasıyla da Ali'de tecelli etmiştir (Öz, 2011). Bu sebeple Alevi-Bektaşî inanç sisteminde her yol Ali'ye çıkar; bu yol *Muhammed 'Ali'den kurulu yoldur*. Başlangıçta, *Muhammed 'Ali'ye ikrâr vermişem* denilerek yola girilmiş, *Allah bir Muhammed 'Ali'ye bağlıdır başımız* denilerek yol takip edilmiştir. *Muhammed 'Ali'ye kul olan canlar* için bağışlanma istenen, tövbe edilen, cara yetişen ve sevdasına kapılınan her zaman Hazreti Ali olmuştur.

Mecmualardaki şiirlerde de her şeyin yaratıcısı Allah'tır; Allah'ın vahiy gönderdiği peygamberlerin sonuncusu Hazreti Muhammet'tir; Hazreti Muhammet'ten sonra velayet sahibi olan Hz. Ali'dir ve yol onun yoludur. Hak, Muhammet, Ali; hem

Alevi-Bektaşî inanç siteminin hem de bu inanç sistemi çevresinde oluşturulan tüm şiirlerin temel prensibidir. Bu üç unsur, sıklıkla, tek veya birlikte Alevi-Bektaşî ozanlarının deyişlerinde yer bulmuşlardır. Hak, Muhammet, Ali'den bağışlanma istenmiş, medet beklenmiş ve onlara olan sevgi şiirlerde ifade edilmiştir.

(1) “...

Muhammed ‘Ali’dir pirimiz dinidir dinimiz
Hak yoluna kurban olur serimiz
Mü’minlere elinden gider dârimiz
Biz mü’miniz mürşidimiz ‘Ali var

Hepimiz de bir katarâ düzıldük
Hakk’a kul Peygamber’e ümmet yazıldık
Bir üzümnden engür olduk ezildik
Mey içiren sakacımız ‘Ali var

Kul Himmet’im Nesîmî’dir pirimiz
Tarîkat elinden geçer yolumuz
Cebrâ’il-i emindir rehberimiz
Biricik biricimiz ‘Ali var” 1(35b)

(2) “Hak Muhammed ‘Ali üçü bir nurdur
Birini bilene cümlesi birdir
Evliyânın koruduğu bir doğru yoldur
Söyleyen Muhammed söyleden ‘Ali’dir

Musâhip musâhibe demezse beli
Dünyadan âhirete doğrudur yolu
Ona şefa’at etmezdi Muhammed ‘Ali
Söyleyen Muhammed söyleden ‘Ali’dir
...” 1(34b)

(3) “Yetmiş iki buçuk millet dileği
Yaradan’a yalvarırım sabahdan
Ol zaman dolanır Hakk’ın meleği
Yaradan’a yalvarırım sabahdan

Herkes metâin alır satışır
Hak Muhammed ‘Ali câra yetişir
Cümle kuşlar yuvasında ötüşür
Yaradan’a yalvarırım sabahdan

Seher vakti oldu nasıldır haller
Ol zaman açılır kırmızı güller
Sabahdan kapular açıkdır derler
Yaradan’a yalvarırım sabahdan

Kul Himmet Üstâdım yolu kurdular
Kafesde ötüyor kumru dudular
Hakk’a dilek dile kabul dediler
Yaradan’a yalvarırım sabahdan” 1(26a)

4.2.4.2. Alevi-Bektaşî Yolunun İnanç Esasları

Alevi-Bektaşî yolu belirli esaslar üzerinde kurulmuştur. Bu esaslar inanç sisteminin temel yapısını oluşturmaktadır. Dinin gereklilikleri, tarikatın yapısı ve ibadet şekilleri gibi kavramları içeren bu esaslar, Alevi-Bektaşî kültür çevrelerinde şiir söyleyen ozanların deyişlerine sıklıkla konu olmuşlardır. Özellikle bu yolu yeni tutan kişilere erkânı öğretmek, tarikatın usullerini kavratmak ve bunların önemini vurgulamak için şiirlerde bu esaslara yer verilmiştir.

““Varlık deryâsına dalma ey kardaş
Kardaşlıkda birlik dirlik isterler
Benlik da’vâsından geç yavaş yavaş
Muhiplikde birlik dirlik isterler

Er ol hakîkatle geçir bu demi
Berzâha düşürür benlik adamı
Resûlallah dedi lahmike lahmî
Dervişlikde birlik dirlik isterler

Harâbi kemteri söyleten Hakk'dır
Senlik benlik lafzı burada yokdur
Kendini beğenmek çıkmaz sokaktır
Hakk'a erenlerden birlik dirlik isterler” 1(2b)

Alevi-Bektaşî geleneğinde musâhiplik, birbirlerine yaşam boyu maddi-manevi yardımda bulunacaklarına, birbirlerini koruyup kollayacaklarına ve çeşitli sorumluluklarla birbirlerine bağlı kalacaklarına dair iki kişinin dini bir temsilcinin önünde akit yaparak oluşturdukları, ikrâr kavramı etrafında biçimlenen kuruma işaret eder (Erdem Kük, 2021). Musahip olmak, her Alevi'nin uyması gereken yedi farzdan biridir. Musahibi olmayan ceme katılamaz (Melikoff, 1999).

(1) “Eğer farz içinde farzı sorarsan
Yine farz içinde farzdır musâhip
Dört kapudan kırk makamdan ararsan
Yine farz içinde farzdır musâhip

Musâhipsiz kişi ceme gelir mi
Etdiği niyâzlar kabul olur mu
Muhammed ‘Ali yolundan dermân bulur mu
Yine farz içinde farzdır musâhip

Musâhipsiz kişi ceme götürmen
Tecellîsi bozuk Hakk'a yetirmen
Musâhipsiz kişi ile durup oturman
Yine farz içinde farzdır musâhip

Farz Allah'dan kaldı sünnet kimden
Musâhibin işi dâ'ima sırdan
Musâhipli kişi olur Şâh-ı Merdân
Yine farz içinde farzdır musâhip

Pir Sultân ‘Abdâl'im hey kerem kanı
Yine sensin şu cihânın sultânı
Aşnanı buldun musâhibin hani

Yine farz içinde farzdır musâhip” 1(32a)

- (2) “Hak Muhammed ‘Ali üçü bir nurdur
Birini bilene cümlesi birdir
Evliyânın koruduğu bir doğru yoldur
Söyleyen Muhammed söyleden ‘Ali’dir

Musâhip musâhibe demezse beli
Dünyadan âhirete doğrudur yolu
Ona şefa’at etmezdi Muhammed ‘Ali
Söyleyen Muhammed söyleden ‘Ali’dir

Musâhip musâhibden malını ayıra
Umarım temelinden devrile
Yedi cehennem içeri gire
Söyleyen Muhammed söyleden ‘Ali’dir

Musâhip musâhibe yanmazsa sözü
Dünyadan âhirete eğridir özü
Cehennem kalbinden karadır yüzü
Söyleyen Muhammed söyleden ‘Ali’dir

Musâhip musâhibden nasıl bozula
Umarım temelinden kazıla
Günde yetmiş kere la’net yazıla
Söyleyen Muhammed söyleden ‘Ali’dir
...” 1(34b)

Oruç, namaz ve kurban gibi ibadetlerin önemi, yapılış şekilleri, temsil ettikleri anlam gibi bilgiler Alevi-Bektaşî ozanlarının deyişlerinde kendilerine yer bulmuştur. Dini didaktik öğeler ile meydana getirilen bu edebi eserler ile Alevi-Bektaşî tarikatına katılan müridlerin bilgileri zenginleştirilmiş ve ahlaki değerler kazandırılmıştır.

- (1) “Evveli gününde ‘aşır ayında
Cem’i kullarından sebep yazılmışdır
Bir orucun bin def’a evvelidir

Cem’i kullarından sebep yazılmışdır

Bu ayda etdi cümlesine fermân
‘Aşırı tutmayanın yokdur derdine dermân
Yapdırsa yüz köprü kesse bin kurban
‘Aşırı tutmazsa hiçe sayılır

‘Aşırı tutanlar Gürûh-u Nâcî
Yerde insan gökde melek ona du’âcı
On iki kırk itse tutsa bir bacı
Cennet-i â’lâda hûri sayılır

‘Aşırı tutan mü’min tutmayan Yezît
Sorun oradan defterini kazıt
On ikiyi kırk itse bir Yezît
Mü’minler içinde mihmân sayılır

Pir Sultân’ım der ki zâtına
Sorgu su’âl yokdur onu tutana
Cümle sebeplerin doldu dükkâna
Sebepli kulların belli sayılır” 1(5b)

- (2) “Birini tutan birliğe yeter
İkisini tutan günahını atar
Üçünü tutan cennetde yatar
Gelir melekler kabrini kazmaya

Dördünü tutan ulu sayarlar
Beşini tutan veli sayarlar
Altısını tutan dolu sayarlar
Gelir melekler kabrini kazmaya
...” 1(5b)

- (3) ““Akıl ermez Yaradan’ın sırrına
Muhammed ‘Ali’ye indi bu kurban
Kurban olam kudretinin nuruna
Hasan Hüseyîn’e indi bu kurban

O İmâm Zeynâl'in destinde idim
Muhammed Bâkır'ın dostunda idim
Ca'fer-i Sâdık'ın postunda idim
Mûsa Kâzım 'Ali Rızâ'ya indi bu kurban

Muhammed Takî'nin nurunda idim
'Ali Nakî'nin sırrında idim
Hasan 'Ali 'Askerî'nin dârında idim
Muhammed Mehdî'ye indi bu kurban

Aslı Şâh-ı Merdân Gürûh-u Nâcî
Hakikate bağı bu yolun ucu
Senede bir kurban tâlibin borcu
Muhammed Mustafa'ya indi bu kurban

Tarîkatdan hakikate ereler
Cennet-i 'alâya hülle sereler
Muhammed 'Ali'nin yüzün göreler
Erenler 'aşkına indi bu kurban

Şâh Hatâî'm der her can
Kurbanın üstüne yürüdü erkân
Tırnağında tesbîh kanında mercân
On İki İmâmlara indi bu kurban" 1(20b)

- (4) "Canım fakı gözüm fakı
Daha namaz sorar mısın
Benlik etmek 'âdetdendir
Daha namaz sorar mısın

Yandı yüreciğim börtüdü
Bilmeyene müşkil dertdir
Sabah namazı dördür
Daha namaz sorar mısın

Gah ağlarık gah gülerik
Evvel Hakk'dan dilerik
Öğleyi on kılarık

Daha namaz sorar mısın

Gah ağlarık gah gülerik
Ulumuzdan böyle gördük
İkindiyi sekiz kıldık
Daha namaz sorar mısın

Akşam namazı beşdir
O da boynumuza borçdur
Yatsı on üçdür
Daha namaz sorar mısın
...” 1(50a)

4.2.4.3. On İki İmam

Alevi Bektaşî kültüründe ve edebiyatında On İki İmam, velayet sahipleri sıfatıyla, son derece önemli bir yer tutar. On İki İmam için övgü mahiyetinde çeşitli şiirler yazılır (Kılıç ve Turan, 1999). Onlara duyulan muhabbeti dile getiren bu şiirler nitelik ve nicelik olarak önemli bir ağırlığa sahiptir (Türkmen, 2003).

Düvazdeh, duvazdeh, düvaz, duvaz, duaz, düvazdeh imam, duvazdeh imam, düvazdeh imaman, düvazdeh-i imaman, duvazı imam, düvazimam, duvazimam (Coşkun Elçi, 2011) olarak isimlendirilen bu edebi ürünler şiirlerde işlenen bir konu olmanın ötesinde nazım türü kimliği de kazanmıştır. On iki hizmet ehlini temsil eden Hazreti Ali, Hazreti Hasan, Hazreti Hüseyin, Zeynalabidin, Muhammed Bakır, Cafer-i Sadık, Musa Kazım, Ali Rıza, Muhammed Taki, Ali Naki, Hasan Askeri ve Muhammed Mehdi'den birinin, birkaçının veya hepsinin isimleri şiirlerde geçebilmektedir.

- (1) “Muhammed ‘Ali’yi candan severler
Varınca ‘Ali’ye bir tel ver turnam
Hasan’dan Hüseyin’den imdad umarsan
Varınca ‘Ali’ye bir tel ver turnam

İmâm Zeynâl’in gonca gülleri
Bâkır kılavuzdur kiblemizdir sürer yolları
Hırslı yârimin zülfü telleri

Varınca ‘Ali’ye bir tel ver turnam

İmâm Ca’fer’den Mûsa Kâzım
‘Ali Rızâ’ya bağlıdır özüm
Hakk’a emanetim pire niyâzım
Varınca ‘Ali’ye bir tel ver turnam

Muhammed Takî ‘Aliyyül Nakî
Hasan ‘Ali ‘Askerî bendimin bağı
Yerin göğün direği
Varınca ‘Ali’ye bir tel ver turnam

Şâh Hatâî’m dostu ile aldık damânı
Küfür deryâsında bulduk imânı
Seversen Mehdî-i sahip zamanı
Varınca bir tel ver ‘Ali’ye turnam” 1(16a)

(2) “Muhammed’dir serçeşmem İmâm’dır ‘Ali
Batar başında gönül o dostu
Sende kader oldukça dönmez
İmâmı söylesene gönül

İmâm Hasan bilir ağının tadını
Kerbelâ’da söylerler İmâm Hüseyîn adını
İmâmlar gevheri Zeynâl ‘Âbidin’den
Bahr-i ‘Ummân’ı boylasana

İmâm Bâkır göründü gözüme
İmâm Ca’fer doğru özüme
Kurşun akıtdılar Mûsa Kâzım’a
Sen şu Yezît’lerin hebalasana

İmâmlar kafirlere kıldı iknâyı
Bu yolda çekdiler türlü cefâyı
İmâmlar serveri Mûsa Rızâ’yı
Vîran edip dillerde söylesene

Şehîd düşdü İmâm Takî

Geldi geçdi türlü diller okuyan
Meded edelim biz de Takî'ye
Hasan 'Ali Askerî'yi söylesene

ım meded alıır baht-ı tamamı
Gözlerin Mehdî sahip-zamanı
Gönülden kaldırsın eyle gümânı
'tikdm ile muhkem eylesene gönül" 1(18b)

(3) "Muhammed 'Ali'yi candan sevenler
Yorulup yolda kalmaz inşAllah
mm Hasan'ın yüzünü gören
Hüseyîn'den mahrum kalmaz inşAllah

mm Zeynl'dan bir dolu idik
mm Bkr'la kaynayarak coduk
Sadık ile mm Ca'fer'e uladık
Bundan özünü yola salmaz inşAllah

Mûsa Kâzım'dan gelen erenler
mm Rz'ya zehir verenler
Ba verip bu meydana gelenler
Dîvânda Şefa'at bulmaz inşAllah

Bir olur okurlar defterini
Beline taktır Ő 'Ali'nin teberi
Uyanırsa Takî Nakî 'Askerî
Açılan gllerimiz solmaz inşAllah

 Hatâî'm dert bize bir eser
Özünü katagr ulu katara
Mehdî Őavk Şu cihn tutar
 oğluna sitem olmaz inşAllah" 1(19b)

4.2.4.4. Kerbela ve Matem

Hazreti Hüseyin ve beraberindekilerin Kerbela’da şehit edilmesi ve bu olayın Hazreti Ali’nin yolunu takip edenlerde büyük bir üzüntü ve matem havası yaratmasının, günlük yaşantıya, ibadet ve tören biçimlerine etkileri olmuştur. Bununla beraber Kerbela olayı, Alevi-Bektaşî kültür çevresinde gelişen edebî ürünlere de etki göstermiştir. Alevi-Bektaşî inanç sistemini takip eden şairler bu konuyu sıklıkla kullanmış, Hazreti Hüseyin’in şehadetine dair duydukları üzüntüyü ve ona ulaşma arzusunu dile getirmişlerdir.

“Dün bir gün ‘arzumânım Kerbelâ’ya
Yanalım biz de Hüseyîn ‘aşkına ‘aşkına Şâh’ın ‘aşkına
Serrimden gayri sermayem yok elimde
Verelim Hüseyîn ‘aşkına ‘aşkına” 1(11b)

Arap, Fars ve Türk edebiyatında konu edilen Kerbelâ olayı, yer yer efsanevî ve menkıbevî bir hüviyet kazanmıştır. Sanat mefhumu etrafında asırlarca işlenen bu olay, kültürel ve edebî akisleri ile belki de en çok edebiyat sahasında şekillenmiştir. Edebî eserlerde tema ve konu unsurlarının ortak zemininde genel olarak dinî-tasavvufî Türk edebiyatında, özellikle de Alevilik-Bektaşîlik gibi zümre edebiyatları ile divan, halk ve âşık edebiyatında ele alınan hadise, başta divan şairleri olmak üzere konuya eğilen sanatkârların, halk âşıklarının his ve hayal dünyalarında bir mazmuna dönüşmüştür. Bu mazmun etrafında telif edilen müstakil eserler “Maktel”, “Maktel-i Hüseyin”, “Kerbelâ Mersiyeleri” ve “Muharremiyye” adları ile yer almıştır (Alp, 2021).

“Kerbelâ’ya uğrayalım
Ciğer yügrek dağlayalım
Hüseyîn ‘aşkına yana ağlayalım
Âh Hüseyîn Şâh Hüseyîn İmâm Hüseyîn Şâh Hüseyîn

Kerbelâ’nın yazıları
Meleşir koyunları kuzuları
Şehîd düşdü Fâtıma ananın kuzuları

Âh Hüseyîn vâh Hüseyîn Şâh Hüseyîn

Hüseyîn 'in kolları Yezîd'ler elinden bağı
Fâtıma ananın ciğeri dağı
Muhammed'in torunu 'Ali'nin oğlu
Âh Hüseyîn vâh Hüseyîn Şâh Hüseyîn" 1(11a)

Hz. Hüseyin'in şehit edilmesini anlatan manzum ve mensur eserlerle bu konuda yazılmış mersiyeler başta olmak üzere Kerbelâ adı Türk edebiyatında önemli bir motif olarak yer alır. Türk muhayyilesinde Kerbelâ, Hz. Hüseyin'le ailesinin ve yakınlarının topluca şehid edildiği bir yerin adı olmanın dışında bu elîm vak'ayı ifadelendiren pek çok şair ve edip tarafından âdeta bir remiz ve mazmuna dönüştürülerek "vak'a-i dilsûz-i Kerbelâ, haber-i Kerbelâ" gibi adlarla da anılan acıklı bir konunun adıdır (Uzun, 2002). Elimizdeki mecmualarda Hatayi, Deli Birhan, Genç Abdal gibi şairlerin bu konuda söylediği şiirler yer almaktadır.

"Ey nur-i çeşm-i Âhmed-i Muhtâr yâ Hüseyîn
Ey yadigâr-ı Haydar-ı Kerrâr yâ Hüseyîn

Ey can û dil sırrına sultân yâ Hüseyîn
Ey Kerbelâ'da şâh-ı şehîdân yâ Hüseyîn

Çeşm-i çerâğ-ı 'âlemdir Hakk nur-ı cemâlin
Can-ı cihâna rahmet-i rahmân yâ Hüseyîn

Rûşen yüzünde sûre-i veş şems-i vedduha
Şanında nâzil âyet-i Kurân yâ Hüseyîn
..." 1(44b)

4.2.4.5. Alevi-Bektaşî Yolunun Uluları: Hacı Bektaş Veli, Pir Sultan Abdal

Alevi-Bektaşî inanç sisteminin oluşmasında ve tarihi serüveninde önem arz etmiş isimler, bu yolu takip eden kişiler tarafından kutsallaştırılmışlardır. Onların ortaya koyduğu fikirler benimsenmiş, bu inanç sistemini algılamada ve ritüellerini yerine

getirmede öncü kabul edilerek ihtimam gösterilmiştir. Hacı Bektaş Veli gibi Bektaşilik tarikatini oluşturan alimlerin yanısıra Pir Sultan Abdal gibi bu dini oluşum içerisinde edebi olarak varlık gösteren ozanlar da ulu sıfatıyla anılmıştır.

Hacı Bektaş Veli, Bektaşi tarikatını oluşturmuş ve kendisini takip eden dervişler için dini bir lider vasfı elde etmiştir. Hem Alevilik hem de Bektaşilik yolundan gidenler ona bağlanmış, dolayısıyla Hacı Bektaş Veli için büyük bir temsil gücü meydana gelmiştir. Hacı Bektaş Veli'nin fikirlerine duyulan saygı ve onun dini görüşlerine olan bağlılık aynı kültür ekseninde şiir söyleyen şairlerin deyişlerine sıklıkla konu olmuştur.

- (1) “Ol şârda pazarbaşı ‘Ali’dir ‘Ali
Ol şârda açılır muhabbet gülü
Bu yolun ezeli Bektâş Veli
İsteyenin muradın vermeli” 1(6a)
- (2) “Hakk’ın kudretini özünde bulan
Canını duvarlara işaret kılan
Doksan bin erin erkânına beni çalan
Hünkâr Hacı Bektâş Veli dediler” 1(22a)

Yol kurucusu olması nedeniyle ayinlerde Hacı Bektaş Veli’ye hürmet duyulmuş, tekkelerin postunda oturanların, onu temsil ettiği düşünülmüştür. Bektaşi tekkelerinin ve muhitlerinin yanı sıra Anadolu’daki Alevi zümrelerinde Hacı Bektaş’a karşı ayrı bir saygı ve sevgi vardır. Cem ayinlerinin gülbenklerinde ve nefeslerinde Hacı Bektaş’a yer verilir (Şahin, 2019).

“Fırdevs-i â’lâda bir yanal elma
On sekiz bin â’lem nuru dediler
Muhammed Mustafa Haydar-i Kerrâr
Hünkâr Hacı Bektâş Veli dediler

Çocuğun baba mektebe götürdü
Elif be demeden ma’nâ yetirdi
Akıtdı pınarı susam bitirdi

Hacısı hocası velî dediler

Pirim der ki Bektâşî'yem Bektâşî
Size nasip veren ol nasıl kişi
Çıkar un ederdi örs gibi taşı
Budur cümlemizden ulu dediler

Derilip geldi halifeler pirlere
Bektâşî namında er yokdur dediler
Bize bir yeşil el nasip verdi dediler
Görünce biliriz eli dediler
..." 1(47a)

Pir Sultan Abdal gibi Alevi-Bektaşî yolunu tutup, edebi ürünlerine bunu yansıtan ozanlar da kendisinden sonra gelen ve aynı kültür dairesi içerisinde şiir söyleyen kişileri etkilemiştir. Zamanla bu dini oluşumun yapıtaşlarından birisi olan Pir Sultan adına da şiirler söylenmiştir. Melikoff'un da belirttiği gibi Pir Sultan Abdal'ın anısı Alevilerde hep canlı durur. Hiçbir Alevi toplantısı yoktur ki, onun adı anılmasın ve nefesleri okunmasın (Melikoff, 1999).

"Dün gece dün gece seyrim içinde
Seyrim ağlar Pir Sultân diye

Kemendim dolaşdı dala
Yezitlerin eli bulaşdı kana
Koyunlar inleşdi kuzular meleşdi
Koçlar ağlar Pir Sultân diye

Uzundur dedemin boyu
Yıldız'dır yaylası Banaz'dır köyü
Yaz bahar ayında bulanır suyu
Onlar da çoşar ağlar Pir Sultân diye

Pir Sultân kızımı bende Banaz'da
Kanlı yaşlar dökerim baharda yazda

Asdılar babamı kanlı Sivas'da
Dar ağacı Pir Sultân diye

Pir Sultân 'Abdâl'im sevdalı Gani'm
Yılan çıyan almış Yezîd'in dört yanını
Asdıkları gece dergâha canım
Ağlar Pir Sultân diye" 1(33b)

4.2.4.6. İnsanın Yaratılışı, Devri ve Ölüm

İnsanın bir varlık olarak dünyaya gelmesinden önce de bir yaşamın olduğu, ebedi alemdeki yaratılışından sonra fani aleme geldiği inancı Aleviliğin genel ekseninde kabul görmektedir. Karacaoğlan'ın *Hakk'ın kandilinde gizli sır idim, Anamın beline indirdin* dizelerinde vurguladığı Hakk'tan gelmek ve tekrar ona dönecek olmak, Hayy'dan gelip Hû'ya giden Alevi-Bektaşî'nin genel yaşam anlama düsturunu göstermektedir.

"Hakk'ın kandilinde gizli sır idim
Anamın beline indirdin beni
Ak mürekkep idim kızıl kan etdin
Türlü renklere yandırdın beni

Anamın karnında ben neler gördüm
Yedi deryâ geçdim 'ummâna daldım
Dokuz aylık bir yoldan sefere geldim
Bir kapusız hana indirdin beni
..." 1(14b)

Tasfiri ile alem-i fenaya gelen ademoğlunun, *Emreyledin 'Azrâ'il'i gönderdin, Hiç de doğmamışa döndürdün beni* satırları ile ölümü, bu inanç sisteminin yaşam ve ölüm döngüsü anlatmaktadır. Devir olarak adlandırılan bu döngü Alevi-Bektaşî şiirleri içerisinde de sıklıkla işlenen bir konu olmaktadır.

İnsanoğlunun doğumundan ölümüne kadar geçirdiği yaşam serüveni ve bu serüvenin safhalaları incelediğimiz mecmualarda Alevi-Bektaşî ozanları tarafından sıklıkla işlense de üzerinde en çok durulan konu ölüm olmuştur. Ömrün bitmesi ve dünya

aleminin sonra ermesi şiirlerde üzüntü ile karşılanan bir karşılanan bu durum olsa da Hakk'a teslimiyet genel esastır.

(1) “Âdemoğlu Şu dünyaya gelince
Yeni açmış güle benzer misali
Anasından doğup kırkı çıkinca
KalaylanmıŐ tasa benzer misali

Mushaf alıp hocasına varınca
Destr alıp mektebinden dönünce
On yaŐından on beŐine girince
Yeni aŐlama fidan olmuş misali

Yirmisinde kara sakal getirir
Otuzunda bađdaŐ kurmuş oturur
Kırk yaşında hayr sohbet getirir
n bendli güle benzer misali

Ellisinde kara sakal bozarır
AltmıŐında o da Hakk'ın nazarı
Kalbi dıkızlanır aklı azalır
İçi çürük koza benzer misali

YetmiŐinde deve gibi muzular
Sekseninde ilik kemik sızılar
Doksanında yol göründü gâziler
Gazel olmuş güle benzer misali

Pir Sultân'ım bunu böyle buyurdu
Mü'minleri Hak kendisi kayırdı
Yüz yaşında talan geldi savurdu
Uçup gider kuşa benzer misali” 1(29b)

(2) “İŞte geldim işte gitdim
Yaz çiçeği gibi yitdim
Şu dünyada ne iş etdim
mrcğm geçdi gitdi

Çağrdılar imâm geldi
Her biri bir işe yeldi
'Azrâ'il pençesin saldı
Can kafesden uçdu gitdi

İşte geldi yuyucular
Tenime su koyucular
Kefenim elinde hoca
Kefenciğim biçdi gitdi

Ayırdılar ilimizden
İp atdılar belimizden
Pek dutdular kolumuzdan
Can cesedden uçdu gitdi

İletdiler mezarıma
Sığındım Ganî Kerîm'e
Toprak atdılar serime
Gözyaşı taşıdı gitdi

İmâm telkîne başladı
Bana bir sevâpcık iş işledi
Komşular bizi boşladı
Geri dönüp kaçdı gitdi

Kabrime bir melek geldi
Bana bir sû'alcik sordu
Hışm idüp bir topuz urdu
Tebdilciğim şaşdı gitdi

Teslîm 'Abdâl oldu tamam
İşte geldi âhir zaman
Yardımcımız On İki İmâm
Ten tûrâba karışdı gitdi" 1(5a)

- (3) "Nişânımız dervîş donudur
Fânîdir dünya fânî

Kadım kardaş avutsun beni
Geçdim dünya neyneyim seni

Çekin bakın karlar tozumu
İki kardaş kabrimi kazımı
Anam deli dîvâne olmuş gezini
Geçdim dünya neyneyim seni

Yırtın kefen bezimi
Ağlaşmayan körpe kuzumu
Kardaşlar yummuş â'lâ gözümü
Geçdim dünya neyneyim seni

Gelsin bacılar yuyucular
Yuyup da suyumu koyucular
Hak Muhammed 'Ali diyiciler
Geçdim dünya neyneyim seni

Tabutumu eğletmeyin
'Aşk oduna beni dağlatmayın
Yaranımı eşimi ağlatmayın
Geçdim dünya neyneyim seni

'Abdâl Pir Sultân'ım sözün
Hakk'a teslim olsun özüm
Erenlerde kalsın namazım
Geçtim dünya neyneyim seni" 1(34a)

4.2.4.7. Devirden, Felekten ve Erkânı Bozanlardan Şikayet

Şairler, yaşadıkları dönemde kendilerini rahatsız eden hususları bir şikayet unsuru olarak şiirlerinde kullanmışlardır. Yaşadıkları toplum ve devirden, yozlaşmış adab ve erkandan, değişen yaşayış biçiminden ve fani dünyanın hallerinden tespit ettiği menfi durumları dile getirmişlerdir. Bu olumsuz durumları yaşadıkları geçmiş dönem ile mukayese ederek şikayette bulunmuş ve genel olarak deviri, zamaneyi ve feleği suçlu bulmuşlardır. Alevi- Bektâşi kültüründe de yolun bozulması, adab ve erkânın değişmesi,

sülûka aykırı terbiye takınılması ve ibadetlerin aksatılması sıklıkla şikayet konusu olmuş,
Alevi-Bektaşî yolunun ozanları bu durumu şiirlerinde dile getirmişlerdir.

(1) “Gaflet uykusunda yatar uyanmaz

Can gözü kapanık gâfilân çokdur
Hak sözü dinlemez asla inanmaz
Kalbi çürük sofu çokdur

Mürşid-i kâmile vermez özünü
Gaflet uykusundan açmaz gözünü
Taşdan katı beter söyler sözünü
Bed ‘amelli fâsit sofîyân çokdur

Nefs atına binmiş gezer boşuna
Hakk’sız olanların Hakk’ta işi ne
İblîs gibi düşmüş halkın peşine
Şeytan dolabına aldanan çokdur

Bildiğinden şaşmaz nasihat almaz
Aslı münkir olan imlaya gelmez
Hakk’ını yitirmiş kendini bilmez
Nefsiyle oynaşan pehlivan çokdur

Genç ‘Abdâl mest olur sanma
Her kurban derisi post olur sanma
Her yüze güleni dost olur sanma
İçi kâfir dışı Müslümân çokdur” 1(31a)

(2) “Muhammed ‘Ali’nin güzel yolları
Şimdi sana yana yana giden kalmadı
Gönül bağının gonca gülleri
Muhabbet kavline giden kalmadı

Ezdi zâlim zaman erkân bozuldu
Şâh’ın bakmasından gönüller üzüldü
Evliyâ cemine gelen azaldı

Gitdi Şu dũnyanın tadı tuzu kalmadı

İnsan geçdi koğa gıybete dũŐdũ
Tâlip eski bildiğinden Şaşdı
Muhabbet kocalardan gençlere dũŐdũ
Şimdi kocaların biri kalmadı

Tâlip oturmuş rehber bakar
Bilmez kendini onlara bakar
Ne kuldandan utanır ne hıcâb eder
Geçti edep erkân bizde kalmadı

Pir Sultân ‘Abdâl’im öz çürük oldu
Madara oldu hep ceme geldi
Ağrı acı kalmadı hep bizi buldu
Eridi yũreęin yağı kalmadı” 1(38a)

- (3) “Aman meded mũrvet Şâh-ı Merdân ‘Ali
Gel yetiş bozuldu Şu ‘âlem dũzelmez ebed
Kimi ileri çeker kimi geri
Aradan a’ dâvet kesilmez ebed

Gayet evliyânın delili yandı
Sofũlar da yolu erkânı unuttu
Tâlibin rehberinden korkusu gitdi
Tâlip de rehberinden sorulmaz ebed

İleri gelenler geriye ũrkdũ
İkrâr veren arada durukdu
Biraz yol hâ’in kalleş birikdi
Bu yolda büyük koçun bilinmez ebed

Bir yerde bir ocak oğlu gelince
Deryâlar gũnahın suçunu sorunca
Evliyânın buyruğun deyince
Kaçdı bir çokları görünmez ebed

Şâh Hatâi’im yanar bağrımın başı

Durmayıp akıyor gözümün yaşı
Evvel bulsun kanda nâsibin kişi
Elbet bu demlerde bulunmaz ebed” 1(42a)

Felek, yıldızların insan talihine etki ettiği inancına bağlı olarak her türlü kötülüğün ve uğursuzluğun nedeni sayılmıştır. Bu yüzden devamlı olarak şikayet konusu edilmiştir (Kurnaz, 1995). Yaşanan olumsuzlukların kaynağı, başa gelen sıkıntıların sebebi olarak görülmesi hasebiyle olumsuz bir algı oluşturan felek şiirlerde tüm bu bozuklukların kaynağı olarak gösterilir. Devrin kötü olmasının, insanlığın bozulmasının, işlerin yolunda gitmemesinin müsebbibi olarak şairler onu gösterir.

(1) “Şu dünyada üstâz koymadan
Şükür dilerim şaşkın olur demeden
Hiç kimseye kanmazsın işine felek
Dahi neler getirirsin başa felek

Şu yaramı açdın sarmadın gibi
Hiç ‘ömründe bir şey görmedin gibi
Dosedümü aldın vermedin gibi
Seyr etdiği gözüm yaşına felek

Feleğe soralım Kemterî netdi
Huyu mu tutdu yoksa küsdü mü
Balım Sultân tekkesine mi gitdi
Kan mı değdi dişine felek

Kemter dedim dürlü kemâlar dokurdu
Doksan bin âyeti ikrâr okurdu
Balım Sultân bağçesinde şakırdı
Öğrettiğin küçücük işini felek

Güzel turna gökyüzünde döner iken
Diz dize oturup verdim niyâz iken
Felek ulaşdı gölüne konar iken
Şimdi gösterdin düşüme felek

Dört kapuyı kırk makamı bilmişdi
Olmadan evvel elli yıl ölmüşdü
Üç sünnet yedi farzı kılmışdı
Dostuma kahr mı etdin boşuna felek

Garip Haydâr'ı koydun yuvada yurtda
Sene bin iki yüz yetmiş dördte
İsmi söylenir dilde virtde
Ağı katdın aşım felek

Veli'm eydür iken gamım var
Aldırdım Kemterî daha kimim var
Üstâdım idi yapılacak damım var
Baykuşlar kondurdun baş taşına felek" 1(7a)

(2) "Şu dünyada üç nesne bükdü belimi

Biri yoksuz bir ayrılık bir ölüm
Yakdı bağrımı dal eyledi belimi
Biri yoksuz bir ayrılık bir ölüm

Felek bir ok atdı bükdü belimi
Akar gözlerimin kan ile nemi
Bal yerine içirdiler semi
Biri yoksuz bir ayrılık bir ölüm

Felek ağı katdı benim aşım
Toprak saçdı kirpiğime kaşım
Gör neler getirdi garip başım
Biri yoksuz bir ayrılık bir ölüm

Şu fena dünyada murad alınmaz
Hep gelenler gider bunda kalınmaz
Bildim bu dertlere hiç çare olmaz
Biri yoksuz bir ayrılık bir ölüm

Genç 'Abdâl dertli dertli söyledi
Görün dostlar felek bana netdi

Yakdı gönül şehrinı vîrân eyledi
Biri yoksuz bir ayrılık bir ölüm” 1(30a)

4.3. Mecmualarda Yer Alan Dini Metinler Üzerine İnceleme

4.3.1. Dua, Gülbenk ve Tercemanlar

Allah’a arz edilecek talepleri, sözlü veya yazılı olarak dile getiren metinlere dua denir. İslam literatüründe ise dua, Allah’ın yüceliği karşısında kulun aczini itiraf etmesini, sevgi ve tazim duyguları içinde lütuf ve yardımını dilemesini içeren, insanın Allah’a karşı olan kulluk faaliyetlerinin esas unsurudur(Cilacı, 1994; Pardadır, 1994).

Dua, ilkel insanın kendisini tabiat karşısında güçsüz hissetmesi ve kendisinden güçlü olarak gördüğü varlıklara karşı kendisini koruma içgüdüleriyle başlattığı insani bir ihtiyaçtır. İkel dönemlerden başlayarak farklı çağlarda ve dönemlerde, insanoğlunun bir gereksinimi olarak dikkat çekmektedir. İnsanoğlunun bir gereksinimi olarak duaların bireysel özellikler gösterdiği gibi dini önderler tarafından yönetilen ibadetlerde, birtakım kurallara bağlı kalınarak, belli bir düzen içerisinde söylenmeleri durumunda da toplumsal bir özellik kazandıkları görülür (Örnek, 2016).

İslamiyet öncesi Türk kültüründeki alkış, İslamiyet’in etkisiyle dualara dönüşmüş (Boratav, 1969) ve Türklerin inanç sistemleri içerisinde işlevsel olarak kullanılagelmiştir. Alevi-Bektaşî yolunda da Allah’a ve peygamberlere karşı yapılan bu yakarış ve isteyiş biçimi varlığını göstermektedir. Bu inanç sistemi özelinde terceman ve gülbenk olarak adlandırılan dualar, bir ritüele ait olarak ve kalıp cümleler halinde söylenmesinin yanı sıra düzen, söyleme biçimi ve işlevsellik açısından duacının kendisine has şeklini de yaratabilmektedir.

Terimsel olarak sınırları net olarak çizilemeyen dua, terceman ve gülbenk kavramları sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılmakta; elimizdeki metinlerde beraber kullanıldığı da görülmektedir. İncelediğimiz mecmualarda yer alan ve mürettibi tarafından dua olarak nitelendirilmiş bazı metinler şunlardır:

(1) “Sofra Du’ası

Bismillahillezî et’amenâ ve sekânâ cea’lenâ minel-müslimîn eş-şâkirin vel-zâkirin ni’met-i Celîllûllah bereket-i Halîlûllah şefa’at-i yâ Resûlallah. Devam-ı devlet göçenlere rahmet kalanlara selâmet. Allahümme zît velâ tenkûs ni’meten kesiratân bi-hürmet-i sırr-ı sırâtü’l Fâtiha.” 1(10b)

(2) “Delîl Yakma Du’ası

Allah Allah ol yeni çerâğ uyandırdık evvel hû. Zâtından ‘aşkına ‘arşaca yansın yakılsın. Lîllâhının ‘aşkına kâ’inata hâtemi fahri eyvallahım ‘aşkına, şefa’at Gânî Muhammed Mustafa’nın ‘aşkına, sâkî-i kevser ‘Aliyyül Murtaza’nın ‘aşkına, Haticetü’l Kibrîyâ’nın Fâtumatü’z Zehrâ’nın ‘aşkına, İmâm Hasan Hulkı Rızâ’nın ‘aşkına, İmâm Hüseyîn şâh-ı şehâdetin ‘aşkına, İmâm Zeynâl ‘Abâ’nın ‘aşkına, hem Muhammed Bâkır ‘aşkına, İmâm Ca’fer-ül Sâdık meyinin ‘aşkına, İmâm Mûsâ-yı Kâzım şâhın ‘aşkına, ‘Ali Rızâ şâh-ı Horâsân’ın ‘aşkına, İmâm Muhammed Takî’nin ‘aşkına, İmâm ‘Ali Nakî’nin ‘aşkına, İmâm Hasan ‘Ali ‘Askerî’nin ‘aşkına, İmâm Muhammed Mehdi’nin sahib-i zamanın ‘aşkına, pirimiz Hünkâr Hacı Bektâş Velî’nin ‘aşkına, ceddin Köse Süleymân’ın ‘aşkına, Allah Allah delîlimiz rûşen ola, Yezîtlar perişan ola, delîlimiz nurdan, kendimiz sırdan, destimiz ‘abdâlîma himmeti kerâmeti üzerimizde hâzır ve nâzır ola, delîl-i Şâh-ı Merdân nuruna ‘ayn-ı cem erenlerine münevver eyle. Allah Allah Muhammed yâ ‘Ali gerçeğe hû.” 2(5b,6a)

(3) “Lokma Du’ası

Allah Allah. Dârları kabul, muradları hasıl ola, geldikleri yerden durdukları dârdan etdikleri hâyır hizmetden şefa’at bulalım. Lokmaları kabul, yüzleri ak ola. Hatîcetü’l Kibrîyâ, Fâtmatü’z Zehrâ’nın kâtarından, dîdârından ayırmaya. Hizmetleri Hazreti Hüseyîn yazıla. Gerçeğe hû.” 2(8a)

(4) “Süpürge Du’ası

Allah Allah. Sâîl-i Selmân, mülk-i Süleymân, kör ola Mervân, cennetde Rıdvân, seyyid-i ferrâşın hizmeti kerâmeti üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Hâyır hizmeti kabul, hizmetinden şefa’at bula. Hizmeti Hazreti Hüseyîn’in dergâhına yazıla. Gerçeğe hû.” 2(8b)

(5) “İbrik Du’ası

Bismişâh. Allah Allah. Ma’nâ-yı marîfet, nur-ı hakîkat, hizmet-i Muhammed’e hizmet, Muhammed’den şefa’at, ‘Ali’den hidâyet ola, hâyır hizmeti kabul hizmetinden şefa’at bula, Hazreti Hüseyîn dergâhına yazıla. Gerçeğe hû.” 2(9a)

(6) “Görgü Du’ası

Bismişâh, Allah Allah. Erenler geldi, sır verdi, secdeye indi, cesedine can, kalbine imân verdi. Geldiğin Hak kapısı, durduğun Mansur dârı. Çenem tâlip, dilim mürşid. Ne gördün, niye geldin? Başını kaldır, dile gel, özündekini dile ver, dillisin başlasın, erenler farkına varsın hû hû.” 2 (10a)

(7) “Gözcü Postu Du’ası

Bismişâh, Allah Allah. Dârları kabul, muradları hasıl ola. Gözcü Kara Ahmet’tin de himmetleri üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Postu kabul hâyır hizmetinden şefa’at bula. Gerçeğe. Bismişâh Allah Allah hû hû. Elif Allah, mim Muhammed, ‘ayn ‘Ali, cim Cebrâ’il, çırağın serdiği postu Muhammed ‘Ali postu ola. Gerçeğe hû hû.” 2(9b)

(8) “Saka Suyu Du’ası

Allah Allah, şâh-ı Merdân ‘Ali’den kaldı bize yadigâr lâ gazî illâ gâzîyül Murtaza bil iktidâr lâ fetâ illâ ‘Ali gülfikâr lâ seyfe illâ erkânımız kutlu dillerimiz tatlı ola, ağsanadı nefis-i tarik-i imân erkân-ı meşâyih erkân-ı settarlara nemâ yâ şeyh nasrun minallahi ve fethun karibe ve beşşirü’l mü’mine. Kıl mü’mine şefa’at yâ Allah yâ Muhammed yâ ‘Ali. Gerçeğe hû.” 2(16b)

Farsça’da “gül sesi” anlamına gelen gülbang/gülbeng/gülbank/günbenk sözcüğü, tarikat toplantılarında, bazı dini ve resmi törenlerde, belli bir edayla veya makamla okunan dua anlamında kullanılır. Bütün tasavvuf yollarında umumi bir terimdir ve tertiplenmiş dualara denir(Gölpınarlı, 1963; Yazıcı, 2011).

Alevi-Bektaşî inanç dairesi içerisinde; Alevi-Bektaşî inanç önderleri tarafından ritüel ve inanç pratiklerinde dilek ve temennilerin Allah’a ulaşması için edilen, bunun için hizmet piri ve bağlı bulunulan ocak pirinin vasıtasına başvuru, ritüel ve inanç pratiklerine göre içeriği değişebilen; giriş, dua ve kapanış formellerinden oluşan; ikilemeler, üçlemeler, paralel yapılar, duraklar ve ses yinlemeleri ile sağlanan bir ahengi olan yakarış ve dua metinlerine verilen ad (Ersal ve Ersöz, 2013) olarak kullanılmaktadır. Gülbenkler, Alevi-Bektaşî geleneğinin çerağ, ikrar, sofrâ, ölüm, sünnet, aşure ve nevrüz gibi birçok erkan ve ritüelinde okunmaktadır (İyiyol, 2014).

İncelediğimiz mecmualarda yer alan ve mürettibi tarafından gülbenk olarak nitelendirilmiş bazı metinler şunlardır:

(1) “Bismişâh

Duâ Gülbank

Bismişâh Allah Allah akşamlar hâyır ola hâyırlar feth ola şerler def ola münkirler mâat ola münâfiklar berbât ola mü’mînler şâd ola meydânlar âbâd ola sırlar mestûr ola gönüller mesrûr ola hândân-ı fukara ma’mûr ola er Hak Muhammed ‘Ali yardımcımız gözcümüz yancımız ola. On İki

İmâm, On Dört Ma'sûm-u Pâk, On Yedi Kemerbest efendilerimiz bizleri katârlarından dîdârlarından ayırmaya. Pirimiz üstâdımız Hacı Bektâş Velî, Balım Sultân efendimiz mübîn ve dest-girimiz ola üçler beşler yediler kırkların ricâlül-gâyb erenlerin ve kutbül-âktâl efendilerimizin hâyır ve himmet -i 'âlîleri ve sefâ nazarları üzerimizde hazır ve nazır ola. Allah erenleri münkir münâfık şerrinden ve sâlûs mekrinden emin ve hıfzı û himâye eyleye. İki cihânda korktuğumuzdan emin umduğumuza nâ'il eyleye dertlerimize dermân gönüllerimize imân hastalarımıza şifâ borçlularımıza da ihsân eyleye. Bizleri Gürûh-u Nâcî'den zümre-i sâlımandan eyleye. Allah erenler devlet ve milletimizin kılıcını keskin sözünü üstün eyleye. Namerde muhtaç etmeye. Duâlarımızı dergâh-ı 'izzetinde kabul eyleye. Vaktimizin hayrı gele dil bizden nefes Hazret-i Hünkâr Efendi'mizden ola. Yuf münkire la'net Yezîd'e rahmet mü'mine nurunu kerem İmâm 'Ali gülbangi Muhammed Hünkâr Hacı Bektâş Velî kerem evliyâ gerçek erenler demine hû diyelim hû." 1(56a)

(2) "Kurbancı Du'â Gülbenk

Allah Allah 'aşkına. Akşamlarımız hâyır ola, hâyırlar faik ola, şerlerimiz def ola, Allah münkirler, münâfıklar mat ola, On İki İmâm, On Dört Ma'sûm-ı Pâk, Hadîcetü'l Kibrîyâ, Fâtmatü'z Zehrâ, pirim Hacı Bektâş Velî, ceddin Köse Süleymân'ın himmetleri, kerâmetleri üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Allah katârından, dîdârından ayırıp, şaşırıp düşürmeye, 'ibâitlerimizi Hak defterine kayıt eyleye, eksik, noksan işlerimizi tamam yazasın. Allah kurbanları Hz. İsmâ'il'in sürüsüne katıla, İmâm-ı Hüseyîn dergâhına yazıla, Allah Muhammed yâ 'Ali, gerçeğe hû." 2(4b)

(3) "Delîl Gülbengi

Allah Allah. Öz birliği ile diyelim Allah Allah. Sıtkı ile diyelim Allah Allah. Üçler, beşler, yediler, kırklar, bin birinin himmetleri, kerâmetleri, himmetleri üzerimizde hâzır ve nâzır ola. On İki İmâm, On Dört Ma'sûm-u Pâk, On Yedi Kemerbestleri, pirimiz Hünkâr Hacı Bektâş Velî'nin, ceddin Köse Süleymân'ın himmetleri, kerâmetleri üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Hayırlı evlat, devlet ve ni'met versin. Allah dilde dilekler, gönülde muratları versin. Allah dertlere dermân hastalara bir şifâ veresin. Allah dünyada kuvvet, âhiretde Kurân na'sip eylesin. Allah daim bu kâtarından, dîdârdan, namazdan, niyâzdan, gülbanktan, hâyır himmetden de ayırmasın. Nasrun minallahi ve fethun karîb. Beşşirîl mü'mine kıl şefa'at. Allah Muhammed yâ 'Ali gerçeğe hû." 2(6b)

(4) "Görgü Gülbenk

Öz birliği ile diyelim Allah Allah, 'aşka diyelim Allah, sıtk ile diyelim Allah Allah. Üçlerin, beşlerin, yedilerin, kırkların, bin birlerin, On İki İmâm, On Dört Ma'sûm-ı Pâklerin, On Yedi Kemerbestlerin, Haticetü'l Kibrîyâ'nın, Fâtmatü'z-Zehrâ'nın, pirim Hacı Bektâş-ı Velî'nin ceddin Köse Süleymân'ın himmetleri, kerâmetleri üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Kokurmaz imâm dilde dilin birliği versin. Allah borçluları borcundan kurtarsın. Allah dertlileri derdinden kurtarsın. Allah dünyada kuvvet, ahiretde imân, Kur'ân nasip eylesin. Allah hayırlı evlat, hayırlı ni'met

versin. Allah gökten rahmet, yerden bereket versin. Allah seksen bin Rum erenlerinin, doksan bin Horâsân pîrlerinin, yüz bin gaip erenlerinin himmetini üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Allah zalimler üstüne diyelim, Allah Allah yaramazlar üzerine diyelim, Allah Allah kötü bakan kör ola, Allah Allah bakanın gözleri eriye, Allah Allah taş atanın böğrü seng ü dile. 2(12b,13a)

(5) “Baba gülbangı

Çerâğ-ı rûşen fahr-i dervîşân o Pir Sultân kerem ‘Ali meydân erkân-ı Hacı Bektâş Velî gerçekler demine hû.” 2(51a)

Terceman/tercüman belli bir hizmete başlarken okunan, kısa ve çoğu Türkçe, nesir ya da manzum biçiminde düzenlenmiş, Alevilik-Bektaşılık inancını, düşüncesini öz olarak veren dualardır (Korkmaz, 2016).

Gülbenk ile sıklıkla aynı anlamda veya birbirlerinin yerine kullanılsa da Bektaşî tekkelerinde düzenlenen törenlerin tamamında okunan gülbankların dışında, tercemanlar tarikatla ilgili işlerin yürütülmesinde de okunur (Eyüboğlu, 2010). Bir işe başlanırken yahut bitirdikten sonra okunan manzum veya mensur, Arapça, Farsça, Türkçe duâ ve senâ ifade eden ibareler demek olan tercüman ile gülbank arasındaki en mühim fark, tercümanın yatağa girildiğinde, uykudan kalkıldığında, yüz yıkanırken, tıraş olurken, yeni ay görüldüğünde, bir kabir veya türbe ziyaret edildiğinde ve benzeri günlük şahsi işlerde, işi yapan kişi tarafından tek başına da okunabilmesidir. Gülbank ise topluca yapılan bir merâsim esnasında ve belirli bir âdap içinde Şeyh, Dede, Baba veya duâhan, duâgu, duâcı gibi, bu işle vazifeli kişilerce okunur. Ayrıca tercümanların özellikle manzum olanlarının bir kısmının müellifleri belli olduğu halde gülbanklar anonimdir (Uzun, 1996).

İncelediğimiz mecmualarda yer alan ve mürettibi tarafından terceman olarak nitelendirilmiş bazı metinler şunlardır:

(1) “Tercemân-ı Kurban

Bismillahirrahmanirahim

Ve kurbanah yezî-i ‘azîm ve innî veccehtu vechiye lillezî fataras semâvâti vel arda hanîfen ve mâ ene minel muşrikîn fil inne salâtî ve nusukî ve mahyâye ve memâtî lillâhi rabbil âlemîn la şerîke leh ve bi zalike umirtu ve ene evvelul müslimîn ba’de. Allahü ekber. Bismillah. Vallahu ekber

deyüp zib' eyleye zîb-i tasgîre okunacak du'â budur. Allahümme tekabbel minna, Allahümme tekabbel 'inne Allahümme tekabbel minna. 2(31b)

(2) "Tercemân-ı Şerbet

Allah Allah. Aşk olsun, içene rahmet olsun, göçene Hazreti İmâm Hasan 'Ali'ye Hazreti İmâm Hüseyîn veliye, gitdiği yer gam görmeye, erenler kerem eyleye Allah, eyvallah, hû dost." 2(50b)

(3) "Tercemân-ı Çerâğ

Bismillahirrahmanirahim

Allâhu nûr'us semâvâti vel ard, meselu nûrihî ke mişkâtin fi hâ mıs bâh, el mıs bâhu fi zucâceh, ez zucâcetu ke ennehâ kevkebun durrîyyun, yûkadu min şeceratin mubâraкетин zeytûnetin lâ şarkîyetin ve lâ garbiyyetin, yekâdu zeytuhâ yudîu ve lev lem temseshu nâr, nûrun alâ nûr, yehdillâhu li nûrihî men yeşâu, ve yadribullâhul emsâle lin nâs, vallâhu bi kulli şey'in alîm. Sadakallahul 'azim." 2(50a)

4.3.2. Sure ve Ayetler

Mecmuaların belirli kısımlarında, birbirinden bağımsız sayfalara kayıt edilmiş sure, ayet ve bunların açıklamaları bulunmaktadır. Kuran'ın Yasin, Nur, Kehf, Kamer ve Fetih gibi surelerin ayetleri, mecmuayı oluşturan kişinin kendi isteği veya işlevsel seçiciliği ile kayıt altına alınmıştır. Kuran dışında herhangi bir kutsal kitap alıntısı elimizdeki mecmualarda bulunmamaktadır.

(1) "9 Yasin: Ve cea'lenâ önlerine ve arkalarına sed kılarız ve onları baygın ederiz ki göremezler.

2 Nur: Açıklama. Zinâ eden kadın ve erkekten her birine yüzer değnek urunuz. Allah ve âhîret gününe imân edenlerden iseniz Allah'ın dininde onlara karşı sizi râ'fet almasın ve onların 'azâplarına mü'minlerden bir tâ'ife şâhid olsunlar..." 1(11a)

(2) "Sûre-i Kehf, Âyet 2

Vetahsebuhum eykâzân vehum rukûd ve nukallibuhum zâte'l yemîni ve zâte-ş şîmâl vekelbuhum bâsitun zirâ'ayhi bilvasîd levi-t tala'te 'aleyhim levelleyte minhum firârân velemulite minhum ru'bân." 1(16b)

(3) "1= Fetih, biz sana aşîkâr bir fetih ile fütûhat verdik .

1= Zâriyât, tozu dumana savuran rüzgarlar.

1= Kamer, ikterabtüs saatü venşakkal kamer. Açıklama, kıyâmet başladı ve kamer yarıldı.

1= Yasin, ey Muhammed 2 hikmet dolu kitap hakkı için. 3 sen müresellerdensin. 4 doğru yol üzerinde. 5 gâlip ve kâdir rahim olan Allah tarafından indirilmiştir.

1= Mü'min, ha-mim. 1 hakkım ve mülküm hakkıçün.” 1(41b)

4.3.3. Salavat/Salâtüselâmlar

Müslümanlar tarih boyunca Hz. Peygamber'e olan sevgi ve bağlılıklarını çeşitli şekillerde dile getirmişlerdir. Hz. Peygamber'i anmak isteyen Müslümanlar, salavatlara ayrı bir önem vermiş, çeşitli zaman, sayı ve şekillerde salavatları okumuşlardır. Bütün mezhep ve tarikatlarda Hz. Peygamber'e karşı duyulan sevgiyi ifade etme biçiminin en sık başvurulan tarzı olmuşlardır. Salavatlar, İslam coğrafyasının neredeyse her yerine yayılmış ve adeta Müslümanların ortak bir dili haline gelmiştir. Öyle ki Müslümanlar arasında sıklıkla okunan çeşitli salavat metinleri yaygınlaşmıştır (Işık, 1989; Mertoğlu, 2009). Hazreti Peygamber'in beraberinde özellikle Alevi-Bektaşî kültürü içerisinde Hazreti Ali ve onu takip eden din uluları üzerine de salavat getirilmiştir. *Muhammed salavât, Allah'a salli 'alî seyyidinâ nur-u Muhammed ve 'Ali âl-i Muhammed lâ fetâ illâ 'Ali lâ seyf illâ Zülfükâr*, denilerek Hazreti Muhammed ve Hazreti Ali'nin manevi şahsiyetleri anılmıştır.

Mecmualarda yer alan diğer bir salavat da Alevi-Bektaşî inanç sisteminde öneme sahip On İki İmamlar için söylenmiştir.

“Derbeyan-ı Salavat-ı Düvazdeh Hazreti İmâman

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl Muhammed'ül Mustafa

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Şâh 'Aliyyül Murtaza

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl Hadîcetü'l Kibrîyâ

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl Fâtımatü'z Zehrâ

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl Hasan Halk'ul Rızâ

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Hüseyîn Server Şâh Şehid-i Kerbelâ

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Şâh Zeynâl 'Âbidin

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Muhammed'ül Bâkır

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Ca'fer'ül Sâdık

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Şâh Mûsa'ül Kâzım

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm 'Ali Mûsa'ül Rızâ Şâh Şehid-i Horâsân

Allahümme salli ‘Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Muhammed’ül Takî
Allahümme salli ‘Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm ‘Aliyyül Nakî
Allahümme salli ‘Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Hasan’ül ‘Askerî
Allahümme salli ‘Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Muhammed’ül Mehdî” 2(44a)

4.3.4. Hadis ve Sözlere

Mecmuaların içerisinde Hazreti Muhammed ve Hazreti Ali’nin adıyla söylenmiş hadis ve/veya sözlere yer verilmiştir.

- (1) “ Hazreti ‘Ali’den: İyi eğitim kötü aslı gizler. Azgınlık felaketin öncüsüdür.
Hazreti ‘Ali: Bir sa’nat eserini yıkmak cinayetlerin en büyüğüdür.
Hazreti ‘Ali: Bana bir harf öğretenin kölesi olurum. Hâris kimsede utanma yoktur.
Hazreti ‘Ali: Sende de görülen bir kusurdan dolayı başka birini kınamak en büyük ayıptır.
Hazreti ‘Ali: Bir devlet korumak için ‘adaletden sağlam kale yoktur.
Hazreti Muhammed der: Hayâsız insanda imân da yoktur. İyi niyet gönle ferahlık verir.
Hazreti Muhammed: Emniyetli doğru Müslümân tacir, kıyâmet günü şehitlerle beraberdir.
Hazreti Muhammed: Doğrulukta tehlike görerseniz de ona gidiniz.
Hazreti Muhammed: Ma’nâsız, faydasız ve kendini ilgilendirmeyen şeyleri terk et.
Hazreti Muhammed: Suyun tozu arıtdığı gibi güzel âhlâk da günahları artırır.” 1(1a)

Ayrıca söyleyeni belli olmayan, içerisinde didaktik anlam taşıyan sözler de elimizdeki mecmualarda yer almaktadır. Dini ve ahlaki öğüt niteliği taşıyan bu sözlerin, okuyanına veya dinleyenine yol gösterme, davranışlarını yöneltme ve günlük ahlaki değerleri kazandırma gibi işlevleri mevcuttur.

- (1) “1= Kişi sevdiği ile beraberdir.
2= Yakınları ile ilgisini kesen kimse cennete giremez.
3= Mazlûmun bedduâsından sakınınız, çünkü o duâyı ateş kıvılcımı gibi semaya yükselir.
4= Üç duâ vardır ki mutlaka kabul olunur. Oruçlunun duâsı, yolcunun duâsı, mazlûmun duâsı.
5= Bir şeyi güneş gibi açık bilersen hakkında şehâdetin bulup vallaha bırak.
6= Kindarlık ve haset etmek, ateşin odunu yediği gibi hasenatı yer yok eder.” 1(7b)
- (2) “Her şeyinin zekâtı vardır. Bilginin zekâtı da belletmektir.
Dört şey vardır azı da çokdur. Ateş, düşmanlık, yoksulluk, hastalık.
Sana zulm edeni sen affet. Güneşi görmez misin kötü kişileri de ışıktandırıyor iyi kişileri de.
Yağmur yağmaz mısın temiz kişilere de yağıyor suçlu kişilere de.

Dört şey cennet alametidir. 1 güler yüzlü olmak. 2 tatlı dilli olmak. 3 alçak gönüllü olmak. 4 cömert olmak.

4 şey de cehennem ehlinin nişânesidir. 1 asık suratlı olmak. 2 katı kalpli olmak. 3 acı dilli olmak. 4 cimri olmak.

Ve şu dört şey insanın kemâline delildir. 1 mürüvvet ihsân. 2 ‘ukbâ. 3 gazap vaktinde sabır. 4 acı söze tahammül.

Dört şey insanı muhtelif emrazdan saklar. 1 az yemek. 2 az söylemek. 3 az uyumak. 4 kimsenin gölünü kırmamak.

4 nesne 4 meyve verir.1 yavaşlılık, selamet. 2 iyilik, eminlik. 3 cömertlik, ululuk. 4 şükür, zenginlik.

Ve şu üç şeyi geri döndürmek mümkün değildir. 1 söylenen söz. 2 atılan ok. 3 geçmiş ömür.

Senden üstün olanla eğlenme, senden aşağı olanı maskaraya alma, akılsızlara uyma. Fuzuli konuşma ister bil ister bilme sus, susmak bilginler katında senin için bir ziyetdir. Seni cahillerden de örter, korur.” 1(54a)

4.3.5. Dini Bilgiler

İncelediğimiz her iki mecmuayı da mürettep eden kişinin, Alevi-Bektaşî kültür dairesi içerisinde yaşamış, bu inanç sistemi esaslarını benimsemiş ve kayıt altına almış biri olduğu görülmektedir. Bu esaslar, Alevi-Bektaşî yolunun erkanını, inanç ilkelerini, ritüellerini ve gerekliliklerini içeren, tamamını dini bilgilerin oluşturduğu, düstur ve teamüllerden ibarettir. Bahsi geçen esaslar, mürettibin işlevsel seçiliği ile, mecmuaların farklı sayfalarına, konu bütünlüğü veya tasnif gözetilmeksizin aktarılmıştır.

Alevi-Bektaşî inanç sisteminin temel tarikat düsturu olan “*eline, beline, diline hakim olmak ve aşına, işine, eşine sahip olmak*” defaatle mecmuanın farklı sayfalarında vurgulanan önemli bir bilgidir. Tasavvufî olarak Allah’a giden kapılar ve ona ulaşmanın yolları üç başlık altında “*Birinci tarîk-i ebrâr, şerî’atın emirleri ve züht-û tâkvâ yolu, ikinci tarîk-i âhyâr, az yemek, az uyumak, az konuşmak ve Esma yolu, üçüncü tarîk-i settâr, ‘aşk-ı bâde-i cemâl ve muhabbet yolu*” mecmuada bulunmaktadır.

Bir cem ayininde bulunması gereken görevliler “*1. Mürşid, 2. Rehber, 3. Çerâğcı, 4. Zâkir, 5. Meydâncı, 6. Sakâ, 7. Gözcü, 8. Pervâne, 9. Ferrâş, 10. İbrikdâr, 11. Berber-traş, 12. Ayakçı*” ve bunların cemdeki görevlerine dair bilgiler de mevcuttur. Ayrıca ilk cem ayininde bulunan pirlar ve bu pirlarin o cemde tuttukları görevler de mecmuada yer almaktadır.

- “1= İmâm Hüseyîn
2= Zâkir İmâm Ca’fer-i Sâdık
3’üncü Gözcü İmâm Zeynâl ‘Âbidin
4= Tarîkçi İmâm Muhammed Bâkır
5= Halife İmâm Muhammed Takî

- 1= İlk pire şart cem gözlemektir.
2= Zâkir’e zikir etmek gerek.
3= Gözcüye günahkârı tutup gözlemek.
4= Tarîkçiye çalıp Allah’ı yâd etmek gerekdir.
5= Muhammed ‘Ali halifenin irşâdı.” 1(41a)

İlk peygamber Hazreti Adem’den Hazreti Muhammed’e kadar gelen ve Kuran-ı Kerim’de adı geçen 28 peygamberin isimleri “1= Âdem, 2= İdris, 3= Nûh, 4= Hûd, 5= Sâlih, 6= İbrâhîm, 7= İshak, 8= İsmâ’îl, 9= Ya’kûp, 10= Yûsuf, 11= Şu’ayb, 12= Lût, 13= Yahya, 14= Zekeriyâ, 15= Mûsa, 16= Harûn, 17= Dâvud, 18= Süleymân, 19= İlyâs, 20= Eyûp, 21= Elyasa, 22= Zûlküfl, 23= ‘İsa, 24= Yûnus, 25= ‘Üzeyir, 26= Lokmân, 27= Zûlkarneyn, 28= Muhammed Mustafa ‘Aleyhisselâm” her iki mecmuada da sıralı bir şekilde yer almaktadır. Allah’ın sıfatları ve onların anlamları da mecmuda dini bir bilgi olarak bulunmaktadır.

- “Hayât, Allah-ı ‘azîmüştânın diri olmasıdır. Lâ ilahe illâ hüvel hayyül kayyûm.
‘İlim, Allah-ı ‘azîmüştânın bilmesidir. ‘Âlemül gayb vel şehâdete.
Sem’i, Allah-ı ‘azîmüştânın işitmesidir. Ve hüvel sem’iül ‘alîm.
Basîr, Allah-ı ‘azîmüştânın görmesidir. Ve hüvel sem’iül basîr.
İrâdet, Allah-ı ‘azîmüştânın dilemesidir. EnAllah bak’iül mâîşât.
Kudret, Allah-ı ‘azîmüştânın gücü yetmesidir. En Allah âli külli şey’in kadîr .
Kelâm, Allah-ı ‘azîmüştânın söylemesidir. Ve kelâmullah Mûsa teklîmân.
Tekvîn, Allah-ı ‘azîmüştânın halk edici olmasıdır. Ve Allah halk külli şey’in.” 1(30b)

Elvan-ı Penç-i Âl-i Âba başlığıyla renkleri ve o renklerin Alevi-Bektaşî tarikatı içerisinde temsil ettiği pirleri;

“Beyaz= Hazret-i Muhammed

Siyah= Cenâb-ı Fâtıma'nın
Koyu Kırmızı= İmâm 'Ali'nin
Koyu Yeşil= İmâm 'Ali'nin
Belli Belirsiz Yeşil= İmâm Hasan
Belli Belirsiz Sarı= İmâm Hasan
Açık Kırmızı= İmâm Hüseyîn
Açık Yeşil= İmâm Hüseyîn
Penbe Renk= İmâm Hüseyîn" 1(24a)

Muhabbet-i Muhammed'de başlığı ile peygamberler, On İki İmam, evliya ve enbiyaların Alevi-Bektaşî kültürü içerisindeki makamlarını mecmualarda bulmaktayız.

“Rabbü'l âlemîn, Allah'dır. Müridi, Cebrâ'il'dir. Piri, Şâh-ı Merdân Murtaza 'Ali'dir. Mürşid-i kemâl, Muhammed Mustafa 'Aliyyüselâm'dır. Halife, On İki İmâm'dır. Musâhip, İbrâhim peygamberdir. Âşnâ, Mûsa peygamberdir. Meşrep, Yûsuf peygamberdir. Sûfi-ı kâdim, Eyûp ve İsmâ'il peygamberdir. Hak Te'âla'nın tâlipleri ve müridleri evliyâlardır. Ve şâkirtin enbiyâlar ve ehl-i 'ilimdir. Şimdi ma'lûm oldu ki muhabbet Hak Teâlâ kendidir.” 1(38b)

Üçler, Yediler ve Kırkların makamları ve oluşum şekilleri;

“Tâlibin üçü bir yerde olsa hûy-u evliyâdır. Üçler makamıdır. Bu üçde biri kûtbidir, evliyâ mertebesindedir. İki isî îmâmın mertebesinde olurlar. Biri kûtubun sağında yanında ve diğeri sol yanında bulunur.

Şayet tâliplerin yedisi bir yerde olsa sâdık-ı evliyâdır. Bu yediler makamıdır. Bu takdirde yedinin biri evliyâ makamı olur.

Tâliplerin kırkının bir yerde olması da tarîk-i meşâyih'tir. Kırkların makamıdır. O zaman tecellî-i zât hâsıl olur ve tâlibin gönül aynası silinir, pâk olur.” 1(42a)

Mezhepler, tekkeler ve zaviyeler hakkında genel bilgiler;

“Tekke bir dini müessesedir. Onun için din lûgatindeki yerini bulmak lazımdır. İnsanların Allah ve Peygamber bilgi ve kabulüne aid inançlarına din denir. İslam dini Hazreti Muhammed'i peygamber tanıyanların, Hıristiyan yani İsa'yı peygamber tanıyanların dini, Yahûdî dini Mûsa'yı Resûl bilenlerin dini, Budist yani Buda'nın dini inancını kabul edenlerin dini, Bahai Bahau'llah'ın tâsis ettiği din gibi. Dinden sonra mezhep gelir. Bu bir dinin içindeki 'akâid değişikliğidir. Mezhepten sonra tarikatlar gelir ki bu gün konumuz olan tekkeler bu tarikatların makamları, ocakları hatta

kulüpleridir. Tarikat, bir mezhebin yolcularından kâmil bir zâtın ki biz buna velî diyoruz Allah'ın adını zikir için kurduğu manevî yoldur. Edep erkânı vardır. Namazdan ayrı niyâz edecek ibâdetleri ve zikir denilen ism-i celâli tekrarlama şekilleri ve hareketleri vardır.” 1(53a)

Tarikat erkanında bulunan dört kapı ve kırk makam temsil ettiği anlam;

“Kapu dördür, makâm kırk, erkân on yedi, menzil üç yüz altmış altı, velâyet tabakası on iki, velâyet dairesi yedi, velâyet bölüğü dördür, mezhep dört, millet bir fırka yetmiş üç olup bunun bir gürûh-ı fırka-ı nâciyedir. Yetmiş ikisi fırka-i nardır. Şu zikir olunan dört kapudan birinci kapu şerî’at, ikinci kapu tarikat, üçüncü kapu ma’rifet, dördüncü kapu hakikatdır.” 2(39a)

Derbeyân-ı Post başlığı altında postun anlamı, işlevi ve on iki postun kime ait olduğu gibi dini bilgileri mecmuada tespit edebilmekteyiz.

“Postun başı teslimiyetdir, ayağı hizmetdir, sağ el tutmaktır, solu nefsi sindirmektir, taşrası sebâtdır, içerisi temkindir, ortası muhabbetdir, mihrâbı cemâldir, şarkı sürur garbı rüiyetdir. Şartı erenler önünde baş indirmektir, canı tekbîrdir, şerî’atı yok olmaktır, tarikatı hayfdır, ma’rifeti rızâdır ve pirlere korkusudur ve hakikatı menzil-i vuslatdır ve tevekküldür.

Baba Postu: Horâsân postu (Hacı Bektâş-ı Velî)

Aşçı Postu: Seyyid ‘Ali Sultân postu

Ekmekçi Postu: Balım Sultân postu

Nakîb Postu: Kaygusuz Sultân ‘Abdâl postu

Atacı Postu: Kanber ‘Ali postu

Meydâncı Postu: Sarı İsmâ’il postu

Türbedâr postu: Kara Donlu Can Baba postu

Kilerci Postu: Hacım Sultân postu

Kahveci Postu: Şâh Şazeli postu

Kurbancı Postu: İbrâhîm postu

Ayakçı Postu: ‘Abdâl Mûsa postu

Mihmanevi Postu: Hızır peygamber postu” 2(46b,47a)

4.3.6. Diğer Dini Metinler

İncelemesini yaptığımız iki mecmuanın da muhteviyatında çok sayıda dini içerikli metin bulunmaktadır. Yukarıda farklı başlıklar altında ele aldıklarımız dışında kalan ve

genel olarak anlatı niteliği taşıyan metinler de mecmuanın içeriğinde bulunmaktadır. Kıssa, menkıbe, mucize, vasiyet, rüya yorumu, alıntı vb. terimler ile karşılayabileceğimiz bu metinlerden bazıları aşağıda verilmiştir. Genel olarak didaktik öğeler taşıyan bu metinler, ders çıkarmayı, ibret almayı ve doğruya yöneltmeyi amaçlamaktadır.

İmâm Ca'fer-i Sâdık'ın İmâm Mûsa Kâzım'a vasiyetleri;

“Oğulcuğum vasiyetlerimi tut, sözümü belle, tutabilirsen kutlu yaşarsın, temiz ölürsün. Oğulcuğum kendi suçunu küçük gören başkasının suçunu büyük görür, başkasının suçunu küçük görense kendi suçunu büyük görür. Oğulcuğum başkasının ayıbını açanın ayıpları açılır. Kim azgınlık kılıcını çekerse kendisi öldürülür. Kardaşine kuyu kazan kazdığı kuyuya düşer...” 1(42b)

Fuzuli'nin Sa'âdete Ermişlerin Bahçesi eserinen alıntı;

“Cebrâ'il, Cennet'den bir nar ve bir elma ve bir ayva getirip Hasan ve Hüseyîn'e verdi. Hazret-i Resûl, çiğەر köşelerim bu yemişleri anne ve babanıza götürüp onlarla birlikte yiyin. Fakat her birinden birer parça ayırın dedi. Rivâyet edilir ki onu dinleyerek her gün birazını yiyip birazını artırdıklarında yemişler hiç eksilmedi. Fâtıma'tü-z Zehrâ dünyadan geçtiğinde nar kayboldu. Hazret-i 'Ali, âhirete intikâl ettiğinde ayva ortadan yok oldu. Yalnız elma, Hazreti Hüseyîn ile kalmıştı. Kerbelâ sahrasında onunla susuzluğunu giderirdi...” 1(47b)

Kerbela olayı ile ilgili bir kıssa;

“Ebu Ca'fer üstâd ile bir gün tanıdıklarımın birini gördüm. Gözleri görmez olmuş. Sordum ki ey kardaş senin gözlerin görürdü. Sebep ne oldu ki gözünün nuru körlük, karanlık ile değişti. Şu cevabı verdi. Ey dostum, Kerbelâ vak'asında ben Übeydullah ibni Ziyâd'ın süvâriileri arasında idim. O vak'adan sonra bir yerime döndük de bir gece rüyamda gördüm. Hazret-i Peygamber bir mescid içinde mihrâba yaslanıp oturmuş ve etrafında sahâbeleri halka olmuşlar. Hazret-i Hüseyîn'in yaralı â'zası ve kanlı elbisesi ile uğradığı zulümden şikâyet edenler arasında bulunup kendisine halini 'arz eden Kerbelâ şehîdleri, öldürenleri bir bir getirdikçe Resûlallah onları kılıçla vurunuz ve ateşte yakınız diye işaret eyledi...” 1(47b)

Muhammed Takî ve Yahya bin Eksem arasında geçen diyalog;

“Ünlü Kadı Yahya bin Eksem: Akşam bir insan ihrâmda iken cem farızasında yaparken yaptığı sahrada bir av vursa bunların hükmüne nedir?

Muhammed Takî: Bunların birçok şartları var dedi. Av haramda yani avlanmanın yasak olduğu bölgede mi yapıldı hariçde mi yapıldı? Haram olduğunu bilerek mi bilmeyerek mi? İsteyerek mi öldürdü mecburiyetle mi? İhrâmdaki adam hür müdü kul mudu? Çocuk mudur ergin midir? Kuşçu mudur başka hayvan mıdır? Umredeki adam bir defa mı avlandı daima mı nadiren mi değil mi? Gece mi oldu gündüz mü? Hacda mı öldürdü umrede mi oldu? Bütün bu şartları bilmeden hüküm veremem çünkü her şarta göre hüküm değişir...” 1(35b)

Hazreti Muhammed ve kavmi arasında geçen kısas konulu bir kıssa;

“Hazret-i Muhammed şöyle buyurdu. Ey kâvmin! Size hükümleri bildirdim ve ıslâhınıza çalıştım ve belalara uğradım. Artık sohbetinizden alakayı kesmek ve sizden ayrılmak zamanıdır. Kimin bende hakkı varsa alsın ve kimin müşkili varsa sorsun ki Tanrı bârgâhına bütün duâlardan sıyrılmış olarak gideyim. Yalnız ki eteğimi kimse tutmasın ve bana sızlanmasın. Bunları söyledikten sonra minberden inip cema’atle öğle namazını kıldı. Ve tekrar minbere çıkıp eski sözlerini tekrarladık da meclisde hazır bulunanlardan biri ayağa kalktı. Şöyle dedi. Ya Resûlallah senin zimmetinde benim üç dirhemim var...” 1(48a)

Hazreti Fatma’nın doğumunu konu edinen bir kıssa;

“Hadîcetü’l Kibriyâ Fâtımatü’z Zehrâ’yı dünyaya gelişi. Kureyş hatunlarından bir ebe istedi. Yapmadılar. Sen bizim kabile reisimizin kızı idin. Ebu Tâlib’in beslemesi birine vardın diye ebelik yapmadılar. Hadîcetü’l Kibriyâ evine varıp yatağını hazırladı. O anda dört hatun geldi doğuma. Biri başına dikildi, biri sağına, biri soluna, biri ayağa dikildi. Yakınında olan başına dikildi, Sare sağına dikildi, ‘Ûmrân kızı Meryem soluna dikildi, Gülsüm ayağına dikildi, Firâvûn karısı Âsiye. Fâtıma’tüz Zehrâ doğdu.” 1(48b)

Bir Yahudî ve Hazreti Ali arasında geçen, Hazreti Fatma ile evlenmesi konulu kıssa;

“Bir Yahûdî, Hazret-i ‘Ali’ye yâ ‘Ali sen kutlu kahraman yiğitsin. Hazret-i Muhammed, Ebû Tâlib’in beslemesi olan bir fakirin kızını aldın. Benim kızımı alsaydın evinle evimin arasını çeyizle donatırdım ve borçlarına kefâret verirdim. Bir takım geçende tân ederdi. O anda Cenâb-ı Hakk’dan bir nidâ geldi. Yâ ‘Ali göğe doğru bak. Neler olduğunu gör. Hazret-i ‘Ali başını çevirdiğinde gördü ki arştan yere kadar boşluk develer yüklü üstünde bir peri saçlı kız var...” 1(49a)

Bir Yahudi ve kızının, Hazreti Hüseyin'in kanı ile sıhhat bulmasını anlatan kıssa;

“İmâm Hüseyîn şehîd olduğunda beyaz güvercin kanını kanadına sürdü. Hepsi ayrı ayrı bir diyâra uçdular. Birisi de Medine civarında bostan tarlasında, bekçi Yahûdî kör kızın beklediği dalın başına kondu ve feryâda başladı ve kör kız güvercinin feryâdına dayanamadı. Yukarı bakınca gözüne bir damla kan düştü. Gözü açıldı...” 1(49a)

Adem ve Havva arasında geçen ve Hazreti Fatma'nın güzelliğini anlatan kıssa;

“Hazret-i 'Ali anlatır. Hak Teâlâ ne zaman ki cenneti Âdem ve Havvâ'ya ihsân etdi cennet havasının tesiriyle Havvâ'nın güzelliği bir kat daha artdı. Bir gün Âdem dikkatle Havva'ya bakıp ve onun güzelliğine hayrân kalıp ey Havvâ dedi. Acaba kudret nakışçısı yaradılış tezgahında senin güzel yüzünden daha güzel bir suret nakş etmiş midir? der. Derhal Hak bârgâhından Cebrâ'il'e şu emir geldi. Âdem'i cennetin yüksek makamlarını seyretmek hidâyetine erişdir. Âdem cennet sarayının mesirelerine ayak bastık da gördü ki yüksekçe bir yere kurulmuş bir yatak üstünde mücevherli elbiseler giyinmiş bir güzel kız oturmuş. Parıl parıl yanan güzel yüzünden cennet sahası ışıqlanmış ve yanağının letâfetinden huri ve gulmânın gözleri kamaşmış. Başında parlak bir taç ve iki kulağında birer büyük inci küpe. Âdem hayret içinde kalıp ey Cebrâ'il dedi. Bu ne güzel kızdır ki yüzünü görmek hayreti arttırıcı ve cemâlini düşünmek gönül alıcıdır. Cebrâ'il cevap verdi. Bu Muhammed Mustafa'nın kızı Fâtıma'tü-z Zehrâ'dır...” 1(50b)

Hazret-i 'Ali'nin oğlu Hasan'a vasiyeti;

“Düşünceli bir uysallık insanları hayra ulaştıran bir yoldaştır. Allah'ın verdiklerin her zaman şükür et. Şükürün arttıkça nimetin de artacaktır. Allah'tan helâl rızık iste böylelikle rızkın daha da genişlemiş ve arttırmış olursun. Dünyada hiçbir şey için yüz suyu dökme. Özgür hayat ancak bununla olur. Düşmanlarından biri senin için bir insanlık yaparsa sen de onu bir başka iyilikle sevindirmeye çalış. Anne ve baba haklarını korumaya gayret et. Sana muhtaç olanlara akrabaya hep yardımcı ol...” 1(51a)

Peygamberimizin mucizesi;

“Bir gün Resûlallah'ın huzuruna İsa aleyhisselâmın kavminden adam geldi ve dedi ki yâ Resûlallah, Hak Te'âlâ'ya bütün peygamberlerden yakınım, sevgiliyim. Önce ve sonra gelenlerin

seyyidiyim diyorsun. Hak Te'âlâ katında mertebenin yüksek olduğunu nasıl anlayayım. Hazret-i İsa, Ruhullah idi. Ölülerini Allah Te'âlâ'nın izniyle diriltirdi dedi. Resûlallah, Hazret-i 'Ali'nin çağırılmasını emretti. Hazret-i 'Ali'yi çağırdılar. Hazret-i 'Ali geldiğinde Resûlallah 'Ali'ye o mezarın yanına o zâta 'Ali'ye çok eski bir kabir gösteriverdi. O zât bin yıllık bir mezar gösterdi. Resûlallah Hazret-i 'Ali'ye o mezarın yanına git üç kez çağır Hak Te'âlâ'nın emriyle ne zuhûr edecek böyle buyurdular. Hazret-i 'Ali mezarın başına gitdi veya Ya'kûp diye seslendi. Hak Te'âlâ'nın izniyle mezarın orta yerinden yarıldı..." 1(53b)

4.4. Diğer Metinler

4.4.1. Tarihi Kayıtlar

Her iki mecmuada da tarihle ilgili metinler yer almaktadır. Mecmuayı mürettep eden kişinin tarihi konulara olan merakı ile çoğunlukla ilgili tarih kitaplarından alıntılanmıştır.

İkinci Mahmut döneminde yapılan ıslahatlar ve bu ıslahatların topluma etkisini eleştiren bir metin:

"Neticede 10 Haziran 1826'da Hicri 1242 Yeniçeriliğin tarih-i senesinde kaldırılmıştır. Tarihe yüz karası olarak geçeceği halde İkinci Mahmud'un davranışına Vak'a-yı Hayriye dediler. Şehzâde Esâd ki padişâhtan üç beş câ'ize koparmak için etmediği gârâzkârlık bırakmadılar. İkinci Mahmud'un yenilik diye meydana sürdüğü matâh ise Bizans sofrasının artıklarından başka bir şey değildir. (1) Hicri tarih değişmiş bir yeni Rum Ortodoks patrikhanesinin kuruluş tarihi olan Rum takvimi getirilmişdi. (2) Kavuklar kaldırılmış kafalara ciğer renginde Yunan kapullusu giyilmişdi. (3) Kadınlardan ferace ve başlıklar çıkarılmış yerine Yunan rahibelerinin giydiği katran renginde çarşaf ve kara peçeler giyilmişdi. (4) Türk bayrağına altılı Yahudi yıldızı konulmuşdu. (5) 'Ulemâ dedi diyerek din işleri ile devlet işi birbirine karıştırılmışdı." 1(39a)

Kadîm Türk Tarihi'nden alıntılanan ve Câmî'üt Tevârih'e göre Türk boylarının nasıl oluştuğunu ve bunların isimlerini içeren metin:

"Eski Türklerde her kabilenin bir ilahı olmuş. Türk dininin içtimâî bir esasa istinâd ettiğini gösterir. Eski Türklerin kabilesine (boy) namı verirlerdi. Her boy ismini taşıdığı ilk ceddini kendisi

için bir has ilahı tanırdı. Bu hal Garbî Oğuzlar'da da cârî idi. Garbî Oğuz Han'ın Günhan, Ayhan, Yıldızhan, Gökhan, Dağhan, Denizhan namlarında altı oğlu, bundan her birisinin dörder oğlu var idi. Oğuz Han'ın bu yirmi dört torununun onların isimlerini taşıyan 24 boy husule gelmiştir. Câmi'üt Tevârih'e göre bu boyların isimleri şunlardır.

(1=Günhan) Osmanlı sülalesinin boyu.

Kayı kayı

Bayat

Alkaevli

Karaevli

2=(Ayhan)

Yazır

Döğër

..." 1(45b)

Mehmet Şerif Fırat'ın Varto Tarihi ve Doğu İlleri isimli kitabından alıntılanan ve Alevi-Bektaşî kültürünün oluşumuyla beraber tarihini anlatan metin:

"Bu yolda ilk önce şerî'at bâbında 'ilim tahsîl edilir ve Hak, Muhammed, 'Ali sevgisi yürekde yerleşdirilir. Şerî'at köprüsünden tarîkâta geçilir. Burada rehber pîr tutulur, ikrâr verilir, nâsib alınır. Tâlîp dünyadan geçer, ma'rîfet kapusunda 'irfâna erer. Oradan hakîkat şehrine gider. Hakîkat, Hak, Muhammed, 'Ali'ye vâsîl olur. Tanrı ile birleşir, fenâfillahdan ve bâkâbillahdan olur. O can dünyadan imtihanını başarı ile verdiği için ona ma'nevî ölüm yoktur. Ölümler don değışdirir, vahdet 'âleminde 'arş ve kürsde seyrân eder. Her yerde hazır ve nazır olur..." 1(46a)

Türk kara ordusunun Orhan Gazi zamanında kuruluşunu, Yeniçeri ocağının oluşumu ve yapısını, Alevi-Bektaşîlerin bu ordu kurulurken üstlendiği görevleri ve Yeniçeri ocağının kapatılmasını anlatan metin:

"1229 yılında Bursa'da Aynacılar Meydânı'nda mahşeri bir kalabalık toplanmışdı. Bütün gönüller büyük başbuğ Orhan Beğ ile evliyalar bağı baş erenler baş çeşmesi Hacı Bektâş Veli'nin muhabbetiyle dalgalanıyordu. Bursa tarihi bir an yaşıyordu. Orhan Gazi Beğ'i bir ordu kurmak üzere Türklüğün ikinci Nüh'u Hacı Bektâş Veli davet almışdı. Büyük Türk evliyâsının görklü bakış ile bütün kalpler genç olmuş. Genç ihtiyar çoluk çocuk ins cin dağ taş itikâda çıkmışdı. Hacı Bektâş Veli güşesteler ile beraber Bursa'yı şereflendirmişti..." 1(54b)

Başlıca Olayların Tarihleri başlığıyla, 1299 yılında Osmanlı Beyliği'nin kuruluşundan başlayıp 1945 yılında İkinci Cihân Harbi'nin sona ermesine kadar olan süreçte tarih sahnesinde meydana gelmiş önemli olaylar ve bunların tarihlerinin bulunduğu metin:

“1299 Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu
1326 Bursa'nın fethi
1335 Timur Beğ'in doğması
1356 Türklerin Rumeli'ye geçmesi
1364 Sırp Sındığı Savaşı
1369 Timur Beğ'in emir olması
1379 Birinci Kosova Savaşı ve Zaferi
1396 Niğbolu Savaşı ve Zaferi
1402 28 Temmuz Ankara Savaşı
1413 Mehmet Çelebi'nin padişâh olması
1444 Varna Savaşı ve Zaferi
...” 1(57a)

4.4.2. Zaman İfadesi ve Tarihler

Mecmuaların belirli yerlerinde mürettip için önemli olan, hatırlama gereği duyduğu tarihleri kayıt altına almıştır.

“Hazreti ‘Ali’nin vefâtı, Zilhicce’nin 19’unda, Mîlâdî 661 senesinde, Kûfe’de, 14 Ocak’da.
Ceddîm Köse Süleymân’ın ziyaretim 20 Haziran Salı 20/6/1970.
1242’de Moğollarla Köse Dağ’da Meydân Muhârebesi. 2800 îrtifâsında makamı merkti.
Anamın vefâtı 9/1/1962 Ocak Salı.” 1(47a)

Önemli dini günlerin ve kandillerin tarihleri de mecmuada yer almaktadır.

“1 Mevlûd Kândîli: Hazret-i Muhammed’in doğduğu geceye raslayan Rebiüevvel ayının on ikinci gecesi Mevlûd Kândîli’dir.
2 Regâib Kândîli: ‘Arâbî aylardan Recep ayının ilk Cuma gecesi Regâib Kândîli’dir. Bu gecede duâların kabul olduğu gecedir.
3 Mi’râç Kândîli: Recep ayının yirmi yedinci gecesi Mi’râç Kândîli’dir. Beş vakit namaz kırk oldu.

4 Berât Kândîli: Şa'bân ayının on beşinci gecesi Berât Kândîli'dir. Hazret-i Peygamber mü'min olanların günahlarının af edildiği gecedir.

5 Kâdir: Ramazân ayının yirmi yedinci gecesi Kuran-ı Kerim'in Peygamber efendimize gelmesi bu gecedен başlar." 1(56a)

4.4.3. Bilmeceler

Bilmeceler, tabiat unsurları ile bu unsurlara bağlı hadiseleri; insan, hayvan ve bitki gibi canlıları; eşyayı; akıl, zeka veya güzellik nevinden mücerret kavramlarla dini konuları ve motifleri vb. kapalı bir şekilde yakın-uzak münasebetler ve çağrışımlarla düşünce, muhakeme ve dikkatimize aksettirerek bulmayı hedef tutan kalıplaşmış sözlerdir (Elçin, 1970). İncelediğimiz mecmularda geneli dini muhteviyata sahip bilmeceler bulunmaktadır. Bazı bilmecelerin cevapları sayfada bulunmasa da çoğunlukla cevabı ile beraber yazılmıştır.

“Soru) Evvel gerçek sonra yalan cennetden azat olan kimdir?

İblis

Soru) Allah'tan küçük, peygamberden büyük?

Cebrâ'il

Soru) Ateş yakıp çığ pişmeden, ruhu tene kavuşmadan, ana rahmanına düşmeden, ya doğmadan ölen kimdir?

Âdem aleyhisselam

Soru) Hak verir kısmaz gedamı, kesmem dilimden yad-ı Hüda'yı, yoğurmazdan evvel Âdem'i Cebrâ'il, hem Âdem yok iken kim idi hacı?

Muhammed 'Ali

Soru) Yüz yirmi dört bin alemin atası kimdir?

Allah

Soru) Atası erkek yavrusu dişi?

Havva

Soru) İsmail'e inen koçu bıçak urup kesen kimdir?

'Azrail" 1(34a)

4.4.4. Bektaşî Fıkraları

Fıkra, gerçek hayat bağı olan vakaları, tam bir fikri, sosyal ve beşeri kusurları, günlük hayatımızda karşılaştığımız çarpıklıkları, gülünç durumları, tezatları, eski/yeni çatışmalarını ince bir mizah, hikemi bir söyleyiş, keskin bir istihza ve güçlü bir tenkit anlayışına sahip bir üslup içinde, dramatik öğeleri ağır basan bir hikaye çatısı etrafında toplayarak, genellikle bir tipe bağlı olarak anlatan, nesir diliyle yaratılmış, küçük hacimli, sözlü edebiyat kompozisyonlarından her birine verilen addır (Yıldırım, 1992). Fıkralar, genellikle halk arasında bilinen ve belli bir şöhreti olan tiplere bağlı olarak anlatılan bir halk edebiyatı türünü temsil ederler. Nasreddin Hoca, Bekrî Mustafa, Temel gibi fıkra tiplerinden birisi de “Bektaşî”dir. Bektaşî tipi etrafında anlatılan fıkralara “Bektaşî fıkraları” adı verilir. Böyle bir fıkra tipinin oluşumunda şüphesiz Bektaşîlik kültürünün tesiri önemlidir (Şahin, 2010).

İncelediğimiz mecmualarda Bektaşî fıkrası niteliği taşıyan kısa metinler mevcuttur. Bu fıkraların kullanım yeri veya işlevi ile alakalı mecmualarda herhangi bir kayıt yoktur. Ayrıca bazı fıkralar tekraren farklı sayfalara yazılmıştır.

- (1) “Bektâşî dedelerinden biri cadde üzerindeki bir meyhanede içermiş. Birisi dedem şu saç sakalla böyle meydânda içmek yakışmıyor. Kötü bir yerde çekeleseniz deyince gülmüş. Aslanım o dediğin Ramazan’da olur.”
- (2) “Bektâşî’ye sormuşlar bu yıl Ramazan sana dokundu mu? Bektâşî cevap vermiş. Ben o mübareğe bir şey yapmadım ki bana dokunmaz.”
- (3) “Bektâşî’nin biri içinde az kişi olan bir camiye girmiş. Rakı içiyormuş. Bunu gören biri tü utanmaz herif diye pencereden yüzüne tükürmüştü. Bektâşî hiç istifini bozmadan elimde mühim işim olmasaydı ben sana camiye tükürmeyi öğrettirdim.” 1(52a)

4.4.5. Diğer Kayıtlar

Mecmualarda, başlıklar halinde incelediğimiz tüm metinler dışında kalan, farklı konular çerçevesinde yazılmış parçalar da bulunmaktadır. Uykunun çeşitleri, Arapların kavmi yapısı, şarap tarifi ve gezi yazısı gibi birbirinden bağımsız metinler de elimizdeki mecmualarda kendisine yer bulmuştur.

- (1) “Uyku altı vecihe üzeredir. 1 gaflet uykusu, 2 şekâvet uykusu, 3 ‘ukubet uykusu, 4 gayyule uykusu, 5 ruhsat uykusu, 6 hasret uykusu.” 1(7a)
- (2) “‘Arabistân’da yaşayan ‘Araplar dört kısma ayrılır. Biri Bâdi’e, ‘Arabistân’ın en eski ahâlisidir. Âd ve Semûd. Kavimlerinden ikincisi ‘Arab-ı ‘Arabiye diyorlar. Üçüncü ‘Arab-i Müstâribe kabilesi olup bunlar İsmâ’il Peygamber zürriyetindedir. Dördüncü en büyüğü Kureyş kabilesi.” 1(21b)
- (3) “Çalba bitki adaçayı. Limon deva derde her. Büyük kurucu sarımsak, 75 gram bir litre kaynamış şarap boşalan bir hafta dinledikten her gün iki küçük bardak bu şarap için.” 1(7a)
- (4) “Bağdad Kerbelâ’ya tertip ettiği sekizinci turistik seferinde Fâtıma-yı Zehrâ, İmâm Hasan, Hazret Hamza ziyaret edilecektir. Program ve ziyaret pirleri Hacı Bektâş’dan hareketle Halep, Şam, Bağdad, Kâzimiye, Kufe, Kerbelâ, Süleymaniye, Samra’ya uğranacak, aşağıdaki yazılı her ziyaret yerinde ikişer gün kalınacaktır. Halep’te Zekeriya ‘aleyhisselamın makamı, Kahkaha Kalesi ve diğer zatların türbesi...” 1(56b)

4.5. Mecmuaların Çeviri Metni

4.5.1. 1 No’lu Mecmua

Hazreti ‘Ali’den: İyi eğitim kötü aslı gizler. Azgınlık felaketin öncüsüdür.

Hazreti ‘Ali: Bir sa’nat eserini yıkmak cinayetlerin en büyüğüdür.

Hazreti ‘Ali: Bana bir harf öğretenin kölesi olurum. Hâris kimsede utanma yokdur.

Hazreti ‘Ali: Sende de görülen bir kusurdan dolayı başka birini kınamak en büyük ayıptır.

Hazreti ‘Ali: Bir devlet korumak için ‘adaletten sağlam kale yokdur.

Hazreti Muhammed der: Hayâsız insanda imân da yokdur. İyi niyet gönüle ferahlık verir.

Hazreti Muhammed: Emniyetli doğru Müslümân tacir, kıyamet günü şehitlerle beraberdir.

Hazreti Muhammed: Doğrulukda tehlike görseniz de ona gidiniz.

Hazreti Muhammed: Ma'nâsız, faydasız ve kendini ilgilendirmeyen şeyleri terk et.

Hazreti Muhammed: Suyun tozu arıdığı gibi güzel âhlâk da günahları arıtır.

Hazreti 'Ali: Hak görülmez bir kılıçtır. İyi âhlâk insanlığın temelidir.

Hazreti 'Ali: Büyüklük taslamak alçaktır, alçak gönüllülük yüksektir.

Hazreti 'Ali: Yalnızlık baş düşmanımızdır. Tayansız başaramaz.

Hazreti 'Ali: 'Akıllı kimse kemâl, cahil ise mal peşindedir.

Hazreti 'Ali: 'İlimde hata geminin teknesinin yarılmasına benzer. Hem geminin hem de içindekilerin batmasına sebep olur.

Hazreti 'Ali: Bin kere zulm görmek bir def'a zâm etmekden ayırır. 'İlim Çin'de ise de bulunuz.

Hazreti 'Ali: Mal harcadıkça azalır, 'ilim ise sarf etdikçe çoğalır. Nefsine hâkim olmayan Allah'ı bulamaz.

Hazreti 'Ali: Söz ilaçtır, azı yaşadır çoğu öldürür. Deva bulmayan bir derd varsa o da cehaletdir.

Hazreti 'Ali: Tutumluluk iyi geçinmenin yarısıdır. Sana iyilik edenlere teşekkür et ve teşekkür etmesini bilenlere de iyilik et.

Hazreti Muhammed: Bir insanın serveti bu dünyada yaptığı iyiliklerdir.

Hazreti Muhammed: 'Âlimin mürekkebi, şehîdin kanından daha mukaddesdir.

Hazreti 'Ali: Kindar adam daha ziyade kendisini rahatsız eder.

(1a)

Vallah ol ki her kim, Âl-i Muhammed'in buğzu üzre ölse, kıyâmet gününde iki gözünün arasında enis min Rahmatallah yazılı gelir.

Vallah ol ki her kim, Âl-i Muhammed'in buğzu üzre ölürse kafir olur.

Vallah ol ki her kim, Âl-i Muhammed'in buğzu üzere ölürse cennetin râyahasını koklamaz ve yine bir hidâyet-i âhirde gelir. Resûlallah 'aleyhi vesellem, İmâm 'Ali 'aleyhisselâm buyurdu.

En erbain yedhulûn'ul cennet en ve ânt'ul Hasan vel Hüseyîn ve zürriyetenâ halkınâ zuhurunâ ve ezvâcinâ ve şî'atinâ ayn'el cânana ve şimânlinâ yani tahkik yâ 'Ali evvel cennete giden, sen ve ben ve Hasan ve Hüseyîn'dir. Ve zürriyetlerimiz ve ezvâcımız, onların ardından şî'alarımız sağ solundan dahil olurlar.

(Ham'ask) kelimesini cem eylemiştir. Zira bu kelime beş harftir. Âl-i 'abâ dahi beşdir. 'İrfâna eren Hakk'ı bilmiştir. Nitekim hadis-i şerifde gelir (Men 'arefe nefse fekad 'arefe rabbe). Yani nefsinin bilen Hakk'ı bilmiştir. Ve Hakk'ı bilen Muhammed ve 'Ali'yi bilmiştir. Ve anları bilen muhabbet-i ehlibeyt olmuştur.

Vallah ol kim her kim Âl-i Muhammed'in muhabbeti üzere ölürse urusan-ı zevce evine dahil olduğu gibi cennete dahil olur.

(1b)

Bismişâh

Gözlüye gözlüye gözlerim dört oldu

'Ali'm ne yatarsın günlerin geldi

Kovuldular kalmadı kara yurt oldu

'Ali'm ne yatarsın günlerin geldi

Kızılırmak gibi bendinden boşan

Hamâ'dan Hicaz'dan Mardin'den Sivas'a döşen

Düldül eğlendi Zülfikâr kuşan

'Ali'm ne yatarsın günlerin geldi

Mü'min olan bir nihâna çekilsin

Münâfık başına taşlar dökülsün

Sancağımız Kazova'ya çekilsin dikilsin

'Ali'm ne yatarsın günlerin geldi

Şâh'ım gelecekdir bir gün dediler

Yezîtlar la'net gömleğın giydiler

İmâm 'Ali Rızâ'ya kıydılar

'Ali'm ne yatarsın günlerin geldi

Pir Sultân 'Abdâl'ım sözüm hakdır

Vallahi sözümün hatası yokdur

Şimdiki sofunun Yezîd'i çokdur

'Ali'm ne yatarsın günlerin geldi

Tamam

Gül bitdiğı yeri bilirim dersin

Bilir misin benlik şeytana düşdü

Cevâhir mâdenini bulurum dersin

Cevâhir bulanlar 'ummâna düşdü

Ben 'Ali'yi gördüm mahbûp çağında

Selmân'ın çiğninde yolun sağında
Cennetden içeri Firdevs bağında
Bülbül figân eyler gülşâna düştü

Selmân'ın çiğninde bir oğlan geldi
Destûr Şâh'ım dedi elini aldı
Muhammed terini gül ile sildi
Ol zaman kokusu insana düştü

Muhammed'i gören canlar ağladı
Sel sel oldu çeşmim yaşı çağladı
Cebrâ'il habîbin belini bağladı
Kırkların ceminde erkâna düştü

Kırklar geldiler her çiçekten derdiler
Koklayıp yüzlerine sürdüler
Her destesini bir güzele verdiler
Gül Muhammed'e nergis Selmân'a düştü

Cennetin kapusını Kırklar açdılar
Tohumunu yeryüzüne saçdılar
Bir üzümü engür edip içdiler
Size mescid bize meydân düştü

Kul Himmet Üstâdım bir dilek diledi

Seyyâh olup şu ‘alemieledi

‘Arafât Dağı’nda bir koç meledi

İsmâ’il oturunca kurbana düşdü

(2a)

Bismişâh

Bir gün Muhammed evde otururken

Dört melâ’ike ana nidâ getirdi

Selmân’ın çiğninde geldi bir oğlan

Ne güzel ‘izzetle kelâm yetirdi

Muhammed oğlanın selamın aldı

Kalkıp ayağa buyurun dedi

Muhammed oğlana yerini verdi

Oğlan geçti seccâdeye oturdu

Cebrâ’il der bu oğlanı ‘Ali’dir bilseniz

‘İzzet edüp selamın alsanız

Özümüzde benlik vardır görseniz

Ayağına yüzümüzü sürürdü

Muhammed eydür bu oğlan ‘Ali’dir
İnsi cini meleklerden uludur
Gerçeklerin ‘izzet etmek yoludur
İşitdi Cebrâ’il özünü yitirdi

‘Ali yaratılmış mısın sen dedi
Muhammed yüzünü gördü dost dedi
Melekler ‘Ali’den nişân istedi
Zühre yıldızını alnına getirdi

Oğlanın ‘Ali olduğunu bildiler
Mürüvvet edüp dârına durdular
Üzlerine hayli sitem sürdüler
Birisi cennetden elma getirdi

Elmayı getirip tercemân kodu
Şâh eline alıp çâr pâre kıldı
Birini Muhammed nûş etdi götürdü
Üçünü melekler dergâha yetirdi

Hak Te’âlâ gör nice nazar kıldı
Cümle velâyeti Şâh ana verdi
Biri Düldül oldu biri Zülfikâr oldu

Fâtıma Kamber'i anda getirdi

Şâh Hatâî'm eydür özünü bilenler

Arayıp özünde gevher bulanlar

Üstâd nazarında kâmil olanlar

Onlar da özünü dergâha yetirdi

Tamam

Varlık deryâsına dalma ey kardaş

Kardaşlıkda birlik dirlik isterler

Benlik da'vâsından geç yavaş yavaş

Muhiplikde birlik dirlik isterler

Er ol hakîkatle geçir bu demi

Berzâha düşürür benlik adamı

Resûlallah dedi lahmike lahmî

Dervişlikde birlik dirlik isterler

Harâbi kemteri söyleten Hakk'dır

Senlik benlik lafzı burada yokdur

Kendini beğenmek çıkmaz sokaktır

Hakk'a erenlerden birlik dirlik isterler

(2b)

Bismişâh

Ne dedim de göze değdim erenler

Kusurum çokdur mürüvvet yâ ‘Ali

Kusura kalmayan Ganî Sultân’dır

Kusurum çokdur mürüvvet yâ ‘Ali

Yükün ekme ile bezirgân kalmaz

Dostun bağçesine yâd eller girmez

Mü’min olanların gülleri solmaz

Kusurum çokdur mürüvvet yâ ‘Ali

Yükün ekdin diye hemin döğerler

Dür olanı okşayuben severler

Ağır yükü götüreni sıvarlar

Kusurum çokdur mürüvvet yâ ‘Ali

şurda bir bağçeyi eşer işlerler

Meyve vermeyeni keser aşlarlar

Bir mürüvvetle yüz bin suç bağışlarlar

Kusurum çokdur mürüvvet yâ ‘Ali

Velî’m eydür eğer esebilersen

Gahi yağıp gahi kesebilirsen
Mürüvvet 'Ali'nindir basabilirsen
Kusurum çokdur mürüvvet yâ 'Ali
Tamam

Dağlar ile taşlar ile
Çağırayım Mevlâ'm seni
Seherlerde kuşlar ile
Çağırayım Mevlâ'm seni

Sular dibinde mâhi ile
Sahrâlarda âhu ile
'Abdâl olup yâ Hû ile
Çağırayım Mevlâ'm seni

Gökyüzünde 'İsa ile
Tûr Dağı'nda Mûsa ile
Elindeki 'asâ ile
Çağırayım Mevlâ'm seni

Derdi çökmüş Eyüp ile
Gözü yaşlı Ya'kûp ile
Ol Muhammed mahbûp ile

Çağırayım Mevlâ'm seni

Hamd-ı şükrûllah ile

Vasf-ı kulhuvallah ile

Dâ'im zikrûllah ile

Çağırayım Mevlâ'm seni

Yûnus okur diller ile

Ol kumru bülbüller ile

Hakk'ı seven kullar ile

Çağırayım Mevlâ'm seni

Tamam

Otururken, yürürken “Yâ Hayyû yâ Kayyûm bî-rahmetike estegîsu”

(3a)

Bismişâh

Yas matem günleri derdimi yeniler

Yârin sesi kulağımda çınlar

Sordum ki dağlar niçin inler

Dedi çekdiceğim kârın elinden

Alnıma yazılmış kara yazılar

İtikâtdir tâlip pirini arzular
Sordum ki çamlara neden sızlar
Dedi çekdiceğim pürün elinden

Varıp Hakk'ın dîvânına durursun
Pervâne olup 'aşk oduna yanarsın
Sordum ki değirmene ne hoş dönersin
Dedi çekdiceğim pirin elinden

Varıp bir pir ile pazar edersin
Oturup da ikrârını güdersin
Sordum garip bülbüle niçin ötersin
Dedi çekdiceğim hârın elinden

Serçeşmeden gelir suyun durusu
Nasibimizi verir pirin birisi
Dedim Pir Sultân'ım benzin sarısı
Dedim çekdiceğim yârin elinden

Tamam

İndim Koç Baba'yı tâvâf eyledim
Bugün yaylımdadır geliyor koçlar
Mübârek cemâlini seyran eyledim

Bugün yaylımdadır geliyor koçlar

Biri beyaz idi biri kırmızı

Onlar da seçerdi baharı yazı

Aynı Zülfikâr'a benzer boynuzu

Bugün yaylımdadır geliyor koçlar

Anlının ortası yazılı Kurân

Hiç mahrûm mu kalır cemâlin gören

Yarın mahşer günü şefa'at uman

Bugün yaylımdadır geliyor koçlar

Yağmur yağar çiselenir izleri

Elham sûresine benzer gözleri

Ay ile gün gibi parlar yüzleri

Bugün yaylımdadır geliyor koçlar

Pir Sultân'ım biz çekelim yasları

Dört kitaba beyân oldu sesleri

'Aşıklar da söyler bu nefesleri

Bugün yaylımdadır geliyor koçlar

Tamam

(3b)

Bismişâh

Muhammed'le 'Ali bir nurdan geldi

Cemâli âdemde pertevler saldı

Cümle kâ'inatı ziyâdar kıldı

Kemâl-i zâtûllah beyâna geldi

Sûret-i âdemde zâhir oldu Hakk

Seni sende heman bulmaktır ancak

Kendini bilen bilir Hüdâ-yı mutlak

Âŝikâr etmeğe cihana geldi

Hakk mevcûd olunca mâsivâ-yı maksûd

Bunu bilen bilir ancak erbâb-ı meŝhûd

Ne bilsin bu sırrı gürûh-u 'anûd

Ehl-i basîrete 'ayâna geldi

Dedi men re'nî fakad re'yû'l-Hakk

Kelâm-ı Resûl'den alanlar sebak

Remzini fehm eden oldular elyak

Mazhar-ı nâm olup insana geldi

Vechinde yazılmış ma'nâ-yı Kurân

Âşinâ olanlar okur in ü ân
Âdemin vechini şerh eder her zaman
Evhâmda kalanlar gümâna geldi

Gürûh-u Nâcî'den olan erenler
Hânedân-ı Mustafa'yı severler
Dilinde zikrini dâ'im edenler
Varta-i helâkdan âmâna geldi

Îmâmların katarına katılan
'İrfân pazarında varı satılan
Dost dîdârına çeşmi açılan
Ehl-i ikrâr olup imâna geldi

Kim ki bir mürşidin elin tutmadı
Ehl-i Beyt'e elbet mülhak olmadı
Âdemiyyet menzilin bulmadı
Bu 'alem içinde hayvana geldi

Sakın aldanma dünya varına
Fırsat elde iken koyma yarına
Vücûdunu yakan 'aşkın nârına
Canlara dîr olup canana geldi

Âdemin vechini anlatmak için
Şem-i vechûllahı bildirmek için
Salât-ı vahdeti kıldırmak için
Cemâli bu demde bürhâna geldi
Tamam

(4a)

Cem Dağlı
Hızır Paşa gelip gitmeden
Açılın kapular Şâh'a gidelim
Ayrılık günleri gelip bizi dert ehli etmeden
Açılın kapular Şâh'a gidelim

Hızır Paşa gelsin köşküne otursun
Can mı dayanır cefâsına müşkülüne
Şâh 'Ali'nin Şâh damatın 'aşkına
Açılın kapular Şâh'a gidelim

Yüksek dağların başını dumanlar bürüdü
Yaka yaka dostun köyleri kurudu
Garip gönlüm Muhammed 'Ali sevdasına düştü
Açılın kapular Şâh'a gidelim

Aşıp aşır gider mi evvela dostun yolları
Cennet bağında açılır Şâh 'Ali'nin gülleri
İçinde oturup şakıyor can bülbüllerin dilleri
Açılın kapular

Pir Sultân 'Abdâl'ım kırdım büküldü
Dal boynuma kemterler atıldı
Gözüm yaşları deryâlara sel oldu kanları
Açılın kapular Şâh'a gidelim
Tamam

Yüz bin matâh gelir satılmak için
Dükkânlar kurulmuş şâra vardın mı
Müşteri vardır anda artdırmak için
Mürşid huzûruna dâra vardın mı

Mürşidin emrine olursan teslim
Hakk sendedir ayrılmaz kadîm
Nefsin Nemrûd senin ruhun İbrâhîm
Halîl ile bile nâra vardın mı

Erenler yoluna doğru gelirsen

Hayr himmet olup alabilersen
Gerçekler dârına durabilersen
Medet mürüvvet deyip Pir'e vardın mı

Pir'in söylediği Hakk'ın sözüdür
Yine sende bakan kendi gözüdür
Kimin saf eder kimin azıdır
Sûfi bin can ile yâra vardın mı

Virdi Derviş kurban idegör serri
Ayrılma yolundan olma serseri
'Ali'nin evlâdı Resûl'un yâri
Hacı Bektâş gibi ere vardın mı

Tamam

(4b)

Bismişâh
İşte geldim işte gitdim
Yaz çiçeği gibi yitdim
Şu dünyada ne iş etdim
Ömürcüğüm geçti gitdi

Çağırdılar imâm geldi

Her biri bir işe yeldi
'Azrâ' il pençesin saldı
Can kafesden uçdu gitdi

İşte geldi yuyucular
Tenime su koyucular
Kefenim elinde hoca
Kefenciğim biçdi gitdi

Ayırdılar ilimizden
İp atdılar belimizden
Pek dutdular kolumuzdan
Can cesedden uçdu gitdi

İletdiler mezarıma
Sığındım Ganî Kerîm'e
Toprak atdılar serime
Gözyaşı taşıdı gitdi

İmâm telkîne başladı
Bana bir sevapcık iş işledi
Komşular bizi boşladı
Geri dönüp kaçdı gitdi

Kabrime bir melek geldi
Bana bir s 'alcik sordu
Hışm idüp bir topuz urdu
Tebd lciğim şaşdı gitdi

Teslîm 'Abdâl oldu tamam
İşte geldi  hir zaman
Yardımcımız On İki İmâm
Ten t r ba karışdı gitdi
Tamam

L  b lkavli eşedd  fi elif sıdk derecat min'el maşrık min'el mağrib. Güneşin doğduğu yerden batdığı yere kadar lanet okundu.

(5a)

Bismişâh
Birini tutan birliğe yeter
İkisini tutan günahını atar
 c n  tutan cennetde yatar
Gelir melekler kabrini kazmaya
Dördünü tutan ulu sayarlar

Beşini tutan velî sayarlar

Altısını tutan dolu sayarlar

Gelir melekler kabrini kazmaya

Yedisini tutan havada uçar

Sekizini tutan cennetin kapusını açar

Dokuzunu tutan adresini hülleler biçer

Onunu tutan gelir melekler kabrini kazmaya

Şâh Hatâî'm onunu tutana olsun rahmet

On birini tutan birini tutmayana yazarsın la'net

On ikisini tutana yazılır cennet

Bin bir melâ'ikeler onda şâhid düzülür

Tamam

Evveli gününde 'aşır ayında

Cem'i kullarından sebep yazılmışdır

Bir orucun bin def'a evvelidir

Cem'i kullarından sebep yazılmışdır

Bu ayda etdi cümlesine fermân

'Aşırı tutmayanın yokdur derdine dermân

Yapdırsa yüz köprü kesse bin kurban

‘Aşırı tutmazsa hiçe sayılır

‘Aşırı tutanlar Gürûh-u Nâcî

Yerde insan gökde melek ona du’âcı

On iki kırk itse tutsa bir bacı

Cennet-i â’lâda hûri sayılır

‘Aşırı tutan mü’min tutmayan Yezîl

Sorun oradan defterini kazıt

On ikiyi kırk itse bir Yezîl

Mü’minler içinde mihmân sayılır

Pir Sultân’ım der ki zâtına

Sorgu su’âl yokdur onu tutana

Cümle sebeplerin doldu dükkâna

Sebepli kulların belli sayılır

Tamam

(5b)

Bismişâh

Her sabah her sabah seher vaktinde

Kumru dos dos deyip öter ‘Ali diye

Mahrûm kalmaz ihlâs ile çağırın düşmanlar

El kaldırıp tutan ‘Ali’dir

Gazâba giderdi Muhammed ‘Ali

Yemen iklimine uğradı yolu

Onların da ba’zı şehirleri olurdu

Kâfirlerin önün tutan ‘Ali’dir

Tahtından kalkdı Ka’be’ye varmağa

Sormazdı geçidin söz verdi irmeğe

Fakir kulların vermeğe pahasını vermeğe

Kul olup gezdiren satan ‘Ali’dir

Kaçınca Zülfikâr’ın sapını

Dine dönderürdü kâfirlerin hepini

Mağripten atılan heba ve gelenin topunu

Maşeride el urup tutan ‘Ali’dir

‘Aşığın kalbinden halkın dilinden

Garip bülbül câra düşmüş

Gonca gülünden çıkup âh çekdi

Devin elinden kesik başa imdada yeten ‘Ali’dir

Kul Himmet Üstâdım yâ ‘Ali muhabbetin sürüp

Ermedim sırrına didârın görüp
Hazret-i ‘Ali aslan donuna girip
Çıkup ‘arş-ı ‘a’lâda yatan ‘Ali’dir ‘Ali
Tamam

Muhammed ‘Ali’nin postunda oturan
Dört kapulu kırk makamı bilmeli
Muhammed ‘Ali’ye tâlibim diyen
Evvel farzdır mürşidini bulmalı

Mürşidini bulan müşkülü ara
Gine mürşidden bulunur çare
Mürşid seni ulaştırır ol şâra
Ol şârda pazarbaşını bulmalı

Ol şârda pazarbaşı ‘Ali’dir ‘Ali
Ol şârda açılır muhabbet gülü
Bu yolun ezeli Bektâş Velî
İsteyenin muradın vermeli

Bir bina yapdır dört divar üstüne
Bir selam ver dört kapunun dostuna
Üç sünnet yedi farzın aslına

Gizli gizli bu sırlara ermeli

Hiç bina gördün mü divarı üçlü

Nice sırlar vardır sırdan içli

Cihânda var mıdır Ballı'dan suçlu

Herkes Hakk'ı kendi özünde bilmeli

Tamam

(6a)

Bismişâh

Uyur idim uyardılar beni

Diriye katdılar beni

Koyun olup sesini anladım

Sürüye katarlar beni

Çıkup kasaba getirip de

Kanaraya mesken edip de

Canı Hakk'a teslim edip de

Olup katdılar beni

Ma'rifet boyun boyladım

Hakikat sözünü anladım

Çiçek derip bal eyledim

Araya katdılar beni

Hakk defterine yazıldık

Erenler katarına dizildik

Bal olup şerbet ezildik

Doluya katdılar bizi

Pir Sultân'ım der ki bunda

Nur görünür o zamanda

O divânda bu divânda

'Ali'ye katarlar bizi

Tamam

Gönül ne gezersin evsâne diye

'Abdâl ol gel meydana Hû diye

Varlığın var ise desti post eyle

Götür meydana lokmayı diye

Çağırayım 'alâ gözlü Şâh dîdârından

Mahrûm mahrûm komaz inşallah

Çekiç Enelhak örs Allah Allah

Görün gülbank çeker üstâz Hû diye

Yalvarayım ‘alâ gözlü dedeme

Sığındım yüzü nurlu Hüdâ’ma

Bir bir söylerdir âdeme

Pirin kimdir bildir diye

Muhammed Fâtıma zuhûr idince

Yer gök titredi Şâh-ı Merdân ‘Ali gelince

Çıkup canana zuhûr idince

Sabahına çağırırlar bu diye

Gönül sen ağlayıp güle gör

‘Abdâl ol da bu meydana gele gör

‘Abdâl Pir Sultân’ım âdem ola gör

Hayvanı suvarırlar Hû diye

Tamam

(6b)

Bismişâh

Şu dünyada üstâz koymadan

Şükür dilerim şaşkın olur demeden

Hiç kimseye kanmazsın işine felek

Dahi neler getirirsin başa felek

Ŗu yaradı açdı sarmadı ki
Hiç 'ömründe bir Ŗey görmedi ki
Dosdumu aldı vermedi ki
Sevr etdiği gözüm yaşına felek

Feleğe soralım Kemterî netdi
Huyu mu tutdu yoksa küsdü mü
Balım Sultân tekkesine mi gitdi
Kan mı değdi dişine felek

Kemter dedim dürlü kemâlar dokurdu
Doksan bin âyeti ikrâr okurdu
Balım Sultân bağçesinde Ŗakırdı
Öğrettiğin küçücük işini felek

Güzel turna gökyüzünde döner iken
Diz dize oturup verdim niyâz iken
Felek ulağdı gölüne konar iken
Ŗimdi gösterdin düşüme felek

Dört kapuyı kırk makamı bilmiŖdi
Olmadan evvel elli yıl ölmüşdü
Üç sünnet yedi farzı kılmışdı

Dosduma kahr mı etdin boşuna felek

Garip Haydâr'ı koydun yuvada yurtda

Sene bin iki yüz yetmiş dördte

İsmi söylenir dilde virtde

Ağrı katdın aşımaya felek

Velî'm eydür iken gamım var

Aldırdım Kemterî daha kimim var

Üstâdım idi yapılacak damım var

Baykuşlar kondurdun baş taşına felek

Tamam

Uyku altı vecihe üzeredir. 1 gaflet uykusu, 2 şekâvet uykusu, 3 'ukubet uykusu, 4 gayyule uykusu, 5 ruhsat uykusu, 6 hasret uykusu.

(7a)

Bismişâh

Bir kişi verdiği ikrârdan hayr almazsa

Nefesi göçür selamın almasa

Dört kapu Hakk'dır bir tecellâ kalmazsa

Ölüsü mundârdır namazı kılma

Gitdiğin gözedir er değil ise

İkrârı imânı bir değil ise

Gölgesi kendine yâr değil ise

Ferraş bulaşır musâhip olma

Mü'minim der şü cihânı gezer

Eylese kılasın yâr ile pazar

Bakıcısı bulmasa kızar

Onun aslı hamdır saraya sayma

Ya belâ yaylası yüksek dağ ise

Yeme meyvesini özge yağsa

Müride musâhibe eli yok ise

Haramdır yeme lokmasını tercemân kılma

Şâh Hatâî'm okur yazarım

Erin ere geçmedir nazarı

Muhammed 'Ali emrine eyle pazarı

Rehberden kaçıp imânsız olma

Tamam

1= Kişi sevdiği ile beraberdir.

2= Yakınları ile ilgisini kesen kimse cennete giremez.

3= Mazlûmun bedduâsından sakınınız, çünkü o duâyı ateş kıvılcımını gibi semaya yükselir.

4= Üç duâ vardır ki mutlaka kabul olunur. Oruçlunun duâsı, yolcunun duâsı, mazlûmun duâsı.

5= Bir şeyi güneş gibi açık bilersen hakkında şehâdetin bulup vallaha bırak.

6= Kindarlık ve haset etmek, ateşin odunu yediği gibi hasenatı yer yok eder.

7= Bir kimsenin evinin yerini zarûreti yok iken satarsa, Allah Te'âlâ onu evin yolunu harcayacak kazaya uğrattır, telef eder.

8= Allah'ı zikredenler ile etmeyen misali ölü ile diri gibidir.

9= Hazret-i 'Ali kişinin kıymeti önem verdiği şey ile ölçülür.

Kıssa-i Hazret-i 'Ali'dir. Dört şey devam ettiği müddetçe dimdik din ve dünya dimdik ayakda duracaktır.

1= Zenginler kendilerine verilen malı ile cimrilik etmedikçe.

2= 'Alimler öğrendikleri ve bildikleri şeyle 'amel etdikçe.

3= Cahiller bilmedikleri şeyle kibirlenmedikçe.

4= Fakirler de ahiretlerini dünyaya satmadıkları müddetçe.

(7b)

Bismişâh

Tâ ezelden ervâhımız bir iken

Men'arif içinde var idi erkân

Kandilinde yeşil nur iken

'Ali tarîkinde sır idi erkân

Otuz bin şerî'at dîvân durdular

Yetmiş bin ma'rifet oldum sordular

Dört kapulu kırk makamı kurdular

Onda eyvallah der idi erkân

Fahri 'âlemin nurundan damladı

Elli beş sultânın ismini mimledi

Şunda iki millet inanmadı

Cennet-i â'lâda dâr idi erkân

Cennet-i â'lâda yeşerdi yitdi

Cümle velî nebî hep secde etdi

Cebrâ'il üç kez tanığa gitdi

Anında bir bir su'âlin verirdi erkân

Önünü dağlar aşlar

Anda dile geldi hep insler cinler

Sular akar otlar yetmeğe başlar

Öldüm de zâhire yürüdü erkân

Tûr içinden aldım kırk sekiz tutam

Altından geçene olmasın sitem

'Ali Muhammed'dir ikrâr-ı hitâm

Onda üç ervâha yâr oldu erkân

Hatice Fâtıma ol dem var oldu
Lahmîke lahmî ikrârı dûr oldu
Başları iki gövdeleri bir oldu
Demine deminde sır oldu erkân

Hal oğluyum hal içinde hal geçdi
Dünya kurulmadan nice bin yıl geçdi
Kubbe içinde yeşil er geçdi
Onda üç ervâha yâr idi erkân

Buna mülâm derler evveladır elhâm
Gürûh-u Nâcî'nin derdine dermân
Elif lâm nûn hakkında ilhâm
Halîl der ki Şâh 'Ali'dir erkân

Halîl eydür sırrımı bildirme
Ben dört nesne indirme
Geçeni tamuya yandırma
Hakk'dan ikrârına ayırır idi erkân

Tamam

(8a)

Bismişâh

Cennet bağçesinde üç gül bitdi

Çıkdı dalında bülbüller tdi

Hakk'ın rahmeti dünyayı tutdı

Suyum suyum yağmur yağar sabahdan

Kara toprak insanın sevabı

Mevlâ'm versin yoksulu bayı

Geceye koydular yıldız ile Ay'ı

Ay iner gün doğar sabahdan

Âh ile vâh ile yüreğim ezildi

İkrârınca kara yazı çekdi

Can kuşu göklerden szld

Doslar ağlaşır düşmanlar güler sabahdan

'Abdâl Pir Sultân'ım böyle çaldılar kalbe

Ne diyelim Hakk'dan gelince

Bir bize değil cümle 'âleme

Cümlenin nasibin verirler sabahdan

Tamam

Çeker çeker de ben bu dertden lrsem

Seversen 'Ali'yi değme yarama

Sevgimi candan zahmı y¼rekden

Seversen 'Ali'yi değme yarama

Bir değil bin değil yaramın g¼z¼

Yarama ekdiler balnan tuzu

B¼r¼n b¼r¼n oldu ¼ıkıyor ¼z¼

Seversen 'Ali'yi değme yarama

'Aşığın yarası er yarası

Ma'ş¼gun yarası ger yarası

Benim yaram onulmaz dil yarası

Seversen 'Ali'yi değme yarama

Y¼ce dağ başında boran eğlerim

Derdim ¼okdur hangi birini s¼ylerim

G¼zlerimden kanlı yaşlar ağlarım

Seversen 'Ali'yi değme yarama

Pir Sult¼n 'Abd¼l'ım ger¼eęe nazar eyleme

Kalasin y¼r ile pazar pir ile

Dinmez ise Şu benim yaram azar

Seversen 'Ali'yi değme yarama

Tamam

(8b)

Bismişâh

Mürşide varmağa tâlip olursan

Evvel insandan rehber isterler

Verdiğin ikrâra doğru gelirsen

‘Ahd ile peymândan rehber isterler

Muhammed ‘Ali’ nin yüzünü görmeğe

Erenler dîvânına durmağa

On İki İmâm’ın yolunu sürmeğe

Erenler on iki erkândan rehber isterler

Mürşidin nazarı müşkülü seçer

Kâmil olan rehber sırâtı geçer

Can kuşu bir gün kafesden uçar

Tenden uçan candan rehber isterler

Rehberin var ise olursun insan

Rehberin yok ise kalırsın hayvan

‘Arasât gününde kurulur mizân

Kurulan mizândan rehber isterler

Şâh-ı Merdân bir yol erenler kurmuş kuluna

Yoluma gidip rehberin biline

Girmek dilersen mü'min yoluna

Din ile imândan rehber isterler

Ma'rifet bâbına girmek dilersen

Hakikat güllerini dermek dilersen

Erenler sırrına ermek dilersen

'Ahd ile peymândan rehber isterler

Teslîm 'Abdâl söyler bu hikâyeti

Nefsini bilmektir gücün gayeti

Yirmi dokuz huruf yedi âyeti

Bilmeye insandan rehber isterler

Tamam

Muhammed-i Nur isminde bir tasavvûfi, Allah'a giden yolları üçe ayırırlar.

Birinci tarîk-i ebrâr, şerî'atın emirleri ve züht-û tâkvâ yolu.

İkinci tarîk-i âhyâr, az yemek, az uyumak, az konuşmak ve esma yolu.

Üçüncü tarîk-i settâr, 'aşk-ı bâde-i cemâl ve muhabbet yolu.

(9a)

Bismişâh

Ŗu dŭnyada hŭkŭm geldi

Kurân Muhammed'e indi

'İrşada kandiller yandı

Muhammed doğduğu gece

Muhammed anadan dŭŝdü

Yŭz bin kâfirin 'aklı şaşdı

Yetmiş bin kilise yere gŭçdü

Muhammed doğduğu gece

Ağlayan ocuk avunsun

Doğuran ana sevinsin

Yŭz bin kâfir imâna gelsin

Muhammed doğduğu gece

Huri kızları geldiler

Muhammed bizde diye sordular

Kundağını nurdan sardılar

Muhammed doğduğu gece

Huri kızlarının hepsi Muhammed'dir

Dinin tapusu açıldı cennet kapısı

Muhammed kakdı oturdu

Yer gök salavât getirdi

‘Ali hizmetini yetirdi

Muhammed doğduğu gece

Can Hatâî’m der âh kardaşlar

Sağ olsun cümle dervîşler

Secde etdiler ağaçlar

Muhammed doğduğu gece

Muhammed’e salavât Allahümme salli ‘Alî seyyidinâ nûr Muhammed ve ‘Alî âl-i Muhammed. Lâ fetâ illâ ‘Ali la seyf illâ Zülfikâr.

Tamam

Zâkirler

Helâl lokma mü’min elinden gelir.

Mü’min evlâd helâl belinden gelir.

Hak erenler gerçek kalbinden gelir.

Mü’min yolu Hünkâr elinden gelir. (onsekiz)

(9b)

Bismişâh

Tâlip olan bu sevdadan kalmaz
Kurtarmalı bizi İmâm Hüseyîn
Bizim günahımız çokdur kimseler almaz
Kurtarmalı bizi İmâm Hüseyîn

İsteyen balçığa basmazdı bizi
Kimseler çiğnemez yerdeki yüzü
Dâ'im bunaldıkça umarız seni
Kurtarmalı bizi İmâm Hüseyîn

Tâlip olan bu sevdadan ayrılmaz
Yaralarımı olmayınca melhem çalınmaz
Dâ'im bunalınca nice pire çağrılmaz
Kurtarmalı bizi İmâm Hüseyîn

Bir lutfi ile şu 'âleme atıldık
İkrâr verdik erenlere katıldık
Bir zâlimin tuzağına tutulduk
Kurtarmalı bizi İmâm Hüseyîn

Şâh Hatâî'm dâ'im düşmekdir işim
Mahrum mu kalır sana çağırın kişi
On İki İmâm'ın serçeşme başı

Kurtarmalı bizi İmâm Hüseyîn

Tamam

Âyetinde Cenâb-ı Hak Allah bu hakka dâ'ir (Evliyâ-ı tahtî kubâbî rûm hûm ayırır)

Ya'ni gök altından benim evliyâlarım var ki bizden gayrı kimse bilemez buyurdu.
Dünyada birçok evliyâ vardır. Evliyâlar ise altı zümredir.

Hepsinin toplamı 256'yı bulur.

Birinci derecede 200 velî vardır.

İkinci derecede evliyâ sayısı 40'dır.

Üçüncü derecede evliyâ sayısı 8'dir.

Dördüncü derecede evliyâ sayısı 5'dir.

Beşinci derecede evliyâ sayısı 2'dir.

Altıncı derecede evliyâ sayısı 1'dir. Tek.

(10a)

Bismişâh

Türbenin üstünü nakış eyledi

'Âlemi kendine bağış eyledi

Yezîd'in ününü yokuş eyledi

Gel dinim imânım İmâm Hüseyîn

İmâm Hüseyîn'in kolları bağlı

Yezîd'in elinden ciğeri dağlı

Muhammed'in torunu 'Ali'nin oğlu

Gel dinim imânım İmâm Hüseyîn

Türbeye girince çıkasım gelmez

Yezîd'in yüzüne bakasım gelmez

Gel dinim imânım İmâm Hüseyîn

Senin 'abdâlların yanar yanar yakılır

Katarımız On İki İmâm'a katılır

Yezîd'lere la'net okunur

Gel dinim imânım İmâm Hüseyîn

Senin dervîşlerin semâh dönerler

Kâdir gecesi çerâğlar yanar

İnşallah yüzümüz dergâha döner

Gel dinim imânım İmâm Hüseyîn

'Abdâl Pir Sultân'ım imâmlar nerde

Aşkına nur doldurmuş kendi sırda

Kaygusuz bir Bihrîl bir de

Gel dinim imânım İmâm Hüseyîn

Tamam

Sofra Du'ası

Bismillahirrahmanirahim

Bismillahillezî et'amenâ ve sekânâ cea'lenâ minel-müslimîn eş-şâkîrin vel-zâkîrin ni'met-i Celîlûllah bereket-i Halîlûllah şefa'at-i yâ Resûlallah. Devam-ı devlet göçenlere rahmet kalanlara selâmet. Allahümme zît velâ tenkûs ni'meten kesiratân bî-hürmet-i sırr-ı sırâtü'l Fâtîha.

Hünkâra nâzil olan âyet

Bismillahirrahmanirahim

(Elhamdülillah ellezî cea'la fi küllü bil â'rif 'el-âhir)

(10b)

Bismişâh

Kerbelâ'ya uğrayalım

Ciğer yügrek dağlayalım

Hüseyîn 'aşkına yana ağlayalım

Âh Hüseyîn Şâh Hüseyîn İmâm Hüseyîn Şâh Hüseyîn

Kerbelâ'nın yazıları

Meleşir koyunları kuzuları

Şehîd düşdü Fâtıma ananın kuzuları

Âh Hüseyîn vâh Hüseyîn Şâh Hüseyîn

Hüseyîn 'in kolları Yezîd'ler elinden bağlı

Fâtıma ananın ciğeri dağlı

Muhammed'in torunu 'Ali'nin oğlu

Âh Hüseyîn vâh Hüseyîn Şâh Hüseyîn

'Abdâlîm köşküm var

Her bağlarda beş gülüm var

Yetiş pirim Hacı Bektâş Velî

Dardayım sende bir müşkülüm var

Âh Hüseyîn vâh Hüseyîn

Kırçılı burçlu dağlar

Enginleri karaçalı bağçeli bağlar

Şâh Hatâî'm oturmuş yana yana ağlar

Âh Hüseyîn vâh Hüseyîn Şâh Hüseyîn

Tevhîd tamam oldu. Cem galip oldu. Yol erkân yerini aldı. 'Aşkına çekelim pâyları, ceme gelmesen canları, bu cemde alamaz pâyn. Evvel bu diyelim âhır bu diyelim, Hû diyelim gerçeklere, yok yalancıya la'net Yezîd'e. Katlanın katlat, ver Muhammed Mustafa'ya salavât. Allahümme salli 'alî seyyidînâ nûr Muhammed ve 'Alî âl-i Muhammed.

Tamam

Âyet Sûre

9 Yasin: Ve cea'lenâ önlerine ve arkalarına sed kılarız ve onları baygın ederiz ki göremezler.

2 Nûr: Açıklama. Zinâ eden kadın ve erkekten her birine yüzer değnek urunuz. Allah ve âhiret gününe imân edenlerden iseniz Allah'ın dîninde onlara karşı sizi râ'fet almasın ve onların 'azâplarına mü'minlerden bir tâ'ife şâhid olsunlar.

26 Nur: Habîs kadınlar, habîs erkeklere ve habîs erkekler, habîs kadınlara. İyi kadınlar iyi erkeklere ve iyi erkeklere ve iyi kadınlardır. Onlar haklarında söyledikleri sözlerden ayrılardır. Onlara mukadderat ver zor kerim vardır.

35 Nur: Açıklama. Allah göklerin ve yerin nûrudur. Nûrunun misali şarka ve garba mahsûs olmayan mübârek zeytin ağacının, ateşe temas eetmesinin, kendi kendine 'ateş-i envâr edecek kadar parlak yağından yakılan ve en parlak yıldızlar kadar parlak olan şişeden, kandil içinde bulunan çerâğ gibidir. Bütün bunlar nûr üstünde nûrdur. Allah dilediğini nûruna hidâyet eder.

(11a)

Bismişâh

Dün bir gün 'arzumânım Kerbelâ'ya

Yanalım biz de Hüseyîn 'aşkına 'aşkına Şâh'ın 'aşkına

Serrimden gayri sermayem yok elimde

Verelim Hüseyîn 'aşkına 'aşkına

Seherde öter Hüseyîn'in bülbülleri

Hakk'a ma'ni söyler Hakk ehl kulları

Taze açılmış ervâhından gülleri

Biz de derelim Hüseyîn 'aşkına

Kapuyu açdı Kırkların birisi

Birinden mest oldu cümle vârfisi

Sarıkaya'dır Hüseyîn 'in korusu

Konalım biz de Hüseyîn 'aşkına Şâh'a

Sarayın altından akıyor arklar

Kuruldu semâhlar dönüyor çarklar

Bir üzümü kırka bölen Kırklar

Bölelim biz de Hüseyîn 'aşkına Şâh'ın 'aşkına

Tâlip rehberini evine götür

Hak ehlidir hizmetini yetir

Rızâ lokmasını meydana getir

Yiyelim biz de Hüseyîn 'aşkına Şâh'ın 'aşkına

Şâh Hatâî'm der beli

Allah bir Muhammed yâ 'Ali

Cümlemiz de bir ikrârın kulu

Duralım biz de Hüseyîn 'aşkına Şâh'ın 'aşkına

Tamam

Cenâb-ı Bârî'den ihsân olursa

Gönlümün gamını atmak muradım

Tedbîr ile takdir mutâbık olursa

İmâm Hüseyîn'e gitmek muradım

Bu ne imiş gonca hâra dağlamak

Elifi tac urup kemer bağlamak

Bir niyetim Kerbelâ'ya uğramak

Şâh'ın katârına ermek muradım

Yüz sürelim Muhammed Mustafa'ya

Bunca mü'min müslim ersin safaya

Bundan böyle 'arzumânım Kûfe'ye

Üç beş eyyâm hizmet etmek muradım

Velî'm eder arzum kaldı vardır vechinde

Zülfikâr oynuyor Çin-i Maçin'de

Cümlemiz de bir kubbenin içinde

Ol Şâh-ı Merdân'a gitmek muradım

Tamam

(11b)

Bismişâh

Kurbanlar tığlanıp gülbank çekildi

Gaflet uykusundan uyana geldim

Dört kapu sancağı anda dikildi

Can baş fedâ edip kurbana geldim

Evvel eşiğine koydum başımı

Aldılar içeri döktüm göz yaşımı

Erenler yolunda gör savaşımı

'Üryân büryân olup meydâna geldim

Ol demde uyandı yatan çerâğı

Rehberim boynuma bend etdi bağı

Dört adım ileri atdım ayağı

Koç kurban dediler inana geldim

Dört kapudan selâm verip aldılar

Pir'im huzuruna yetip geldiler

El ele el Hakk'a olsun dediler

Henüz ma'sûm olup meydâna geldim

Pir'im kulağıma eyledi telkîn

Şâh-ı Velâyete olmuşum yakın

Mezhebim İmâm Ca'fer-i Sâdık'ül-beyan'ül-metîn

Allah dost eyvallah pir ana geldim

Yüzüm yerde özüm dârda durmuşam

Muhammed ‘Ali'ye ikrâr vermişem

Sekâhüm şerbetini anda görmüşem

İçip kana kana mestâne geldim

Yolumuz On İki İmâm'a çıkar

Mürşidim Muhammed Âhmed-i Muhtâr

Rehberim ‘Ali'dir sahip Zülfikâr

Kuldur Şâh'a divâna geldim

Tamam

Dikkat edilecek olursa yeryüzündeki bütün kötü şeyler dört unsurun içindedir.

Mesela:

- 1) Hırsızlık hâsedin bir kuludur.
- 2) Yalancılık riyâkarın içindedir.
- 3) Cinayet kişinin sonudur.
- 4) Âhlâksızlık, zinâ, şehvet, düşkünlüğün bir neticesidir.

‘Alevîlerin ve Bektâşîlerin tarîkatine girecek olanlarda aradıkları eline, beline, diline.

(12a)

Bismişâh

Çıkup dört köşeyi seyrân eyledim

Yaraların bende İmâm Hüseyîn

Hakk için canımı kurban eyleyen

Yaraların bende Hüseyîn

Mü'minlerin bâde sunar elinden
Ölsem gerek arzum kaldı yolunda
Şehîd düşdü Kerbelâ'nın çölünde
Yaraların bende İmâm Hüseyîn

Mü'minlerin gülbangın çekiyor
'Aşk ateşi bu sinemi yakıyor
Daha kanın ılgıt ılgıt akıyor
Yaraların bende İmâm Hüseyîn

Kalbimin 'aynası gönlümün yazı
El âmân dergâhtan yâd etme bizi
Her demde baş verir gerçeklerin sözi
Yaraların bende İmâm Hüseyîn

Hel etâ okunur şânında âyet
Lâ nâzârsın kûlhuvallahu âhed
Cümlemizi mahrum eyleme tâ ebed
Yaraların bende İmâm Hüseyîn

Hakikat evinde gizli sır olan

Dâ'im mü'minlere destgâr olan

Sensiz bu dünyâyı neylesin Deli Birhân

Yaraların bende İmâm Hüseyîn

Tamam

Göz ağrısına iyi

Baş parmağını, salavat parmağı ağzına koyup, bu du'âyı 3 kere okuyup, ağzı parmağı gözüne süreyazın. Allah Te'âlâ bir dahi göz ağrısı çektirmez.

Bismillahirrahmanirahim

(12b)

Kudret nurundan bir delîl yandı

Şavk verir 'âleme şânı Kırkların

Kırklar o nurun meyinden kandılar

Kudret hüsnünü orda kurdular

Engür şerbetini verdiler

Fâtıma anayı ol makamda gördüler

Kemberbest bağlayıp çârığa girdiler

Bir şândan gelir şânı Kırkların

Meryem ana sır açmadı

'İsa dünyada don değiştirmede

Kırklar ana rahmânına düşmedi

Bir arada gelir kanı Kırkların

Selmân söyündü Allah dost dedi

Şehriyâr ana söyündü hırka post dedi

Muhammed bir sâ'il gönderdi Kırklardan bir nişân istedi

Bir arada gelir kanı Kırkların kanı

Gel ha Muhammed'im şümûle daldı

'İrfân kurdular kâdim yol oldu

Kırkların cemi gonca gül oldu

Burcu burcu kokar cemi Kırkların

Tamam

Evvellallah dedim de açdım gözümü

Secde Muhammed'in nuruna indi

Eğildim türâba sürdüm yüzümü

Secde Muhammed'in nuruna indi

Yer ile gök yok iken Muhammed ile 'Ali bir idi

Muhammed nurda idi 'Ali sırda idi

Nur-ı Nurullah'da sırr-ı Sırûllah'da

Secde Muhammed'in nuruna indi

Dört kapuyı kırk makamı bilenler
İmâm Ca'fer mezhebine girenler
Sır baş verip verip bu cemi görenler
İmâm Ca'fer buyruğuna tâbi olanlar
Secde Muhammed'in nuruna indi

Firdevs-i 'âlâda açılan tomurcuk güller
Dergâha doğru gider efendim ol güzel yollar
Muhammed 'Ali'ye kul olan canlar
Secde Muhammed'in 'Ali'nin nuruna indi

Destim 'Abdâl özümü verdim dergâha
Şâh dedim de yalvardım ol güzel Allah'a
Tecellî Hakk'a niyâz ağıza
Yüz sürelim güzel Muhammed 'Ali'ye
Secde Muhammed'in 'Ali'nin nuruna indi

Tamam

(13a)

Bismişâh
Yerin göğün 'arşın kürsün çerâğı
Gel dinim imânım İmâm Hüseyîn

Hünkâr zîn oldu nübûvvet bağı
Gel dinim imânım İmâm Hüseyîn

Bunca evliyâlar bunca erenler
Hüsnün kapusına yüzün sürenler
Kapunda kul oldum sahip kıranlar
Gel dinim imânım İmâm Hüseyîn

Deden Muhammed'dir atan Haydar'dı
Parmadı ile yıkdı bâb-ı Hayber'i
Şehidler serveri gâzîler piri
Gel dinim imânım İmâm Hüseyîn

Ağladı melekler inledi cihân
Manisini tutuyor cümle mü'minân
Kerbelâ'da al kanlara boyanan
Gel dinim imânım İmâm Hüseyîn

Genç 'Abdâl'ım şefa'atin muhtâcı
Seni zikr ediyor Gürûh-u Nâcî
Enbiyânın evliyânın sertâcı
Gel dinim imânım İmâm Hüseyîn

Tamam

Her sabah her sabah hanın bağlanır
Ver benim murâdım İmâm Hüseyîn
'Aşık bülbüllerin boynu bükülür
Ver benim muradımı İmâm Hüseyîn

Yaslanayım eşiğine durayım
Göremediğin yeri göreyim göster
Senden gayrı kimim var kime varayım
Ver benim muradımı İmâm Hüseyîn

Garibim türbene geldim ey Kerîm
Gümânsız şüphesiz seni severim
Sâ' ilim kapunda boynumu eğerim
Ver benim muradımı İmâm Hüseyîn

Seni seven 'aşık dîvâne olur
Arar Hakk'ı kendi özünde bulur
Yaşını silmeğe kapuna gelir
Ver benim muradımı İmâm Hüseyîn

Ehl-i ikrâr olan ikrârın bulur
'Ali'yi sevenler çağıra gelir

Derviş Mehemmed'im sana yalvarır

Ver benim muradımı İmâm Hüseyîn

Tamam

(13b)

Pirim benden bir hayır sordu

Nerde idin yine geldin

Kırklar ile cemde idim

İki elde pire geldim

Kaynıyor dünyâ kanı

'Amel kazan özünü tanı

Oddan gömlek yakdı beni

Suyu yetirmeğe pire geldim

Ata belinden süzıldüm

Ana rahmine teslîm oldu

Cana ata ana oldu mana

Gör ne halden hale geldim

Ata belinden süzıldüm

Ana rahmânında düzıldüm

Dört ay on beş gün cansız idim

Ondan sonra sana geldim

Ot oldum toprakda yitdim

Hayvana insana yetdim

Dudu kumru gibi ötdüm

Bülbül oldum dile geldim

Şâh Hatâî'm der deliyim hem doluyum

Dost bağçesinin bülbülüym

Seyir et ki güle geldim.

Bu tekke böyle bir tekke dir yâ sefâ

İçinde sakın olan asla çekmesin cefâ

Bir gelen bir daha gelsin tekkeye

Kıla şefa'at yâ Muhammed Mustafa ya 'Aliyyül Murtaza

Pirim Hünkâr Hacı Bektâş Velî Horâsâni

Tamam

Okutduğum dört kitaptan dersimi verirdim hocam

Ben hocamı kucağında bütündüm

Kudret sütünden emzirdim uyutdum

Muhkem tutdum kalp evini aratdım

Anın için iblis giremezdi kûbbeme

Kûbbem içinde yakar can idim

‘Ali idim imân idim dîn idim

Kendisi Hakk ben mihmân idim

Şimdi sultân olmuş geldi evine

Kûbbem içinde mekânda idim

Pirim ‘Ali ile dîvânda idim

Yetmiş bin kelâmda önde idim

Yüz yirmi dört ‘ilmi koydum âdeme

Şâh Hatâî’ m Hakk’dır sözlerim

Can evimde ruhumu gizlerim

‘Ali’ m sensiz görmez cihânı gözlerim

Hayâ sükutda kısmet urdun dideme

Tamam

(14a)

Hakk'ın kandîlinde gizli sır idim

Anamın beline indirdin beni

Ak mürekkep idim kızıl kan etdin

Türlü renklere yandırdın beni

Anamın karnında ben neler gördüm

Yedi deryâ geçdim ‘ummâna daldım

Dokuz aylık bir yoldan sefere geldim
Bir kapusız hana indirdin beni

Ben de bildim Şu dũnyaya geldiğim
Tuzlandım aputlara belendim
Bir zaman da beŐiklerde eğlendim
Anamın sũtũne kandırdın beni

Beş yaşında ‘akıl geldi başıma
On yaşında gider oldum iŐime
Varıp da değince on beş yaŐıma
Bir kuru sevdaya yeldirdin beni

On beş yaŐadım yirmiye yol oldu
Otuzunda evre yanım gŕl oldu
Kırk yaŐadım hayrım Őerrim belli oldu
Hayrımı Őerrimi bildirdin beni

Ellisinde yaŐım yarısın geçdi
AltmıŐında yolum yokuŐa dũŐdũ
YetmiŐinde biraz tebdŕlim Şaşdı
Mertebe mertebe indirdin beni

Sekseninde berâtcığım yazıldı
Doksanında kan damarım ũzũldũ
Yũz yaşında â’zâlarım özũldũ
Bir sâbŕ ma’sũma dŕndũrdũn beni

Karaoğlan der ki yakdın yandırdın
Ecel Őarabın verdin kandırdın
Emreyledin ‘Azrâ’il’i gönderdin
Hiç de doğmamışa dŕndũrdũn beni

Tamam

(14b)

Hele bakın Şu leyleğin işine

Ağustos'da uçar gider leylekler

Adana iskelesi sizin ęölünüz

Orda kılavuzunu seçer leylekler

Adana iskelesi Arap Dağı'nda

HastalanmıŐ ayrı dűŐműŐ beđinden

'Acem iskelesi Arap Dağı'ndan

Oradan öte uçar gider leylekler

Bir millet vardır ağaçda biter

Kırk güne varınca vâdesi yeter

Deccâl meccâl o leyleğe ok atar

Ordan öte uçar gider leylekler

Bir millet vardır sade ęamurdan

Onların gününü sayma ömürden

Bir dağ var yarı demir yarı altından

Ondan öte uçar gider leylekler

Bir millet var tepesinde gözü var

Deve tabanına benzer izi var

Çakal derler bir incecik yazı var

Ondan öte uçar gider leylekler

Kûhi Kaf dağına varana kadar

Orada yavruya kurbanlar adar

Sultân Süleymân'ı ziyaret eder

Orda gözyaşı döker leylekler

Kûhi Kâf dağının ardını aşar

Oraya varınca yolu şaşar

Dünyanın öte ucunda tuzığa düşer

Ondan öte uçar gider leylekler

Bir dağ vardır sade çakmak taşından

Bir dağ vardır hiç aşılmaz başından

Bir şehir var varan ölür dışından

Ondan öte uçar gider leylekler

Mesdine de Karacaoğlan mestine

Dostu olan gül alıyor destine

Bir şehir var yılan yağar üstüne

Onu yer de geri döner leylekler

Tamam

(15a)

Bismişâh

Gine hayâllerin beni mecnûn eyledi

‘Arzumânım Şâh-ı Merdân ‘Ali’dir

Epeydir muhabbetin hayâlimde kaldı

‘Arzumânım Şâh-ı Merdân ‘Ali’dir

Gine muhabbetin kapısı açıldı

Bugün dalgalarım coşkuna bir bugün

‘Arzumânım Şâh-ı Merdân ‘Ali’dir

Bülbülün de firkatı vardır gülüne

Bu canım feda olsun On İki İmâm’ın yoluna

Umarım ki imdadımda buluna

‘Arzumânım Şâh-ı Merdân ‘Ali’dir

Yalvaralım İmâm Hasan İmâm Hüseyîn’e

Yüzümüzü hâk-i pâyine

İmâm Zeynâl ‘Abâ ile girdim zindâna

‘Arzumânım Şâh-ı Merdân ‘Ali’dir

Muhammed Bâkır’dan duydum ‘ilâcı

Başına geçmiştir elif tâcı

Mezheb-i İmâm Ca’fer Gürûh-u Nâcî

‘Arzumânım Şâh-ı Merdân ‘Ali’dir

İmâm Mûsa Kâzım’a demişim beli

‘Ali Rızâ dalın gülü

‘Arzumânım Şâh-ı Merdân ‘Ali’dir

Muhammed Takî’dir takvâ-yı ‘âlem

‘Aliyâ Nakî’dir deryâmda kelâm

Hasan ‘Askerî’den Mehdî’ye selâm

‘Arzumânım Şâh-ı Merdân ‘Ali’dir

Gönül Şâh ‘Abbâs’ı arzular

On İki İmâm atası gâzîler

‘Arzumânım Şâh-ı Merdân ‘Ali’dir

Eydür Kul Himmet tutdum pir bendini

Şunda dîdâra ulaşırdı beni

Dün gün zikr eylerim efendimi

‘Arzumânım Şâh-ı Merdân ‘Ali’dir

Tamam

(15b)

Bismişâh

Hata etdim Hüdâ için bağışla

Muhammed ‘Ali Hüdâ için bağışla

Sûfi nesli Cüneyt Haydâr oğlu

‘Aliyyû’l-Murteza için bağışla

Düldül Kanber Zülfikâr etdiği

Gazâ hakkı için bağışla

Hadîcetû’l-Kibriyâ, Fâtîmatû’z-Zehrâ

İmâmlar nesli için bağışla

Hasan’ın ‘aşkına girdim meydana

Hüseyîn-i Kerbelâ hakkı için bağışla

İmâm Zeynâl Bâkır Ca’fer Mûsa Kâzım

Rızâ üztâz hakkı için bağışla

İmâm Takî ‘Ali’den Nakî Hasan ‘Ali

Hasan ‘Askerî hakkı için bağışla

On İki İmâmlar nur oldu Sultân Hatâî’m

Nur Balkır Hüdâ hakkı için bağışla

Tamam

Muhammed ‘Ali’yi candan severler

Varınca ‘Ali’ye bir tel ver turnam

Hasan’dan Hüseyîn'den imdad umarsan

Varınca ‘Ali’ye bir tel ver turnam

İmâm Zeynâl’in gonca gülleri

Bâkır kılavuzdur kiblemizdir sürer yolları

Hırslı yârimin zülfü telleri

Varınca ‘Ali’ye bir tel ver turnam

İmâm Ca’fer’den Mûsa Kâzım

‘Ali Rızâ’ya bağlıdır özüm

Hakk’a emanetim pire niyâzım

Varınca ‘Ali’ye bir tel ver turnam

Muhammed Takî ‘Aliyyü’l-Nakî

Hasan ‘Ali ‘Askerî bendimin bağı

Yerin göğün direği

Varınca ‘Ali’ye bir tel ver turnam

Şâh Hatâî'm dostu ile aldık damânı

Küfür deryâsında bulduk imânı

Seversen Mehdî-i sahip zamanı

Varınca bir tel ver 'Ali'ye turnam

Tamam

(16a)

Bismişâh

Ezel yerin göğün binasını kurunca

Selmân Muhammed'in nurunu görünce

'Ali'm padişâh Selmân lâlası

Mirâç kapusına bir arslan geldi

Hamle eyledi habîbin hitâmın aldı

Eyyûb-ü Kenân'ı onulmaz derde saldı

'Ali'm padişâh Selmân lâlası

Kul Yûsuf'u özüne yaradan

Âh-ı zâr edip Ya'kûb'u ağladan

Bağdâd'da Mansûr'un yerini dar eden

'Ali'm padişâh Selmân lâlası

Hızır ile dağı taşı dolaşan

Câr diyenin cârına ulaşan
Şehîd olup al kanlara bulaşan
'Ali'm padişâh Selmân lâlası

Hocadır Bektâş Velî'nin tahtı
Bütündür Fâtıma ananın âhdı
Çekmeye düşkünler çırası yakdı
'Ali'm padişâh Selmân lâlası

İmâm Hasan ile bi-mekân olan
İmâm Hüseyîn ile bi-dükkân olan
'Aşıklar içinde ism-i can olan
'Ali'm padişâh Selmân lâlası

Zindândır İmâm Zeynâl'in durağı
Bâkır'ı sevmeyen olsun ırağı
İmâm yaksın şems-i çerâğı
'Ali'm padişâh Selmân lâlası

Mûsa Kâzım İmâm Rızâ emr-i Hudâ'nın
Takî Nakî Askerî Mehdî Dede'nin
Hakk muradın veresin sefil garibanın
'Ali'm padişâh Selmân lâlası

Kul Himmet işim gücüm gam idi

Bu dünyadan o dünyaya okudu

On İki İmâm

'Ali'm padişâh Selmân lâlası

Tamam

Sre-i Kehf, Âyet 2, Kalp Du'sı

Vetahsebuhum eykzn vehum rukûd ve nukallibuhum zte'l-yemni ve zte-ř-şiml
vekelbuhum bsitun zirâ'ayhi bilvasd levi-t tala'te 'aleyhim levelleyte minhum firrn
velemulite minhum ru'bn.

(16b)

Sıdk ile bir dvz söylesem

Onunla beraberdir sevabı

On iki bin altını sadaka eylesem

Onunla beraberdir sevabı

Muhammed 'Ali'ye zm katsam

Hasan'dan Hüseyîn'den Zeynl'a yetsem

On iki bin koçu kurban etsem

Onunla beraberdir sevabı

Bâkır Ca'fer'e nişân kodursam
Cahd eylesem kendime iyi dedirsem
On iki bin açâ lokmayı versem
Onunla beraberdir sevabı

Mûsa Kâzım ile deryâyı boylasam
İmâm 'Ali Rızâ ile kelâm söylesem
On iki bin köle âzât eylesem
Onunla beraberdir sevabı

Takî Nakî uyur iken uyarsam
Açsam gözümü özümü hardan ayırsam
On iki bin çıplağa rûbâ giydirsem
Onunla beraberdir sevabı

Hasan 'Ali Askerî gam yüküne dayansam
Mehdî çıkıp gerçek erler uyansa
On iki şehîd kana bulansa
Onunla beraberdir sevabı

Pir Sultân 'Abdâl'im dârına dursam
'Arşda yazılı bakanlar görsem
On iki bin kere Ka'be'ye varsam

Onunla beraberdir sevâbı

Tamam

Şehâ gördüm cemâlinde senin dört nesne â'yân

Biri aydır biri gün biri zühre biri rıdvân

Bu dört nesneyi benzetdim senin â'lâ cemâline

Biri güldür biri sünbül biri nergîz biri reyhân

Bu dört nesne sana Hakk'tan atadır ey gözüm nuru

Biri hüsnün biri hulkun biri lütfun biri ihsân

Sana yavuz sananlara bu dört nesne garîm olsun

Biri Zebûr biri Tevrât biri İncîl biri Kurân

Allah'ım eyleme dört kimse kapusına muhtaç

Biri kadı biri softu biri vali biri sultân

Bu dert Bâkî bendeni şâhım dört nesneden esirge

Biri hasret biri fürkat biri gurbet biri hicrân

Tamam

(17a)

Her sabah her sabah ötüşür kuşlar
Allah bir Muhammed ‘Ali diyerek
Bülbül figân eyler
Allah bir Muhammed ‘Ali diyerek

Arı inler kudret balına
Hakk’tan kismetimiz verile
Veyselkaran gitdi Yemen iline
Allah bir Muhammed ‘Ali diyerek

Fâtıma Kanber Düldül Selmân du’âya durdu
Allah bir Muhammed ‘Ali diyerek

Îsa kahr eyledi atmadı havaya
Şâhban ana söyündü bindi deveye
Allah bir Muhammed ‘Ali diyerek

Yas edelim On İki İmâmların yasını
İşit gerçek erenler sesini
İmâm Hasan içdi ağı tasını
Allah bir Muhammed ‘Ali diyerek

Mü’min olan ince elekden elenir

Tâlip olan Hakk yolunda dalaşır
İmâm Hüseyîn al kanlara boyanır
Allah bir Muhammed 'Ali diyerek

İmâm Zeynâl zindânda kırk pare paralandı
İmâm Bâkır secde kıldı
İmâm Ca'fer erkâna çalındı
Allah bir Muhammed 'Ali diyerek

Gönül kuşu yoksun uçar bulamaz yuvası
Kalbimizden gitsin şâhin havası
Kâzım ile Mûsa'nın du'âsını
Allah bir Muhammed 'Ali diyerek

Takî ile Nakî bir olup gitdi
Hasan 'Ali Askerî nur oldu gitdi
Mehdî mağaraya sır oldu gitdi
Allah bir Muhammed 'Ali diyerek

Dört kitap düşdü dördüne
Muhammed'in virdine
Kul Himmet 'Ali'nin derdine düşdü
Allah bir Muhammed 'Ali diyerek

Tamam

(17b)

Bismişâh

‘Ali ismi dört kitapda okunur

Lâ fetâ illâ illâ ‘Ali illâ Zülfikâr okunur

Zikredenler ‘Azrâzil’den sakınur

Lâ ilahe illallah yazılır

Fatma ananın gözü yoldadır

Bektâş Velî’nin hüsnü dildedir

Muhammed’in hûb cemâli güldedir

Lâ fetâ illâ ‘Ali illâ Zülfikâr yazılır

Mü’min olan tazelendi saçıldı

Şâh Hüseyîn’in gülleri açıldı

Huri kızlarına hülle biçildi

Lâ fetâ illâ ‘Ali illâ Zülfikâr yazılır

İmâm Zeynâl parelendi akıyor kanı

Bâkır’ın kazanında yıkandı donu

İmâm Ca’fer’in elinde erkânı

Lâ ilahe illallah yazılır

Kâzım Mûsa Rızâ'nın destine

Takî Nakî Askerî'nin postuna

Cebrâ'il'in kanadının üstüne

Lâ ilahe illallah yazılır

On İki İmâmlara saçı leyla var

Cümle 'aşıkların meyli sende var

Mehdî'nin boynunda bir hamaylı var

Lâ ilahe illallah yazılır

Şâh Hatâî'm dert 'ilacına

Yüz sürelim Muhammed'in tâcına

Fâtıma ananın saç bağının ucuna

Lâ ilahe illallah yazılır

Tamam

1. Mürşid

2. Rehber

3. Çerâğcı

4. Zâkir

5. Meydâncı: Meydân evini süpürten ve halı postları seren kimse.

6. Sakâ

7. Gözcü

8. Pervâne: ‘Ayn-i cemde dışarıyı gözleyen kimse.

9. Ferrâş: Tekkenin temizliğini yapan kimse.

10. İbrikdâr: Âbdest alacak mürşidin ve tâlibin suyunu hazırlayan kimse.

11. Berber-tıraş

12. Ayakçı: Gül suyu serpen, buhurdanlığa buhur koyan kimse.

(18a)

Bismişâh

Muhammed’dir serçeşmem İmâm’dır ‘Ali

Batar başında gönül o dostu

Sende kader oldukça dönmez

İmâmı söylesene gönül

İmâm Hasan bilir ağının tadını

Kerbelâ’da söylerler İmâm Hüseyîn adını

İmâmlar gevheri Zeynâl ‘Âbidin’den

Bahr-i ‘Ummân’ı boylasana

İmâm Bâkır göründü gözüme

İmâm Ca’fer doğru özüme

Kurşun akıtdılar Mûsa Kâzım’a

Sen şu Yezît’lerin hebalasana

İmâmlar kafirlere kıldı iknâyı
Bu yolda çekdiler türlü cefâyı
İmâmlar serveri Mûsa Rızâ'yı
Vîran edip dillerde söylesene

Şehîd düştü İmâm Takî
Geldi geçdi türlü diller okuyan
Meded edelim biz de Takî'ye
Hasan 'Ali Askerî'yi söylesene

Şâhım meded alışır baht-ı tamamı
Gözlerin Mehdî sahip-zamanı
Gönülde kaldırsın eyle gümânı
Î'tikâdın ile muhkem eylesene gönül
Tamam

Hakikat şehrinde ma'na bağından
Güller derenlere Allah eyvallah
Tecellî bezminin nur çerâğından
Dîdâr görenlere Allah eyvallah

Hakk çerâğında yakdı Pir Bektâş Velî

Muhabbet neşene sermest etdi
Behakk-ı envâr-ı Mürteza ‘Ali
Cemleri sürenlere Allah eyvallah

Âyandır hakîkat bir tek noktadan
Noktada gizlidir esrâr-ı yezdân
Noktanın sırrını bize anlatan
Gerçek erenlere Allah eyvallah

Gerçek hâk-pâyımı meclis-i yâra
Her lâhza nâ’iliz lutf-u dîdâra
Enelhak uğruna çekilip dâra
Can baş verenlere Allah eyvallah

Sofu dahl eyliyor cem-i vahdete
Ne yapsın şaşırılmış düşmüş gaflete
Şimdi Rûhî gibi ‘arş-ı ‘uzlete
Postu serenlere Allah eyvallah

Tamam

(18b)

Söyleyem de dinleyin mevâli canlar
Onun için okurum la’net Yezîd’e

Muhammed ‘Ali’yi sevmedi onlar

Onun için okurum la’net Yezîd’e

Kâfirler imâmların hüsnünü basdı

‘Ali dâr etdi kusurunu yazdı

Hasan’ın Hüseyîn’in başını kesdi

Onun için okurum la’net Yezîd’e

Gör yine ne etdiler men şu fakiri

Zeynâl ‘Abâ kıldı şükürü

Kiriş ile boğdular İmâm Bâkır’ı

Onun için okurum la’net Yezîd’e

İmâm Ca’fer erkânını yürütdü

Gördüğünü Mevlâ’dan gayrı etdi

Kim tutdu Mûsa Kâzım’a kurşun akıtdı

Onun için okurum la’net Yezîd’e

Engür kim ağıyı önüne koydu

Mûsa Kâzım’a Rızâ’ya Yezîd dedi

Takî Nakî âh edip ağladı

Onun için okurum la’net Yezîd’e

Soydular Askerî'nin donunu

Akıtdılar al kanını

Mehdî alacak onların canını

Onun için okurum la'net Yezîd'e

'Abdâl Pir Sultân'ım nice ola Hak

Yezîd'in devri dönecek

Gâzîler senesi tamam olacak

Onun için okurum la'net Yezîd'e

Tamam

Şepper şüpper

Mürşid-i rehber

Sundular kevser

Elhamdülillah

Sofra 'Ali'nin

Himmat Velî'nin

Şöhret dinin

Elhamdülillah

Muhammed güldür

Pirim bülbüldür

Cümlemiz kuldur

Elhamdülîllah

Hakk'dır Muhammed

Olmuşuz ümmet

Bulmuşuz rıf'at

Elhamdülîllah

Dosda mihmânız

Cümlemiz canız

Ehl-i imânız

Elhamdülîllah

Pire muhabbet

Cana ile hizmet

Tâlibe ni'met

Elhamdülîllah

Aslımız nurdur

Vaktimiz surdur

Sözümüz budur

Elhamdülîllah

Hâşim'in zikri

El fakr-ü fahrî

Bu demin şükri

Elhamdülillah

Tamam

(19a)

Bismişâh

Muhammed 'Ali'yi candan sevenler

Yorulup yolda kalmaz inşallah

Îmâm Hasan'ın yüzünü gören

Hüseyîn'den mahrum kalmaz inşallah

Îmâm Zeynâl'dan bir dolu içdik

Îmâm Bâkır'la kaynayarak coşduk

Sâdık ile Îmâm Ca'fer'e ulaştık

Bundan özünü yola salmaz inşallah

Mûsa Kâzım'dan gelen erenler

Îmâm Rızâ'ya zehir verenler

Baş verip bu meydana gelenler

Dîvânda şefa'at bulmaz inşallah

Bir olur okurlar defterini
Beline takdır Şâh 'Ali'nin teberi
Uyanırsa Takî Nakî 'Askerî
Açılan güllerimiz solmaz inşallah

Şâh Hatâî'm dert bize bir eser
Özünü katagör ulu katara
Mehdî şavkı şu cihânı tutar
Şâh oğluna sitem olmaz inşallah
Tamam

Şâh-ı Merdân kitabından okurum
Meded Allah yâ Muhammed yâ 'Ali
Gül dalında bülbül gibi şakırım
Meded Allah yâ Muhammed yâ 'Ali

Muhammed 'Ali'dir dersimi veren
Hasan Hüseyîn'dir okunan Kurân
İmâm Zeynâl zindâna giren
Meded Allah yâ Muhammed yâ 'Ali

İmâm Bâkır nûr gölüne bakındı
İmâm Ca'fer'den okundu

Mûsa Kâzım gevher yükünü tutdu
Meded Allah yâ Muhammed yâ ‘Ali

Yeşildir İmâm Rızâ’nın dünü
Akdı Takî Nakî’nin kanı
Hasan ‘Ali ‘Askerî’ye ulaştır meni
Meded Allah yâ Muhammed yâ ‘Ali

Şâh Hatâî’ m ednâ kulunu gezdirir
Rahmet deryâsında yüzdürür
Muhammed Mehdî dedeye bunu böyle yazdırır
Meded Allah yâ Muhammed yâ ‘Ali
Tamam

(19b)

Bismişâh
Kudret kandîlinde Muhammed ‘Ali’nin nuru
Yer ola kalır kâfirin şükür kapısı
Altında Zülfikâr ‘Ali’dir billah

Elinde Zülfikâr altında Düldül
Önünce Kamber’in dilleri bülbül
Hazreti Fâtıma cennetde bir gül

Ona sırrım dedi onlardan Hakk'a Habiballah

Zuhûr oldu Hasan ile Hüseyîn

Önlerin ziyâ oldu din

Kırk pare bölündü Zeynâl 'Âbidin

Çekerim yas Hasbetenlîllah

Muhammed Bâkır Ca'fer-i Sâdık

Kâzım Mûsa Rızâ dedik

Ma'rifet 'âbından cesedimizi yuduk

Hak buyurdu mü'min kalbinde Beytûllah

Muhammed Takî 'Aliyâ Nakî imâmların hayrânı

Hasan 'Ali 'Askerî cismimin canı

Elinde hücceti sahip-zamanın

Vakit tamam oldu gönder Tebarekallah

Ezel ezelden bu ma'na böyle verildi

Harîcîler bu dergâhdan sürüldü

Gün doyunca yerin göğün binası kurdu

Bir farkla yana döndü 'arşallah

Derdim niyâzım var üstâzım

Elinde Zülfikâr gel gazâ bir başdan

Dün gösterdi Murtaza'yız biz

Biliriz pirimiz 'Ali eyvallah

Tamam

Bir kıssa Hazret-i 'Ali'den

Dört şey devam ettiği müddetçe din ve dünya dimdik ayakta duracaktır.

1= Zenginler kendilerine verilen malı ile cimrilik etmedikçe.

2= 'Alimler öğrendikleri ve bildikleri şeyle 'amel etdikçe.

3= Cahiller bilmedikleri şeyle kibirlenmedikçe.

4= Fakirler de âhiretlerini dünyâya satmadıkları müddetçe.

(20a)

Bismişâh

'Akıl ermez Yaradan'ın sırrına

Muhammed 'Ali'ye indi bu kurban

Kurban olam kudretinin nuruna

Hasan Hüseyîn'e indi bu kurban

O İmâm Zeynâl'in destinde idim

Muhammed Bâkır'ın dostunda idim

Ca'fer-i Sâdık'ın postunda idim

Mûsa Kâzım 'Ali Rızâ'ya indi bu kurban

Muhammed Takî'nin nurunda idim
'Ali Nakî'nin sırrında idim
Hasan 'Ali 'Askerî'nin dârında idim
Muhammed Mehdî'ye indi bu kurban

Aslı Şâh-ı Merdân Gürûh-u Nâcî
Hakîkate bağlı bu yolun ucu
Senede bir kurban tâlibin borcu
Muhammed Mustafa'ya indi bu kurban

Tarîkatdan hakîkate ereler
Cennet-i 'alâya hülle sereler
Muhammed 'Ali'nin yüzün göreler
Erenler 'aşkına indi bu kurban

Şâh Hatâî'm der her can
Kurbanın üstüne yürüdü erkân
Tırnağında tesbîh kanında mercân
On İki İmâmlara indi bu kurban
Tamam

Hararet nârdadır sacda değil

Keramet baştadır taçta değil
Her ne arar isen kendinde ara
Kudûs'de Mekke'de Hac'da değil

Sakın ol kimsenin gönlünü yıkma
Gerçek erenlerin izinden çıkma
Eğer âdem isen ölmezsin korkma
Aşığı kurt yemez uçda değildir

Sırat kıldan ince kılıçdan keskin
Varıp onun üstüne şöyle yatasım gelir
Perişân cennet-i vâ'dî olmasa
Kimse 'ibâdet etmezdi

Nesîmî'den
Hak Hakk'a sâcid Hak Hakk'a mevcut imiş
Secdeden baş çekenler merdûd imiş

Şemsî Baba'dan kenzi açılmaz
Bir gönüle cümleden dûr olmadan
Padişâh konmaz saraya
Hane ma'mûr olmadan

(20b)

Her sabah her sabah dilimde verdim

On İki İmâm 'Ali 'Ali

Eyle sefil kuluna yardım

On İki İmâm 'Ali 'Ali

Sefilim halimde bilse

Çağırduğım yerde gelse

Çeşmim yaşlarını bilse

On İki İmâm 'Ali 'Ali

On İki İmâm 'Ali Hakk'dır

'Ali'nin ihsânı çokdur

Şâh 'Ali'dir o da 'Ali Şâh'dır

On İki İmâm 'Ali 'Ali

İmâm Hasan'ın yârına

Şâh Hüseyîn'in nuruna

Zeynâl 'Aliyyü'l 'Âbidin'in sırrına sözüne

On İki İmâm 'Ali 'Ali

İmâm Muhammed Bâkır Hızır

Ca'fer kudret 'ilmini okurdun

Bir dindir evveli âhir

On İki İmâm ‘Ali ‘Ali

Kâzım Rızâ farzım sünnet

Mü’mine verilirdi cennet

Her vakit eyledim minnet

On İki İmâm ‘Ali ‘Ali

Muhammed Takî’nin şânı

Akıyor Nakî’nin kanı

Sen düşürdün kaldır beni

On İki İmâm ‘Ali ‘Ali

Hasan ‘Ali ‘Askerî’nden

Mehdî gelecekdir anın ahtı

Yıkıla Yezitlerin tahtı

On İki İmâm ‘Ali ‘Ali

Can Hatâî’mdir anı dâra

Çağırılım ere pire

Mü’minin muradını vere

On İki İmâm ‘Ali ‘Ali

Tamam

Fuzûlî'den

‘Âşığa sevgilisinden gelen cefâ ‘ayn-ı vefâdır

Ondan gâfil olmak ona bir cefâdır

Dinle nefesi canlıdır

Duymayanlar kanlıdır

Hatâî hazır eyle

Büyük merdivanlıdır

Nazar eyle ötürü

Pazar eyle götürü

Yaratılanı hoş gör

Yaradan'dan ötürü

(21a)

Ezel ezelden kafdan kafa hükmeden

‘Ali birsin ‘Ali bir

‘Arşda Muhammed’in hâtemini yutan

‘Ali birsin ‘Ali birsin ‘Ali bir

Hasan Hüseyîn çekilip gelen

İmâm Zeynâl zindâna giren

Öldürüp Nûsâyri'yi dirilen

'Ali birsin 'Ali bir

İmâm Bâkır'dan İmâm Ca'fer'i tutan

Kul olup da kendini meydana salan

Hayber'in kapusını koparıp atan

'Ali birsin

Mûsa Kâzım'sın doğup duransın

Rızâ'sın zâhiri kıransın

Kaldırıp dağı dağa vuransın

'Ali birsin 'Ali

Ne hikmetdir Muhammed Takî'nin işi

Durmayıp akıyor 'Ali Nakî'nin yaşı

Ejderha karnında çıkardın kuşu

'Ali birsin 'Ali bir

Hasan 'Ali 'Askerî'nin dalgası artar

Muhammed Mehdî hayırlar tartar

Tutup ejderhayı bez gibi yırtar

'Ali birsin 'Ali bir

Dervîş Süleymân'ım başım eğilmez

Leylayı hapse atsan doyulmaz

Cihâna sultânsın iki denilmez

'Ali birsin 'Ali bir

Tamam

Afitâb bağı şems Muhammed kamer 'Ali'dir

Zehrâ Fâtıma farkdan Hasan ve Hüseyîn'dir

'Arabistân'da yaşayan 'Araplar dört kısma ayrılır. Biri Bâdi'e, 'Arabistân'ın en eski ahâlisidir. Âd ve Semûd. Kavimlerinden ikincisi 'Arab-ı 'Arabiye diyorlar. Üçüncü 'Arab-i Müstâribe kabilesi olup bunlar İsmâ'il Peygamber zürriyetindedir. Dördüncü en büyüğü Kureyş kabilesi.

(21b)

Bismişâh

Zâhir bâtın Hakk'a tecellî kılan

Allah bir Muhammed 'Ali diyerek

Yeri göğü kudret kabuğuna alan

Cümle ululardan ulu dediler

Hasan Hüseyîn şehîdlerin şâhidir

Zeynâl 'Abâ kamu canlar canıdır

Muhammed Bâkır devrin kanıdır

Dünya uçdan uca dolu dediler

Mûsa Kâzım'ın izini izle

Erkânla tarikin gözle

Yol sırdır deryâ tepeyi düzle

Er de İmâm Ca'fer yolu dediler

'Ali Rızâ setdarın kapusını açdı

Takî Nakî kaynayıp coşdu

Hasan 'Ali 'Askerî şerrinden geçdi

Mehdî iki canın gülü dediler

Hakk'ın kudretini özünde bulan

Canını duvarlara işaret kılan

Doksan bin erin erkânına beni çalan

Hünkâr Hacı Bektâş Velî dediler

Bu iki cihâna bir nizâm kurdu

Herkesin etdiğini hep bir bir sordu

Ana gerçek candan ikrâr kim verdi

Süleymân Kanber Kızıl Deli dediler

Sakın kardaş heman yuvada yılan

Yalancının malı hep olur talan

Dolanıp çevrilip bu yöne gelen

Ateş hitâmında beli dediler

Hüseyîn'im şükr ile âsl-ı zâtına

Her dereye sürme yağurmak

Atın can baş feda kıl al himmetini

Var mı sende cennet-i 'Ali dediler

Tamam

Filozoftan Mesnevi

Fikir ona derler ki bir yol açsın, yol ona derler ki bir gerçeğe ulaşınsın.

Bektâşî'ye sormuşlar bu yıl Ramazan sana dokundu mu? Bektâşî cevap vermiş. Ben o mübareğe bir şey yapmadım ki bana dokunsun.

(22a)

Bismişâh

Görmek 'ayn-ı Hakk'ın 'ayn-ı zikre

Ziyânda dil gerekdi Mustafa'da

Mustafa Murtaza'dır cem-i vâhid

Bir sırrın

Bâb-1 çarede dört hurûf var şemasını

Anlarsın otuz üçün noktasını
On ikiye bağlarsın külli makam
Din olunan farz sünnet salli şöyle
Bilgü Hadice Fâtıma da sırr-ı kerâmet

Tarikde mevâliye nev olma demden
Hüseyin değil mi noktası nur
Şah Zeynâl 'Abidin'e candan aziz ki seven
Muhammed Bakır'ı 'âlem-i Musa'nın muhkem din gerek

Mezheb-i Ca'fer'den isen Kâzım-ı Mûsa
Takî'nin Şâh Rızâ niçin susuz senin gibi
Fakr-ı Takî Nakî 'Askerî Mehdî oldu âhiri
Mevâli on ikinin tamam sırrı binleri

Hüseyin isen dinle sözümü
Tâlîp isen tâlîp olup iriş bir ehl-i kemâle
Hizmet eyle 'âlim ol 'aşık isen eyelendin
Kendi 'Ali gele ol çarede vahid
Destin deman hakk'ül hakkı yer gerek
Tamam

İnayetdir bize fazl-ı Hüdâ'dan

Umarım kurtara dertden belâdan
Dâ'im bize şefa'atçi Muhammed
Yine yardım 'Aliyyü'l-Murtaza'dan

Şâh Hasan'dan bulduk mihr-i muhabbet
Şâh Hüseyîn şehîd-i Kerbelâ'dan
Îmâm Zeynâl Îmâm Bâkır'ı Ca'fer
Delîl bize Kâzım Mûsa Rızâ'dan

Şâh Takî yâ Nakî Şâh 'Askerî oldu
Mehdî gelecekdir Şâh Evliyâ'dan
Dediler Hatâî ne meşiretten
'Aşk-ı muhabbetden sıdk-ı safâdan

Tamam

1 eline

2 diline

3 beline hakim olmak

1 aşına

2 işine

3 eşine sahip olmak

1 kûşâd-ı dîl, gönül açıklığı

2 kûşâd-ı bîşânı, elin açıklığı

3 kûşâdat-ı honçâ, sofrâ açıklığı olmak

1 ‘ayıp-pûş, ayıbı örtücü

2 hâmûş, sır tutucu

3 zâhir-nâş, gazâbet bulucu olmak

(22b)

Evvel başdan Muhammed’e salavat

Gönül gidelim Hüseyîn’e doğru

Ecel gelip pervâneler dönmeden

Gönül kalk gidelim Hüseyîn’e doğru

Hasan Hüseyîn’dir ‘Ali’nin oğlu

Şehîd Allah yoluna giderler doğru

İmâm Zeynâl ‘Abâ Hüseyîn’in oğlu

Gönül kalk gidelim Hüseyîn’e doğru

Muhammed Bâkır’dan alalım kamı

Ca’fer-i Sâdık’tan soralım demi

Mûsa Kâzım gönlümden kaldıra gamı

Gönül kalk gidelim Hüseyîn’e doğru

İmâm Rızâ’dan olsa hidâyet

Şâh Takî ya Nakî kılrsa 'inâyet
Hasan 'Ali 'Askerî Şâh-ı Velâyet
Gönül kalk gidelim Hüseyîn'e doğru

Pir Sultan 'Abdâl'im söyle gel heman
Münkirin kalbinden çıkar mı gümân
Muhammed Mehdî'ye hem sahip-zaman
Gönül kalk gidelim Hüseyîn'e doğru
Tamam

Yine mihmân geldi gönlüm şad oldu
Mihmân canlar bize hoş geldiniz
Kar kış yağar iken bahar yaz oldu
Mihmânlar bize sefâ geldiniz

Misafir 'aşk kapusunun dilidir
Erenler bağının gonca gülüdür
Tanrı misafiri Şâh'im 'Ali'dir
Mihmânlar bize sefâ geldiniz

Bir eve kahr olsa misafir gelmez
Çalışsa çarpırsa ekdiği bitmez
Çağırrsa bağırrsa bir ere yetmez

Mihmânlar siz bize sefâ geldiniz

Himmet eyle pirim misafir gele
Yavan yaşık yapıp yüzümüze güle
Büyük küçük onu hep Hızır bile
Mihmânlar siz bize sefâ geldiniz

Misafir gelirse kısmetini bile
Misafir Hızır'dır arzular dile
Hatâ'm yüzler sür özürünü dile
Mihmânlar siz bize sefâ geldiniz
Tamam

(23a)

Bismişâh
Kurbanlık koyun meydana geldi
Önünde delîli Cebrâ'il geldi
Güzelce koçla haberin aldım
Hakk'a kurban oldu İsmâ'il diye

Dört kimsedir kurbanı yerinden alan
Getirip meydana nazar duran
Zâkirin zikri üç düvaz imâm

Oku tekbîrini gerçek er diye

Postundan arala getir meydana

Hasan Hüseyîn Zeynâl da cana

Bâkır'la bile girdi kazana

Kaynadı gördük ol hal diye

'Ali'm İmâm Ca'fer 'ilmin okur

Bülbül ol da dost bağında şakır

Bağ-ı 'Arafât'da bir delîl bakın

Cümle gine Hakk sırdadır sırda kan diye

Eğlerlenmiş gelir ulu dîvâna

Mûsa Kâzım bir tamam cana

Rızâ lokması geldi meydana

Dört kapusu tamam olan pir diye

Muhammed Takî'dir lokmayı sunan

Şâh 'Aliyyü'l Nakî'dir nûş edip kanan

Hasan 'Ali 'Askerî cihâna gelen

Mehdî şu cihâna geldi sır diye

Taksim edin o kurbanın aşından

Âyet onun yüreğinde döşünde
Ehl-i canlar 'irfân kurur onun başında
Çağırır sâkiler kadeh sun diye

Fedâî nûş etdi aşkın dolusunu
Doluyu lokma eden pirim 'Ali'sin
Rehbere armağan edin derisini
Kanber'in serdiği sofrâ sır diye
Tamam

(23b)

Bismişâh
Allah bir Muhammed 'Ali'ye bağlıdır başımız
Tövbe günahımıza estağfurullah
Dün gün hata etmekdir işimiz
Tövbe günahımıza estağfurullah

Hasan Hüseyîn Bâlkır nûr ise
Zeynâl 'Abidîn sır içinde sır ise
Eğer özümüzde benlik var ise
Tövbe günahımıza estağfurullah

Biz İmâm Bâkır'ın izinden çıkmak

Birliği Ca'fer'den tutagör ahmak

Ere katıdır gönüller yıkmak

Tövbe günahımıza estağfurullah

Mûsa Kâzım dârım niyâzım

İmâm Rızâ'ya bağlıdır özümüz

Sen kalma Sultân'ım her kimlik bizim

Tövbe günahımıza estağfurullah

Şâh Takî 'aşkın suyundan kana

'Ali Nakî emeğini salmaya yaza

Dün gün etdiğim bed-hûya

Tövbe günahımıza estağfurullah

Hasan 'Ali 'Askerî'nin gülleri yine

Mehdî mü'min kullarının cârına yete

Dün gün etdiğim kavga gıybete

Tövbe günahımıza estağfurullah

Şâh Hatâi'm Bağdâd ile Basra

Bak şu kim kazanca giresen kalma

Sultân'ım kalma kusura

Tövbe günahımıza estağfurullah

Tamam

Elvan-ı Penç-i Âl-i Âba

Beyaz= Hazret-i Muhammed

Siyah= Cenâb-ı Fâtıma'nın

Koyu Kıızıl= İmâm 'Ali'nin

Koyu Yeşil= İmâm 'Ali'nin

Belli Belirsiz Yeşil= İmâm Hasan

Belli Belirsiz Sarı= İmâm Hasan

Açık Kırmızı= İmâm Hüseyîn

Açık Yeşil= İmâm Hüseyîn

Penbe Renk= İmâm Hüseyîn

(24a)

Bismişâh

Bin bir ismin sahibisin yâ Cabbâr

Bin ismin hürmetine bağışla meded

Hem 'azîmsin hem cömerd hem gaffûr

Ol 'azîm ismine bağışla meded

Şems-i Kamer döner 'arşın yüzünde

Melekler secde eder özünde

Kuldur eksik noksân olur sözünde

Ol ‘arş-ı â’lâya bağışla meded

Âdem Havvâ uçmağından sürüldü

Sen günah etmişsin diye Hak ana darladı

Vakit tamam oldu hitâm verildi

Şît nebîye bağışla meded

İdrîs’e mekân eyledin cennet

Nûh tufanından sen verdin bütân

Kabul kıl niyâzını el âmân

Mürüvvet Hûd ile Lût’a bağışla meded

Dâvud dizini örs eyledi bir zaman

İnse cinine hükm ediyor Süleymân

Nice bin dertliye dermân eyleyen

Lokmân Üzeyir’e bağışla meded

Dert verdim Eyüb’e dermân sen oldun

Yûnus ile bahr-i ‘ummâna daldın

İncîl Tevrât Zebûr Kurân sen oldun

Doksan bin kelâma bağışla meded

İshâk’a Ya’kûb’a kaldırdın âhı

Yûsuf'a mekân eyledin câhı
Kavuşturan işitsin yâ şâhlar şâhı
Zûlküfl nebîye bağışla meded

Şu'ayip Mûsa'ya verdi hesâbı
Firâvûn elinden çekdi gül sapı
Çarmığa gerdiler nur-u İsa'yı
Sâlih peygambere bağışla meded

Ve bestavi ile külli zâr eden
Hârûn nebî özünü Hakk'a yâr eden
Bunalmış kullara yetip câr eden
Ol Hızır nebîye bağışla meded

(24b)

Cerhûş nebî taraklarda tarandı
Yahya nebî al kanlara boyandı belendi
Zekeriya hızarlarda doğrandı
Sedd-i İskender'e bağışla meded

Muhammed 'Ali bir top nur geldi
Hadice Fâtıma ona yâr geldi
Ehl-i beyt âl-i 'abâ zâr geldi

Sakîne zârına bağışla meded

Cana kâr eyledi Hasan'ın ağısı

Mü'mine farz oldu Hüseyîn'in yası

Meded câra gönder Celâl 'Abbâs'ı

'Ali Ekber Kâsım'a bağışla meded

Eriş pirim Hünkâr Hacı Bektâş Velî

Pir Sultân'ı Zeynâl ile kabul kıldım zindânı

İmâm Bâkır İmâm Ca'fer mürüvvet kânı

Mûsa Kâzım Rızâ'ya bağışla meded

Şâh Takî Nakî'ye dedim el âmân

Hasan 'Ali 'Askerî'ye kurban serr-i can

Müşkülümüz çokdur mürüvvet el âmân

Mehdî Muhammed'e bağışla meded

İmdâd sizden imdâd Ma'sûm-u Pâklar

Yerde evliyâlar gökde melekler

Allah diyen kabul olsun dilekler

On dört ma'sûm ataya bağışla meded

Şafi olan üç yüz on üç mürseller

Seksen bin erler doksan bin pîrlər

Al kanda yatan güzel imâmlar

Hayrunîsâya bağışla meded

‘Ali ismine geldim var eden sensin

Bunalmış kullara câr eden sensin

Selmân’ı Kırklara yâr eden sensin

Düldül’e Kanber’e bağışla meded

Hatâî Kul Himmet dolu içdiler

Vîrânî Nesîmî serden geçdiler

Nice bin ‘aşıklar ‘aşka düşdüler

Sûfi sâdıklara bağışla meded

Muhammed evine ben bir gedâ

Günah işlemişim hadden ziyâda

Kerbelâ’da yetmiş iki şühedâ

Şehîdler şâhına bağışla meded

Tamam

Kars’ın Hanak kazasının Damal nahiyesinin Sorsi köyünde beni oğlu Hüseyin Kakgu,
Damal’da naçar Rıza Çakabay eliyle. Sorsi Köyü.

(25a)

Bismişâh

Senin ile bir araya gelem

Tercemânın şerhini beyân eyleyeyim

Nebîler serverinden haber alayım

Tercemânın şerhini beyan eyleyeyim

Tekbîr Allah Ekber Rızâ-yı celîl

Cebrâ'il önünce gelmişdir delîl

Tekbîri aldı da İbrâhîm Halîl

Tercemânın şerhini beyan eyleyeyim

Tüyü Cebrâ'il'de canı İsmâ'il

Selmân'ı o demde saldılar sâil

'Arşdan inince geldi o Mikâil

Tercemânın şerhini beyan eyleyeyim

Mübârek cemâlin gördüm düşümde

'İlm-i hikmet yazılıdır başında

Hesap onun yüreğinde düşümde

Tercemânın şerhini beyan eyleyeyim

Muhammed 'Ali'den almış payını

Kimseler eremez Hakk'ın oyunu
Aslı Mûsa Peygamber'in koyunu
Tercemânın şerhini beyan eyleyeyim

Özünü bir gerçeğe yetirdin
Cümleyi bir ikrâra beli dedirdin
Cemâ'atden ol İbrâhîm pire yedirdin
Tercemânın şerhini beyan eyleyeyim

İlgıt ılgıt olmuş akıyor kanı
Dîdâr görem diye titriyor canı
Arzulamış Hasan Hüseyîn dîdârı
Tercemânın şerhini beyan eyleyeyim

Beytûllah'dır İmâm Zeynâl durağı
Orda yanar İmâm Bâkır çerâğı
Ol kurban mahşer yerin burâğı
Tercemânın şerhini beyan eyleyeyim

Şâh-ı Merdân 'Ali eyledi pazar
Melekler tüyünü ibrişim düzer
İmâm Ca'fer âyetinde hem yazar
Tercemânın şerhini beyan eyleyeyim

‘İlm-i hikmet dürrü gördük zâtını
Kabul etdi Kâzım münâcâtı
Kırma kemiğini ezme etini
Tercemânın şerhini beyan eyleyeyim

‘Aşıklar ismini ‘ilm ilen okur
İmâmlar ol koçun yoluna bakar
İmâm Rızâ tüyünü bir kemâh dokur
Tercemânın şerhini beyan eyleyeyim

Muhammed Takî kaynayup çoşuran
‘Ali Nakî hâl eyleyüp pişiren
‘Askerî’den ‘Askerî’ye düşüren
Tercemânın şerhini beyan eyleyeyim

Kul Mustafa’ın eder ‘irfân kuruldu
Kırkların ‘aşkına lokma verildi
Üstâdım hatta Mehdî ile göründü
Tercemânın şerhini beyân eyleyeyim

Tamam

(25b)

Bismişâh

Günah etdim şâh'ın dârına durdum

Allah bir Muhammed 'Ali'nin 'aşkına

Kırklar eşiğine yüzümü sürdüm

Allah bir Muhammed 'Ali'nin 'aşkına

İmâm Hasan'dan Hulki Rızâ'ya ricâya vardım

İmâm Hüseyîn Velî şefimi buldum

şâhım İmâm Zeynâl 'Âbidin sen eyle yardım

Allah bir Muhammed 'Ali'nin 'aşkına

İmâm Bâkır'ın yüzü nuruna

İmâm Ca'fer'in durdum dârına

Kalmayan günahımın külli varına

Allah bir Muhammed 'Ali'nin 'aşkına

Mûsa Kâzım'dan görünen nurlar

'Ali Rızâ'ya nakl olan sırlar

Kalmayın günahıma hiç erenler pirlere

Allah bir Muhammed 'Ali'nin 'aşkına

Muhammed Takî'nin yolu hakkı için

'Ali Nakî'nin hali hakkı için

Bağışla cürmümü velî hakkı için

Allah bir Muhammed ‘Ali’nin ‘aşkına

İmâm Hasan ‘Askerî’nin yolu hakkı için

İmâm Muhammed Mehdî sırrı hakkı için

Erenler semâhının devri hakkı için

Allah bir Muhammed ‘Ali’nin ‘aşkına

Mürşîdi bulup yâra varalım

Şerleri def edip hayra varalım

Kul Hüseyîn ile dâra duralım

Allah bir Muhammed ‘Ali’nin ‘aşkına

Tamam

Yetmiş iki buçuk millet dileği

Yaradan’a yalvarırım sabahdan

Ol zaman dolanır Hakk’ın meleği

Yaradan’a yalvarırım sabahdan

Herkes metâin alır satışır

Hak Muhammed ‘Ali câra yetişir

Cümle kuşlar yuvasında ötüşür

Yaradan’a yalvarırım sabahdan

Seher vakti oldu nasıldır haller
Ol zaman açılır kırmızı güller
Sabahdan kapular açıktır derler
Yaradan'a yalvarırım sabahdan

Kul Himmet Üstâdım yolu kurdular
Kafesde ötüyor kumru dudular
Hakk'a dilek dile kabul dediler
Yaradan'a yalvarırım sabahdan

Tamam

(26a)

Bismişâh

Derilip hak cemine gidenler gelenler
Edep erkân ile gelmeli
'Ayn-ı cemde saf oturup saf durmalı

'Ayn-ı cem kardaşlar yerinizi bilin
Dışarı çıkarsanız gönülde kalın
Bu yol sahibinin himmetin alın
Mü'minin başında devlet olmalı

Mü'min niçin kin getirmez özüne
Niyâz eder dedesinin dizine
Kıyametde mil sokarlar gözüne
Mürşidin niyâzın dizden almalı

Baylığla varlık benlik götüren
Bulunur mu kendi kendine yetiren
Mürşid ile bir döşeğe oturan
Kıyametde yüz üstüne kalmalı

Kudret meyinden bizler de içdik
'Aşkın küresinde kaynadık çoşduk
Onlar başdır bizler ayağa düştük
Aman kardaşım haddimizi bilmeli

Mü'min olan mü'min nice olmalı
Dışarıya pâvzândını salmalı
Süpürgeci süpürgesini çalmalı
Her hizmetler yerli yerin bulmalı

Sakacılar saka suyunu doldurdu
Mürşid parmağını suya daldırdı
Bir damlası bin bir şeytan öldürdü

Nûş edip münkire la'net kılmalı

Okunur nefesler çalınır sazlar düvâz

Hayır nasîhati pirlerden duy yaz

Onda kabul olur bin bir dilekler türlü

Fark edip de törelerin bilmeli

Pir olan mürşîdliğin bildirdi

'Ayn-ı cemi gülbang ile doldurdu

Cem halkını ayak üstüne kaldırdı

Sakin olup yerli yerin bulmalı

Uyanır zâkirler çalınır sazlar

Anda kabul olur niyâzlar nazlar

Gele semâh eder gelinler kızlar

Mü'min olan bunda murat almalı

Hak böyle kurmuş asıldan kuran

Emr olunca gelir sofrayı kuran

Dedemiz deyince oturan duran

Hiç gaybetsiz evine varmalı

Boşdur sanma Kul Cevrî 'nin emeği

Sakın kardaş bâkî sanma dünyayı
Gayet pakdır erenlerin yunağı
Kurban kesip yılda bir kez yunmalı
Tamam

(26b)

Erenlerin erkânına yoluna
Tâ ezelden ‘aşık oldum erenler
Can ile gönülden durdum düşündüm
Bugün mürşîdimi buldum erenler

Can ile gönülden gezdim aradım
Hakk’ın dîdârını görmek muradım
Dîdâr ile muhabbetdir talebim
Bugün yarın diye eğledim erenler

Geçdim serimden korkmam ölümden
Münkir bilmez evliyânın sırrından
Yezît oğlu bir Hâricî elinden
Çok zaman dîdârdan kaldım erenler

Sen Hakk’ı yabanda arama sakın
Kalbini pâk eyle Hakk sana yakın

Âdeme hor bakma kendini sakın
Cümlesini âdemde buldum erenler

Pir Sultân'ım arz edeyim halimi
Sarf edeyim elde olan malımı
Sürünüp yerlere süreyim yüzümü
Mürüvvet kapuna geldim erenler
Tamam

Bir nefesçik söyleyeyim
Dinlemezsen neyleyim
'Aşk deryâsın boylayayım
'Ummâna dalmağa geldim

Ben Hakk'ın kemter kuluyum
Kem damarlardan biriyim
'Ayn-ı cemin bülbülüyüm
Meydana ölmeğe geldim

Ben Hakk'la oldum âşına
Kalmadı gönlümde nesne
Pervâneyim ateşine
Şemine yanmağa geldim

'Aşk harmanında savruldum
Hem elendim hem yoğruldu
Kazana girdim kavruldum
Meydana yetmeğe geldim

Pir Sultân'ım kendi özünde
Eksiklik var mı sözünde
Mevlâ'dır her dem gözünde
Dârına durmağa geldim
Tamam

(27a)

Muhabbet kapusın açayım dersen
Açan da açdıran 'Ali'dir 'Ali
Hakk'ın cemâlini göreyim dersen
Gören de gösteren 'Ali'dir 'Ali

Muhammed Mustafa cihân serveri
Mi'raçdan açıldı bu yolun sırrı
Kimseler bilmezdi 'Ali'den gayri
Bilen de bildiren 'Ali'dir 'Ali

Dervîş ol ey kardaş düşme 'inâda
Sûfi bil gönlünü iresin sırâda
Benliği terk edip iresin murâda
Eren de erdiren 'Ali'dir 'Ali

Münkirin 'askeri Şam'a çekildi
Mü'min olanlara nâm yazıldı
Kırkların ceminde şerbet ezildi
Ezen de ezdiren 'Ali'dir 'Ali

Muhammed 'Ali'dir Kırkların başı
Anı bilmeyenin nice olur hali
Bosnevî akıttır gözünden yaşı
Akıttıp akdıran 'Ali'dir 'Ali
Tamam

Derdim çokdur hangisine yanayım
Yine tazelendi yürek yarası
Ben bu derde kimde dermân bulayım
Meğer Şâh elinden ola çaresi

Türlü donlar giyer gülden nazikdir
Bülbül cevri eyleme güle yazıkdır

Çok hasretlik çekdim bağrım ezikdir

Güle güle gelir canlar pasesi

Benim uzun boylu selvi çınarım

Yüreğime bir od düştü yanarım

Kıblem sensin yüzüm sana dönerim

Mihrâbımdır kaşlarının aras1

Dîdâr ile muhabbete doyulmaz

Muhabbetden kaçan insan sayılmaz

Münkir bin kere üf dese çerâğ söyünmez

Tutuşunca yanar ‘aşkın çiras1

Pir Sultân’ım katı yüksek uçarsın

Selamsız sabahsız gelip geçersin

‘Aşk muhabbetinden niçin kaçarsın

Böyle midir yolumuzun töresi

Tamam

(27b)

Arzulayıp geldim devr-i Âdem'den

Ey Gürûh-i Nâcî size ‘aşk olsun

Nasîhati aldım dedemden

Ey Gürûh-i Nâcî size ‘aşk olsun

Sizlerdedir güzel Şâh'ın yolları

Medh-i Haydâr okur dâ'im dilleri

Seherde açılır gonca gülleri

Ey Gürûh-i Nâcî size ‘aşk olsun

Kimse bilmez kimdir bizim ulumuz

Anlayamaz Yezît kısmı dilimiz

Muhammed ‘Ali'ye çıkar yolumuz

Ey Gürûh-i Nâcî size ‘aşk olsun

Nâcî Gürûhu‘nun parlıyor mâhı

Nâcîler olmuşdur sırrın âgâhı

Nûh'un gemisine bindik biz dahi

Ey Gürûh-i Nâcî size ‘aşk olsun

Tâlip olup ikrâr veren kişimiz

Hayra tebdîl olur her bir işimiz

Melek nîşândır her gidişimiz

Ey Gürûh-i Nâcî size ‘aşk olsun

Varam haber soram garip bülbüle

Kokusunu sorar hem dem bu güle

Sersem'in niyâzı heman bu yola

Ey Gürûh-i Nâcî size 'aşk olsun

Tamam

Anka meydan almaz dik uçmayınan

Meydan alan turâb olur hâk olur

Her canlar 'aşık olmaz mı mey içmeyinen

'Aşıkların sinesinde çâk olur

Âdemlik 'ilimdir her kul fehm etmez

Fehm etmeyen kul da menzîle yetmez

Cahile bin öğüt versem kâr etmez

Kâmilin muhabbeti yek olur

Dîvâneler hoş seyreder 'âlemi

Hak ana çalması dersen kalemi

Eğer 'ârif isen dinle kelâmı

Kız oğlan kız sütden pâk olur

Tâlîp ol duvara kılma secdeyi

Hak anda ayırmaz yoksulu beyi

Bir gönüle iki yapma sarayı

Eğer mamur eğer harap tek olur

Kara alıya aşı ursam gül olmaz

Sarraf elinde altın pul olmaz

Sâdık der bu dünya kimseye kalmaz

Er olanlar don değişdirir pâk olur

Tamam

(28a)

Horâsân'dan kalkdım sökün eyledim

şunda Kul Yûsuf'u görmeğe geldim

İndim eşiğine niyâz eyledim

Dergâhına yüzler sürmeğe geldim

Nurdan kuşak kuşandılar belime

Hak Muhammed 'Ali geldi dilime

İndim gitdim On İki İmâm yoluna

İmâmlar dîdârını görmeğe geldim

Dervîş olan bunda hırkasın ister

Var al rehberini mürşîde göster

Yüküm leyl-i gevher bir satan ister

Kimin alıp kimini satmağa geldim

Hep muhibler mürşidine tapulu
Divarları leyl-i gevher yapılı
Bir şehrim var üç yüz altmış kapulu
Kimin açıp kimin örtmeğe geldim

Kul Himmet'im göğe kim kimler uçdu
Ol İdrîs peygamber hülleler biçdi
Suyu suya köprü kurup kimler geçdi
İmâmlar didarın görmeğe geldim
Tamam

Musâhip da'vâsın kılan
Evvel başdan hâl gerek
Ruhuna hem ruhu gerek
Ola can cesedde ölü gerek

Gönül âyinesin silüp
Kişi kemâlini bilüp
Hırsı ile nefsi ölüp
'Aşık ile can diri gerek

Gönül âynasın açana

Hakk'ı bâtıldan seçene
On iki bendedir gecesine
Hakk'a doğru yolu gerek

On ikisine kibir tutmaya
Sevdiğini unutmaya
Yırta diker yare etmeye
Cerrahlıktan elma gerek

Şâh Hatâî'nin bendine
Şâh gerek şâh menendine
Gelse gerek kuluna
Şâh Murtaza 'Ali gerek

Tamam

(28b)

Baka baka iki gözüm dört oldu
Bozuldu yurtlarımız kara yurt oldu
Ne yatın Şâh'ım 'Ali günlerin geldi

İlahi Yezît sen de bilirdin
Senenin tamam olduğunu bilirdin
İnce la'net gömleğini giydirdin

Ol Şâh Hüseyîn'in hayatına kıydın

Ne yatın 'Ali

'Ali'min ol sancağımız Kasova'ya dikilsin

Dört ehli kardaşlar şâra çekilsin

Ne yatın Şâhım 'Ali günlerin geldi

Bir atan tut bir gönül al

Pirden özünü kurtar azapdan

Nâdân başın ihlâs bulmuyor kavgadan kandan

Ne yatın Şâhım 'Ali

Pir Sultan 'Abdâl'im böyle buyurdu

Ben ayrılmam dedikçe felek ayırdı

Çıkardı dönenlerin ekdiğini

Ne yatın Şâhım 'Ali günlerin geldi

Tamam

Eliftir doksan bin kelâmın başı

Var Hakk'a şükr eyle bayı neylersin

Vücudun şehrini pak eyle nice

Yüzünü yumaya suyu neylersin

Vücutun şehri verme araya
Hatır yıkıp göç eyleme saraya
Var bir ‘amel kazan Hakk’a yaraya
Hakk’a yaramayan huyu neylersin

İblis benlik benlik edüp dergâhda azdı
‘Aşık maşûkunu arayıp gezdi
İki cihân fahri bir üzüm ezdi
Hârı çok olan meyi neylersin

Sordular kim Bağdâd şehri nerededir
Dediler ki la’l ü gevher ondadır
Gördüler kim ‘ayn-el yakîn cemedir
Hakikat olmayan köyü neylersin

Pir Sultân’ım okur yazarım
Türâb olup ayaklarda gezerim
Dest-i pirden içdim sermest gezerim
Erden içilmeyen meyi neylersin

Tamam

(29a)

‘Ali’nin sırrına ereyim dersen

Bir mürşid-i kâmilî bul da ondan gel

Küfrünü imâna katayım dersen

Var kendi küfrünü bil de ondan gel

Şerî'at ma'nâsı insana sözdür

Tarîkat sürerler gece gündüzdür

Gönül bahr-i 'aşkdır deryâ denizdir

Bahri olup 'ummâna dal da ondan gel

Düşünüp pişirip söyle sözünü

İki bâbdan ayırma gönül gözünü

Mürşidine teslim eyle özünü

Musâhip kapusını bul da ondan gel

Celâl olup her öz canına kıyagör

'Ârif olup her ma'nâdan duyagör

Cesedin elinde eyle yuyagör

Kendi namazını kıl da ondan gel

Şâh Hatâî'm söyler ma'nâyı dilinden

Ayırırlar seni kibr ile kinden

Ölmeyene nasîb yokdur bu dinden

Var ölmezden evvel öl de ondan gel

Tamam

Âdemoğlu şu dñnyaya gelince

Yeni açmış gñle benzer misali

Anasından doğup kırkı çıkınca

Kalaylanmış tasa benzer misali

Mushaf alıp hocasına varınca

Destñr alıp mektebinden dñnñnce

On yaşından on beşine girince

Yeni aşlama fidan olmuş misali

Yirmisinde kara sakal getirir

Otuzunda bağdaş kurmuş oturur

Kırk yaşında hayr sohbet getirir

Önñ bendli gñle benzer misali

Ellisinde kara sakal bozarır

Altmışında o da Hakk'ın nazarı

Kalbi dıkızlanır aklı azalır

İçi çñrñk koza benzer misali

Yetmişinde deve gibi muzular

Sekseninde ilik kemik sızılar

Doksanında yol göründü gâzîler

Gazel olmuş güle benzer misali

Pir Sultân'ım bunu böyle buyurdu

Mü'minleri Hak kendisi kayırdı

Yüz yaşında talan geldi savurdu

Uçup gider kuşa benzer misali

Tamam

(29b)

Şu dünyada üç nesne бүkdü belimi

Biri yoksuz bir ayrılık bir ölüm

Yakdı bağrımı dal eyledi belimi

Biri yoksuz bir ayrılık bir ölüm

Felek bir ok atdı бүkdü belimi

Akar gözlerimin kan ile nemi

Bal yerine içirdiler semi

Biri yoksuz bir ayrılık bir ölüm

Felek ağı katdı benim aşıma

Toprak saçdı kirpiğime kaşıma

Gör neler getirdi garip başıma
Biri yoksuz bir ayrılık bir ölüm

Şu fena dünyada murad alınmaz
Hep gelenler gider bunda kalınmaz
Bildim bu dertlere hiç çare olmaz
Biri yoksuz bir ayrılık bir ölüm

Genç ‘Abdâl dertli dertli söyledi
Görün dostlar felek bana netdi
Yakdı gönül şehrini vîrân eyledi
Biri yoksuz bir ayrılık bir ölüm
Tamam

Uyan ne yatarsın şafak söküldü
Hep niyâzlar kabul oldu sabahdan
Hakk’ın dîvânına cümle çekildi
Mü’minler maksâdın buldu sabahdan

Gönül pervâne veş yandı tutuşdu
‘Aşkın kazanında kaynadı coşdu
Seherde uyanan Hakk’a ulaştı
Gâfiller gafletde kalır sabahdan

Kaddimiz dal olup iki büküldü
Gözümün gevheri yere döküldü
Dîlberin hayâli geldi dikildi
Derdimin dermânı gelir sabahdan

Gerçi kim bilirim noksanım çokdur
Hudâ'nın indinde zerrece yokdur
Söyleyene bakma söyleten Hak'dır
Kâmiller günahın bilir sabahdan

Sabahın hürmeti gelmez hesaba
Vasfını şerh etsem sığmaz kitaba
Sersem 'Ali özünü serin koymuş türâba
Elhak diyüp secde kılır sabahdan
Tamam

(30a)

Yaz bahar ayları geldi erişdi
Gamda gördüm garip bülbülü
Ahı direk direk göklere çıkdı
Gamda gördüm garip bülbülü

Gül dalına konmuş çehresi solmuş

Ağlayıp gözleri kan ile dolmuş

Hali gayet zayıf perişân olmuş

Gamda gördüm garip bülbülü

Bâd-ı sabah eser anın tahtında

Cefâ çeker gonca gülün katında

Feryâda başlamış seher vaktinde

Gamda gördüm garip bülbülü

Bir seher vaktinde dinledim fakir

Dilleri Muhammed ‘Ali'den okur

Firaklı firaklı ağlayıp şakır

Gamda gördüm garip bülbülü

Genç ‘Abdâl dertli dertli yârin elinden

Yanar aşka düşmüş nârın elinden

Ağlar Hudâ'sına hârın elinden

Gamda gördüm garip bülbülü

Tamam

Hayât, Allah-ı ‘azîmüştânın diri olmasıdır. Lâ ilahe illâ hüvel hayyûl kayyûm.

‘İlim, Allah-ı ‘azîmüştânın bilmesidir. ‘Âlemûl gayb vel şehâdete.

Sem'i, Allah-ı 'azîmüşşânın işitmesidir. Ve hüvel sem'iül 'alîm.

Basîr, Allah-ı 'azîmüşşânın görmesidir. Ve hüvel sem'iül basîr.

İrâdet, Allah-ı 'azîmüşşânın dilemesidir. EnAllah bak'iül mâîşât.

Kudret, Allah-ı 'azîmüşşânın gücü yetmesidir. EnAllah âli külli şey'in kadîr .

Kelâm, Allah-ı 'azîmüşşânın söylemesidir. Ve kelâmullah Mûsa teklîmân.

Tekvîn, Allah-ı 'azîmüşşânın halk edici olmasıdır. Ve Allah halk külli şey'in.

Tamam

(30b)

Yemen ellerinden beri gelirken

Turnalar 'Ali'yi görmediniz mi

Hava üzerinde semâh ederken

Turnalar 'Ali'yi görmediniz mi

Kim buldu deryâda balık izini

Eğildim öpdüm Kanber'in gözünü

Turnalardan işitdim âvâzını

Turnalar 'Ali'yi görmediniz mi

Şâh'ım Hayber kalesini yıkarken

Nice münkir helâk oldu bakarken

Muhammed 'Ali Mi'râc'a çıkarken

Turnalar 'Ali'yi görmediniz mi

Pir Sultân ‘Abdâl’ım eder konup göçelim

Gelin kevser şarabından içelim

‘Ali’nin uğruna serden geçelim

Turnalar ‘Ali’yi görmediniz mi

Tamam

Gaflet uykusunda yatar uyanmaz

Can gözü kapanık gâfilân çokdur

Hak sözü dinlemez asla inanmaz

Kalbi çürük sofu çokdur

Mürşid-i kâmile vermez özünü

Gaflet uykusundan açmaz gözünü

Taşdan katı beter söyler sözünü

Bed ‘amelli fâsit sofîyân çokdur

Nefs atına binmiş gezer boşuna

Hakk’sız olanların Hakk’ta işi ne

İblîs gibi düşmüş halkın peşine

Şeytan dolabına aldanan çokdur

Bildiğinden şaşmaz nasihat almaz

Aslı münkir olan imlaya gelmez
Hakk'ını yitirmiş kendini bilmez
Nefsiyle oynaşan pehlivan çokdur

Genç 'Abdâl mest olur sanma
Her kurban derisi post olur sanma
Her yüze güleni dost olur sanma
İçi kâfir dışı Müslümân çokdur
Tamam

(31a)

Eğer mü'min isen 'inâd eyleme
Kâmile teslîm ol eyle itâ'at
Nafîle ömrünü berbat eyleme
Fena 'amellerden eyle ferâgat

Dilinden zikr eyle Hayru'l Beşeri
Hayr kelâm söyle eyleme şerri
Bir gün gelir 'azîz ömrün mahşeri
Koparır başına türlü kıyamet

Sakla imânını uyma şeytana
Aklını başına devşir dîvâna

Yüzü kara çıkma ulu dîvâna

Belki haktan sana olmaz şefa'at

Görmediğin şeyi ben gördüm deme

Gördüğünü sakla yalan söyleme

Hak rızayı gözet haramı yeme

Sakın emanete etme hıyânet

Genç 'Abdâl'im söyler sözünü esrar

Günahımı affeyler Hazreti Gaffar

Erenlerden himmet iste çok yalvar

Cümle yollar olsun sana selâmet

Tamam

Bismişâh Esmâ'ül Nebî Muhammed-i Âhmed İsimleri

1= Âdem

2= İdrîs

3= Nûh

4= Hûd

5= Sâlih

6= İbrâhîm

7= İshak

8= İsmâ'îl

- 9= Ya'kûp
10= Yûsuf
11= Şu'ayb
12= Lût
13= Yahya
14= Zekeriyâ
15= Mûsa
16= Harûn
17= Dâvud
18= Süleymân
19= İlyâs
20= Eyûp
21= Elyasa
22= Zûlküfl
23= 'İsa
24= Yûnus
25= 'Üzeyir
26= Lokmân
27= Zûlkarneyn
28= Muhammed Mustafa 'Aleyhisselâm
(31b)

Eğer farz içinde farzı sorarsan

Yine farz içinde farzdır musâhip

Dört kapudan kırk makamdan ararsan

Yine farz içinde farzdır musâhip

Musâhipsiz kişi ceme gelir mi

Etdiği niyâzlar kabul olur mu

Muhammed ‘Ali yolundan dermân bulur mu

Yine farz içinde farzdır musâhip

Musâhipsiz kişi ceme götürmen

Tecellîsi bozuk Hakk'a yetirmen

Musâhipsiz kişi ile durup oturman

Yine farz içinde farzdır musâhip

Farz Allah'dan kaldı sünnet kimden

Musâhibin işi dâ’ima sırdan

Musâhipli kişi olur Şâh-ı Merdân

Yine farz içinde farzdır musâhip

Pir Sultân ‘Abdâl’ım hey kerem kanı

Yine sensin şu cihânın sultânı

Aşnanı buldun musâhibin hani

Yine farz içinde farzdır musâhip

Tamam

Gel kardaşım senin ile ‘ahd ile âmân edelim

Ne sen beni unut ne ben seni

İkimizde bir ikrâra duralım

Ne sen beni unut ne de ben seni

Bir saza mâ’ilem bir sohbeta

Bir ata mâ’ilem bir devlete

Başımı aldım gitdim diyar gurbete

Ne sen beni unut ne de ben seni

Âmân elinden ey kaşı keman

Âmân sürdük sohbeti eyledik demân

Ehl-i ‘irfân içinde olduk zaman

Ne sen beni unut ne ben seni

Cemâli vech-i güneşten mâhı

Sensin seni seven ‘aşık çeker mi âhı

İçeyim Kelâmullah’ı

Ne sen beni unut ne de ben seni

‘Abdâl Pir Sultân’ım çekdiler dâra

Yiğitdir ah işte yakma nâra
Bakın erenler fidan boylu yâre
Ne sen beni unut ne de ben seni
Tamam

(32a)

Dururda dururda ne inlersin dolap
Derdin nedir ne inlersin dolap
Sende bencileyin garip mi kaldın
Derdin nedir ne inlersin dolap

Garip olanın böyle mi olur hali
İnler gürler dökülmez dolu
Şâh'a niyâz kılan Şâh'ın 'abdâlı
Derdin nedir ne inlersin dolap

Kim kesmiş de kim götürmüş yerinden
Ayırmışlar toprağından ilinden
Haber mi geldi pirinden
Derdin nedir ne inlersin ne dolap

Yaz bahar aylarının seli mi indi
Mart ayında esen rüzgârın yeli mi değdi

Seni yoksa ülkerin Yezid'i mi urdu

Derdin nedir ne inlersin ne dolap

Pir Sultân 'Abdâl'im hayâle daldın

Ve esmâ nârından elinden hayır mı aldın

Yerinden sen de benim gibi garip kaldın

Derdin nedir ne inlersin dolap

Tamam

Yüz bin can içinde görsem tanırım pir seni

Tanır da vazgeçmem vallah pir senden

'Adûlardan hayfımı aldım

Alır da vazgeçmem vallah pir senden

Sen anladın beni bir

Güler yüz şirin dil ile

Demir çarık hırka şal ile

Gider de vazgeçmem vallah pir senden

Sen 'abdâl eyledin ben fakiri

Senin yoluna ölürüm âhiri

Sanem gibi yedi yıllık zehiri

İçer de vazgeçmem vallah pir senden

Ya benimsin ben de senin olurum
Uzak yakın demez arar bulurum
Bir hoşça canım verip yolunda ölürüm
Bulur da vazgeçmem vallah pir senden

‘Abdâl Pir Sultan’ım arı namus terk etdim
Ar namus gömleğini eğnimden atdım
Bir canım var yâr yolunda hebâ etdim
Eder de vazgeçmem vallah yar senden
Tamam

(32b)

Derdinden deliyim inan vallahi
‘Acâyip mestâne bakar bu gözler
Derdi veren dermânı vermez mi
Âb-ı zûlâl olmuş akar bu gözler

Gönül sarayı Ka’be’yi yıkma
Kan edip diken gamze sineme çakma
Seversen ‘Ali’yi hışm ile bakma
Korkarım cihânı yakar bu gözler

Ne güzel kâmetin boyun
Kerim keşf eylemiş hoşça huyun
Mısır Bağdâd Bedehşân ili
Süleymân meleğine doğar bu gözler

Hüsnün Mushaf'ından kâmil ders alır
Münâfık 'ilmini okuyan bilir
Cevâhir taşına kıymet mi olur
İnciyi mercanı tartar bu gözler

Gah niyâz okurum gönül gönül gamında
Güler oynarım sevdan var bende
Zühre yıldızının bin bir nîşânı sende
Korkarım Kul Velî 'Abdâl'ı yıkar bu gözler
Tamam

Hakk nasîp eylese de dergâha varsam
Bir dem 'Ali'nin dîvânına dursam
İnsem eşîğine niyâz kılsam
Yüzümü yerlere sürsem 'Ali'nin

Yüzümü yanına sürdüğüm zaman
Kalmaz kalbimde zerrece gümân

Çekip Zülfikâr'ı çaldığı zaman
Omuzunda Kanber'i olsam 'Ali'nin

Kanberlerinin hizmetine bilip yeldirsen
Bir dem ağlatsan bir dem güldürsen
Çekip Zülfikâr'ın beni öldürsen
Kesmem eteğinden elimi yâ 'Ali

Kesmem eteğinden elimi
Hak katında kabul ederim ölümü
Doğru sürün evliyâlar yolunu
Orda görsem mü'min kulunu yâ 'Ali

Mü'min olan mü'min nesinden bellidir
Hak evliyâ nefesinden bellidir
'Ali cemi siyah güllüdür
Deste deste gülün dersem 'Ali'nin

Mü'min olan mü'min müslimini getirir
Getirir de Hak evine yetirir
'İrfân kapısı postunda oturur
Boyunca baksam 'Ali'nin

Kul Himmet'im secde kıldı pirine
Kılı vermedi Muhammed 'Ali yoluna
Fermândı elde iken girsem yâ 'Ali gönlüne
Fermândı ele bir daha girsem yâ 'Ali
Tamam

(33a)

Dün gece dün gece Pir'i sordum
İkrâr nerde ise imân ordadır
On iki yürekde birini gördüm
İkrâr nerde ise imân ordadır

İkrâr imân erenlerin yoludur
Kadîr Mevlâ'm cümlemizden uludur
Bu Yezîd'i bağlayan Şâh-ı Merdân 'Ali'dir
İkrâr nerde ise imân ordadır

Erenler ceminde vermişim ikrâr
O münkirdir ikrârdan olursa tekrar
İkrârın rehberi Zülfikâr
İkrâr nerde ise imân ordadır

Bu dünya fânîdir konanlar göçerler

'Aşıklar 'aşkla dolusunu içer
İkrârdan döneni Zülfikâr biçer
İkrâr nerde ise imân ordadır

Şâh Hatâî'm der yaram sarılmaz
Bu fânî dünyadır kimseye kalmaz
İkrârı olmayanın imânı olmaz
İkrâr nerde ise imân ordadır
Tamam

Dün gece dün gece seyrim içinde
Seyrim ağlar Pir Sultân diye

Kemendim dolaşdı dala
Yezîtlerin eli bulaşdı kana
Koyunlar inleşdi kuzular meleşdi
Koçlar ağlar Pir Sultân diye

Uzundur dedemin boyu
Yıldız'dır yaylası Banaz'dır köyü
Yaz bahar ayında bulanır suyu
Onlar da çoşar ağlar Pir Sultân diye

Pir Sultân kızıyım bende Banaz'da
Kanlı yaşlar dökerim baharda yazda
Asdılar babamı kanlı Sivas'da
Dar ağacı Pir Sultân diye

Pir Sultân 'Abdâl'im sevdalı Ganî'm
Yılan çıyan almış Yezîd'in dört yanını
Asdıkları gece dergâha canım
Ağlar Pir Sultân diye
Tamam

(33b)

Nişânımız dervîş donudur
Fânîdir dünya fânî
Kadîm kardaş avutsun beni
Geçdim dünya neyneyim seni

Çekin bakın karlar tozumu
İki kardaş kabrimi kazımı
Anam deli dîvâne olmuş gezini
Geçdim dünya neyneyim seni

Yırtın kefen bezimi

Ağlaşmayan körpe kuzumu
Kardaşlar yummuş â'lâ gözümü
Geçdim dünya neyneyim seni

Gelsin bacılar yuyucular
Yuyup da suyumu koyucular
Hak Muhammed 'Ali diyiciler
Geçdim dünya neyneyim seni

Tabutumu eğletmeyin
'Aşk oduna beni dağıtmayın
Yaranımı eşimi ağlatmayın
Geçdim dünya neyneyim seni

'Abdâl Pir Sultân'ım sözün
Hakk'a teslim olsun özüm
Erenlerde kalsın namazım
Geçtim dünya neyneyim seni
Tamam

Soru) Evvel gerçek sonra yalan cennetden azat olan kimdir?

Cevap: İblis

Cennetden azat olan kimdir?

Soru) Surede mimsiz hayvanda dilsiz meyvede gülsüz?

Soru) Allah'tan küçük peygamberden büyük?

Cebrâ'il

Soru) Yer mi büyük gök mü büyük gün mü büyük ay mı büyük tavuk mu büyük yumurta mı büyük?

Soru) Ateş yakıp çiğ pişmeden ruhu tene kavuşmadan ana rahmanına düşmeden ya doğmadan ölen kimdir?

Âdem aleyhisselam

Soru) Hak verir kısmaz gedamı kesmem dilimden yad-ı Hüda'yı yoğurmazdan evvel Âdem'i Cebrâ'il hem Âdem yok iken kim idi hacı?

Muhammed 'Ali

Soru) Yüz yirmi dört bin alemin atası kimdir?

Cevap: Allah

Soru) Atası erkek yavrusu dişi?

Cevap: Havva

Soru) İsmail'e inen koçu bıçak urup kesen kimdir?

'Azrail

Soru) Son deminde 'Azrail'in kendi canını alan kimdir?

(34a)

Bismişâh

Hak Muhammed 'Ali üçü bir nurdur

Birini bilene cümlesi birdir

Evliyânın koruduğu bir doğru yoldur

Söyleyen Muhammed söyledi 'Ali'dir

Musâhip musâhibe demezse beli

Dünyadan âhirete doğrudur yolu

Ona şefa'at etmezdi Muhammed 'Ali

Söyleyen Muhammed söyledi 'Ali'dir

Musâhip musâhibden malını ayıra

Umarım temelinden devrile

Yedi cehennem içeri gire

Söyleyen Muhammed söyledi 'Ali'dir

Musâhip musâhibe yanmazsa sözü

Dünyadan âhirete eğridir özü

Cehennem kalbinden karadır yüzü

Söyleyen Muhammed söyledi 'Ali'dir

Musâhip musâhibden nasıl bozula

Umarım temelinden kazıla

Günde yetmiş kere la'net yazıla

Söyleyen Muhammed söyledi 'Ali'dir

Şu dünyada yokdur akçenin fâ'idesi

Herkesden gitmez rakıların kâ'idesi
Tenine kırmızı giyen bacının mundardır gövdesi
Söyleyen Muhammed söyleden 'Ali'dir

Hak kuluna eylese nazar
Ne mürekkep ister ne kalem hem okur hem yazar
Teslim 'Abdâl gibi düzer
Söyleyen Muhammed söyleden 'Ali'dir
Tamam

Âdem'in cennetden çıkarılmasına sebep 'aşkın taarruzuna uğraması idi. Tövbenin kabulü ileri üç sebepten ileri gelmiştir. 1 Âdem'in hayâ etmesi. 2 Âdem'in ağlaması. 3 Du'âsı.

Bu hayâle aldanan otlar davara benzer
Bu şârdan üç yol çıkar biri cennet biri nâr
Birisinin arzusu maksûd dîdâra benzer
Hem kendini bildi şehîd sultân oldu

(34b)

Can cesedde konuk
Muhammed Mi'râç'da danışdı tanık
Pir'den ayrıldım yüreğim yanık
Bir su ver içeyim imânım kardaş

Can korkar bu cesedde durmakdan
Muhammed hâtmimi verdi parmakdan
Cennet-i â'lâdaki akan ırmaktan
Bir su ver içeyim imânım kardaş

Can korkar bu dünya ölümünden
Sen tut boz atlı Hızır elimden
Cennet-i â'lâdaki Ebu Kevser gölünden
Bir su ver içeyim imânım kardaş

Ehli mü'min olan belli olur özünden
Haklı olan bellidir sözünden
Cennetdeki akan ırmağın gözünden
Bir su ver içeyim imânım kardaş

'Abdâl Pir Sultân'ım Hakk'ın derdinden
Elim doludur senin verginden
Kırklar meydânında Selmân'ın ezdiği engürden
Bir su ver içeyim imânım kardaş

Tamam

Ellerim önüme dur semâha

Çene çalıp oturmuş uzanı dükkâna
Mâtâf tokuyuben Hakk yoluna ölürüm
Görüp de ölenin kefeni bez olmaz

Sağırdır kulağı kördür gözü kulak olmaz
O lokma yenilemez lezzeti tuzu

Olmayınca beyit ne edersin
İki kapulu şâra yükünü yıkarsın
Bir yandan gider bir yandan çıkarısın
Irmağa bağlasam durmaz akarsın

Şâh Hatâî'm 'Ali'den aldım dersimi
Bin kitap okusan görse kulakdan kursağa yolu
Olmayınca yine dikilirsin Allah eyvallah hû dost
(35a)

Gidi Yezîd bize kızılbaş dedi
Şâh'ı sevmedi demese bolca var
Yetmiş iki millet sevmedi Şâh'ı
Biz severiz Şâh-ı Merdân 'Ali var

Var Yezîd senin gibi haram yemeyiz

Yar gel olup gördüğümüzü demeyiz

İkrâr imân verdik geri dönmeyiz

Biz mü'minin mürşidiyiz 'Ali var

Muhammed 'Ali'dir pirimiz dinidir dinimiz

Hak yoluna kurban olur serimiz

Mü'minlere elinden gider dârımız

Biz mü'miniz mürşidimiz 'Ali var

Hepimiz de bir katara düzıldük

Hakk'a kul Peygamber'e ümmet yazıldık

Bir üzümde engür olduk ezildik

Mey içiren sakacımız 'Ali var

Kul Himmet'im Nesîmî'dir pirimiz

Tarîkat elinden geçer yolumuz

Cebrâ'il-i emindir rehberimiz

Biricik biricimiz 'Ali var

Tamam

Bir mü'min halife kızını Muhammed Takî'ye vermek için sorduğu sû'âl.

Ünlü Kadı Yahya bin Eksem: Akşam bir insan ihrâmında iken cem farızasında yaparken yaptığı sahrada bir av vursa bunların hükmüne nedir?

Muhammed Takî: Bunların birçok şartları var dedi. Av haramda yani avlanmanın yasak olduğu bölgede mi yapıldı hariçde mi yapıldı? Haram olduğunu bilerek mi bilmeyerek mi? İsteyerek mi öldürdü mecburiyetle mi? İhrâmdeki adam hür müdü kul mudu? Çocuk mudur ergin midir? Kuşçu mudur başka hayvan mıdır? Umredeki adam bir defa mı avlandı daima mı nadiren mi değil mi? Gece mi oldu gündüz mü? Hacda mı öldürdü umrede mi oldu? Bütün bu şartları bilmeden hüküm veremem çünkü her şarta göre hüküm değişir.

Kadı Yahya bada İmâm Muhammed Takî benden sana bir sû'âlim var dedi.

Buyur sor bilmezsem de senden öğrenirim dedi. Yine bekledi.

Bir adam sabah bir kadına baksa bu bakış haram olsa, kuşluk vakti o kadın o adama helal olsa, ikindi üzre yine haram olsa, akşam vakti helal, yatsı vakti haram olsa ne dersin.

Ona nasıl haram olur, nasıl helal olur kadı lütfeyle aydınlat dedi.

Bu sû'âlleri cevaplandı. Canım sana feda lütfet.

(35b)

Bismişâh

Yeşil 'Abdâl dört kitabı

Cem eyleyip yazan kimdir

Ya mağripde maşrığa atılan topu

Ya maşrıkdâ çelen kimdir

Ateş yakıp çiğ pişmeden

Ruhu tene kavuşmadan

Ana rahmine düşmeden

Ya doğmadan ölen kimdir

Bir göl vermişler sülüğe
Deryâ ‘ummândır balığa
On sekiz yıl karanlığa
Kul Hamza’yı salan kimdir

Balık öküz ayağında
Cihân solunda sağında
Kırk yıl balık kursağında
Beş vaktini kılan kimdir

‘Ali Hamza Hasan üçü
Cennetdir Ka’be’nin içi
İsmâ’il’e inen koçu
Bıçak urup kesen kimdir

Hak Resûlü geçdi çağlar
Kaçamaz dağ ile taşlar
Her kimi sorarsam ağlar
Ya felekden gülen kimdir

Yeşil ‘Abdâl söz ulunun
Kon gezsın dünya delinin

Son deminde ‘Azraîl’in

Kendi canın alan kimdir

Tamam

İtikat Devamı

Aydınlat.

O kadın birinin cariyesi idi. Ona bakmak haramdı. Baban onu sahibinden aldı. Helal oldu. Sonra cariyeyi azat etdi. Yine araya haram girdi. Sonra da onu kendine nikah etdi. Haram helale döndü. Ve bu böylece uzar gider.

(36a)

Bismişâh

Bizde giderdik hânedâna

Mihmân canlar bize safâ geldiniz

Bizde giderdik hânedâna

Mihmân canlar bize safâ geldiniz

Her sabah her sabah yüzüm üstüne

Mihmân canlar bize safâ geldiniz

Beli dedik bir gerçeğin destine

Canım kurban olsun Hak dostuna

Her sabah her sabah yüzüm üstüne

Mihmân canlar bize safâ geldiniz

Tutduğumuz bir gerçeğin elidir

Gitdiğimiz imâmların yoludur

Serçeşmemiz Hünkâr Hacı Bektâş Velî'dir

Mihmân canlar bize safâ geldiniz

Gitdi yoldaşlarım kaldım yalnız

Bağçede açılır gonca gülümüz

Şeker muhabbetimiz tatlı dilimiz

Mihmân canlar bize safâ geldiniz

Baykuş gibi ne beklersin vîrânı

Şükür olsun seni bize vereni

Sultân Hatâî'nin işi yereni

Mihmân canlar bize safâ geldiniz

Tamam

'Azm-i râhı eyledik ellerimizi

Dostlar safâ ile gönderin bizi

'Ârif olanlara bu ma'nâ yeter

Dostlar safâ ile gönderin bizi

Durdukça durdukça artıyor demler
Giderek gönülden gûşa ile gamlar
Evliyâ muhabbeti ne güzel canlar
Dostlar safâ ile gönderin bizi

Muhabbete doyulur mu gâzîler
Gönül dilediği yeri arzular
Himmat eyleyen büyük küçük gâzîler
Dostlar safâ ile gönderin bizi

‘İptîdâ gülbankda bizi anarlar
Cemiyetde lokmamızı sunarlar
İntizâr var yollarımızı gözlerler
Dostlar safâ ile gönderin bizi

Garipoğlu bu ‘ilm-i hikmetdir
Muhabbet hem farz hem sünnetdir
Ne kadar dursak otursak sonu ayrılık
Dostlar safâ ile gönderin bizi

Tamam

(36b)

Bismişâh

Geldi Cebrâ'il çağırđı
Hak Muhammed Mustafa
Hak seni Mi'râc'a okudu
Da'vete Kâdir Hüdâ'm

Evvel emanet budur ki
Pir rehber tutasın
Kadîm erkâna yatın
Tarik-i müstakîyme

Muhammed sükûta vardı
Yokdur senden bir 'azîz
Şimdi senden el tutayım
Hak buyurdu velduhâ

Muhammed belin bağladı
Anda âhir Cebrâ'il
İki gönül bir olup
Yürüdüler dergâha

Vardı dergâh kapusunda
Gördü bir aslan yatar
Anda aslan hamle kıldı

Başa koydu bir fenâ

Buyurdu sırr-ı kâinat

Korkma benim habîbim dedi

Hâtemi önüne koydu

Arslan onda oldu sakin

Hâtemi ağzına verdi

Arslan ister nîşân

Muhammed'e yol veriban

Arslan gitdi nihâne

Vardı Hakk'a tavaf kıldı

Evvel bunu söyledi

Ne heybet şirin varmış

Hayli cevri etdi bize

Gördü bir biçare dervîş

Heman yutmak diledi

'Ali bile olaydı

Dayana idi ol Şâh'a

Gel benim sırr-ı devletim

Sana tabidir habîbim

Eğilip secde kıldı

Eşîği kıblegâha

Doksan bin kelâm danışdı

İki gönül dostuna

Tevhidi armağan verdi

Yeryüzündeki insana

Ayak üzerine kalkıp

'Ümmetini diledi

Cümlesine rahmet olsun dedi

Anda Kibriyâ eğilip secde kıldı

Hoşkal sultânım dedi

Koyup evine giderken

Yol uğratdı Kırklara vardı

Kırklar makâmına oturup oldu sakin

Cümlesine secdeye itdi

Hazreti Resûlallah Muhammed'e sürdü yüzünü

Hakk'a teslim etdi özünü

Getirdi Cebrâ'il üzümü

Hasan ile Hüseyîn'e
Selmân anda ihtâr etdi
Şeydullah'dan diledi
Bir üzüm tanesini koydu Selmân keşkûlüne

Kudretten bir el geldi
Ezdi engür eyledi
Hâtemi parmakda gördü uğradı
Müşkül hale o engürden bir içdi

Cümlesi oldu hayrâ.
Mü'min Müslüm üryan büryan
Hep girdiler semâha
Çün muhabbet tamam oldu

Yol erkân yerini aldı
Muhammed de bile girdi Kırklar ile semâha
Muhammed'i gönderdiler
Hata oldu sefâ

Muhammed evine vardı
'Ali Hakk'ı tavaf kıldı

Verdiği hâtemi ‘Ali de gördü

Dedi Sâdık Murtaza

Evvel sensin âhir sensin

Et velâyet sahibi

Cümlesi emriyle

Mûsaf dedi Şâh-ı Evliyâ

Şâh Hatâî’ m mûvaffuk oldum Hak sözüne

Hakk’ı inandıramadım

Özü çürük ervâha

‘Ali cennet ‘Ali cennet

Tamam

(37a)

Türlü kumaşlardan yükünü tutmuş

Gördüm bir bezirgân Yemen’den gelir

Yüz atlı Hızır’ı kervâna baş etmiş

Gördüm bir bezirgân Yemen’den gelir

Doldurmuş doluyu sunuyor saki

Yüz bin harâmîden hiç olmaz korku

İnci sedef leyl-i gevherdir yükü

Gördüm bir bezirgân Yemen'den gelir

Üveys gibi Şâh devesini güderim

Yükletdim kumaş şâra giderim

Müşteri bulursam pazar ederim

Gördüm bir bezirgân Yemen'den gelir

Ehl-i 'irfân ol gel eyleme inkâr

Gerçek 'aşık isen gel yaramı sar

Yüküm leyl-i gevher Şâh damgası var

Gördüm bir bezirgân Yemen'den gelir

Teslîm 'Abdâl can emanet-i bârî

Ateşden yandırır sitemin nârı

Şâh dükkanını açmış satar esrârı

Gördüm bir bezirgân Yemen'den gelir

Tamam

Dîvâne gönlümüz geçmez güzelden

Mihrin yer eyledi tenden yâ 'Ali

Benim 'arzumânım sensin ezelden

Gitmez muhabbetin candan yâ 'Ali

Can ile gönülden dilden sevenlerin canısın

‘Aşıklara medh etmenin şanıdır

Noksâna kalmazsın mürüvvet kanısın

Geçersin günahdan kandan yâ ‘Ali

Müşkülünü hal edersin dostuna

Çağırınca erişirsin düşküne

Kerbelâ’da yatan imâm ‘aşkına

Şefa’at umarız senden yâ ‘Ali

Nice yüz bin yıllar kândilde durdun

Atanın belinden madere geldin

Anın için halkı gümâna soldın

Bin bir dondan baş gösterdin yâ ‘Ali

Tarîkat içinde şems-i kamerin

Hakîkat içinde zât-ı kemâlin

İstemem cenneti göster cemâlin

Kul Himmet göçmezden bundan yâ ‘Ali

Tamam

(37b)

Bismişâh

Kavm-i Yezîd Yezîdliğin bildirdi
Yetiş Allah yâ Muhammed yâ ‘Ali
Sürgün edip her dervîşi öldürdü
Yetiş Allah yâ Muhammed yâ ‘Ali

Eridi fakirin yürekte yağı
Artdı münkirlerin kalp-i ferâğı
Yanmaz oldu türbelerin çerâğı
Yetiş Allah yâ Muhammed yâ ‘Ali

Türbelerin yıkıldığıın gördüler
Her dervîşi bir diyâra sürdüler
Yezîdler ferâh edip güldüler
Yetiş Allah yâ Muhammed yâ ‘Ali

Dalgalandı gönül durulmaz oldu
Gitdi tâlip elden görülmez oldu
Rehber ile mürşid sorulmaz oldu
Yetiş Allah yâ Muhammed yâ ‘Ali

Sene bin iki yüz kırk iki âmân
Dünyada bu fesâd olmuşdur ‘ayân
Şimden sonra sürülmez oldu yol erkân

Yetiş Allah yâ Muhammed yâ ‘Ali

Hafiyâ çağırır Yaradan ganî

Dertlilerinin dertlerinin dermânı

Şimden sonra çok süreriz devranı

Yetiş Allah yâ Muhammed yâ ‘Ali

Tamam

Muhammed ‘Ali’nin güzel yolları

Şimdi sana yana yana giden kalmadı

Gönül bağının gonca gülleri

Muhabbet kavline giden kalmadı

Ezdi zâlim zaman erkân bozuldu

Şâh’ın bakmasından gönüller üzüldü

Evliyâ cemine gelen azaldı

Gitdi şu dünyanın tadı tuzu kalmadı

İnsan geçdi koğa gıybete düşdü

Tâlip eski bildiğinden şaşdı

Muhabbet kocalardan gençlere düşdü

Şimdi kocaların biri kalmadı

Tâlip oturmuş rehber bakar
Bilmez kendini onlara bakar
Ne kuldân utanır ne hîcâb eder
Geçti edep erkân bizde kalmadı

Pir Sultân 'Abdâl'ım öz çürük oldu
Madara oldu hep ceme geldi
Ağrı acı kalmadı hep bizi buldu
Eridi yüreğin yağı kalmadı
Tamam

(38a)

Bismişâh
Mürşid isen müşkülünü hal eyle
Neden hâsıl oldu Gürûh-u Nâcî
Gel şimdi gamda koma beni böyle
Evvel tatlı neydi sonrası acı

Hak verir kismetimden gedâmı
Kesmem dilimden bârî Hudâ'mı
Yoğurmazdan evvel Cebrâ'il Âdem'i
Hem Âdem yok iken kim idi hacı

‘Ârif ‘ârif ile gönül katmadan
Hak Teâlâ bu dünyayı yapmadan
Selmân dahi ol Kırklara yetmeden
Ya kim idi Kırklardaki du’âcı

İnsan fehm eyleyip kendini bilmeden
Havvâ ana gelip hamile olmadan
Eritip de kalp evini silmeden
Kim idi göklerde dâr çeken bacı

Özünü tasdik edip tevekküle gel
Yüz yirmi dört bin nebîden evvel
Kim giydi başına ol nurdan tacı

Kul Hüseyîn’im eydür evveli yandım
Hakk’a ikrâr verdim kendim inandım
Kul Himmet’im kendini ‘ârif mi sandın
De ya nerededir dünyanın ucu

Tamam

Muhabbet-i Muhammed’de

Rabbü’l âlemîn Allah’dır. Müridi, Cebrâ’il’dir. Piri, Şâh-ı Merdân Murtaza ‘Ali’dir.
Mürşid-i kemâl, Muhammed Mustafa ‘Aliyyüselâm’dır. Halife, On İki İmâm’dır.

Musâhip, İbrâhim peygamberdir. Âşnâ, Mûsa peygamberdir. Meşrep, Yûsuf peygamberdir. Sûfî-ı kâdim, Eyûp ve İsmâ'il peygamberdir. Hak Te'âla'nın tâlipleri ve müridleri evliyâlardır. Ve şâkirtin enbiyâlar ve ehl-i 'ilimdir. Şimdi ma'lûm oldu ki muhabbet Hak Teâlâ kendidir. Hak Teâlâ Hazretleri'nin vardığı yere kulları varamaz Hazreti Muhammed'in vardığı yere ümmetleri varamaz. Üstâdın vardığı yere şâkir varamaz. Ma'lûm oldu ki muhabbet güçdür.

(38b)

Muhammed 'Ali'den kurulu yoldur

Evvel rehberden kaçana la'net

Evvel ikrâr edip tutduğu aldı

Yapıştığı elden kaçana la'net

Erenler bu yolda hazır ve nazır

Yolundan döneni defterden kazır

O gerekirse bin kez eylese özür

Onlar ile yiyip içene la'net

Aklını beğenip ikrârını koyup

Kalkıp havalanıp nefesine uyup

Teberrâ gömleğini eğnine giyip

'Azâzil yurduna göçene la'net

İblîs gibi elin gıybetine bakıp

İmânı terk edip hem dünyadan çıkıp

Eliyle boynuna kemendini takıp

Gıybet edip sırrı açana la'net

Sözünü benlik yurduna koydurmasın

Özünü Hak kapusından döndürmesin

Yüzünü Yezîd saffetine giydirmesin

'Azâzil donunu giyene la'net

'Ârifler boyunu verdiler uluya

'Azâzil neylesin kalbi doluya

Teberrâ okundu yolsuz velîye

Kendi bildiğine gidene la'net

Şâh Hatâî'm der velîyim yol ile

Sultânım muhabbet her dem kul ile

Gönülde çıksa da saki dil ile

Özünü muhabbetden seçene la'net

Tamam

Neticede 10 Haziran 1826'da Hicri 1242 Yeniçeriliğin tarih-i senesinde kaldırılmıştır.

Tarihe yüz karası olarak geçeceği halde İkinci Mahmud'un davranışına Vak'a-yı Hayriye dediler. Şehzâde Esâd ki padişâhtan üç beş câ'ize koparmak için etmediği gârâzkârlık

bırakmadılar. İkinci Mahmud'un yenilik diye meydana sürdüğü matâh ise Bizans sofrasının artıklarından başka bir şey değildir. (1) Hicrî tarih değişmiş bir yeni Rum Ortodoks patrikhanesinin kuruluş tarihi olan Rum takvimi getirilmişdi. (2) Kavuklar kaldırılmış kafalara ciğer renginde Yunan kapullusu giyilmişdi. (3) Kadınlardan ferace ve başlıklar çıkarılmış yerine Yunan rahibelerinin giydiği katran renginde çarşaf ve kara peçeler giyilmişdi. (4) Türk bayrağına altılı Yahudi yıldızı konulmuşdu. (5) 'Ulemâ dedi diyerek din işleri ile devlet işi birbirine karıştırılmışdı.

(39a)

Tarîkatın ey mü'min

Müşkülümüz hal ile oldu bizi gör şimdi

Gönül bizden yolu erkânı sorar

Üç yüz altmış bin organı var şimdi

İtibâr etmezler bunda yalana

Verirler nâsibini yüz sürüp gelene

Ay 'Ali'dir gün Muhammed bilene

Gerçek isen ikrârına dur şimdi

Gitmez oldu şu gölümün karası

'Aşk oduna ciğerim yanası

Kırk makamdan benim bağrım yanası

Merhem eyle dört kapudan sar şimdi

Bâtıl olup kendi özünü saklama
Yüz sürüp kilimini yoklama
Evliyânın gevherini saklama
Müşterisin buldun ise ver şimdi

Şâh Hatâî'm ahı arttı tâlibin
Neyleyim bunda fırsat galibin
Dil evliyânındır kulak tâlibin
Rakipler duymasın süregör şimdi
Tamam

Türlü günahlarım yere döküldü
Hak için aldığım abdest aldığım için
Sağ yanıma iki melek dikildi
Sabah namazını kıldığım için

Gökden yere indirdiler burağı
Hû deyince yakın eder ırağı
Dünyadan âhirete yanar çerâğı
Öğle namazını kıldığım zaman

Kalbi pâk olan Hak sırrını sezer
Kirâmen kâtibin hayrını sezer

Firdevs-i â'lâda salınıp gezinir
Akşam namazını kıldığım zaman

Mü'min olan canlar beş vaktini kılar
Onun içi dışı nur ile dolar
Muhammed Mustafa şefa'at kılar
Yatsı namazını kıldığım zaman

Hatâî'm Hakk'ı dilinden komaz
Dâ'imâ biz ederiz Hakk'a niyâz
Yedi Yasin ile üç kere İhlâs
Hak nasip eyleye öldüğüm zaman
Tamam

(39b)

Devr edip gezersin dâr-ı fenâyı
Bağdâd diyârına vardın mı turnam
Medine şehrinde Fâtıma Ana'yı
Makamı ondadır gördün mü turnam

Biz de beli dedik bizden uluya
Îmân aldık ikrâr verdik Veli'ye
Necf deryâsında İmâm 'Ali'ye

Bu deryâya yüzler sürdün mü turnam

Medîne şehrinde Selmân'a varıp

Bağdâd'da Kâzım'ın kabrini görüp

Baş eğip hem eşiğine yüz sürüp

İkrârı bend olup durdun mu turnam

Hür şehîd Kerbelâ'da çürümez

Hakk'dan izin yokdur kalkıp yürümez

İmâm Hüseyîn'in kanı kurumaz

Şehîtler serdârını gördün mü turnam

Hazreti Eyûp'ün nikâbın kaldır

Tende iki kurt var neye mâ'ildir

Birisi ipek sarar birisi baldır

Bunların sırrına erdin mi turnam

Behlûl evcik yapar zamanda

Makamın gördü uçmak evinde

Tılsımı da var erenlerin ceminde

Kırkların dârına durdun mu turnam

Veyselkaran gezer idi Yemen'de

Serin verdi On İki İmâm yolunda
İmâm Mehdî hangi vakt-i zamanda
Nasıl zuhûr eder sordun mu turnam

Kul Hüseyîn'im der ki Hakk'a varalım
Varıp dergâhına yüzler sürelim
Can baş fedâ edip Şâh'ı görelim
Sen de o sultânı gördün mü turnam
Tamam

İnsanın en büyük vazîfelerinden biri de irşâddır. İrşâd ve tebligât el ile, dil ile, mal ile yapılır. 'Alime dili ile, halka el ile, zenginler de malları ile çalışacaklardır. Erkek ve kadın dini ve âhlâki mevzulara eğilmesi icap eder. İmân çıplaktır, tâkvâ imânın libâsıdır. Hayâ dahi zîynetdir. Fıkh-ı 'ilmi imânın balıdır ve meyvesidir. Sâlih 'ameldir.

(40a)

Ol 'arş-ı Rahman bu 'arşda yok iken
Ezeli kandîli tutandır Haydâr
Cihân deryâ iken yer gök su iken
'Arşın binasını çatandır Haydâr

Muhammed'i yarattı öz nurundan
Bir zühre yıldızı doğdu alnından
Eridi hal oldu hem gevherinden

Katresini ‘ummâna katandır Haydâr

Kudret tarafından üç melek geldi

Cebrâ’il emretti eflâke saldı

Ondan çoşan nuru ikiye böldü

Can hasret kalemin çalandır Haydâr

Nur ile keffeyni hisâr eyleyen

Fetahnâ sûresini beşâr eyleyen

Mağripden maşrıka nazar eyleyen

Mucizatın topunu tutandır Haydâr

Âdem ata ayrılmazdı zâtından

Bir bağ halk eyledi kendi katından

İşaret eyledi hurma çöpünden

Boz Dev'in bendini çatandır Haydâr

Hak sevdi severdi koymadı gamda

Cebrâ’il ulaştı çile tamamda

Muhammed Mi’râc’a vardığı anda

Arslan olup yola yatandır Haydâr

Sefil Sâdık Hakk'dan dile çareyi

Lütfeyle tâbîbin sarsın yarayı
Aman Şâh'ım işsiz koyma sarayı
Çağrınca ulaşıp yetendir Haydâr
Tamam

Bilmelidir ki hitabet-i tarîkat altıdır.

- 1 Âdem 'aleyhisselâm
- 2 Nûh 'aleyhisselâm
- 3 Şi't 'aleyhisselâm
- 4 İbrâhîm 'aleyhisselâm
- 5 Muhammed Mustafa 'aleyhisselâm
- 6 İmâm 'Ali

Tarîkatın aslı doğrulukdur.

Genc-i 'ilm-i kemâl ve ma'sarifât-ül beşîrde mihr-i muhabbetdir.

(40b)

Musâhip sırrını açan musâhip
On İki İmâm dergâhına varamaz
Musâhibine özünü saçan musâhip
On İki İmâm dergâhına varamaz

İki musâhip etseler gümân
Yokdur onların hiç dini imânı

İmâm Ca'fer dergâhında bulunmaz biri

On İki İmâm dergâhına varamaz

İki musâhip kazancı olsa ayrı

İmâm Ca'fer erkânında yok yeri

Onu kabul etmez erenlerin eri

On İki İmâm katarına dergâhına varamaz

İki musâhip eylese muhabbet

Ne şefa'at olur bil ne de rahmet

Bir gün onlara eder hem la'net

On İki İmâm dergâhına varamaz

Musâhipten biri gitse dışarı

Bir dahi girmez kapudan içeri

Onu kabul etmez erenlerin eri

On İki İmâm 'Ali dergâhına varamaz

İki musâhip düşse dillere

Onların önü de gider sellere

Zebânîler dahi koşar zorlara

On İki İmâm dergâhına varamaz

Dervîş ‘Ali’ m kem işlerden bezgindir

İhlâslı tâlip yola düzgündür

İki musâhip birbirinden bezgindir

On İki İmâm dergâhına varamaz

Tamam

İlk Pirlar

1= İmâm Hüseyîn

2= Zâkir İmâm Ca’fer-i Sâdık

3’üncü Gözcü İmâm Zeynâl ‘Âbidin

4= Tarîkçi İmâm Muhammed Bâkır

5= Halife İmâm Muhammed Takî

1 İlk pire şart cem gözlemektir.

2 Zâkir’e zikir etmek gerek.

3 Gözcüye günahkârı tutup gözlemek.

4 Tarîkçiye çalıp Allah’ı yâd etmek gerektir.

5 Muhammed ‘Ali halifenin irşâdı.

Buyruğu kısvet giydirmek hadimede sadakat eylemek gerek.

(41a)

Bir ulu şehirde tellâllığım var

Ben tellâlım pazarbaşım ‘Ali’dir

Eksik alsam artık satsam yine kâr

Ben tellâlîm pazarbaşım ‘Ali'dir

Mezarda vermişim külli varımı

Tellâla çıkardım şirin canımı

Leyl-i mercân ile gevher kanımı

Ben tellâlîm pazarbaşım ‘Ali'dir

Bir Rızâ malıdır alıp satdığım

Üçler Beşler Kırklar pazar etdiğim

İmâm Ca'fer'dir dükkân tutduğum

Ben tellâlîm pazarbaşım ‘Ali'dir

Hint Yemen metâ'ın alıp satarım

Bu Rızâ malıdır ölçüp biçemem

Dükkânı her nâdâna açamam

Ben tellâlîm pazarbaşım ‘Ali'dir

Ledûn ‘ilmi derler şehrin adına

Doyamadım lezzetine tadına

Metâ'ımı koydum ‘aşkın bâdına

Ben tellâlîm pazarbaşım ‘Ali'dir

Vîrânî'yem her dem Hakk'a yazarım

Tellâl oldum şu 'âlemde gezerim

Kudretten dükkânım kendim pazarım

Ben tellâlım pazarbaşım 'Ali'dir

Tamam

Âyet-i Sûre-i Satır

1 Ha-mim, 2 Ayn-sin-kaf. 1 Hükümüm ve mülküm, 2 İlmim semim ve kudretim hakkı için.

1= Fetih, biz sana aşikâr bir fetih ile fütûhat verdik .

1= Zâriyât, tozu dumana savuran rüzgarlar.

1= Kamer, ikterabtüs saatü venşakkal kamer. Açıklama, kıyâmet başladı ve kamer yarıldı.

1= Yasin, ey Muhammed 2 hikmet dolu kitap hakkı için. 3 sen müresellerdensin. 4 doğru yol üzerinde. 5 gâlip ve kâdir rahim olan Allah tarafından indirilmiştir.

1= Mü'min, ha-mim. 1 hakkım ve mülküm hakkıçün.

(41b)

Bismişâh

Aman meded mürvet Şâh-ı Merdân 'Ali

Gel yetiş bozuldu şu 'âlem düzelmez ebed

Kimi ileri çeker kimi geri

Aradan a'dâvet kesilmez ebed

Gayet evliyânın delili yandı

Sofûlar da yolu erkânı unutdu
Tâlibin rehberinden korkusu gitdi
Tâlîp de rehberinden sorulmaz ebed

İleri gelenler geriye ürkdü
İkrâr veren arada durukdu
Biraz yol hâ'in kalleş birikdi
Bu yolda büyük koçun bilinmez ebed

Bir yerde bir ocak oğlu gelince
Deryâlar günahın suçunu sorunca
Evliyânın buyruğun deyince
Kaçdı bir çokları görünmez ebed

Şâh Hatâî'm yanar bağrımın başı
Durmayıp akıyor gözümün yaşı
Evvel bulsun kanda nâsibin kişi
Elbet bu demlerde bulunmaz ebed

Tamam

Üçler makamı: Üçler, Yediler, Kırklar

Tâlibin üçü bir yerde olsa hûy-u evliyâdır. Üçler makamıdır. Bu üçde biri kûtbidir, evliyâ mertebesindedir. İkisi îmâmın mertebesinde olurlar. Biri kûtubun sağında yanında ve diğeri sol yanında bulunur.

Şayet tâliplerin yedisi bir yerde olsa sâdık-ı evliyâdır. Bu yediler makamıdır. Bu takdirde yedinin biri evliyâ makamı olur.

Tâliplerin kırkının bir yerde olması da tarîk-i meşâyihdir. Kırkların makamıdır. O zaman tecellî-i zât hâsıl olur ve tâlibin gönül aynası silinir, pâk olur.

(İkrâ bismi rabbikellezi halak) Mekke-i mükerrermede âyete nâzil olan sûre.

(Sûre-i Bakara) Medîne-i münevvere de nâzil olan .

(42a)

Hak Te'âla Cebrâ'il'e

Cebrâ'il'im gelsin dedi

Varın söylen Halîl'ime

'Ahdi yerin bulsun dedi

Yine geldi bayram ayı

Titriyor Halîl'in canı

Yavrum İsmâ'il'im seni

Hakk'a kurban demiş dedi

Ata sen hiç çekme gamı

Koç kuzu kurban olmazsa

Serim Hakk'a kurban dedi

Çıkın bakın da zevâlden
Yönün çevirmiş kibleye
Belki telaş verem atama
Ellerim bağlasın dedi

Ellerin bağla bağladı
Anası uğrunu ağladı
Yetmiş yedi kere çaldı
Kessene hey zâlim dedi

Bıçak dedi haşa haşa
Niçin çaldın beni taşa
Taşı kesdim başdan başa
Kessem İsmâ'il'i dedi

İsmâ'il kalkdı uyandı
Boyunca nura boyandı
Ya Halîl nice dayandı
Yavrum İsmâ'il'im dedi

Kurbanı gönderdi delîl
Cebrâ'il önünce gelir

Ben senden cömerdim Halîl

Kaldır İsmâ'il'i dedi

Ağlar iken gülüşdüler

Göz yaşların silişdiler

Hep döşendi Peygamberler

Koç etini bölüşdüler

Hatâî'm bayramda kurban

Ola dertlilere dermân

Sıratı geçmeye insan

Korkmasın kullarım dedi

Tamam

İmâm Ca'fer-i Sâdık Hazretleri'nin vasiyetleri, İmâm Mûsa Kâzım'a vasiyetleri

Oğulcuğum vasiyetlerimi tut, sözümü belle, tutabilirsen kutlu yaşarsın, temiz ölürsün. Oğulcuğum kendi suçunu küçük gören başkasının suçunu büyük görür, başkasının suçunu küçük görense kendi suçunu büyük görür. Oğulcuğum başkasının ayıbını açanın ayıpları açılır. Kim azgınlık kılıcını çekerse kendisi öldürülür. Kardeşine kuyu kazan kazdığı kuyuya düşer. Akılsızlarla düşüp kalkan hor hakir olur. Bilginlerle düşüp kalkan ise yükselir, şeyhe götürür, pirlere girip çıkan o himmete uğrar. Oğulcuğum lehine olsun aleyhine olsun doğruyu söyle, akranınla tanış. Tanrı kitabını oku, selam ver, iyiliği buyur, kötülüğü nehyet. Kim senden kesilirse sen dolaş önünce kim seninle konuşmayı bırakırsa önce sen onunla barış. Senden bir şey isteyene istediğini ver, cömert olmayı istiyorsan

madenlerine dal. Çünkü cömertliğin madenleri vardır. Cömertliğin temelleri vardır.
Temellerin dalları vardır. Budakları vardır.

(42b)

Bismişâh

Bismillah'ı bilmeyen fakı

Fâtiha okusa imâm olamaz

Elham Muhammed Dülillah Murtaza

İkisini bir bilmeyen Hakk'ı bulamaz

Rabbül'âlemin Hadicetü'l Kibrîyâ

Makbûle salavâtdır Fâtıma'tüz Zehrâ

Errâhmandan İmâm Hasan Hulk-ı Rızâ

Bahrine ermeyen dūrri bulamaz

Errâhmândan İmâm Hüseyîn'i bilmeyen

Zikr edip cemâlin görmeyen

Ona bî'ât edip ikrâr vermeyen

Nâkşi hayâl geçer 'amel bulamaz

Mâliki yevmiddîn Zeynâl 'Âbidîn'dir

İmâm Bâkır Hakk'ın rahminde 'amândır

Bâtını bilmeyenin 'ulemâlar 'amâdır

Yüz bin sene okusa imâm olamaz

İyyâke na'büdû Ca'fer-i Sâdık

Onların yoluna serimizi koduk

Tarîkat âbıyla çeşmimizi yuduk

Mündâr olan kalp aynasın silemez

Varlık Hakk'ındır biz en ednâ kuluyuz

İyyâke nesta'in Mûsa Kâzım'ın beli bendesiyiz

İhdinâ estâ'in İmâm 'Ali Rızâ yolunda ölüyüz

Şükür cenâzemizi deccâl göremez

Sırâtel müstakîmden İmâm Takî'yi bilmeyen

İmâm Nakî'nin nutkundan haber almayan

Seyyid olan Âdem'e secde kılmayan

Namazı fâsıkdır mihrâb göremez

Sırâtellezîyne Hasan 'Ali 'Askerî oldu 'ayân

On Dört Ma'sûm-u Pâklar bunlardır beyân

Fâtihâ bunlardır bilmeyenlerin

Münkir-i gürûhu secdeden seçemez

En'amte 'aleyhim gayrilmüstakîm İmâm Mehdî'dir

İmâm Hayrullah mahdûmuna secde kılmayan

Hacı Bektâş Velî'den gayriye giden

Arasa derdine dermân bulamaz

Veledallin ile ağzımı eğledur

Medet senden yâ Hazreti Pir

Ebedi Muhammed ümmetinden gayrıya gider

Cümle karalardan dermân bulamaz

Tamam

(43a)

Sabah oldu kutlu günler doğuyor

Hata etdim günahımı bağışla

İhsân ettiğiine nurlar yağıyor

Hata etdim günahımı bağışla

Yağan yağmur için esen yel için

Dergâhına varan doğru yol için

Urum'daki Hacı Bektâş Velî için

Hata etdim günahımı bağışla

Seksen bin Urum erenleri için

Doksan bin Horâsân pirleri için

Hasan Hüseyîn'in nurları için

Hata etdim günahımı bağışla

Hüseyîn Gâzî için gerçek er için

Nazar edip yarattığın yer için

Müşkilleri halleden rehber için

Hata etdim günahımı bağışla

Tâlîp olamaz rehbersiz

Harman mı savrulur yelsiz yabasız

Kul hatasız hata tevbesiz

Hata etdim günahımı bağışla

Eyûp Peygamber'in gözü yaşı için

İnip inip deldiceği taş için

Yûsuf Peygamber'in 'azîz başı için

Hata etdim günahımı bağışla

Mûsa'ya verdiği Tûr'un hakkı için

'İsa'ya verdiği sûrun hakkı için

Ol şems ü kamerin nurun hakkı için

Hata etdim günahımı bağışla

Cümle biten çiçeklerin hakkı için
On İki İmâm Ma'sûm-u Pâk'ın hakkı için
Sen Ganî'sin senden gayrı kimsem yok
Hata etdim günahımı bağışla

Hatâî'm çağırır aman Enelhak
Münkir kullarından olsan uzak
Sen Ganî'sin gayrı kimsem yok
Hata etdim günahımı bağışla
Tamam

(43b)

Küllî zemîn sahibisin yâ 'Ali
Tövbe günahlarımıza estağfurullah
Günahları af eden Bektâş Velî
Tövbe günahlarımıza estağfurullah

Hadîcetü'l Kibrîyâ Fâtîmatü'z Zehrâ
İmâm Hasan nûş eyledi zehiri
Her sabah gelip eylediğimiz küfre
Tövbe günahlarımıza estağfurullah

Şâh Hüseyîn şâralandı kandadır

Severim Zeynâl'ı sevdim andadır
Ben göremem külli kusur bendedir
Tövbe günahlarımıza estağfurullah

Yaradan ayrılah gelirim taze
Muhammed Bâkır sırr-ı Murtaza
Her sabah gelip söylediğimiz kem söze
Tövbe günahlarımıza estağfurullah

İmâm Ca'fer'in buyruğu ile uçanım
İmâmları sevmeyene düşmanım
Dura dura işlediğime pişmanım
Tövbe günahlarımıza estağfurullah

İmâm Mûsa Kâzım Rızâ atadır
Takî Nakî er mucizât-ı kotadır
Dura dura işlediğimiz hatadır
Tövbe günahlarımıza estağfurullah

Hasan 'Ali 'Askerî'den içmişiz zehiri
Muhammed Mehdî'dir dü cihânın mihri
Günah kusurumuzun evveli âhiri
Tövbe günahlarımıza estağfurullah

Dervîş ‘Ali’ m içdi ‘aşkın badesini
Mâ’ il ‘Ali’ nin hûb simâsına
Günah kusurumuzun fî el-cümlesine
Tövbe günahlarımıza estağfurullah
Tamam

Ancak dalda olur, dalda kökle durur, duran kökse temiz madene dayanır.

Oğulcuğum tohum ekeceksen temiz gönüllere ek, kötü gönüllere değil. Kötü gönüller kayadır. Suyu akamaz ağaçtır. Dalı budağı yeşermez. Kuru yerdir. Çayırı çimeni bitmez.

(44a)

Ey nur-i çeşm-i Âhmed-i Muhtâr yâ Hüseyîn

Ey yadigâr-ı Haydar-ı Kerrâr yâ Hüseyîn

Ey can û dîl sırrına sultân yâ Hüseyîn

Ey Kerbelâ'da şâh-ı şehîdân yâ Hüseyîn

Çeşm-i çerâğ-ı ‘âlemdir Hakk nur-ı cemâlin

Can-ı cihâna rahmet-i rahmân yâ Hüseyîn

Rûşen yüzünde sûre-i veş şems-i vedduha

Şanında nâzil âyet-i Kurân yâ Hüseyîn

Hal-i ruhin katında şehâ seng-i rizedir

Dürr-i ‘adenle leyl-i bedahşân yâ Hüseyîn

Hüsnün gülünde olmayan bir berg-i sezce

Bağ-ı behişt ravza-i rıdvân yâ Hüseyîn

Ceddin Resûl kavneyn atan şâh-ı Murtaza

Emmin ‘akl-ı Ca’fer-i Tayyâr-i merd-i sani Merdân yâ Hüseyîn

Ey nur-i çeşm-i Fâtıma mahbûb-ı ins ü can

İnletdi bizi mihnet-i devrân yâ Hüseyîn

Mâh-ı muharrem dem-i matem oldu âh

Oldun bu ayda gün gibi pinhân yâ Hüseyîn

Kan ağladı şafakda şehâ şefkatinden

Ol dem ki etdiği seni kurban yâ Hüseyîn

Devr etdi zaman sanki yıkıldı ‘alem

Tutdu cihânı nâle-i efgân yâ Hüseyîn

Gökler boyandı kana gün giydi kareler

Mahvoldu arada mâh-ı tabân yâ Hüseyîn

Matem donunu geydi bulutlar bölük bölük

Yârân-ı gamla kopdu çü tûfân yâ Hüseyîn

Yırttı yüzünü nâhun-ı hasretle mihr ü mâh

Ağladı yer gök sana yeksân yâ Hüseyîn

Çerhin büküldü beli sındı sitâresi

Encam saçıldı yere çü yârân yâ Hüseyîn

Deryâlar acıdı sana akan sular dahi

Taşlar alup döğündü pü revân yâ Hüseyîn

Kanlar döküp firâk ile her kişi der ki âh

Hani ne oldu sevgili canan yâ Hüseyîn

Gül gibi çehren kana boyandı firâk ile

Çak etse ‘acep mi gonca girîbân yâ Hüseyîn

İderiz zebân-ı hal ile hanı yerdedir

Şimr-i la’în-i nekbet-i mervân yâ Hüseyîn

Al-i Resûl'e kastetdi ol yüzü kareler ki
Oldular sezâdır la'net-i Yezdân yâ Hüseyîn

Her kim seni vü âlini canı gibi sevmeye
İtten beterdir ölünce insan yâ Hüseyîn

Bezm-i gamında ateş-i hasretle yanmayan
Olsun hemîşe nay gibi nâlân yâ Hüseyîn

Derdiki tas-ı çerh-i felek hânedânına
Gahi içirdi zehir gibi kan yâ Hüseyîn

Sanki deşt-i Kerbelâ'da susuz edib âh vâh
Yere mi geçdi çeşme-i hayvan yâ Hüseyîn

Dervîşim âsitânına yüz süregelmîşim
Şâh-ı keremsin eylegil ihsân yâ Hüseyîn

Mahşer gününde şehâ el benim etek senin
Komagıl teşne 'üryân yâ Hüseyîn

Kandır şarâb-ı kevsere sâfi kulunu sen
Geydir libâs-ı hulle-i rıdvân yâ Hüseyîn

Rahmet seni sevip yoluna can verenlerin

Olsun hermiŖe hil'at-1 imân yâ Hüseyîn

Olsun kamu muhibbana rûz-1 yarın ki gün

Ŗerb-i na'im-i ni'met ü güfyân yâ Hüseyîn

Ey nur-1 çeŖm-i Âhmed-i Muhtâr yâ Hüseyîn

Allah eyvallah hû dost

Tamam

(44b)

BismiŖâh

(124) bin 'ilmin atası

Elif-i 'ummâna bağlıdır baŖımız

(Be) bâdeden içenler kanar

(Te) temenni etmektir iŖimiz

(Se) serimi odlara yakma

(Cim) bu cihânda bizi ağlatma

(Ha) hatırımı yıkma

(Hı) Hudâ'ya kaldı iŖimiz

(Dal) derdimin ‘ilâcısın

(Zal) zulme sokmasın

(Re) Rahman’ın Gânisin

(Zı) zevâle uğratma bizi

(Sin) sil kalbimi pakla

(Şin) şeytanın şerrinden sakla

(Sad) sadıksan dut nefesimi hakla

(Dat) dergâha kaldı işimiz

(Tı Zı) sahip zamanı

(Ayn)’dır dinim imânım

(Gayn) kâdirsin yoktur zerrece gümânım

(Fe) fermâna kaldı işimiz

(Kaf) kaşların kıblem gâhı

(Kef) kerem ile gül yüzlü Şâh’ım

(Lam) lutf eyle günahımı

(Mim) Merdâna kaldı işimiz

(Nun vav) sen eyle emin dahi oluyor tamam

(Vav lamelif) okurum şimdi bu mahla kaldı işimiz

Kul Mustafa'm eydir demişim beli

Nideyim kavgayı kanı

Hocam Hazreti Ca'fer Üstâdım 'Ali

Tâ ezelden vardır cûşumuz bizim

Tamam

'Alimlere medrese, şeyhlere dergâh, sultanlara saray, tacirlere han, başıboşlara zaviye, gariplere kervansaray.

Mevlâna Celaleddin Rumi'ye Sultan İzzetdin:

- Ondan sana bir tayin ver demiştir.

Hak yolunun bu en doğru sözcüsü:

- Sana ne tayin vereyim?

Diye sordu.

- Sana çoban ol demişler, kurtluk ediyorsun. Sana bekçilik emretmişler, hırsızlık yapıyorsun. Hak seni sultan yaptı. Şeytanın sözü ile hareket ediyorsun.

(45a)

Kadîm Türk Tarihi'nden aynen alınmıştır.

Eski Türklerde her kabilenin bir ilahı olmuş. Türk dininin içtimâî bir esasa istinâd ettiğini gösterir. Eski Türklerin kabilesine (boy) namı verirlerdi. Her boy ismini taşıdığı ilk ceddini kendisi için bir has ilahı tanırdı. Bu hal Garbî Oğuzlar'da da cârî idi. Garbî Oğuz Han'ın Günhan, Ayhan, Yıldızhan, Gökhan, Dağhan, Denizhan namlarında altı oğlu, bundan her birisinin dörder oğlu var idi. Oğuz Han'ın bu yirmi dört torununun onların isimlerini taşıyan 24 boy husule gelmiştir. Câmi'üt Tevârîh'e göre bu boyların isimleri şunlardır.

(1=Günhan) Osmanlı sülalesinin boyu.

Kayı kayı

Bayat

Alkaevli

Karaevli

2=(Ayhan)

Yazır

Döğer

Dodurgan

Yaparlı

3 (Yıldızhan)

Afşar, İran'da Afşar sülalesinin vücuda getirdiği boy.

Kızık

Beğdili

Kargın

(4=Günhan)

Bayındır, Akkoyunlu sülalesinin boyu.

Peçenek

Çavuldur

Çepni

(5=Dağhan)

Salur

Eymür

Alayuntlu

Üregir

(6=Denizhan)

Yiğdir, Selçukiden evli sülale.

Beğdüz

Tıva

Kınık, Selçuki sülalesinin boyu.

(45b)

Bismişâh

Varto Tarihi ve Doğu İlleri Mehmet Şerif Fırat Tefrikâ 19 numara

Bu yolda ilk önce şerî'at bâbında 'ilim tahsîl edilir ve Hak, Muhammed, 'Ali sevgisi yürekde yerleşdirilir. Şerî'at köprüsünden tarîkâta geçilir. Burada rehber pir tutulur, ikrâr verilir, nâsib alınır. Tâlip dünyadan geçer, ma'rifet kapusunda 'irfâna erer. Oradan hakîkat şehrine gider. Hakîkat, Hak, Muhammed, 'Ali'ye vâsıl olur. Tanrı ile birleşir, fenâfillahdan ve bâkâbillahdan olur. O can dünyadan imtihanını başarı ile verdiği için ona ma'nevî ölüm yoktur. Ölürken don değişdirir, vahdet 'âleminde 'arş ve kürsde seyrân eder. Her yerde hazır ve nazır olur.

'Alevîlik, Hasan Basri'den sonra Emevîler ve 'Abbâsîler devrinde Türkistan'a geçen İmâm 'Ali evlatlarıyla Türklere geçmiş, Horâsân, Nişâbûr ve Türkistân'ın İran'a yakın kısımlarında yayılmışdır. Erdebil'de Safevîler, Zâhid Geylânî ve Belh-tekiyeleri, Şeyh Mağribî, Ebû 'Ali Hasan, Şeyh Ebû'l Kâsım Gürgenî, Fazıl ibni Muhammed'ül Tûsî, Beyâzîd Bestâmî, Hoca Yûsuf'ul Hemedânî, Şeyh Lokmân'ul-Horâsânî ve Ebul Hasan Harkânî gibi Türk bilginleri 'Alevîliği ve tasavvufu gitdikçe genişletmiş ve bu akidelerle eski atalarından kalmış Şamanlıktan bazı töreler katarak Türk halkını irşâda

başlamışlardır. Hoca Âhmed Yesevî, son bir düzeltme ile bu tarîkatı kendisinin sırdaşı ve damadı sadatdan Hacı Bektâşî Velî'ye devir etmiştir. Hacı Bektâş Velî, 'Alevîliğin ana hatlarına dokunmadan ona bazı edep, erkân kaideleri katarak Bektâşî tarîkatı adıyla intişâra başlamış ve 680-1264 tarihinde Anadolu Kırşehir'ine geçerek tarîkatını doğu ve iç Anadolu ve Urumeli'deki Türklerin çoğuna aşılamiştir.

Yukarıda açıkladığımız gibi aslından bir olan 'Alevîlik ve Bektâşîlikde, bütün mevcûdat ve mahlûkâtdan kutsal insandır. Ulu Tanrı, Âdem'i yaradırken kendi nurunu ve cemâlini ona vermiştir. Tanrı, insan-ı kâmilin özünde ve yüreğindedir. Cihân var olmadan Cenâb-ı Hak, Muhammed, 'Ali, Fâtıma, Hasan, Hüseyîn ervâhını yaratmış, bunları fezâda yeşil kandîlde asmış, On İki İmâm, On Dört Ma'sûmu bunlarda saklamış ve esrâr-ı ilâhi elest bezminde bu kandîlde Hak, Muhammed, 'Ali arasında konuşulmuş bu muhabbet, aşk esrarından doğan muhabbet cevherinden kâinat var olmuştur. Bu sebepten Ehlibeytin, On İki İmâm ve On Dört Ma'sûm-u Pâk sevgisi mahlûkâta farz olmuştur.

Tamam

(46a)

Bismişâh

Özünde ikiliği bırakmazsa bir can

Eli bir gerçeğe yetmez vallahî

Hor bakarsa evliyânın yoluna

Eli kesik bağı kara vallahî

Eli ile koymadığın alırsa

Tevbe etmeyip bed-hûyda kalırsa

Yalan söyler Hakk'a olursa

Derdinin dermânı yokdur vallahî

Evliyânın gevherinden almazsa
Arıdıp da kalp evin silmezse
Nifâkdan gıybetden fâriği gelmezse
Derdinin dermânı yokdur vallahî

Mü'min münâfığa kızını verirse
Anası babası hem layık görürse
Yüz bin kere şâh kereme varsa
Derdinin dermânı yokdur vallahî

Bir Müslim bacı da Yezîd'e baksa
Yezît'den göçek olsa hem meyli aksa
O Müslim bacıdan zürriyet gelse
'Arasât meydânında kalır vallahî

Seyrân etse şu 'âlemi gezse
Doksan bin 'ilmi okusa yazsa
Mü'min münâfıka uçkur çözsse
Derdinin dermânı yokdur vallahî

Pir Sultân 'Abdâl'im eder mehdini
Dâ'im medh eylerim âsl-1 zâtını

Bir mü'min çak etse er arvadını

Yedi başlı hayvan olur vallahî

Tamam

Kendini bilmek istersen bulursun

Ararsan göz açıp Hakk'ı görürsün

Bir gün emâneti verirsen

Kendini kendinde bulmağa çalış

Yerin altında değil üstünde gez

Ara 'ilmi 'irfânı kendinde sez

Kötülük asla ki çekinip ez

Her kula iyilik etmeye çalış

Uyursan kendini uyanık sanma

Kulağın duymadan her söze kanma

Gidiver dostuna boş yere yanma

Gitdiğini hak yeri görmeğe çalış

Gönüllerde değil o yerde ara

Mü'minin kalbinde bekliyor sıra

Çağırma boş yere düşünce dara

Evvelden kendinde bulmağa çalış

Tendeki ruhu azat etmeği

Yerde ve arsada Zülfikâr kalkıp gitmeli

Âhiret kavgası bugün bitmeli

Dünyada hakkı görmeğe çalış

(46b)

Firdevs-i â'lâda bir yanal elma

On sekiz bin â'lem nuru dediler

Muhammed Mustafa Haydar-i Kerrâr

Hünkâr Hacı Bektâş Velî dediler

Çocuğun baba mektebe götürdü

Elif be demeden ma'nâ yetirdi

Akıtdı pınarı susam bitirdi

Hacısı hocası velî dediler

Pirim der ki Bektâşî'yem Bektâşî

Size nasip veren ol nasıl kişi

Çıkar un ederdi örs gibi taşı

Budur cümlemizden ulu dediler

Derilip geldi halifeler pirlar

Bektâşî namında er yokdur dediler

Bize bir yeşil el nasip verdi dediler

Görünce biliriz eli dediler

Eğer er isen darı üstünde otur

Ulu kişi isen nasibin getir

Senedin var ise senedin getir

Çok bunda senetsiz velî dediler

Kimi inandı kimi inanmadı

Kimisi beli pes dedi kimisi inanmadı senet istedi

Ol Şâh'ım onlara elini gösterdi

Budur ol Şâh'ım 'Ali'nin dediler

Evvel 'Ali'ydi âsr-ı 'Ali oldu

Yol erkân bir vakit bâtında kaldı

Urum ellerinden hediye geldi

Budur Hakk'ın doğru yolu dediler

Pir Sultân 'Abdâl'ım şâhın Velî'dir

Dünyayı bürüyen anın nurudur

Şüphemiz yok Hak Muhammed 'Ali'dir

İnanmayan melcen soyu dediler

Hazreti ‘Ali’nin vefâtı, Zilhicce’nin 19’unda, Mîlâdî 661 senesinde, Kûfe’de, 14 Ocak’da.

Ceddîm Köse Süleymân’ın ziyaretim 20 Haziran Salı, 20/6/1970.

1242’de Moğollarla Köse Dağ’da Meydân Muhârebesi. 2800 îrtifâsında makamı merkti.

Anamın vefâtı 9/1/1962 Ocak Salı.

(47a)

Bismişâh

Sa’âdete Ermişlerin Bahçesinden devam

Cebrâ’il, Cennet’den bir nar ve bir elma ve bir ayva getirip Hasan ve Hüseyîn’e verdi. Hazret-i Resûl, çiğ köşelerim bu yemişleri anne ve babanıza götürüp onlarla birlikte yiyin. Fakat her birinden birer parça ayırın dedi. Rivâyet edilir ki onu dinleyerek her gün birazını yiyip birazını artırdıklarında yemişler hiç eksilmedi. Fâtîma’tü-z Zehrâ dünyadan geçtiğinde nar kayboldu. Hazret-i ‘Ali, âhirete intikâl etdiğinde ayva ortadan yok oldu. Yalnız elma, Hazreti Hüseyîn ile kalmıştı. Kerbelâ sahrasında onunla susuzluğunu giderirdi. O Hazret-i Şehîd olduktan sonra bu da kayıplara kavuştu.

Ebu Ca’fer üstâd ile bir gün tanıdıklarımın birini gördüm. Gözleri görmez olmuş. Sordum ki ey kardaş senin gözlerin görürdü. Sebep ne oldu ki gözünün nuru körlük, karanlık ile değişti. Şu cevabı verdi. Ey dostum, Kerbelâ vak’asında ben Übeydullah ibni Ziyâd’ın süvârileri arasında idim. O vak’adan sonra bir yerime döndük de bir gece rüyamda gördüm. Hazret-i Peygamber bir mescid içinde mihrâba yaslanıp oturmuş ve etrafında sahâbeleri halka olmuşlar. Hazret-i Hüseyîn’in yaralı â’zası ve kanlı elbisesi ile uğradığı zulümden şikâyet edenler arasında bulunup kendisine halini ‘arz eden Kerbelâ şehîdleri, öldürenleri bir bir getirdikçe Resûlallah onları kılıçla vurunuz ve ateşte yakınız diye işaret eyledi. Zebânîler öldürüp ateşte yaktı. Onlar yeniden hayat bulup tekrar o gazaba uğrarlardı. Ben siyasetin bu şiddetinden ürkdüm ve Hazret-i Peygamber’e sığınıp ondan yardım aramak niyetiyle, esselamun aleyküm ya ResûlAllah dedim ve Hazret

selamı almayıp bana gazap bakdı. Ve ey Tanrı bilir ki ben onlara kılıç çekmedim. Hazret-i Peygamber kılıç çekmedin. Doğrudur ama orada bulunmakla düşman süvarilerinin çoğalmasına

(47b)

sebeup oldun. Sorduk da sonra bana ileri gel ve şu kanlı taşu bak emrini verdi. Taşu gördüm. Yüzü kanlı taş. Hazret-i Peygamber ey bahtsız bu benim ciğer köşemin kanıdır buyurdu. Ve bir mil ile o kandan benim gözüme çekdi. Korku ile uyandığında alem gözüme karanlık göründü.

Hazret-i Muhammed şöyle buyurdu. Ey kâvmim size hükümleri bildirdim ve ıslâhınıza çalıştım ve belalara uğradım. Artık sohbetinizden alakayı kesmek ve sizden ayrılmak zamanıdır. Kimin bende hakkı varsa alsın ve kimin müşkili varsa sorsun ki Tanrı bârgâhına bütün duâlardan sıyrılmış olarak gideyim. Yalnız ki eteğimi kimse tutmasın ve bana sızlanmasın. Bunları söyledikten sonra minberden inip cema'atle öğle namazını kıldı. Ve tekrar minbere çıkıp eski sözlerini tekrarladık da meclisde hazır bulunanlardan biri ayağuş kalktı. Şöyle dedi. Ya Resûlallah senin zimmetinde benim üç dirhemim var. Hazret-i Muhammed, Hazret-i 'Ali'ye o borcu ödenmesini emretti. Hazret-i 'Ali ne dedi. Bundan sonra ashâbdan Ükkâşâ isminde bir zât ayağuş kalkıp ya Resûlallah dedi. Bütün seferinden düzgün deveye kamçı vurdun. Yerine bana erişdi. O darptan çok acı duydum. Şimdi kıssası isterim dedi. Hazret-i Muhammed, Selmân'a git Fâtıma'tü-z Zehrâ'nın evinde kıssas kamçısı var getir dedi. Ve gitdi vardı. Fâtıma'tüz Zehrâ'ya selam verdi. Kıssas kamçısını istedi. Hasan Hüseyîn'e dedi. Fâtıma'tüz Zehrâ dedi. Gezin üstünde Hak bilirdi. Gidin siz kıssas üzerinde alın. İmâm Hasan, İmâm Hüseyîn Selmân'la beraber gitdi. Ükkâşâ kıssası kendisi yaptı. Maksâdı Hazret-i Resûlün arkasındaki yeşil yen görmekdi benim muradım dedi.

Gaip, ya Cabbar, 101 defa yedi gece

Niyâz ve secdede 101 defa, her on defada yâ ehlü'l beyt ben sana niyâza geldim. Bu kürede ise 'âlem-i ma'nâda bana bildir yâ Cabbar.

(48a)

Bir gün Yahya'dan gafil olup onun orada bulunca dikkat sanan Zekeriyâ şöyle dedi. Cihânda gâziyân isminde bir dağ vardır ki oradan ancak gözyaşı seli ile geçilebilir ve yalvarıp yakararak yol sona erer.

Hadîcetü'l Kibrîyâ Fâtımatü'z Zehrâ'yı dünyaya gelişi. Kureyş hatunlarından bir ebe istedi. Yapmadılar. Sen bizim kabile reisimizin kızı idin. Ebu Tâlib'in beslemesi birine vardın diye ebelik yapmadılar. Hadîcetü'l Kibrîyâ evine varıp yatağını hazırladı. O anda dört hatun geldi doğuma. Biri başına dikildi, biri sağına, biri soluna, biri ayağa dikildi. Yakınında olan başına dikildi, Sare sağına dikildi, 'Ûmrân kızı Meryem soluna dikildi, Gülsüm ayağına dikildi, Firâvûn karısı Âsiye. Fâtıma'tüz Zehrâ doğdu.

Hazret-i Muhammed, Hazret-i Fâtıma'yı Hazret-i 'Ali'ye vermesi fakirdi. Beş parça çeyizi vardı. Ya Fâtıma, Süleymân peygamber damadına yedi yüz parça mücevherden bir taç yaptırdı. Ya 'Ali, benim babam fakir. Benim çeyizim yok. Onun için mi? Sonra Hazret-i 'Ali ma'nâsında Fâtıma'tüz Zehrâ'yı cennetde gördü. Fâtıma'tü-z Zehrâ cennet sahrasında bir güneş içinde oturur. Ona bir güzel kız hizmet ediyor ve sonra avuçla mücevher saçıyor kız. Fâtıma'ya sorduğumda bu güzel kız kimdir diye ya 'Ali bu kız Süleymân peygamberin kızıdır. Allah onu benim emrime hizmetime verdi.

İmâm Ca'fer-i Sadık anlatır. İfrât derecede ağlamak beş kişiye münhasırdır. Biri Âdem, biri Ya'kûp, biri Yûsuf, biri Fâtıma, biri İmâm Zeynâl 'Âba'dır.

Zamanın salihlerinden biri bir gece rüyamda gördüm. Kıyamet kopmuş İmâm Hasan, İmâm Hüseyîn sakilik etdiğini gördüm. Bütün ashâba has ümmetine kuş suyu verdiğini gördüm.

(48b)

Bir Yahûdî, Hazret-i 'Ali'ye yâ 'Ali sen kutlu kahraman yiğitsin. Hazret-i Muhammed, Ebû Tâlib'in beslemesi olan bir fakirin kızını aldın. Benim kızımı alsaydın evinle evimin arasını çeyizle donatırdım ve borçlarına kefâret verirdim. Bir takım geçende tân ederdi. O

anda Cenâb-ı Hakk'dan bir nidâ geldi. Yâ 'Ali göğe doğru bak. Neler olduğunu gör. Hazret-i 'Ali başını çevirdiğinde gördü ki arştan yere kadar boşluk develer yüklü üstünde bir peri saçlı kız var. Çeken bir oğlan çekiyor. Sordu Hazret-i 'Ali bunlar kimlerdir. Bunlar Hazret-i 'Ali'nin çeyizidir. Fâtıma'tü-z Zehrâ konuşuyor. Ya 'Ali, Süleymân peygamber damadına verdiği taç mı büyük yoksa bu çeyizler mi çok? Şâh-ı Velâyet, Yahûdî'ye söyledi. Ey kötü yolda giden adam senin bildiğin gibi değil. O Allah'ın emridir.

İmâm Hüseyîn 'askerine Kerbelâ'da su vermediler Yezîdler. İmâm Hüseyîn bir yere kazdırdı bir çeşme. Çekdi 'askerine içirdi. Sonra su kayboldu.

İmâm Hüseyîn şehîd olduğunda beyaz güvercin kanını kanadına sürdü. Hepsi ayrı ayrı bir diyâra uçdular. Birisi de Medine civarında bostan tarlasında, bekçi Yahûdî kör kızın beklediği dalın başına kondu ve feryâda başladı ve kör kız güvercinin feryâdına dayanamadı. Yukarı bakınca gözüne bir damla kan düştü. Gözü açıldı. Sıhhat buldu. Yahûdî ve kızı ile Müslümân oldular.

Hûlinin karısı İmâm Hüseyîn'in başını yıkaması ve kocasından ayrılıp terki Hazret-i İmâm Hüseyîn'in mübarek başını bir taşın üzerine koymuşlardı. Bir damla kan akıp o mübârek taş kerâmet ile yâkût ma'denine çevirdi.

Şehîdlerin başları her gece elli muhârip muhâkkata indirirlerdi. Bütün peygamberler, Ehl-i Beyt sahâbeleri, İmâm Hüseyîn'in başını ziyarete gelenlerin beyân eder. İmâm Zeynâl 'Âba'dan.

(49a)

Hazret-i Fâtıma'tü-z Zehrâ, Hazret-i 'Ali'ye hitâb ediyor. Taç hakkında yâ 'Ali o taç Süleymân peygamber damadı için hazırlanmıştır. Fakat (Lîvâ-îl Hamd'da) senin kısmetin olacaktır. O bir bayraktır ki Hazret-i Peygamber'e mahsûsdur. Yüksekliği hadden fazla olup üzerinde üç şîkâ vardı. Bunlardan biri batıda bir şîkânın üzerinde (Bismilahihrahmanirahim), ikincisinin üzerinde (Elhamdülillahi rabbûl-'âlemin), üçüncüsünün üzerinde (Lâ ilâhe illAllah Muhammed ResûlAllah) yazılmıştır. Anlaşılır ki kıyâmet arsalarında o (Lîvâ-îl Hamdı) hatır edip şöyle nidâ kılacaklar. Nerededir Muhammet ümmeti, nerededir Hâşimoğullarına tâbî olanlar. Hazret-i Peygamber'in o

mübârek sancağı altına alıp peygamberler ve evliyâlarla bütün İslam ehli o sancak altına toplanacaklar der. Nitekim Âdem’le onun zürriyeti kıyâmet günü sancağın altındadırlar buyrulmuştur. O mübârek başına nurdan yeşil bir taç koyup yeşil ipekten bir hîl’âta bürünüp Burak’a binecek diğer peygamberler dahi ardından gelecekler. Sancak Hazret-i ‘Ali’nin eline verilip cennete doğru yola çıkacaklar. Hazret-i ‘Ali’nin mübârek başında o sancak bir taç gibi duracaktır. Nidâ edecekler ki yâ ‘Ali bu taç mı daha fazîletli yoksa Süleymân peygamberin damadına verdiği taç mı?

İmâm Hasan Basrî anlatır, şerrî meseleleri tahkîk için bir tâlebe meclisine gelip giderdi. Her gelişinde kendisinden fenâ bir koku haps edilir.

Yezîd ‘askerinden Fırat suyunun nöbetçisi İmâm Hüseyîn’e su vermiş. Münâfık rüyasında kevserden su vermediler. Hazret-i Peygamber ona katrân verin buyurdu.

(49b)

Medîne’de İmâm Hasan, İmâm Hüseyîn hurma bahçesinde oynarken Yahûdî sâlih rîkâ çalmış. İmâm Hüseyîn aramak sormak bulunamadı. Birkaç gün sonra Yahûdî, İmâm Hüseyîn’i bırakmış ama gece Cebrâ’il Hakk’ın emri ile gelip Yahûdî’ye topuzlarla vuruyor her gece. Öyle bir gün gelip Hazret-i Resûl’e ya Muhammed, Hüseyîn’i çaldığım günden beri gece hiç yatamıyorum. Gece gâ’ipden topuz vuruyorlar. Affet beni. Evet ben affetdim. Hazret-i ‘Ali’ye söyle dedi. Yine topuzlandı. Cebrâ’il yine geldi. Hazreti ‘Ali’ye af diledi yine affetdim. Fâtıma’tü-z Zehrâ’ya söyle söyledi. Yine topuzladılar geldi yine Fâtıma’tüz Zehrâ’ya ben affetdim ama İmâm’a söyle. İmâm Hasan affetti yine topuzladılar. Cebrâ’il’e söyle dedi. Yine topuzladılar. Yine geldi orada pirlere affetsin. Rabbü’lemin Allah affetmiyor. Çaresi inanıp imân getirmek, Allah’ı bir bilmek, peygamberi hak görmek. Dini kabul edesin bunlar af olur. Müslümân oldu.

Canım fakı gözüm fakı

Daha namaz sorar mısın

Benlik etmek ‘âdetdendir

Daha namaz sorar mısın

Yandı yüreciğim börtüdü

Bilmeyene müşkil dertdir

Sabah namazı dördür

Daha namaz sorar mısın

Gah ağlarık gah gülerik

Evvel Hakk'dan dilerik

Öğleyi on kılarık

Daha namaz sorar mısın

Gah ağlarık gah gülerik

Ulumuzdan böyle gördük

İkindiyi sekiz kıldık

Daha namaz sorar mısın

Akşam namazı beşdir

O da boynumuza borçdur

Yatsı on üçdür

Daha namaz sorar mısın

Sarığını sarmış değer mi

Gözün kör kulağın sağır mı

Tevarih'i sorarsan yigirmi

Daha namaz sorar mısın

Dağların başı yaz olur

Ovaları dümdüz olur

6600 farz olur

Daha namaz sorar mısın

Ol Hak bize indi ihsân

İşimize girmez noxsân

Vitir vâcib 1080

Daha namaz sorar mısın

Arkasına giymiş ziynet

Evvel Hakk'a ederiz minnet

7700 sünnet

Daha namaz sorar mısın

Cenazeye çıktı fakî

Dilinde verir eder Hakk'ı

Cuma namazı 2

Daha namaz sorar mısın

Bir namaz var cenâze
O da bir gün gelir bize
Bizim gibi akılsıza
Daha namaz sorar mısın

Ne şerî'at ne marîfet
Hakk'dan indi bu 'inâyet
9 tekbîr iki rek'at
O da bayram namazı

Kaygûsuz'um der ölürüm
Gider de gine gelirim
1000 yıldan kalmış bilirim
Daha namaz sorar mısın

(50a)

Hazret-i 'Ali anlatır. Hak Teâlâ ne zaman ki cenneti Âdem ve Havvâ'ya ihsân etdi cennet havasının tesiriyle Havvâ'nın güzelliği bir kat daha arttı. Bir gün Âdem dikkatle Havva'ya bakıp ve onun güzelliğine hayrân kalıp ey Havvâ dedi. Acaba kudret nakışçısı yaradılış tezgahında senin güzel yüzünden daha güzel bir suret nakş etmiş midir? Der. Derhal Hak bârgâhından Cebrâ'il'e şu emir geldi. Âdem'i cennetin yüksek makamlarını seyretmek hidâyetine erişdir. Âdem cennet sarayının mesirelerine ayak bastık da gördü ki yüksekçe bir yere kurulmuş bir yatak üstünde mücevherli elbiseler giyinmiş bir güzel kız oturmuş. Parıl parıl yanan güzel yüzünden cennet sahası ışıklaşmış ve yanağının

letâfetinden huri ve gulmânın gözleri kamaşmış. Başında parlak bir taç ve iki kulağında birer büyük inci küpe. Âdem hayret içinde kalıp ey Cebrâ'il dedi. Bu ne güzel kızdır ki yüzünü görmek hayreti arttırıcı ve cemâlini düşünmek gönül alıcıdır. Cebrâ'il cevap verdi. Bu Muhammed Mustafa'nın kızı Fâtıma'tü-z Zehrâ'dır. Başındaki taç zevci 'Ali Murtaza'nın ve kulağındaki küpelerden biri Hasan Müctebâ ve biri Kerbelâ şehîdlerinin şâhı Hüseyîn'indir. Âdem sordu. Ey Cebrâ'il bunlar hangi zamanın mahlûklarıdır? Cebrâ'il cevap verdi. Ey Âdem bunlar her ne kadar sûret 'âleminde senden sonra zuhûr edeceklerdir. Fakat yaradılışları senden dört bin sene evvel vâkî olmuştur.

(50b)

Zamanın sâlihlerinden temiz itikâtlı muttâkî ve saf ruhlu bir 'âbid demiş ki. Bir gece rüyamda gördüm. Kıyâmet kopmuş ve kaza sahâbesi ilk halkı ve sonradan yaşamış olanlardı. Hazır edip 'amellerin mîzâna vurmuş ben sırâta doğru giderken Hazret-i Resûlü gördüm. Kevser havuzu kenarında Hasan ve Hüseyîn sâkilik edip mahşer sahrası susamışlarına su dağıtmağa mâmûr olmuşlar. Ben de bir îştîyâkla hizmetler ile şeref bulup bir yudum su istedim. Hazret-i Resûl Kevser damlalarından sana su yokdur dedi. Meyûs olup ya Resûlallah dedim. Beni bundan men etmene sebep nedir? Buyurdu ki ey gafil senin yakınlarında bir şâkî var. Kevser sûrahisini çekiştirir ve sen onun halini bilir de minnete çalışmazsan ya Resûlallah dedim. Ben edecek olursam benim ölümüne kast eder. Hazret-i Peygamber eline bir yalın kılıç verip bu kılıçla o melûnu helâk et buyurdu. Rüyamda onu öldürdüm. Peygamber'in yanına döndüğümde Peygamber, Hüseyîn'e bana su vermesini emretti. O sırada sabah olmuştur. Feryâd kulağıma geldi. Falan kimseyi bu gece yatağında öldürmüşler. Hakim bunu haber alıp bütün yordakçılarını onu öldürmekle ithâm ederek hapis ederdi. Ben de hapis edilenler arasında idim. Hakim peygamber hânedânın sahibi adamdı. Kendi cezasını çekmiş oldu dedi.

Hazret-i 'Ali'nin oğlu Hasan'a vasiyeti

Düşünceli bir uysallık insanları hayra ulaştıran bir yoldaştır. Allah'ın verdiklerin her zaman şükür et. Şükürün arttıkça nimetin de artacaktır. Allah'tan helâl rızık iste böylelikle

rızkın daha da genişlemiş ve arttırmış olursun. Dünyada hiçbir şey için yüz suyu dökme. Özgür hayat ancak bununla olur. Düşmanlarından biri senin için bir insanlık yaparsa sen de onu bir başka iyilikle sevindirmeye çalış. Anne ve baba haklarını korumaya gayret et. Sana muhtaç olanlara akrabaya hep yardımcı ol.

(51a)

1926 tarihli Yusuf Efendi 'den yazılmıştır.

1926 yılında dergâhda gördüm

Açdım kapuyu içeri girdim

Edeple erkânla bir selam verdim

Kerbelâ hacısısın efendim

Uzun boylu hem de nâcivan

Aslı zâdelerde olmuyor yalan

Bu asırda oldun Yûsuf-u Kenân

Yûsuf-u Kenân'a benzersin efendim

Ateşi benzine tutma alışır

Karınca da Allah diye çağrışır

Ancak efendilik sana yakışır

Kerbelâ hacısısın efendim

Hacı Bektâş'dan bağlı aslın ve soyun

Siyah ala gözlü uzundur boyun

Millet meclisinde Yûsuf ulu soyun

Meclisde namın kaldı efendim

İlk bahar mevsiminde hemen yaz gelir

Cahil insanlardan acı söz gelir

Bin sene met etsem sana az gelir

Kerbelâ hacısısın efendim

Aman tâlip bir araya gelelim

On iki bahçenin gülünü derelim

Kerbelâ hacısını görelim

Kerbelâ hacısısın efendim

Senin aslın Horâsân'ın altından

Deden Cemâleddîn 'Ali soyundan

Kerbelâ'da yatan Şâh Hüseyîn'den

Ziyaretin kabul olsun efendim

Nâsîp olsa bir gün varsam köşküne

Kâdir Mevlâ'm yardım eyle düşküne

Kerbelâ'da Şâh Hüseyîn'in aşkına

Ziyaretin kabul olsun efendim

Şerifin şâhı Sultân Âhmed
On İki İmâmlara okunur rahmet
Yezîd ve Mervân'ın gününe la'net
Sen de la'net oku efendim

'Aşık 'Asım der ki yüreğim yanar
'Aşkın şarabını içenler kanar
Âb-û Kevser'den kadeh umar
Sunar tâliplere nasip olsun efendim
(51b)

Bektâşî Fıkraları

Bektâşî dedelerinden biri cadde üzerindeki bir meyhanede içermiş. Birisi dedem şu saç sakalla böyle meydânda içmek yakışmıyor. Kötü bir yerde çekeleseniz deyince gülmüş. Aslanım o dediğin Ramazan'da olur.

Bektâşî'ye sormuşlar bu yıl Ramazan sana dokundu mu? Bektâşî cevap vermiş. Ben o mübareğe bir şey yapmadım ki bana dokunmaz.

Bektâşî'nin biri içinde az kişi olan bir camiye girmiş. Rakı içiyormuş. Bunu gören biri tü utanmaz herif diye pencereden yüzüne tükürmüştü. Bektâşî hiç istifini bozmadan elimde mühim işim olmasaydı ben sana camiye tükürmeyi öğretirdim.

Hak Te'âlâ bütün ruhları da Âdem'e götürdü ve sağ yanına imân edenlerin ruhlarını sol yanına da kafirlerin ruhlarını koydu. Sonra şöyle buyurdu. Elest-i birabbikum. Allah Te'âlâ Hazretlerine layık olan kullar (belâ) dediler. Hakk'a layık olmayanlar da (lâ) diye cevap verdiler buyurdu. Bu defa (belâ) diyenlerin birçoğu (lâ) dedi. Aldırış etmeyenlerin de birçoğu (belâ) dediler. Bir kısmı yine aldırış etmedi. İki kere lâ diyenler kafir doğup

kafir öleceklerdi. İki defa aldırış etmeyenlere gelince onlar da neüzübillah şâkî azgın olacak olanlardı. İkisini belâ sonra lâ diyenler de mü'min doğup kafir ölenler velakin ve ilkin lâ sonra billâ diyenler ise kafir doğup mü'min ölecek olanlardı.

Muhammed 'Aliyyüselam'dır ki iki 'âlemin ulusudur. Dahi ins ile cinin peygamberidir. İki tâ'ife ki biri 'Arap cinsindedir biri dahi 'Acem cinsindedir. Öyle fahr-i 'âlem ki bizim peygamberimizdir emr ediyordur.

(52a)

İmâm Ca'fer-i Sâdık Aleyhisselam buyurdu ki bir muhip olan kimse Muharrem'de On İki İmâm aşkına on iki gün yâs matem eylese kırk sene 'ibâdet etmiş kadar sevâba nâil merâm olur ve dahi bir muhip matemde et yese On İki İmâmın etini yemiş gibidir. Neüzübillah Yezîd defterine kaydolur. Cümle 'ameli hebâya gider. Ve dahi bir muhip matemde susuzluktan bi-hoş olsa yahud ziyade hasta olsa Şâh-ı Velâyet efendimiz onun dermânını alır ya da ağzının lezzetini alır ve tâkatini alır ve her ne kadar günahı varsa anı dahi alır andan sonra ağzının lezzetini ve tâkatini verir. Günaha gelince kirâmın kâtîbin meleklerini çağırıp nidâ eder ki cemi günahlarını necef deryâsına atarlar ve dahi bir kimse sıdk ile imâm Hüseyîn'in yâs matemini tutarsa ol kimsenin cemi günahlarını af etse gerektir. Elhamdülillah Te'âli her kim şân u şeyhe ederse kafir olur neüzübillah te'âli ve dahi muhip olan kimse on iki gün yâs matem çekmezse ve kurbanını kesmezse ol kimsenin Yezîdten hiç farkı yoktur. Neüzübillah te'âli ve dahi bir muhip olan kimse on iki gün yâs matem tutsa ve kurbanını keserse ve dahi çorba kaynatsa ol kimse ye kurbanın her tüyü sayısına bin sevap ve çorbanın her bir tanesi başına bin kurban etmişce sevap yazılır. Elhamdülillah Te'âli ve dahi İmâm Ca'fer hazretleri buyurur ki bir muhip bir Yezîd ile ülkât etse Allah Te'âli ol muhip olanın cemâlinden nur-ı hidâyeti alıp zılhâta gark etse gerektir. Ve dahi İmâm Ca'fer aleyhisselam buyurdu ki ol muhip olan ol Yezîd'i imâna getirmeğe gayret ederse zaruri diye buyurmuşdur. Ve dahi bir muhip kimse matemde saçını ve sakalını tıraş ve veyahut hatunu ile cima' eylese ol kimse nefsi emmâreye uymamış olur neüzübillah kalp ölür. Nitekim ResûlAllah sallı Allah aleyhissellem buyurur.

(52b)

devam ve bir mahalde yine buyurmuş. (men arefe nefsehu fekafe arife rabbe) Ve dahi bir muhip matemde ‘akl-ı bâliğ olsa yahud bir Yezîd bulsa gelse ruh hayvandan halas ola ve dahi ruh-u hayvana demek oldur ki yani muhip vardır ki dünyayı ve ukbâyı fehm etmemiş. Eğer saz çalınsa zenbur sesi sanur, nutuk söylese türkû sanup başını secdeye koysa latife sanup na akıl olan kimselere ruh-ı hayvan derler. Eğer öyle kimse ol günde ruh-ı hayvandan halas olur ise tırnağı kesilse, başını tıraş etse zaruri buyurmuşdur. Ve dahi bir muhibin matemde bir uzak yerden kardaşı veyahud akrabası gelse ol kimse şâd olup gülse kendisinden çıkan sedası ‘arş-ı rahmâna çıkup yarın ehl-i dîvânda ona davacı olsalar gerekdir. Ve dahi bir muhip matemde baş matem tutmuş dünyayı ve ‘ukbâyı fehm etmiş ‘ârif kişi olursa ol kimse kendi özünü görür ona sırlar olur. Ve dahi bir na akıl kimse ol kimseye layık olmayana cevap söylese ol kimse heman Şâh’ın düşmanı olur.

Tamam

Mezhepler, Tekkeler, Zaviyeler

Tekke bir dini müessesedir. Onun için din lüğatindeki yerini bulmak lazımdır. İnsanların Allah ve Peygamber bilgi ve kabulüne aid inançlarına din denir. İslam dini Hazreti Muhammed’i peygamber tanıyanların, Hıristiyan yani İsa’yı peygamber tanıyanların dini, Yahûdî dini Mûsa’yı Resûl bilenlerin dini, Budist yani Buda’nın dini inancını kabul edenlerin dini, Bahai Bahauallah’ın tâsîs etdiği din gibi. Dinden sonra mezhep gelir. Bu bir dinin içindeki ‘akâid değişikliğidir. Mezhepden sonra tarikatlar gelir ki bu gün konumuz olan tekkeler bu tarikatların makamları, ocakları hatta kulüpleridir. Tarikat, bir mezhebin yolcularından kâmil bir zâtın ki biz buna velî diyoruz Allah’ın adını zikir için kurduğu manevî yoldur. Edep erkânı vardır. Namazdan ayrı niyâz edecek ibâdetleri ve zikir denilen ism-i celâli tekrarlama şekilleri ve hareketleri vardır.

(53a)

Peygamber efendimiz sallı ‘alî vesellem buyurmuşlardır ki,

Mü’minin üç alâmeti vardır.

1 Namaz kılmak

2 Oruç tutmak

3 Sadaka vermek

Münâfıkın da üç ‘alâmeti vardır.

1 Herkesin yanında namaz kılariken

Zâlimin üç alâmeti vardır.

1 Kendinden aşağı olanları baskı yapar

2 Gücü yeterse

Hazret-i ‘Ali: Bir hakîkati merak ederken ona evvela kendini inanmalısın sonra da başkalarını inanmaya çalışmalısın.

Hazret-i ‘Ali: Gençlik ile sağlığın değeri elden gidince anlaşılır.

Hazret-i ‘Ali: Sağlam vücut, ruh için misafir odasına hastalıklı vücut ise.

Hazret-i Muhammed: Halkın şerrîleri cahil bilginlerdir.

Hazret-i Muhammed: Bir saat düşünün. Hayırlı bir şey yapmak için bir saat ‘ibâdetdir.

Hazret-i Muhammed: Bildiğin bir şeyi başkasına anlat.

Peygamberimizin Mucizesi

Bir gün Resûlallah’ın huzuruna İsa aleyhisselamın kavminden adam geldi ve dedi ki yâ Resûlallah, Hak Te’âlâ’ya bütün peygamberlerden yakınım, sevgiliyim. Önce ve sonra gelenlerin seyyidiyim diyorsun. Hak Te’âlâ katında mertebenin yüksek olduğunu nasıl anlayayım. Hazret-i İsa, Ruhullah idi. Ölülere Allah Te’âlâ’nın izniyle diriltirdi dedi.

Resûlallah, Hazret-i 'Ali'nin çağırılmasını emretti. Hazret-i 'Ali'yi çağırdılar. Hazret-i 'Ali geldiğinde Resûlallah 'Ali'ye o mezarın yanına o zâta 'Ali'ye çok eski bir kabir gösteriverdi. O zât bin yıllık bir mezar gösterdi. Resûlallah Hazret-i 'Ali'ye o mezarın yanına git üç kez çağır Hak Te'âlâ'nın emriyle ne zuhûr edecek böyle buyurdular. Hazret-i 'Ali mezarın başına gitdi veya Ya'kûp diye seslendi. Hak Te'âlâ'nın izniyle mezarın orta yerinden yarıldı. Bir daha ya Ya'kûp diye seslendi mezar açıldı. Son seslenişte mezardan nur yüzlü bir ihtiyar kalkdı yüksek sesle kelime-i şehâdet getirdi. Hazret-i 'Ali ile Resûlallah'ın huzuruna getirdiler. Bu mucizeyi gören birçok kafir Müslümân oldu. İsa aleyhisselamın kavminden olan zât da Müslümân oldu.

(53b)

Her şeyinin zekâtı vardır. Bilginin zekâtı da belletmektir.

Dört şey vardır azı da çokdur. Ateş, düşmanlık, yoksulluk, hastalık.

Sana zulm edeni sen affet. Güneşi görmez misin kötü kişileri de ışıktandırıyor iyi kişileri de. Yağmur yağmaz mısın temiz kişilere de yağıyor suçlu kişilere de.

Zaman büzüldü kardaşlar değişti. Gördüm ki tek başına olmak yüreği daha iyi yanaştırıyor buyurmuşdur.

Beyt-i vefâ dünkü gün gibi geçti gitdi. Ateşler hileye düzene düştü.

Dört şey cennet alametidir. 1 güler yüzlü olmak. 2 tatlı dilli olmak. 3 alçak gönüllü olmak. 4 cömert olmak.

4 şey de cehennem ehlinin nîşânesidir. 1 asık suratlı olmak. 2 katı kalpli olmak. 3 acı dilli olmak. 4 cimri olmak.

Ve şu dört şey insanın kemâline delîldir. 1 mürüvvet ihsân. 2 'ukbâ. 3 gazap vaktinde sabır. 4 acı söze tahammül.

Dört şey insanı muhtelif emrazdan saklar. 1 az yemek. 2 az söylemek. 3 az uyumak. 4 kimsenin gölünü kırmamak.

4 nesne 4 meyve verir. 1 yavaşlık, selamet. 2 iyilik, eminlik. 3 cömertlik, ululuk. 4 şükür, zenginlik.

Ve şu üç şeyi geri döndürmek mümkün değildir. 1 söylenen söz. 2 atılan ok. 3 geçmiş ömür.

Beynamazlar şunlardır. Hak sevgisi peygamber mihrini ve evliyâ muhabbetini gönülden çıkarmışlar.

1 yalancıda adamlık yok. 2 hilecide sonu yokdur. 3 kötü huyluda ululuk yokdur.

Allah'a güven de arif ol rızkına kanaat et de zenginleş, komşularına iyi komşu ol da esenleş.

Kim kardeşini aldatır horlarsa yurdu cehennemdir, kim bir mü'mine haset ederse toz suda nasıl erirse yüreğindeki imân öyle erir gider.

Zengin olunca hıyarlaşma, yoksul olunca sızlanma.

Sert, muammalı ve kaba sözlü olma ki halk sana yaklaşımdan korkmasın, laubali de olma ki halk seni aşağı görmesin.

Senden üstün olanla eğlenme, senden aşağı olanı maskaraya alma, akılsızlara uyma. Fuzuli konuşma ister bil ister bilme sus, susmak bilginler katında senin için bir ziynetdir. Seni cahillerden de örter, korur.

(54a)

Kara Ordusunun Kuruluş Tarihi

1229 yılında Bursa'da Aynacılar Meydânı'nda mahşeri bir kalabalık toplanmışdı. Bütün gönüller büyük başbuğ Orhan Beğ ile evliyalara bağı baş erenler baş çeşmesi Hacı Bektâş Velî'nin muhabbetiyle dalgalanıyordu. Bursa tarihi bir an yaşıyordu. Orhan Gazi Beğ'i bir ordu kurmak üzere Türklüğün ikinci Nûh'u Hacı Bektâş Veli davet almışdı. Büyük Türk evliyâsının görklü bakış ile bütün kalpler genç olmuş. Genç ihtiyar çoluk çocuk insan dağ taş itikâda çıkmışdı. Hacı Bektâş Velî güzeşterler ile beraber Bursa'yı şerefleştirmişti. Gülbankler dalga dalga semalara yükseliyordu. Allah Allah saymalar ile

yer gök dolmuştu. Hacı Bektâş Velî alana ulu bir ateş yaktırmış üstüne bir kazan oturtmuş aş pişiriyordu. Hacı Bektâş Velî ağır ağır doğrulmuş elini batı istikametine çevirmiş manaen İstanbul'un Kosova'nın Belgrad'ın Varna'nın Budapeşte'nin fethini işaret ediyordu. Orhan Beğ alana ulu bir ateş on iki bin kişinin bir ordu doldurmuş derlemiştir. Evliyâlar Hünkâr'ın batıya yönelmiş kolunun yanından askerler çıkmaya başlamıştı. Büyük evliyâlar büyük kerâmetle mazhar ediyordu. Kılıcınız Türk sancağı altında parlansın sözünüz üstün bu askerler tamamı on iki neferdî. Hacı Bektâş Velî askerlerden birinin başına sağ elini dayamış duâ ediyordu. Kılıcınız Türk sancağı altında parlansın sözünüz üstün yüzünüz ak giriştiğiniz her savaşı kazanmanız için bu kutsal kazanı armağan ediyorum. Hacı Bektâş Velî yeni kurulan orduyu takdimi etdikten sonra askerler ak keçeden yapılmış börtükleri ikiye katlayarak giydirmiş ve tekbîrleşdi. Kutsal kazanda pişirdiği aş askerlere dağıtmış kaşıklarını börtüklerindeki terkilerine taktırmıştı. Elindeki tiri kuzey güney batı yönlerine doğru savurmuş fütühat istikametini göstermişti. Sırtından beyaz gömleğini çıkarmış üstüne sağ elinin paçasını kurban kanına batırıp bastırmıştı. Askeri namusu şerefini temsil eden ilk sancağı takdim etmişti. Hırkasının yenini kesip askere aralarındaki arzlaşmaya hacet olmak üzere paylaşmıştı. On iki bin askeri on iki kısma bularak bir güzeşteye teslim etmişti. 'Abdâl Mûsa'ya teslim ettiği bin ere 'Abdâl Mûsa ortası yeni kurulan orduya yeniçeri ismini vermişti. Yeniçeri yeni asker anlamında verilmiş değildir.

(54b)

Hacı Bektâş Velî, yeninden çıkanlar manâsına yahut aralarındaki 'ahd-i misâka delîl olan hırka yeninin parçalarının verilmesine binâ'en bu künye ile yâd olunmuşlardır. Kelâm-ı kâdîme(hâmûş) emredilmiş ve bu hâmûş hakkı kime kimler tarafından ödetir diye sormuşdu. Çandarlı Kara Hâlil hâmûş hakkı ehlibeyt hakkıdır. Ganimetin beşte birini gâziler serdârı Hacı Bektâş Velî dergâhına ödüyoruz dedi. Murad Hüdâvendigâr o halde Hacı Bektâş Velî post nişinini çağırılım bize anlatsın buyurdu. Hacı Bektâş Velî postnişinini Seyyid 'Ali Sultân pir evinden davet edildi. Seyyid 'Ali Sultân gâzilerin dergâha ödediği hâmûş hakkı orduya hibe eder böylece 28 Haziran 1363 Hicrî 764 Pençik Kânûnu yani hâmûş hakkının orduya ödenmesi kabul edilip Kânûnnâme-i Murâd-ı Hüdâvendigâr, Kara

Rüstem, Veziri Çandarlı Kara Hâlil ve Seyyid ‘Ali Sultân tarafından mühürlenip 27 Haziran 1363 kara ordusunun kuruluş tarihi olarak tarihe geçer. Pençik Kânûnu’na göre her esir 125 akçe hesap edilecek. 125 akçenin beşte biri 25 akçe orduya ödenecek yahud beş esirde bir esirinin asker edilmesi gerekecek. Seyyid ‘Ali Sultân tarafından yapılan erkân mucibince her insan ömrü altı bölüme ayrılmış (şîrhor)bebek (becce)çocuk (gûlâmçe)oğlan(gûlâm) delikanlı(sakallı) ergin(pir) ihtiyar. Esirlerden yalnız gûlâmça ve gûlâm bölümüne girenler askere alınacak yani 17 ile 22 yaş arasında olanlar. Çocuklara pençik oğlanı ismi verilirdi. Neticede 15 Haziran 1723’da Hicrî 1242 yeniçerilik tarih sahnesinden kaldırılmışdı.

(55a)

Tarihe yüz karası olarak geçeceği halde İkinci Mahmud’un davranışına Vak’a-yı Hayriye dediler. Şehzâde Esâd ki padişâhtan üç beş câ’ize koparmak için etmediği gârâzkârlık bırakmadılar. İkinci Mahmud’un yenilik diye meydâna sürdüğü matâh ise Bizans sofrasının artıklarından başka bir şey değildir. (1) Hicrî tarih değişmiş bir yeni Rum Ortodoks patrikhanesinin kuruluş tarihi olan Rum takvimi getirilmişdi. (2) Kavuklar kaldırılmış kafalara ciğer renginde Yunan kapullusu giyilmişdi. (3) Kadınlardan ferace ve başlıklar çıkarılmış yerine Yunan rahibelerinin giydiği katran renginde çarşaf ve kara peçeler giyilmişdi. (4) Türk bayrağına altılı Yahudi yıldızı konulmuşdu. (5) ‘Ulemâ dedi diyerek din işleri ile devlet işi birbirine karıştırılmışdı.

Zenginin biri bir Ramazan’da hocalara bir ziyafet çekmiş. Ortaya nefis bir çorba gelmiş. Fakat çorbaları içmek için bir metre boyunda kaşıklar yaptırmış. Hocalar bir türlü kaşıkları ağızlarına boşaltamamışlar. Üstlerine dökmüşler. Aynı çorbaya dervişleri oturtmuş. Dervişler kaşıkları uçlarından tutmuşlar. Çorbayı doldurduktan sonra her biri yönü karşısındaki oturanın ağızına boşaltmaya başlamışlardı.

İkinci fıkra bir hoca ile dervişin konuşmasıdır. Derviş sormuş nasıl geçiniyorsun hocam. Hoca cevap bir şey bulamazsak Allah versin diye duâ ediyoruz. Allah verince yiyip şükür ediyoruz. Arkasından hoca hemen sormuş. Ya sen ne yapıyorsun. Erenler derviş şu cevabı

vermiş. Bir şey bulursak bunu başkasına veriyoruz bulamazsak da Allah'a şükür ediyoruz. Allah'a ibadet etmek Allah'ın varlığına inanmak ne güzel şey.

(55b)

Bismişâh

Duâ Gülbank

Bismişâh Allah Allah akşamlar hâyır ola hâyırlar feth ola şerler def ola münkirler mât ola münâfıklar berbât ola mü'minler şâd ola meydânlar âbâd ola sırlar mestûr ola gönüller mesrûr ola hândân-ı fukara ma'mûr ola er Hak Muhammed 'Ali yardımcımız gözcümüz yancımız ola. On İki İmâm, On Dört Ma'sûm-u Pâk, On Yedi Kemerbest efendilerimiz bizleri katârlarından dîdârlarından ayırmaya. Pirimiz üstâdımız Hacı Bektâş Velî, Balım Sultân efendimiz mûbîn ve dest-girimiz ola üçler beşler yediler kırkların ricâlül-gâyb erenlerin ve kutbül-âktâl efendilerimizin hâyır ve himmet -i 'âlîleri ve sefâ nazarları üzerimizde hazır ve nazır ola. Allah erenleri münkir münâfık şerrinden ve sâlûs mekrinden emin ve hıfzı û himâye eyleye. İki cihânda korktuğumuzdan emin umduğumuza nâ'il eyleye dertlerimize dermân gönüllerimize imân hastalarımıza şifâ borçlularımıza da ihsân eyleye. Bizleri Gürûh-u Nâcî'den zümre-i sâlmandan eyleye. Allah erenler devlet ve milletimizin kılıcını keskin sözünü üstün eyleye. Namerde muhtaç etmeye. Duâlarımızı dergâh-ı 'izzetinde kabul eyleye. Vaktimizin hayrı gele dil bizden nefes Hazret-i Hünkâr Efendi'mizden ola. Yuf münkire la'net Yezîd'e rahmet mü'mine nurunu kerem İmâm 'Ali gülbangı Muhammed Hünkâr Hacı Bektâş Velî kerem evliyâ gerçek erenler demine hû diyelim hû.

1 Mevlûd Kândîli: Hazret-i Muhammed'in doğduğu geceye raslayan Rebiüevvel ayının on ikinci gecesi Mevlûd Kândîli'dir.

2 Regâib Kândîli: 'Arâbî aylardan Recep ayının ilk Cuma gecesi Regâib Kândîli'dir. Bu gecede duâların kabul olduğu gecedir.

3 Mi'râç Kândîli: Recep ayının yirmi yedinci gecesi Mi'râç Kândîli'dir. Beş vakit namaz kırk oldu.

4 Berât Kândîli: Şa'bân ayının on beşinci gecesi Berât Kândîli'dir. Hazret-i Peygamber mü'min olanların günahlarının af edildiği gecedir.

5 Kâdir: Ramazân ayının yirmi yedinci gecesi Kuran-ı Kerim'in Peygamber efendimize gelmesi bu geceden başlar.

(56a)

Apaydın Turizm

Bağdad Kerbelâ'ya tertip ettiği sekizinci turistik seferinde Fâtıma-yı Zehrâ, İmâm Hasan, Hazret Hamza ziyaret edilecektir. Program ve ziyaret pirleri Hacı Bektâş'dan hareketle Hâlep, Şam, Bağdâd, Kâzımiye, Kûfe ,Kerbelâ, Süleymâniye, Samra'ya uğranacak, aşağıdaki yazılı her ziyaret yerinde ikişer gün kalınacaktır. Hâlep'de Zekeriyâ 'aleyhisselâmın makamı, Kahkaha Kal'esi ve diğer zatların türbesi. Şam'da Ümmü Gülsüm, zîr-i ziynet mahrûm-u sâkîne gelin-i kâdîme Hazret-i Hüseyîn'in mübarek başı, Mühyiddîn-i 'Arâbî Pamuk Baba ve Kırkların makamları. Bağdad'da İmâm Kâzım, İbrâhim Mükerrrem Mûcâb ve diğer zatların türbeleri. Kûfe'de Hazret-i 'Ali'nin şehid edildiği cami, (24) peygamberin ibadetgâhları, Müslim 'Akil'in türbesi, Hazret-i 'Ali'nin dertli kızı Zeynep'in, Şâh'ın yaralı yazdığı hanesi ve 'Ali'yi seven Bakılğan türbeleri. Necef'de Hazret-i Âdem'in, Hazret-i 'Ali'nin ve Hazret-i Nûh'un mürekkerleri, Hazret-i 'Ali'nin gözcüsü habibi Muzahher'in ve diğer Hakk dostlarının türbeleri. Kerbelâ'da İmam Hüseyin, Celâl 'Abbas'ın türbeleri, 'Âlemdâr Âbbâs'ın kardaşı ile kulları, Şah Hüseyin'in başsız bedeninin türbesi, şehid olduğu yerdeki türbede arslanların türbecikleri.(72) şehidân türbeleri, Hür şehidin türbesi, Ehl-i Beyt'in esir edildiği makamlar, 7 yaşındaki İmam Zeynâl 'Âbidin hazretlerinin hasta yatdığı yer, İmam Hasan'ın oğlu Kâsım ile ikrârında sadık olan İmam Hüseyin'in kızı gelin-i kâdîmenin makamları, Hüseyin 'aşıkları gölgesinde yer alan 'Aşık Fûzûlî'nin makamı. Süleymâniye'de Ca'fer-i Tebârek, Hazret-i Hüseyin'e mektup getiren ma'sum iki oğlunun türbeleri, Fırat kenarında Müslim-i 'Akil'in oğullarının türbeleri, Müslim-i 'Akil'in

çocuklarının zalimlerden saklayan dostların türbesi, Selmân-ı Pâk'in Süleymâniye'deki türbesi ile diğer türbeler. Samra'da İmam Hasan 'Ali 'Askerî'nin, İmam Muhammed Mehdi'nin sır olduğu makam. Nergiz ve Halime hatunların türbeleri. İmam Rızâ türbesi ve Hacı Bektâş Veli'nin babası İbrâhim el-Sâni'nin zülcemâhla mezarının olduğu olduğu kaya, murad suyu ve diğer ziyaret yerleri.

(56b)

BAŞLICA OLAYLARIN TARİHLERİ

1299 Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu

1326 Bursa'nın fethi

1335 Timur Beğ'in doğması

1356 Türklerin Rumeli'ye geçmesi

1364 Sırp Sındığı Savaşı

1369 Timur Beğ'in emir olması

1379 Birinci Kosova Savaşı ve Zaferi

1396 Niğbolu Savaşı ve Zaferi

1402 28 Temmuz Ankara Savaşı

1413 Mehmet Çelebi'nin padişâh olması

1444 Varna Savaşı ve Zaferi

1448 İkinci Kosova Savaşı ve Zaferi

1450 Alman Gutenberg matbaayı icat etmesi

1451 İkinci Mehmet Fatih'in padişâh olması

1453 29 Mayıs İstanbul'un fethi

1473 Otlukbeli Savaşı ve Zaferi

1474 Karaman'ın Osmanlığı ülkesine katılması
1481 Fatih'in ölümü, Birinci Beyazıt'ın padişâh olması
1481-1512 İkinci Beyazıt devri
1492 Kristof Kolomp Amerika'yı keşfetmesi
1497-1498 Portekizli
1512-1520 Yavuz Sultan Selim zamanı
1514 Çaldıran Savaşı ve Zaferi
1517 Mısır'ın alınması halifeliğin Osmanlılara geçmesi
1519-1522 Portekizli Macellan'ın dünyayı dolaşması
1520-1566 Kanuni Sultan Süleyman zamanı
1526 Mohaç Savaşı
1529 Birinci Viyana Kuşatması
1534 Bağdat'ın fethi
1535 Fransızlara ilk kapitülasyonların verilmesi
1807 Fulton'un buharlı gemiyi, vapur icad etmesi
1815 Napolyon'un esir olması
1825-1829 Osmanlı-Rus Savaşı, Edirne Antlaşması ve Yunanistan'ın bağımsız kalması
1826 Yeniçeri Ocağı'nın ortadan kaldırılması
1830 İngiliz Stefenson'un treni icadı
1831 Mısır valisi Kavalalı Mehmet Paşa'nın isyanı ve Mısır'ın
1833 Kütahya Anlaşması, Hünkâr İskelesi Antlaşması
1839 Tanzimat devri
1839 2 Kasım Gülhane hatdının

1841 Londra Boğazlar Antlaşması
1853 Kırım Savaşı ve barış antlaşması
1876 26 Aralık Birinci Meşrutiyetin ilanı
1877 Osmanlı-Rus Savaşı, Ayestefanos ve Berlin Antlaşmaları
1881 Atatürk'ün Selanik'te dünyaya gelmesi
1905 İlk uçağın yapılması
1908 İkinci Meşrutiyet'in ilanı
1909 İkinci Abdülhamid'in tahtdan indirilmesi
1911-1912 İtalyan Trablusgarp savaşı
1912-1913 Balkan Savaşı
1914-1918 Birinci Cihân Savaşı
1918 30 Ekim Mondros Ateşkes Antlaşması
1919 15 Mayıs İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali
1919 19 Mayıs Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkması
1920 16 Mart İstanbul'un işg'Ali
1921 Birinci İnönü Savaşı
1922 İkinci İnönü Savaşı
1923 24 Temmuz Lozan Antlaşması
29 Ekim Cumhuriyetin ilanı
1924 3 Mart Halifeliğin kaldırılması
1926 Miladi takviminin kabulü
17 Şubat Medeni kanununun kabulü
1928 Laikliğin kabulü

1938 10 Kasım Atatürk'ün ölümü

1939 Hatay'ın 23 Haziran ana vatana kavuşması

1945 İkinci Cihân Harbi'nin sona ermesi

(57a)

4.5.2. 2 No'lu Mecmua

Bismillahirrahmanirahim

İkrâr-ı Biat

Allah 'azimü'sşanın anın kuluyum, Âdem-i seyfullah neslindenim, İbrâhim 'Ali Halîlullâh milletindenim, dinimiz din-i İslâm, kitabımız Kurân, kıblemiz Kâbe, Muhammed aleyhisselâm 'ümmetindenim, Şâh-ı Merdân 'Ali'nin bendesiyim, Gürûh-u Nâcî'denim, İmâm Ca'fer-i Sâdık mezhebindenim, târik-i nâzeni süreğim Sülün Hüseyîn.

Allah Allah ekber, Allahu ekber, lâ ilahe hüvâllâh vallahü ekber. Allahu ekber velillâhi ilhamt. Geldim Hakk için, el verdim, etek tutdum, tutduğum etek Köse Süleymân'ın oğlunun eteği, bi'at etdim Muhammed 'Ali'ye, tâlip oldum, evliyâ rehberim Köse Süleymân, pirim Hünkâr

(2a)

Hacı Bektâş Velî, mürşidim Muhammed 'Ali hû. Din dinlemem, kov etmem, gıybet etmem, zinâ etmem, sır açamam, el ile koymadığımı almam, her gördüğümü söylemem. İkrâr olsun mu? Olsun. Olsun mu? Olsun. Eğer sen bu ikrârdan dönersen ikrâr seni tutsun mu? Tutsun. Eğer bu ikrârdan dönersen hûzûr-ı mahşerde yüzünü kara olsun mu? Bu meydânda 'ayn-ı cem erenleri, ay, gün, yer, gök, 'arş, kürs, deryâ, balıklar ve delil-i Şâh-ı Merdân şâhidin olsun mu? Olsun. Eyvallah, Allah, Muhammed, 'Ali yardımcımız olsun, Allah, Muhammed, 'Ali gerçeğe hû.

(2b)

Allah Allah, dârları kabul, muradları kabul, yaşları uzun, binaları ma'mûr, ocakları hanelerinde şen ve mutlu ola. On İki İmâm, On Dört Ma'sûm-u Pâk, Hadîcetü'l Kibrîyâ, Fâtmatü'z Zehrâ, pirim Hacı Bektâş-ı Velî'nin, ceddin Köse Süleymân'ın himmetleri, kerâmetleri üzerimize hazır ve nazır ola, ikrârları kabul, muratları hâsıl ola, ikrârında semâh-ı kâdim eyleye, başları gök ayakları pınar ola. Muhammed 'Ali işlerini rast getire, Allah, Muhammed, 'Ali gerçeğe hû.

(3a)

Kurban Tekbîri

Bismişâh. Allah Allah. Kurban-ı halîl, fermân-ı celîl, can-ı İsmâ'îl. Tekbîr edelim İsmâ'îl 'aşkına. Allah ekber Allah ekber. Allah Allah kurban-ı halîl, fermân-ı celîl, can-ı İsmâ'îl. Tekbîr edelim İsmâ'îl 'aşkına. Allah ekber Allah ekber. Allah Allah kurban-ı halîl, fermân-ı celîl, can-ı İsmâ'îl. Tekbîr edelim İsmâ'îl 'aşkına. Allah ekber Allah ekber. Allah lâ ilâhe illalâh vallâhü ekber Allah ekber velillâhi ilhamd. Tekbîr tekbîr-i tâmîm. Gelen Mehdî, On İki İmâm, Çehârdeh Ma'sûmân.

(3b)

Allah Allah kurbanları kabul muradları hasıl ocakları aydın ola. On İki İmâm, On Dört Ma'sûm Pâk'ları, pirim Hünkâr Hacı Bektâş Velî, ceddin Köse Süleymân'ın himmetleri kerâmetleri üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Kurbanları Hazreti İsmâ'îl sürüsüne katıla, İmâm Hüseyîn dergâhına kayıt eyleye, orada Burak burada çırak ola. Allah Muhammed yâ 'Ali gerçeğe hû.

(4a)

Kurban Du'â Gülbenk

Allah Allah ‘aşkına. Akşamlarımız hâyır ola, hâyırlar faik ola, şerlerimiz def ola, Allah münkirler, münâfıklar mat ola, On İki İmâm, On Dört Ma’sûm-ı Pâk, Hadîcetü’l Kibrîyâ, Fâtmatü’z Zehrâ, pirim Hacı Bektâş Velî, ceddîm Köse Süleymân’ın himmetleri, kerâmetleri üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Allah katârından, dîdârından ayırıp, şaşırıp düşürmeye, ‘ibââtlerimizi Hakk defterine kayıt eyleye, eksik, noksan işlerimizi tamam yazasın. Allah kurbanları Hz. İsmâ’îl’in sürüsüne katıla, İmâm-ı Hüseyîn dergâhına yazıla, Allah Muhammed yâ ‘Ali, gerçeğe hû.

(4b)

Kurbancı Kasap

Allah Allah dârları kabul ola, muratları hasıl ola, Muhammed ‘Ali isteğine dileğine vara, kısa yol çevirenin himmetli kerâmetleri üzerimizde ola, hâyır hizmeti kabul, hizmetinden şefa’at bula. Gerçeğe hû.

Şükür ay gördüm cemâle vâsıl oldum. Vechi yüzümde nuru gözümde. Pür-cemâl Muhammed, kemâl İmâm Hasan ,İmâm Hüseyîn, ‘Ali râ bülende salavât.

(5a)

Delîl Yakma Du’âsı

Allah Allah ol yeni çerâğ uyandırdık evvel hû. Zâtından ‘aşkına ‘arşaca yansın yakılsın. Lîllâhının ‘aşkına kâ’inata hâtemi fahri eyvallahım ‘aşkına, şefa’at Gânî Muhammed Mustafâ’nın ‘aşkına, sâkî-i kevser ‘Aliyyü’l Murtaza’nın ‘aşkına, Haticetü’l Kibrîyâ’nın Fâtumatü’z Zehrâ’nın ‘aşkına, İmâm Hasan Hulkı Rızâ’nın ‘aşkına, İmâm Hüseyîn şâh-ı şehâdetin ‘aşkına, İmâm Zeynâl ‘Abâ’nın ‘aşkına, hem Muhammed Bâkır ‘aşkına, İmâm Ca’ferü’l Sâdık meyinin ‘aşkına, İmâm Mûsâ-yı Kâzım şâhın ‘aşkına, ‘Ali Rızâ şâh-ı

(5b)

Horâsân'ın 'aşkına, İmâm Muhammed Takî'nin 'aşkına, İmâm 'Ali Nakî'nin 'aşkına, İmâm Hasan 'Ali 'Askerî'nin 'aşkına, İmâm Muhammed Mehdî'nin sahib-i zamanın 'aşkına, pirimiz Hünkâr Hacı Bektâş Velî'nin 'aşkına, ceddîm Köse Süleymân'ın 'aşkına, Allah Allah delîlimiz rûşen ola, Yezîtlar perişan ola, delîlimiz nurdan, kendimiz sırdan, destimiz 'abdâlîma himmeti kerâmeti üzerimizde hâzır ve nâzır ola, delîl-i Şâh-ı Merdân nuruna 'ayn-ı cem erenlerine münevver eyle. Allah Allah Muhammed yâ 'Ali gerçeğe hû.

(6a)

Delîl Gülbengi

Allah Allah. Öz birliği ile diyelim Allah Allah. Sıtkı ile diyelim Allah Allah. Üçler, beşler, yediler, kırklar, bin birinin himmetleri, kerâmetleri, himmetleri üzerimizde hâzır ve nâzır ola. On İki İmâm, On Dört Ma'sûm-u Pâk, On Yedi Kemerbestleri, pirimiz Hünkâr Hacı Bektâş Velî'nin, ceddîm Köse Süleymân'ın himmetleri, kerâmetleri üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Hayırlı evlat, devlet ve ni'met versin. Allah dilde dilekler, gönülde muratları versin. Allah dertlere dermân hastalara bir şifa veresin.

(6b)

Allah dünyada kuvvet, âhiretde Kurân na'sip eylesin. Allah daim bu kâtarından, didârdan, namazdan, niyâzdan, gülbankdan, hâyır himmetden de ayırmasın. Nasrun minallahi ve fethun karîb. Beşşirîl mü'mine kıl şefa'at. Allah Muhammed yâ 'Ali gerçeğe hû.

Çalba bitki adaçayı. Limon deva derde her. Büyük kurucu sarımsak, 75 gram bir litre kaynamış şarap boşalan bir hafta dinledikten her gün iki küçük bardak bu şarap için.

(7a)

Gözcü Kapulu Serceme

Bismişâh Allah Allah. Dârları kabul ola, hâsıl Muhammed 'Ali istediğini, dilediğini vere, Şâh-ı Merdân'ın, gözcü Kara Ahmet, Fâtma Zehrâ'nın himmetleri, kerametleri

üzerimizde hâzır ve nâzır ola, hâyır hizmetler kabul ola, Hazreti Hüseyîn dergâhına kayıt
ola. Gerçeğe hû.

(7b)

Üç Lokmacı Bacılar Lokmayı Getirecek, Du'âsı

Allah Allah. Dârları kabul, muradları hasıl ola, geldikleri yerden durdukları dârdan
etdikleri hâyır hizmetden şefa'at bulalım. Lokmaları kabul, yüzleri ak ola. Hatîcetü'l
Kibrîyâ, Fâtmatü'z Zehrâ'nın kâtarından, dîdârından ayırmaya. Hizmetleri Hazreti
Hüseyîn yazıla. Gerçeğe hû.

(8a)

10 Allah Muhammed yâ 'Ali der, üç def'a çalpar süpürgeye. Süpürge Du'âsı

Allah Allah. Sâil-i Selmân, mülk-i Süleymân, kör ola Mervân, cennetde Rıdvân, seyyid-i
ferrâşın hizmeti kerâmeti üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Hâyır hizmeti kabul, hizmetinden
şefa'at bula. Hizmeti Hazreti Hüseyîn'in dergâhına yazıla. Gerçeğe hû.

(8b)

2 damla döker Allah Muhammed yâ 'Ali der.

11 İbrik Du'ası

Bismişâh. Allah Allah. Ma'nâ-yı marîfet, nur-ı hakîkat, hizmet-i Muhammed'e hizmet,
Muhammed'den şefa'at, 'Ali'den hidâyet ola, hâyır hizmeti kabul hizmetinden şefa'at
bula, Hazreti Hüseyîn dergâhına yazıla. Gerçeğe hû.

(9a)

Gözcü Postu Du'âsı

Bismişâh, Allah Allah. Dârları kabul, muradları hasıl ola. Gözcü Kara Ahmet'in de himmetleri üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Postu kabul hâyır hizmetinden şefa'at bula. Gerçeğe.

Bismişâh, Allah Allah hû hû. Elif Allah, mim Muhammed, 'ayn 'Ali, cim Cebrâ'il, çırağın serdiği postu Muhammed 'Ali postu ola. Gerçeğe hû hû.

(9b)

12'de tek okuyacak Görgü Du'âsı

Bismişâh, Allah Allah. Erenler geldi, sır verdi, secdeye indi, cesedine can, kalbine imân verdi. Geldiğın Hakk kapusı, durduğın Mansur dârı. Çenem tâlip, dilim mürşid. Ne gördün, niye geldin? Başını kaldır, dile gel, özündekini dile ver, dillisin başlasın, erenler farkına varsın hû hû.

(10a)

Tâlip ayağa yere savrulacak kalkacak

Er gördüm, Muhammed 'Ali yoluna görülüp sorulmaya geldim. Eyvallah, Muhammed 'Ali yardımcımız olsun, er hakkı hak, pir hakkı hak, mürşid mürebbi musâhip hakkı hak, yol içinde teklif buyurduk hakkı, üç sünnet, dört kapu, kırk makâm hak, On İki İmâm, On Dört Ma'sûm-u Pâk, On Yedi Kemberbest hakkı hak, seneden bir defa görülüp sorulmak hakkı hû. Mâh-ı Muharrem'de yas matem orucu tutmak da hak, kırk sekiz

(10b)

ceme komşu hakkı da hakkı hak, erenlerin kurbanı, namazı, lokması, niyâzı da hak. Hakkı hak görenin demine şâh .Döktüğünü doldur, ağlatdığını güldür, sineni sar, borcunu ver hû. Erenler, bu canlar, eli bağılı, dili bağılı. Erenler meydânında bu canların elinden, dilinden, belinden rızâ için dile gelsin. Bu canlardan razı mısınız? Bismişâh eyvallah. Erenler kandı şâh da kansın posta.

(11a)

Görgü Gülbenk

İnecekler. Allah Allah nur-ı Hudâ, Muhammed Mustafa'dan İmâm 'Ali'den bul marîfet, Hünkâr Hacı Bektâş Velî çaklaya paklaya. Muhammed'den şefa'at, 'Ali'den hidayet ola. Muhammed şefa'atinden 'Ali hidayetinden ayırmaya. Gerçeğe hû. Bismişâh Allah Allah. Dârları kabul ola, muradları hâsıl ola. On İki İmâm, On Dört Ma'sûm-u Pâklar, On Yedi Kemerbestler, pirim Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî, ceddin Köse Süleymân, Haticetü'l Kibriyâ, Fâtımatü'z Zehrâ kâtarından, didârından

(11b)

ayırmaya dârları, didârları, namazları, niyâzları, görgüleri, sorguları İmâm Hüseyîn dergâhına yazıla, Muhammed 'Ali işlerini rast getire, Allah Allah Muhammed yâ 'Ali. Gerçeğe hû.

Sofra Du'âsı

Allah Allah diyelim, kâdim Allah diyelim, geldi 'Ali sofrasında şâh diyelim, şâhım verdiğini biz yiyelim, yine şâh. Gerçeğe hû diyelim, sofranın serilmesine de hû. Kaç sofraya ise kazan lokması tuzu edilir tasa. Gerçeğe hû.

(12a)

Görgü Gülbenk

Öz birliği ile diyelim Allah Allah, 'aşka diyelim Allah, sıtk ile diyelim Allah Allah. Üçlerin, beşlerin, yedilerin, kırkların, bin birlerin, On İki İmâm, On Dört Ma'sum-ı Pâkların, On Yedi Kemerbestlerin, Haticetü'l Kibriyâ'nın, Fâtımatü'z Zehrâ'nın, pirim Hacı Bektâş-ı Velî'nin ceddin Köse Süleymân'ın himmetleri, kerâmetleri üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Kokurmaz imâm dilde dilin birliği versin. Allah borçluları borcundan

kurtarsın. Allah dertlileri derdinden kurtarsın. Allah dünyada kuvvet, ahiretde imân,
Kur'ân

(12b)

nasip eylesin. Allah hayırlı evlat, hayırlı ni'met versin. Allah gökden rahmet, yerden
bereket versin. Allah seksen bin Rum erenlerinin, doksan bin Horâsân pirlilerinin, yüz bin
gaip erenlerinin himmetini üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Allah zalimler üstüne diyelim,
Allah Allah yaramazlar üzerine diyelim, Allah Allah kötü bakan kör ola, Allah Allah
bakanın gözleri eriye, Allah Allah taş atanın böğrü seng ü dile.

(13a)

Allah Allah. Nasrı minallah Allah katında karib beşerül mü'minin kıl şefa'at yâ 'Ali
Muhammed. Yâ 'Ali atdığı oklar birini tuta, Allah Muhammed yâ 'Ali kalkarlar hû.
Süpürge ibrikçi erenlerin sefası hû denir döner serceme.

Sofra du'âsı. Allah diyelim, kâdim Allah diyelim. Geldi 'Ali sofrası gâzîler, Şâh diyelim,
Hakk versin biz yiyelim, gerçeğe hû diyelim.

(paçanaj) halklarıdır.

Hazreti Âdem

Mâh-ı yâ Resûlallah

(13b)

Bismişâh Allah Allah. Elif Allah, mim Muhammed, ayn 'Ali, cim Cebrâ'il, posta kabul
yüzü ak ola, gözcü Kara Ahmet'in Hüseyîn himmeti üzerimizde hazır ve nâzır ola, hâyır
hizmeti kabul, hizmetinden şefa'at bula, hizmeti Hüseyîn dergâhına yazıla. Gerçeğe hû.

Ve min kân fi'hanna 'amme kahû fi âlâ Herat 'amme vel zillet sebîlâ

‘Arabî, Fârsî, Süryânî, ‘Îrânî, Hamberî, Yunanî, Rûmî, Kıbtî, Berberî, Endilüs, Hindî, Hüseyinî

(14a)

Gözcü postu serer, ‘aynı-ı cem ayağa kalkar, erkândan geçerler, posta düşerler ve sesli duâsı

Allah, Muhammed, yâ ‘Ali. Allah, Muhammed, yâ ‘Ali ve sesi settar. Allah, Muhammed, yâ ‘Ali şehîdlerin uyanmasına diyelim Allah Allah. Her cana dede ayaklar erkânı elinde eder duâ ‘aşkına diyelim, Allah Allah ‘aşkına cemimiz kutlu, dilimiz tatlı ola, Allah Allah burada görülen orada görüle, dünyada cem’ eyleyen âhiretde cem’ eyleye, altından geçen suyundan içen cehennem azabı görmeye, erkânımız İmâm-ı Ca’fer-i Sâdık erkânı ola, Allah Allah üçler, beşler, yediler, kırklar, bin birler, On İki İmâm, On Dört Ma’sûm-ı Pâklar, Haticetü’l Kibriyâ, Fâtımatü’z-Zehrâ’nın,

(14b)

pirim Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî’nin, ceddin Köse Süleymân’ın himmetleri üzerimizde hâzır ve nâzır ola. Allah Allah bizi du’âdan, niyetden, hâyır himmetden ayırmasın diye du’â emanet eden canlar için, Allah Allah dünyada kuvvet, ahiretde imân, Kur’an nasip eylesin, Allah Allah neyleyeyim, ne işleyeyim dedirtmesin, Allah Allah biz ‘ârif etnâ fakir kullarına yardım eyleyim, Allah Allah hayırlı evlat, hayırlı devlet versin, Allah Allah seksen bin Rum erenleri diyelim Allah Allah, bin Horâsân pirleri için diyelim Allah Allah, zalimin zulmünden,

(15a)

münkirinden, münâfiğın şerrinden, kazasından, belasından, iftirasından, yaftasından muhâfaza eylesin, koyasın. Allah Allah dâ’im kâtarından, dîdârından, namazdan, niyâzdan, ‘irfânda tercümandan, çerâğdan, lokmadan, torpakdan hâyır ve hasenatdan

nezîrden mahrum eyleme. Allah Allah. Muhammed ‘ümmetinden, ‘Ali tâlibinden ayırmasın, Allah Allah tarîke du’âlanmış Allah Allah nur-ı Hudâ Muhammed Mustafa, İmâm ‘Aliyü’l Murtazâ, Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî saklaya, bekleye, Muhammed’den şefa’at, ‘Ali’den hidayet ola, Muhammed şefa’atinden, ‘Ali hidayetinden

(15b)

ayırmayalar. Gerçeğe hû. Erkânımız kutlu, dillerimiz tatlı ola, altından geçen suyundan içen cehennem azabı görmeye, erkânımız İmâm-ı Ca’fer-i Sâdık erkânı ola, hizmetinden şefa’ati göre, hizmeti Hz. Hüseyîn’in dergâhına yazıla, gerçeğe hû.

Süpürge Du’âsı İbrîk Du’âsı

Erenlere saka verilir, serbest otururlar, isteyen sigara içen dervişlere izin verilir. Dışarıya gelince bacılara izin verilir.

(16a)

Saka suyu dolaşır ve Du’âsı

Allah Allah, şâh-ı Merdân ‘Ali’den kaldı bize yadigâr lâ gazî illâ gâzîyül Murtaza bil iktidâr lâ fetâ illâ ‘Ali gülfikâr lâ seyfe illâ erkânımız kutlu dillerimiz tatlı ola, ağsanadı nefsi-i tarik-i imân erkân-ı meşâyih erkân-ı settarlara nemâ yâ şeyh nasrun minallahi ve fethun karibe ve beşşirü’l mü’mine. Kıl mü’mine şefa’at yâ Allah yâ Muhammed yâ ‘Ali. Gerçeğe hû.

(Lâ ilahe illallah) demek ve ednâsı

(Elhaba-yı min illâ yaman)

(16b)

İki bakraç du’âlarla

Tercemân konur üstü örtülü. Bütün cem erenleri ayakdan, dede öz birliği der. Cem erenleri büyük gülbangı duâ ortasında gözcü postu alır, dışarıya silk postu, gözcü cemi alınca dışarı zâlimler azgınlar üstüne diye silker ‘aşkına diyelim. Allah Allah Mustafa ile diyelim. Allah Allah öz birliğiyle diyelim. Şevk ile diyelim Allah Allah, can birliği ile diyelim Allah Allah, can birliği ile diyelim Allah Allah, din kuvveti ile diyelim Allah Allah. Cemimiz cem ola.

(17a)

Allah Allah demimiz dem ola, Allah Allah cemimiz Kırklar cemimde, Allah Allah kâtarından, dîdârından ayırmayasın, Allah Allah dâ'im bu kâtardan, dîdârdan, nihândan, niyâzından, niyaz-ı cemden, demden, devrinden ayırmaya, Allah Allah üçler, beşler, yediler, Kırklar, üçyüz altmış altılar, bin birler, On İki İmâm, On Dört Ma'sûm-u Pâkların, Haticetü'l Kibriyâ, Fâtımatü'z Zehrâ, on yedi kemerbestler, pirim Hacı Bektâş Velî, ceddin Köse Süleymân cümlesinin himmetleri, kerametleri üzerimizde hâyır ve nâzır ola. Allah Allah hayırlı evlad,

(17b)

bereketli ni'met, hayırlı devlet veresin, Allah Allah namerde, muhânete muhtaç eylemesin, Allah Allah muhtaç olan cemler içinde diyelim, Allah Allah bizi du'âdan, hâyır sohbetden, iyi niyetden, olunamayan diye du'â emanet eden canlar için diyelim, Allah Allah iki cihânda yüzlerimizi ak, gönlümüzü pâk, düşmanlarımızı hâk eylesin, Allah Allah Muhammed 'izzetlerinden, 'Ali tâlibinden, ayırmayasın, Allah Allah ne eyleyeyim, ne işleyeyim, dert vermeyesin, Allah Allah dertlere dermân, yaralara merhem, hastalara şifâ veresin.

(18a)

Gözcü du'â, ortasından postu alır, dışarıya silker, zâlimler zulümler üstüne

Allah Allah diyelim iki cihânda yüzlerimizi ak, gönlümüzü pâk, düşmanlarımızı hâk eylesin. Allah Allah Muhammed.

Allah Allah bizleri cennetinin kullarından eylesin, Allah Allah cennet kapusuna fakir mü'min kullarına açsın, Allah Allah 'azâb-ı cömertlerinizi ikilik kusur gideri vermeyesin, Allah Allah dilde dilin, gönülde murad veresin, Allah Allah okuyanlar için diyelim, Allah Allah dinleyenler için diyelim, Allah Allah ve fethun karib beşşirü'l kıl mü'mine şefa'at yâ Allah, yâ 'Ali, Muhammed, yâ 'Ali. Gerçeğe demine hû.

(18b)

İç lokmasını, lokmacı bacılar lokma hizmetine gelir, kurban lokmasını dede ve du'â eder. Allah Allah kurbanı kabul, ocağı aydın ola. Kurbanı Hazreti İsmâ'il sürüsüne katıla, kerem evliyâ istediğini, dilediğini veresin. Gerçeğe hû.

Bacılar lokmaya da gitdikten sonra erenler yedikten sonra bacılar alırlar duâsını. Allah Allah dârları ola, muratları hasıl ola, Hatice-tül Kibriyâ, Fâtma-tüz Zehrâ'nın kâtarından dîdârından ayırmasın, hâyır hizmetleri kabul şefa'at bula, hizmetleri İmâm Hüseyin dergâhına yazıla. Gerçeğe hu.

(19a)

Üç bacı eşiğe gider geliriz. Üç bacıyız, Kırklarda süpürgeciyiz, leyl-i miracıyız, Gürûh-u Nâcîyiz derler, dede du'â eder. Birini dedenin yanına, birini delinin yanına, biri önüne gözcüler oturur dede nutk eder hû. Erenler yol Hak, yoldan gelen Hak, yol gidenin ikrâr, tutanın 'âşırda dürişde bürhân, yolda yolakda suda sulakda gözde gönülde yer yerimize nicesiniz der. Dede ol delîlci delîlden niyâz alır. Dede son delîlden niyâz alır. Allah,

(19b)

Muhammed, yâ 'Ali, On İki İmâm, On Dört Ma'sum-u Pâk, pirim Hünkâr Hacı Bektâş Velî, ceddin Köse Süleymân, himmet eyle hû. Kapukulu der, dede kapunda ne var. Hak

var. Dede, Hak bizi bekler der. Dede tamamız. Kapukulu tamam der. Dede namına On İki İmâm der. Öz birliğimizden der.

Allah bir Muhammed ‘Ali’ye bağlıdır başımız

Tövbe günâhlarımız estağfurullah

Dün gün hata etmekdir işimiz

Tövbe günâhlarımız estağfurullah

Hasan Hüseyîn nur ise

Zeynâl ‘Âbâ’dan sırsa

Eğer özümüzde benlik var ise

Tövbe günâhlarımız estağfurullah

İmâm Bâkır’ın izinden çıkmak

Bu günü Ca’fer’den tutmak

Ca’fer gönül yıkıp hatra demek

Tövbe günâhlarımız estağfurullah

(20a)

Kâzım can Rızâ yâ Takî Nakî

Emeğimiz olmasın zâyî

Gele gündüce etdiğimiz kova gıybete

Tövbe günâhlarımız estağfurullah

Şâh Takî ‘aşkın suyundan kana

‘Ali Nakî emeğimizi salmaya zaya

Dün gün etdiğim bed-huya

Tövbe günâhıma estağfurullah

Hasan ‘Ali ‘Askerî’yem güllere bite

Muhammed Mehdî gönlümüzün gamına ata

Noksanım etdiğimiz huya

Tövbe günâhlarımız estağfurullah

Şâh Hatâî’ m Bağdât ile Basra

Bak şu gam kusura kalma sen

Tövbe günâhlarımız estağfurullah hû

(Âşinâ olmayan bahr-i ‘irfâna)

(Erişmedi herkes dürr ü mercâna)

(El-rızâ’ya çıkan ve talihâ kalap)

(20b)

Birinci gülbank dede okur. Gerçeğe hû. Kalkarlar.

İkinci zâkir dü’âz okur. Dede gülbank okur. Semâhı yapılır. Zâkir dü’âz süpürge ayırık yapılır.

Üçüncü gülbank bacılar, dervişler omuzama ellerine koyarlar. Zâkir dü'âz okur. Dede du'â okur.

Dördüncü gülbank eller hep omza, zâkir çalar, Dede du'â eder.

Beşinci gülbank hep el ele, zâkir çalar, canlar secdeye etmeden dede du'â eder. Gerçeğe hû. Eller salınır, zâkir okur. Sıralama başlar. Balkız bacılar ayağa kalkarlar. Eliyle dervişlerin tacına niyâz.

(21a)

alır verir. Ortasında kanber kalkın deyince dervişlerde kalkar, mîrâç semâhı bitince dede du'â eder ve otururlar. 1 süpürge sahipleri, 1 ibrik saf. Kurban aş ocağına, erenlerin de sefâsına hû diyelim. Saka gelir, du'â ol sofracı duâsı olur, lokmalar uş kurban sahiplerine lokma verilir. Yenince sonra sofracı du'âsını alır. Dede kurbancılara lokma verir ve du'âsı hû.

(21b)

Allah allah diyelim, kâdim Allah diyelim. Geldi 'Ali sofrası yâ Şâh diyelim, Şâh'ım verdiğini biz yiyelim. Yenmesine, gerçeğe hû diyelim. Sofra serir, serilmesine de hû diyelim. Sofralar serilir, kaç sofraya ise kazan lokması, tuzu edilir. Tamam olunca evvel kurban sahiplerine ayırır ola. Kerem evliyâ istediğini vere. Gerçeğe hû. Tek bir lokma gözcüye verilir. Yavruyu yiyenin gerçeğe hû. Bütün canlar başlar lokma yeyince ve sonra dede şükür du'â eder, sofracı sofrasını toplar, eline alır, dâra durur. Dede du'â eder, aş ocağına gider, süpürgeci meydânını süpür, sakacı gelir, iki kişi bakraşları alır,

(22a)

Delîlin dibine üç damla döker. Allah, Muhammed, yâ 'Ali

Saka du'âsı okunur, içilir, sonra kalkarlar, bakraçlarını eline alırlar, dede saka du'âsını okur. Bismişâh. Allah Allah. Din Muhammed dinidir. Sallî a'lâ nâzik-i cemâli kevser

suyuna erenler ‘aşkına. Şâhın ‘Ali hem şahsüvarı hem sakadır hem sakka. Ka’inâtın aynıdır. Kimse bilmez bu sırrı Hak bilir ol perverdigâr. ‘Arş ayrıldı çıkdı düldül gelse eyle cem hem bile. Gel havâriç yola gel eyleme Şâh’a inkar. Ümmetim dersem Muhammed geçmiş gelirsin ‘Aliya ‘Ali

(22b)

Hazreti Gâni kesmeden buğuzu â’dâveti, kimden umarsın şefa’ati

Yuh senin aslına, senin aslına çürük dinine la’net

Lahmike lahmî hadisine inanıp imân getirmedi

Ben dedim Hak buyurdun ta ki ol zamandan

Karışmamış kanın kanına Hak buyurdu senin şanına

Elli kerre hacca gitsen varsan olmaz tavafın kabil

‘Ârafatda kurban kessen kalp düşer kurbanına

Gel Şâh Hatâim şâhı sevenlerden ol, Şâh bir kerem kânîdir

Kalmayasın eskiyende noksanımıza sadıksak

Selmân-ı pâk Ahmed-i Muhtar Haydâr Kerrâr

(23a)

Kerbelâ’da deşd-i Kanberî vuranlar ‘aşkına, gözüm yaşımı sel etti. Kerbelâ’da susuz yatanlar ‘aşkına, dedim yâ ‘Ali, saka İmâm Hasan, Şâh Hüseyîn. Saka suyu içenler ‘aşık olsun, içene rahmet olsun, kaçınana la’net Yezîd’e. Saka İmâm Hasan, yâ İmâm Hüseyîn diye Yezîd’e la’net okunur. Bütün canlar saka suyunu içerler, sonra saka canlar duâlanır, alırlar.

Allah Allah. Dârları kabul, muradları hasıl ola hû. Dedik içenlere rahmet olsun, geçenlere saka İmâm Hasan, İmâm Hüseyîn himmetlerinde hazır ve nazır ola.

(23b)

Gökden rahmet, yerden bereket, nur-ı Muhammed . Gerçeğe hû. Sakacılar üçer defa ‘ayn-ı cemin üzerlerine serperler, bakırları örterler.

Koyun Baba dem-i zâkir okur. Bacılar dervîşlerin ayağına niyâz ederler. Zâkir yeterince hizmet eden bacılara (dede) karanfil dağıtır ve du’âlarına alırlar. Niyâz ederler, yerlerine otururlar.

Nâd-i ‘Aliyyen mazharü’l-‘acâyib tecidhû ‘avnen leke fi’n-nevâyibi. Bi külli hemmin ve gammin seyenceli nübüvetike yâ Muhammed bi vilâyetike yâ ‘Ali tarîkat ‘Aliya fakr-ı estain el seyyid Hüseyin.

(24a)

Bismişâh

Rûşen söyle fehmedelim. Şâh buyurdu: yâ ‘Ammâr, er menziline oturanın başı halifeye bağlıdır. Halifenin başı hülefâyâ bağlıdır. Hülefânın başı evlatlarıma bağlıdır. Evlatlarıminin başı bana bağlıdır. Benim başım yola bağlıdır. Yol ise cümleden uludur.

‘Ammâr aytdı: Yâ şâh, çar, darp, erkân, tıraş, sofra, çerâğ sahibi halife bulunmaz ise kime hak bakarlar? Şâh buyurdu: Er menziline oturan kara taşsa dahi bakarlar.

(24b)

Aşçı çömçeyi du’âsının alır.

Allah Allah dârı kabul, muradı hasıl ola. Geldiği yoldan, durduğu dârdan, etdiği hizmetden şefa’at bula. Kepçesi dolu, yardımcısı On İki İmâm ‘Ali ola. Gerçeğe hû.

Aşçı tekrar dâra durur, metâ iken dede on iki hizmetinin tamamından hû. On iki hizmet sahipleri dâra dururlar. Allah Allah, Şâh-ı Merdân sakkaka, İmâm Hasan, İmâm Hüseyîn,

İmâm Ca'feri Sâdık'ın, gözcü Kara Ahmet'in kıssâyül cömerdin, seyyidül ferrâşın, ibrikçimizin, aşçı baba.

(25a)

Kaygısız kapukulunun, mercancının, lokma Celâleddin, on iki tamamına, Kul Himmet'inden, Kul Hüseyîn'in, Hatât'nin, Nesîmî'nin, Vîrâni'nin.

Allah Allah dârları kabul, muradları hasıl ola. On İki İmâm, dört Ma'sûm-u Pâk efendilerimizin himmetleri üzerimizde hazır ve nazır ola. Hayır hizmetleri kabul, hizmetleri İmâm Hüseyîn dergâhına yazıla. Allah, Muhammed, yâ 'Ali. Gerçeğe hû.

(25b)

Allah Allah, Elhamdülillah. Nimet-i devlet ziyâde ola. Er Hak bereketini vere. Bu gitdi, yenisi gele. Nimet-i Celîl, bereket-i Halîl artsın, tükenmesin. Taşsın dökülmesin. Birliğimiz tur ola. İştîğimiz zuhur, ocaklarımız ma'mur, gönüllerimiz pür nur ola. Düşmanlarımız hor ve makhur ola. Cömerd lokma sahibinin ve bil-cümle bezirgân, 'Ali Resûl cümlemizin yüzümüz ak, gönlümüz pak, düşmanlarımız hak ola.

Er Hak, Muhammed, 'Ali, On İki İmâm, On Dört Ma'sûm-u Pâk, On Yedi Kemerbest, gözcümüz ve bekçimiz ola. Dîdârından, katarından, yolundan, dergâhından ayırıp şârbeşab düşürmeye. Çağırdığımızda destgir olup imdad-ı resi ola. Üçler, beşler, yediler, Kırklar, üç yüz altmış altılar, binler, himmetler daim nazarları üzerimizde hazır ve nazır ola.

Kutbî 'Âlem, Şâh-ı Kerem, Zât-ı Tamam, Hayat-ı Müdâm, Destgir-i has u 'âm, pirimiz, üstâdımız, melce-i mülazımın, Hazreti Hünkâr Hacı Bektâş Velî efendimizin himmetleri, kerâmetleri, zâhiren, bâtınen üzerimizde hazır ve nazır ola. Cümle gerçeklerin demine hû.

(26a)

Bismişâh Dü'âz

Evvel başdan Muhammed'e salavât
Gönül gidelim Hüseyin'e doğru
Ecel gelip pervâneler dolmadan
Gönül gel gidelim Hüseyin'e doğru

Hasan Hüseyîn'dir 'Ali'nin oğlu
Şehîdullah yoluna giderler doğru
İmâm Zeynâl 'Âbâ Hüseyin'in oğlu
Gönül gel gidelim Hüseyin'e doğru

Muhammed Bâkır'dan alalım kamı
Ca'fer-i Sâdık'dan soralım demi
Mûsa Kâzım gönülden kaldırdı gamı
Gönül gidelim Hüseyin'e doğru

İmâm-ı Rızâ'dan olsa hidâyet
Şâh Takî yâ Nakî kılsa 'inâyet
Hasan 'Ali 'Askerî Şâh-ı vilâyet
Gönül Hüseyin'e doğru

Pir Sultan 'Abdâl'ım söyle heman gel
Münkirin kalbinden çıkar mı gümân
Muhammed Mehdî'ye hem sahib-zaman

Gönül gel gidelim Hüseyin'e doğru

(26b)

Esselâm ey mazhâr-1 levlâke sırr-1 men ‘aref

Esselâm ey dürr-i bahr-i hel'etâ Şâh-1 Necef(Hazreti İmâm Hüseyîn)

Eyyüb-ü Pâk ism-i Hasan resm-i Hasan

Cümle eşkâli Hasan hulk-1 Hasan sâlâh-1 ‘Abdullah(Hazreti İmâm Hüseyîn)

Esselâm ey nur-1 çeşm-i Mustafa ve Murtaza

Esselâm ey hazreti şâh-1 şehîd-i Kerbelâ Kanberî (Pîr Hacı Bektâş Velî)

Esselâm ey hâdi-i râh-1 Hudâ nesl-i ‘Ali

Esselâm ey kutb-i âlem Hacı Bektâş-1 Veli Kanberî

(27a)

Bismişâh

Şu dünyada hüküm geldi

Kurân Muhammed’e indi

İrşada kandiller yandı

Muhammed doğduğu gece

Muhammed anadan düştü

Yüz bin kafirin aklı şaştı
Yetmiş bin kilise yere göçtü
Muhammed doğduğu gece

Ağlayan çocuk avutsun
Doğuran ana sevinsin
Yüz bin kafir İmâna gelsin
Muhammed doğduğu gece

Huri kızları geldiler
Muhammed bizde diye dordular
Kundağını nurdan sardılar
Muhammed doğduğu gece

Huri kızlarının hepsi muhammeddir
Dinin tapusu açıldı cennet kapısı
Muhammed kaktı oturdu
Yer gök salavat getirdi
'Ali hizmetini yetirdi
Muhammed doğduğu gece

(27b)

Can Hatâî'm der âh kardaşler

Sağ olsun cümle dervîşler

Secde etdiler ağaçlar

Muhammed doğduğu gece

Muhammed salavât, Allah'a salli 'Ali seyyidinâ nur-u Muhammed ve 'Ali âl-i
Muhammed lâ fetâ illâ 'Ali lâ seyf illâ Zülfükâr.

Tamam

Helâl lokma mü'min elinden gelir

Mü'min evladı helâl belinden gelir

Hak erenler gerçek kalbinden gelir

Mü'min yolu hünkâr elinden gelir

(28a)

İşte Cenâb-ı Hak Allah, Hakk'a dair

(Evliyâ-ı tahte kıbâba rûm-ı hûm ayırır)

Yani gök altından benim evliyâlarım var ki, benden gayrı kimse bilemez buyurdu.

Dünyada bir çok evliyâ vardır. Evliyâlar ise altı zümredir.

Hepsinin toplamı 256'yı bulur

Birinci derecede 200 veli vardır.

İkinci derecede evliyâ sayısı 40'tır.

Üçüncü derecede evliyâ sayısı 8'dir

Dördüncü derecede evliyâ sayısı 5'tir

Beşinci derecede evliyâ sayısı 2'dir

Altıncı derecede evliyâ sayısı 1'dir. Tek.

(28b)

Sofra Du'âsı

Bismillahirrahmanirahim

Bismillah. Ellezi et'amenâ ve sekânâ ve ce'alenâ minel müslimin eş-şâkirîn vel zâkirîn nasihat-ı Celîlallah, bereket-i Halîlallah, şefa'at yâ Resûlallah. Devam-ı devlet, göçmüşlere rahmet, kalanlara selamet. Allahümme zîd velâ tenkûs ta'amnât kesîranât bî-hürmet-i sırr-ı sırât'ül fâtiha.

Hünkâra nâzil olan âyet

Bismillahirrahmanirahim

(Elhamdülillah ellezi ce'ale fi kalûbil 'ârif îlâhi)

(29a)

Allah bir Muhammed 'Aliye bağlıdır başımız

Tövbe günâhıma estağfurullah

Dün gün hata etmekdir işimiz

Tövbe günâhıma estağfurullah

Hasan Hüseyîn Balkır nur ise

Zeynâl 'Âbâ'dır sır içinde sır ise

Eğer özümüzde benlik var ise

Tövbe günâhıma estağfurullah

Biz İmâm Bâkır'ın izinden çıkmak
Birliği Ca'fer'den tuta ahmak
Ere kanıpdır gönüller yıkmak
Tövbe günâhıma estağfurullah

Mûsa Kâzım dârım niyâzım
İmâm Rızâ'ya bağlıdır özümüz
Sen kalma sultânım her kimlik bizim
Tövbe günâhıma estağfurullah

(29b)

Şâh Takî 'aşkın suyundan kana
'Ali Nakî emeğimizi salmaya zaya
Dün gün etdiğim bed-huya
Tövbe günâhıma estağfurullah

Hasan 'Ali 'Askerî'nin gülleri bite
Mehdî mü'min kullarının cârına yata
Dün gün etdiğim koğa gıybete
Tövbe günâhıma estağfurullah

Şâh Hatâî'm Bağdâd ile Basra

Bak Şu kim kazanca kara

Sen kalma sultân kalma kusura

Tövbe günâhıma estağfurullah

(30a)

En erba'in yedhulûn'ul cennet en ve ânt'ul Hasan vel Hüseyîn ve zürriyetenâ halkınâ zuhurunâ ve ezvâcınâ ve Şi'atınâ ayn'el cânana ve Şimânlinâ yani tahkik yâ 'Ali evvel cennete giden, sen ve ben ve Hasan ve Hüseyîn'dir. Ve zürriyetlerimiz ve ezvâcımız, onların ardından Şi'alarımız sağ solundan dahil olurlar.

(Ham'ask) kelimesini cem eylemiştir. Zira bu kelime beş harftir. Âl-i 'abâ dahi beşdir. 'İrfâna eren Hakk'ı bilmiştir. Nitekim hadis-i Şerifde gelir (Men 'arefe nefse fekad 'arefe rabbe). Yani nefsinı bilen Hakk'ı bilmiştir. Ve Hakk'ı bilen Muhammed ve 'Ali bilmiştir. Ve anları bilen muhabbet-i ehlibeyt olmuştur.

(30b)

Âhzen 'aleykim min hezâ'l-kitâb ve en neŐr kûh fi âhze Allah ve himâyet ve sallî Allah 'ali seyyidinâ Muhammedin ve âla ecm'aîn et-tayyib'üt-tahribin ve sellim teslîmân kesîra. Yâ Allah, yâ Allah, yâ Allah, yâ Rahman, yâ Rahman, yâ Rahman, yâ Rahîm, yâ Rahîm, yâ Rahîm, yâ Hennân, yâ Hennân, yâ Hennân, yâ Mennân, yâ Mennân, yâ Mennân, yâ Dayyân, yâ Dayyân, yâ Dayyân, yâ Sultân, yâ Sultân, yâ Sultân. Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil 'aliyyul 'azîm.

(Ve lekad kerremnâ benî âdem)

(Ene medfînetu'l-'ilmi ve 'aliyyun bâbuhâ)

(31a)

Tercemân-ı Kurban

Bismillahirrahmanirahim

Ve kurbanah yezî-i ‘azîm ve innî veccehtu vechiye lillezî fataras semâvâtî vel arda hanîfen ve mâ ene minel muşrikîn fil inne salâtî ve nusukî ve mahyâye ve memâtî lillâhi rabbil âlemîn la şerîke leh ve bi zalike umirtu ve ene evvelul müslimîn ba’de. Allahü ekber. Bismillah. Vallahu ekber deyüp zib’ eyleye zîb-i tasgire okunacak du’â budur. Allahümme tekabbel minna, Allahümme tekabbel ‘inne Allahümme tekabbel minna.

(31b)

Ehli Beytin beş kişiden ‘ibâret olduğunu sârâhatla yazarlar. Bunların Muhammed, ‘Ali, Fâtma, Hasan ve Hüseyîn’den ‘ibâret olduğunu söylerler ve derler ki.

(Ene kâl’ enâ semavâtî)

(Men câe bil haseneti fe lehu aşru emsâlihâ)

Şimdi namaz ve oruç hasenatdır. Fasık değildir. Hazreti Resûl Ekrem ‘aleyhisselâm buyurur hadis-i kerimde.

(Levlâke levlâk lemâ halektü’l eflâk)

(32a)

Allah Allah, Elhamdülillah. Nimet-i devlet ziyâde ola. Er Hak bereketini vere. Bu gitdi, yenisi gele. Nimet-i Celîl, bereket-i Halîl artsın, tükenmesin. Taşsın dökülmesin. Birliğimiz tur ola. İştîğimiz zuhur, ocaklarımız ma’mur, gönüllerimiz pür nur ola. Düşmanlarımız hor ve makhur ola. Cömerd lokma sahibinin ve bil-cümle bezirgân, ‘Ali Resûl cümlemizin yüzümüz ak, gönlümüz pak, düşmanlarımız hak ola.

Er Hak, Muhammed, ‘Ali, On İki İmâm, On Dört Ma’sûm-u Pâk, On Yedi Kemberbest, gözcümüz ve bekçimiz ola. Dîdârından, katarından, yolundan, dergâhından ayırıp şârbeşab düşürmeye. Çağırdığımızda

(32b)

destgir olup imdad-ı resi ola. Üçler, beşler, yediler, Kırklar, üç yüz altmış altılar, binler, himmetler daim nazarları üzerimizde hazır ve nazır ola.

Kutbî ‘Âlem, Şâh-ı Kerem, Zât-ı Tamam, Hayat-ı Müdâm, Destgir-i has u ‘âm, pirimiz, üstâdımız, melce-i mülazımın, Hazreti Hünkâr Hacı Bektâş Velî efendimizin himmetleri, kerâmetleri, zâhiren, bâtınen üzerimizde hazır ve nazır ola. Cümle gerçeklerin demine hû.

(33a)

Sofu olan kimseleri yargıladım desin. Lâ fetâ illâ ‘Ali, lâ seyfe illâ Zülfikâr. Nasrun minallah-ı ve fethûn kârîb ve beşşiril mü’minin yâ Muhammed yâ ‘Ali. Üstâd-ı nefes, tarîkat-ı imân, erkân-ı meşâyih erkânsıza ne meşâyih.

Sana zulm edeni sen affet. Güneşi görmez misin? Kötü kişileri de ışıklandırıyor iyi kişileri de. Yağmura bakmaz mısın? Temiz kişilere de yağıyor suçlu kişilere de.

(33b)

Bir kişi ehl-i Allah olsa, her ne kadar kerâmet sahibi bulunsa bu imâmın mertebesini bulamaz. De ki Bâyezît Bestâmî Hazretlerine hangi mezhebin senin dediklerinde, Allah mezhebinde. De ki bu mezhebdelerin her birisi Allah Te’âla Hazretlerine gider mezhebidir.

Bâyezît Bestâmî buyurmuş ki, 99 şeyhe vardım eğer ki İmâm Ca’fer’e varmasaydım imân giderdim. Ondan hasıl olacak ma’na şudur ki sehven Allah söyleyen kuldur. Tanrı kulunu sevdiği için pek çok peygamberler velîler ve ‘âlimler gönderdin. Kullarını uçuruma doğru giden yollardan kurtarmaya doğru bulmaya yardım et.

(34a)

1= Âdem

- 2= İdrîs
- 3= Nûh
- 4= Hûd
- 5= Sâlih
- 6= İbrâhîm
- 7= İshak
- 8= İsmâ'îl
- 9= Ya'kûp
- 10= Yûsuf
- 11= Şu'ayb
- 12= Lût
- 13= Yahya
- 14= Zekeriyâ
- 15= Mûsa
- 16= Harûn
- 17= Dâvud
- 18= Süleymân
- 19= İlyâs
- 20= Eyûp
- 21= Elyasa
- 22= Zûlküfl
- 23= 'İsa
- 24= Yûnus

25= ‘Üzeyir

26= Lokmân

27= Zûlkarneyn

28= Muhammed Mustafa ‘Aleyhisselâm

(34b)

Yetmiş iki millet hiç biri nâcî olmadı

Mezheb-i Hak ister isen Ca’ferî ol dâ’ima

Mezheb-i Ca’fer’de sâdıklar olur

Kadıya yok î’tibâr hem bî-riyâ

Ca’fer-i Sâdık imâm her dü ‘âlemdir

Bu gün mü’min isen gâfil olma akında âyet akında

Kim ister Mustafa’dan bula ‘izzet

İmâm Ca’fer’e kılsın itâ’at

Tahsîl ‘ilim evvel ve âhir enbiyâdan tamam

Şart Resûl’ü eder etdi gayet ihtirâm

Üç gün uyudu halk-ı cihân ana yallatmam

Yani kim İmâm Ca’fer-i Sâdık’dır ol hemam

Ca'fer'i Sâdik'dan aldı aldı ehli imân mezhebi

Milat oldu halîlullah Muhammed meşrebi

(35a)

Bismillahirrahmanirrahîm

Enbiyâ-yı kirâm ve resul-i 'izâm ve melâ'ike-i fihâm salavâtullah-i Te'âla 'âl-i nebiyyin ve 'aleyhim vesselâm ve âl ve evlâd ve ezvâc ve ashâb ve etbâ-ı resûl-u rabbi'l enâm ve evliyâ-ı zevi'l-ihirâm, rahimehümü'l-melikü'l-'allâm hazerâtı haklarında nâcîyân. Alâ inne evliyâ Allah lâ havfun 'aleyhim ve lâ hum yahzenûn. 'Azamet-i hüdârâ Allah ekber Allah ekber, lâ ilahe illallah ve Allah ekber Allah ekber lillahi'l-hamd.

'Azamet-i rehber, Hakk huzuruna, Muhammed 'Ali divanına kurban götürdüm, ikrâr vermesine havâlet var mıdır? Hakk görmesin, Hakk bilmesin, Hakk'ı Hakk'dan talep eder. Allah eyvallah.

(35b)

Lâ ilahe illallah Muhammed'en Resûlullah Bismillahirrahmanirrahîm

Lâ ilahe illallah Muhammed'en Resûlullah Bismillahirrahmanirrahîm

(Senürîhim âyâtinâ fi'l-âfâki ve fi enfüsihim)

Hakk'a ki Muhammed 'Ali'dir. Âdem'de talep etmek evlâdır. Zira Âdem'den gayriye talep edersen Ma'rifetullah'dan bîhabersin. Ey talip Hakk'a gel imdi kendi vücudunda arayıp bir hoşca nazar eyle gör ki göbeğinden aşağısı yedi kat yerdir ve göbekten yukarısı yedi kat gökdür. Boğazına varınca sıddık-ı suret gerisidir. Boğazdan yukarısı başın

(36b)

‘arş-ı mu’allâdır. Yedi kat yerde ve yedi kat gökde her ne kim varsa cümlesinin hakikat ve sırrı ‘arşdadır. İmdi Âdem’in vücudunda her ne kim var ise cümlesinin hakikat ve sırrı başındadır. Zira Âdem’in cemâlinde yirmisekiz hurûf mevcut olup ol hurûflar mukabelesinde yirmi sekiz âl ve evlâd-ı muhammed ve çehâr pîr olan nebîler mestûrdur. Talibe bunları bilmek gerekdir. Tâ ki Âdeme olan secde-i ‘abûdunu bilip aşkla secde ede. İmdi Âdem’in cemâlinde dört kapu var. Ve dört ruh var. Ve dört ‘âlem var. Ve dört melek var. Ve dört kitap var. Ve dört harf var. Bunların cümlesi yirmi sekiz eder. Ve dahi Âdem’in cemâlinde yedi kara hat ve on

(37a)

dört beyaz hat, ve yedi ez-halîl mavi ki yirmi sekiz harf oldu. Bâlâda beyân olunan dört kapu ki üstüvâdır. Kelime-i ilahîdir, iki sultana işaretdir. Muhammed ‘Alidir. Ve dahi dünyada her ne kadar muhabbetli ve letâfetli şey var ise yirmi sekiz harf ile söylenir.

Ve dahi on sekiz bin ‘âlemin içinde her ne var ise cümlesi yirmi sekiz harf ile bilinir denildi.

(Çehâr pîr olan nebîler hazerâtı)

Âdem ‘aleyhisselâm

Nûh ‘aleyhisselâm

İbrâhîm ‘aleyhisselâm

Muhammed Mustafa ‘aleyhisselâm

(37b)

İmâm ‘Ali Keremallah veche ve Rahimallah ‘anha

İmâm Hasan radiyallahu ‘anha

İmâm Hüseyîn radiyallahu ‘anha

İmâm Zeynâl ‘Âbidin radiyallahu ‘anha
İmâm Muhammed Bâkır radiyallahu ‘anha
İmâm Ca’fer-i Sâdık radiyallahu ‘anha
İmâm Mûsa Kâzım radiyallahu ‘anha
İmâm ‘Ali Rızâ radiyallahu ‘anha
İmâm Muhammed Takî radiyallahu ‘anha
İmâm ‘Ali Nakî radiyallahu ‘anha
İmâm Hasanü’l ‘Askerî radiyallahu ‘anha
İmâm Muhammedü’l Mehdî sahibü’l zaman radiyallahu ‘anha
(38a)

Çehârdeh Ma’sûm-u Pâk Hazerâtı
Muhammed Ekber ibn İmâm ‘Ali
‘Abdullah bin İmâm Hasan
‘Abdullah bin İmâm Hüseyîn
Kâsım bin İmâm Hüseyîn
Hüseyîn ibn Zeynâl’abâ
Kâsım bin Zeynâl’abâ
‘Ali Eftar bin İmâm Muhammed Bâkır
‘Abdullah bin İmâm Ca’fer’ül Sâdık
Yahya’ül Hâdî bin İmâm Meşâr Âliye
Sâlih bin İmâm Mûsa’ül Kâzım
Tayyip bin İmâm Meşâr Âliye

Ca'fer bin İmâm Muhammed Takî

Ca'fer bin İmâm Hasan'ül 'Askerî

Kâsım bin İmâm Meşâr Âliye

Hazreti Hadîcetü'l Kibrîyâ radiyallahu 'anha

Hazreti Fâtımatü'l Zehrâ radiyallahu 'anha

(38b)

Erkânı tarikatda dört kapu kırk makâm beyandadır.

Kapu dördür, makâm kırk, erkân on yedi, menzil üç yüz altmış altı, velâyet tabakası on iki, velâyet dairesi yedi, velâyet bölüğü dördür, mezhep dört, millet bir fırka yetmiş üç olup bunun bir gürûh-ı fırka-ı nâcîyedir. Yetmiş ikisi fırka-i nardır. Şu zikir olunan dört kapudan birinci kapu şerî'at, ikinci kapu tarîkat, üçüncü kapu ma'rifet, dördüncü kapu hakîkatdır. Şerî'at ikisi 'ilm-i Hak Te'âla'nın ilm-i tecellisini bulunca 'amel ve itikad sahiple hizmet edip Hakk Te'âla'nın dîdârını görmektir ve Hakk'ın konuklarına hizmet ve 'izzet edip, şerî'at mizanında tamam olup, şerî'at ehlini hakir görmemektir. İkincisi tarîkat kapusudur.

(39a)

Anın 'ilm ve 'amel temennâsını bulunca ve tevellâsını görünceye kadar hizmet edip, gönül dileği ve kalp isteğini bulup ve tarîkat ehline muradın verip ve velâyet gösterip ve kerâmet-i ezhâr eyleyip, tarîkat mizanında gönül olmak. Üçüncü ma'rifet kapusudur. Ma'rifet 'ameli işleyip, Rabb'ini tanıyıp, tesellini bulup, Rızâ'ya uçmaktır ve kendi ayıplarını görüp sâ'iren ayıplarını örtmektir. Gönül muradın verip, kalp isteğini tanıyıp, bir dervîş zâhirin ve bâtının bulup, muradınca onları hoşnud eylemektir ve Hak Te'âla'nın nurunu her şeyde hazır bilip inanmaktır. Ma'rifet aklın nurudur. Canın hayatıdır. 'Amelin suretidir. Tarîkatın sinesidir. Şerî'âtın gömleğidir. Şerî'ât Hazreti

(39b)

Resûl Ekrem'in kavlidir, tarîkat fiilidir, ma'rifet halidir, hakîkat sırrıdır, şeri'ât farzdır. Tarîkat vahiydir, ma'rifet sünnetdir, hakîkat tevekküldür, şeri'ât anadır. Tarîkat babadır, ma'rifet oğludur, hakîkat oğlunun oğludur, şeri'ât maşrıkdır. Tarîkat mağripdir, ma'rifet şimaldir, hakîkat kıbledir. (dördüncü kapu hakîkatdir) Anın 'amel nur ile kendisinden geçip, Mevlâsıyla kendisi arasında nur ile sırra erip, kerâmet gösterip, sırr-ı sırullaha erişmektir. Ve dahi kırk makâmın onu musâhip makâmıdır. Onu mürebbî makâmıdır. Onu mürşid makâmıdır. Onu muhabbet makâmıdır. Yetmiş üç milletin hadis-i şerif manzumunca yetmiş ikisi fırka-ı dâlle ve bir fırkası dahi Gürûh-u Nâcî ve hakîkat ve tarîkat

(40a)

Şeri'at ve tarîkat ve ma'rifet ve hakîkat âgâh olup her biri bir pîr-i destgîre bende olanlardır ve bunlar İmâm Ca'fer-i Sâdık hazretlerinin asrına iktifâ ile 'amel eden münâcîlerdir ki dünyada küfrü imâna, cefâyı sefâyâ, kahrı lutfâ, baylığı fakirliğe sananlardır. Eğer dervîş, eğer dervîş, eğer sofî, eğer tâlip, eğer pîr, eğer halife. İşbu dört kapu kırk makâmıdan bîhaber olsa anların dervîşliği ve halifeliği câ'iz olamaz. Bunları bilmek dervîşlere göre 'ibadettir. Farz ve sünnettir. İmdi Müslümân olsun ki şeri'atın on makâmından birinci makâmı imân götürmektir. (Kavle Te'âlî ya eyyuhellezîne âmenû illa yâ Âli âhira) ikinci ilim öğrenmektir.(Künvar-ı yâbutun)

(40b)

Üçüncü namaz kılmaktır ve zekat vermektir ve oruç tutmaktır ve hacca gitmektir. Gücü yeterse gazâdır ve gasldır. Kavle Te'âlî (âkîvâ'üs-salavat ve envâ'üz-zekavet). Dördüncü helal kesb eylemektir, riya yapmamaktır. Kavle Te'âlî (Ve ehl-i Allah'ül-beyt ve haram'ül-rîvâ). Beşinci haramdan sakınmaktır. Altıncı makâm hayız ve nifâs halinde zevcenin yakın olmayıp bu halde mahreminin nikahı haram olduğunu bilmektir. Kavle Te'âlî (innâ fi'elhabiz felâ nekür yûhin hatt'ül-tahirin). Yedinci makâm şeri'at evine girmektir. Kavle Te'âlî (sünnetullah altı ked-halet min kable'l resul). Sekizinci makâm

şefkatdir. Dokuzuncu makâm pak yiyip pak giymekdir. Kavle Te'âlî (külli emin'ül tayyibât mâraz-ı fenâkim).

(41a)

Onuncu makâm makâm-ı emr-i ma'rufdur. Tarîkat dahi on makâmıdır. Birinci mürşiddir. El alıp tövbe kılmakdır. Kavle Te'âlî (Yâ eyyuhâllezîne âmenû tûbû ilâllâhi tevbeten nasûhan). İkinci makâm talip olmakdır. Kavle Te'âlî (feselû ehle-zikri in kuntum lâ ta'lemûn). Mürid üçdür, mürid ol mutlakdır. İkincisi mecazi, üçüncü mürid, mürşit, mürid-i mutlak oldurur ki her bir halinde mürşide mesaiyet edip, hicab talep etmeye. Lakin mürşide sâdık'ul kul olması şartdır. Mürid-i mecârî oldur ki zâhirâ şeyh dileğinde olup batın kendi dileğinde ola. Mürid-i mezîd olurki şeyhinden bir türlü hal görecek ol saat yüzünü döndürmeye. Fakat hilaf-ı şer olursa derviş-i muhtar olup zira

(41b)

Hilaf-ı şer fasl fasl şeytanîdir. Üçüncü makâm saçını ve libasını giderip. Kavle Te'âlî (mahlukûn rûsukım ve maksurûn lâ tahâ kûn). Dördüncü makâm nefsanî-i mecâhda etmekdir. Beşinci makâm, makâm-ı hürmetdir. Altıncı makâm hûdur. Yedi makâm Hakk'tan ümidin kesmemekdir. Kavle Te'âlî (lâ taknetû min rahmetillah). Sekizinci makâm 'ibadetdir, hidâyetdir ve secâdet-i 'izzetlerdir. Kavle Te'âlî (innallahe bâliğu emrihi kad ce'alallahu likulli şey'in kadren). Dokuzuncu makam sahib-i cemiyetdir ve sahib-i nasihat ve sahib-i muhabbettir. Kavle Te'âlî (yecibum ve yecibûne). Onuncu makâm aşk ve şevkdir ve safadır ve fakirlikdir. Ve ma'rifetin dahi on makâmı vardır. Birinci makâmı makâm-ı edepdir.

(42a)

İkinci korkudur. Üçüncü sabırdır. Dördüncü kanâ'atdır. Beşinci utanmaktır. Altıncı cömertlikdir. Yedinci 'ilimdir. Sekizinci miskinlik, dokuzuncu ma'rifetdir. Onuncu kendini bilmektir. (men 'arefe nefse fekad 'arefe rabbe) ve hakîkatin dahi on makâmı

vardır. Ol kim toprak olmak. İkincisi yetmiş iki millet bir görmek ve gıybet etmemek. Üçüncüsü eline kalana kâ'il olmaktır. Dördüncü dünyada yaratılmış olanın cümlesi kendisinden emin olmaktır. Zira kim vahdetdir. Beşinci cemi' âsûrda Allah Te'âla'ya tevekkül ve î'timâd edip â'na ve tesiratı yalnız ondan talep etmektir. Altıncı sohbetdir, esrar söylemektir. Yedinci makâm sırdır. Sekizinci makâm teberrâdır.

(42b)

Dokuzuncu makâm münâcâtdır. Onuncu makâm müşâhadet-i çalab. Şu kadar işte dört kapu, kırk makâm bunlardır ki 'Ali veche âlâ cemâl zikr olundu.

(Yâ Rabbenâ yesri'l münâcât vel müşâhadât)

(43a)

Derbeyan-ı salavat düvazdeh hazreti imâman

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl Muhammed'ül Mustafa

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Şâh 'Aliyyül Murtaza

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl Hadîcetü'l Kibrîyâ

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl Fâtıma'tül Zehrâ

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl Hasan Halk'ul Rızâ

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Hüseyîn Server Şâh Şhid-i Kerbelâ

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Şâh Zeynâl 'Âbidin

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Muhammed'ül Bâkır

Allahümme salli 'Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Ca'fer'ül Sâdık

(44a)

Allahümme salli ‘Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Şâh Mûsa’ül Kâzım

Allahümme salli ‘Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm ‘Ali Mûsa’ül Rızâ Şâh Şehîd-i Horâsân

Allahümme salli ‘Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Muhammed’ül Takî

Allahümme salli ‘Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm ‘Aliyyül Nakî

Allahümme salli ‘Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Hasan’ül ‘Askerî

Allahümme salli ‘Ali seyyidinâ bihakk-ı nur cemâl İmâm Muhammed’ül Mehdî

Sahib’ül zaman, Katibül devrân, Düvâzdeh İmâmân, Çehârdeh Ma’sûman, Rıdvan, Allah Te’âli ‘aleyhim ecma’în.

(44b)

Peygamberimiz, imâmlar, a’bâitler, melekler. Hayır himmet verilsin, himmet olduğu enbiyâ, sultânlar ola evliyâ. Pirimiz, mürşidimiz hayır himmeti veresin. Verilsin kazadan hayır, bereket Halîl İbrâhîm’den bereket veresin. Cümle a’bâitimiz var eylesin. Hayır işlerimiz Allah vermiştir. Kalma inşallah hakkına versin gönlümüz beni sen vermiş ama hakkı veresin. Hayır himmeti dü versin. Lâ ilahe illallah. Mürşidimiz, pirimiz, rehberimiz, tâliplerimiz, cümlemizin isteklerini hayırlı bereketi versin. Ve havle ve lâ kuvvete illâ billâhil ‘aliyyul ‘azîm. Allah nasrun minallahi ve fethun karîb. Beşşirîl mü’mine kıl şefa’aat. Allah, Muhammed, yâ ‘Ali. Gerçeğe hû.

(45a)

Bir-Misafirin gelince onun önüne yemek getir.

İki- Hasbel beşer bir günâh işleyince hemen tövbe ve istiğfar eyle.

Üç- Her beş vakit namazını vakit geçmeden acele et, erken kıl.

Dört- Kız veya oğlan buluğa, erişkine geçindirmeden evlendir.

Beş- Ölen şahsın defnedilmesine acele eyle. Vakit vakit bunun için beş vakit namazın sonundaki âyet ikrâsı ve tesbîhleri terketme.

(46a)

Derbeyân-ı Post

Kâlallah Te'âli (vetdekû Allah le'allekum tuflihûn) ve (ellezîne yunfikûne fis-serrâ-i ved-darrâ-i velkâzimînel-gayza vel'âfine 'ayne'l-nâs vallahu yuhibbu'l-muhsinîn) post serilir iken işbu ayetler okuna. Postun başı teslimiyetdir, ayağı hizmetdir, sağ el tutmaktır, solu nefsi sindirmekdir, taşrası sebâtdır, içerisi temkindir, ortası muhabbetdir, mihrâbı cemâldir, şarkı sürur garbı rüiyetdir. Şartı erenler önünde baş indirmekdir, canı tekbîrdir, şerî'atı yok olmaktır, tarîkatı hayfdır, ma'rifeti rızâdır ve pirlere korkusudur ve hakîkatı menzil-i vuslatdır ve tevekküldür. Ve dahi otur dedikleri yere oturmaktır. Ve dahi dört yanında

(46b)

Â'zamet-i âleyk yâ 'Ali

Ekramat-ü âleyk yâ 'Ali

Eslamat-ü âleyk yâ 'Ali

Elemat-u âleyk yâ 'Ali

Yazılır. Bunları bilmelidir azizim. Meydân odasında mevhud on iki postgah beyan olundu

Baba Postu: Horâsân postu (Hacı Bektâş-ı Velî)

Aşçı Postu: Seyyid 'Ali Sultân postu

Ekmekçi Postu: Balım Sultân postu

Nakîb Postu: Kaygusuz Sultân 'Abdâl postu

Atacı Postu: Kanber ‘Ali postu

Meydâncı Postu: Sarı İsmâ’il postu

Türbedâr postu: Kara Donlu Can Baba postu

Kilerci Postu: Hacım Sultân postu

(47a)

Kahveci Postu: Şâh Şazeli postu

Kurbancı Postu: İbrâhîm postu

Ayakçı Postu: ‘Abdâl Mûsa postu

Mihmanevi Postu: Hızır peygamber postu

(post hakkında rivayettir)

Cebrâ’il ‘aleyhisselâm

Mikâ’il ‘aleyhisselâm

İsrâfil ‘aleyhisselâm

‘Azrâ’il ‘aleyhisselâm

Hazreti İbrâhîm ‘aleyhisselâma mihmân oldular. İbrâhîm ‘aleyhisselâm ağaza gelip ne ismiyle yad olasız dedi. Cebrâ’il ‘aleyhisselâm Allah’ın dostu ismini yad edersen â’zamet-i âleyk yâ ‘ibn. Cebrâ’il ‘aleyhisselâm Mikâ’il

(47b)

‘aleyhisselâma nazar eyledi Mîkâil ‘aleyhisselâma yâ ibn dedi. Mîkâ’il ‘aleyhisselâm, İsrâfil ‘aleyhisselâma nazar eyledi. Eslamat-ü âleyk yâ ibn dedi. , İsrâfil ‘aleyhisselâm, ‘Azrâ’il ‘aleyhisselâma nazar eyledi. ‘Azrâ’il elemat-u âleyk yâ ibn dedi. Ve aytdılar. Yâ İbrâhîm bir koç kurban isteriz. İbrâhîm ‘aleyhisselâm dedi. İçeriye buyrun keselim. Cebrâ’il ‘aleyhisselâm aytdı. Kurban meydâna gelince biz içeriye geliriz dediler. İbrâhîm ‘aleyhisselâm dedi. Ya karındaşlar ne güne kurban istersiniz. Aytdılar. Oğlun İsmâ’il’i kurban isteriz. Hak mahiyâ niyâz dediler. İbrâhîm

(48a)

‘Aleyhisselâm darîğ etmeyüp İsmâ’il’i götürüp kurban ide oldum. Cebrâ’il ‘aleyhisselâma çek elini yâ İbrâhîm taşra varıp bir zamandan sonra içeriye girdi. Aytdı. Yâ İbrâhîm benim kim olduğum bilmedin mi dedi. Oldum Cebrâ’il ‘aleyhisselâm silkip suratın gösterdi. Aytdı. Yâ İbrâhîm Hakk Te’âli sana selam etdi. İsmâ’il’in yerine kurban gönderdi. İsmâ’il’i bize bağışla yâ İbrâhîm dedi. Bizi kurban sahip eylesin deyip ‘Âzrâ’il ‘aleyhisselâm kurbanı kesip postunu, mihrini çıkardı. Cebrâ’il aytdı. Gel imdi yâ ‘Âzrâ’il

(48b)

İsrâfil’e teslim eyle. Ol dahi Mîkâ’il’e teslim eylesin. Vakti geldiği zaman beraber olasız dedi. Mîkâ’il ‘aleyhe postu eline alıp, suyun içine sır eyleyip, Cebrâ’il’in önüne koyup, baş indirip, secde eyledi. Andan Cebrâ’il ‘aleyhisselâm postu eline alıp Hak Te’âli’ye tekbir eyledi. matafdan bir nidâ geldi ki Cebrâ’il köşen dört köşe eyle gör ne dedim. Yezid’in işit imdi ağzın mürekkep eyle parmağın kalem eyle. Postun sağ ard ayağın uzadup (Â’zamet-i aleyk yâ ‘Ali) dedi. Andan sol ard ayağın uzadup (Ekramat-ü âleyk yâ ‘Ali) dedi. Andan sağ ön yanımıayağın uzadup (Eslamat-ü âleyk yâ ‘Ali) dedi. Andan sol ön ayağın uzadup (Elemat-u âleyk yâ ‘Ali)

(49a)

Dedi sonra Cebrâ'il'e elif çek nidâ geldi. Postun altından kuyruğuna varıncaya kadar (lâ ilahe illallah Muhammed Resûlallah 'Ali velî Allah Allah) yazdı, dinledi. Tabi olunan kitaplarda işbu rivâyete dair işaret görülemediğinden fikirce bir söz dinlemeyip ancak ba'is risâ'ilede görüldüğü gibi yarılmışdı ki sahv ve noksanı 'âcizlerine olmaya vesselâm.

Tekbîr-i Tığbend

Allah ekber Allah ekber, lâ ilahe illallah ve Allah ekber allah ekber ve lillahül hamd. Ber cemâl Muhammed, kemâl Şâh Hüseyîn, 'Ali bülend salavat. Allah eyvallah hû dost.

(49b)

Teceman-ı çerâğ

Bismillahirrahmanirrahim

Allâhu nûr'us semâvâti vel ard, meselu nûrihî ke mişkâtin fihâ mısâbâh, el mısâbâhu fi zucâceh, ez zucâcetu ke ennehâ kevkebun durrîyyun, yûkadu min şeceratin mubâraкетин zeytûnetin lâ şarkîyetin ve lâ garbiyyetin, yekâdu zeytuhâ yudû ve lev lem temseshu nâr, nûrun alâ nûr, yehdillâhu li nûrihî men yeşâu, ve yadribullâhul emsâle lin nâs, vallâhu bi kulli şey'in alîm. Sadakallahul 'azim.

(Sancak ve Mertebe Selâsı)

Yâ Allah, yâ Muhammed, yâ 'Ali ve salli 'Ali Muhammed nesl-i 'Ali, 'Ali ve salli âl-i Muhammed 'Ali. Yuf münkire, la'net Yezîd'e, rahmet mü'mine nurunu kerem 'Ali pirimiz Hünkâr Hacı Bektâş Velî. Gerçekler demine hû diyelim hû.

(50a)

Bismillahirrahmanirrahîm. Âyet'ül Kerime.

Allah lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm, lâ tehuzühu sinetün velâ nevm, lehu mâ fissesemâvâti ve ma filard, men zellezi yeşfeu 'indehu illâ bi'iznih, ya'lemü mâ beyne

eydiyhim vemâ halfehüm, velâ yü-hîtüne bi'şey'im min 'ilmihî illâ bima şâe vesi'a
kürsiyyühüs semâvâti vel'ard, velâ yeûdühû hıfzühümâ ve hüvel 'Aliyyül 'azim.

Terceman-ı Şerbet

Allah Allah. Aşk olsun, içene rahmet olsun, göçene Hazreti İmâm Hasan 'Ali'ye Hazreti
İmâm Hüseyîn veliye, gitdiği yer gam görmeye, erenler kerem eyleye Allah, eyvallah, hû
dost.

(50b)

Baba gülbangı

Çerâğ-ı rûşen fahr-i dervişân o Pir Sultân kerem 'Ali meydân erkân-ı Hacı Bektâş Velî
gerçekler demine hû.

(51a)

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu tez çalışmasında Balıkesir ili Altıeylül ilçesi Kavakbaşı Mahallesi'nden tespit edilen iki mecmuanın incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca binaen öncelikle tespit edilen mecmualar Arap harflerinden Latin harflerine aktarılmıştır. Daha sonra içerisinde yer alan veriler üzerinde çalışılarak bölümlere ayrılmış ve alanyazından bilgiler ile halkbilimi açısından incelemesi yapılmıştır. Yapılan bu çalışma sonucunda belirli çıkarımlara ulaşılmıştır.

Mecmualar, sözlü kültürden yazıya geçiş aşamasında önemli işlevlere sahip olmuştur. İlgili kişilerin zihinlerinde yer alan, unutma ve değişikliğe uğrama tehlikesi bulunan her türlü sözlü ürünün yazı ile kayıt altına alınması, günümüzde araştırmacılar için değerli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Araştırmasını yaptığımız mecmualar da içerisinde bulunan bilgiler dolayısıyla son derece önemli kaynaklardır. Alevi-Bektaşî inanç sistemi ve Çepniler hakkında sözlü kültürden yazıya geçirilmiş bilgileri barındıran bu mecmualar, konu özelinde ilgili literatüre veri sağlamıştır.

İbadetlerinde söyledikleri gülbenk ve tercemanlar, cem ayinin yapılma düzeni, sık kullanılan ayet ve hadisler, Bektaşî fıkraları ve dini kıssalar gibi Çepnilerin dini inanışlarına ait bilgiler bu çalışma sonucunda tespit edilmiştir. Alevilik-Bektaşîlik için önemli değere sahip halk edebiyatı ürünlerinin de bu iki mecmuada çok sayıda örneği mevcuttur. Bu veriler doğrultusunda hem Alevi-Bektaşî inanç sistemini hem de Balıkesir civarında yaşayan Çepnilerin dini anlayışını daha anlaşılır kılmak mümkündür.

Ayrıca bu defterlerin kişisel hüviyetleri olduğu için, müretteplerinin dünya görüşü, dini anlayışı, şahsi bilgileri ve edebi zevkleri ile ilgili çıkarımlar yapılabilmektedir.

Sonuç olarak bu tez çalışması ile Balıkesir civarında yaşayan Çepniler hakkında, iki yazılı kaynağa dayanarak tespitler yapılmıştır. İncelenen mecmulardaki tüm veriler gözden geçirilmiş ve tasniflenerek aktarılmıştır.

5.2. Öneriler

Değişen ve dönüşen dünyamızda neredeyse hiçbir şeyin durağan kalması mümkün değildir. Gelenek, âdet, kültür, inanç, ritüel vb. pek çok şey de dünyamızla beraber değişerek yeni formlar kazanmakta yahut tamamen yok olmaktadır. Halkbilimi, kendi araştırma alanı içerisinde bulunan unsurları literatür üzerinde sabitleyerek kaynağını geçmişinden alan insanoğlunun hizmetine sunar. Böylece kendini, geleneğini, kültürünü güncellemeler sonucunda unutan toplumlara geçmişi ile ilgili bir kanıt verir.

Halkbiliminin en önemli çalışma alanlarından birisi Alevi-Bektaşî araştırmalarıdır. Alevi-Bektaşî inanç sistemi ile ilgili çalışmaların geç de olsa başlamış olması zamana yenik düşecek çoğu bilgiyi kurtaracak ve koruyacaktır. Bu konu özelinde yapılan araştırmaların son dönemde hız kazanması ve bu alana duyulan ilginin artması Türk halkbilimi açısından müspet bir durumdur. Yaptığımız tez çalışması ile de bu alanda oluşmuş literatüre kaynak oluşturmak ve Alevi-Bektaşî inanç sisteminin Çepniler özelinde oluşmuş bilgilerini bilim dünyasına kazandırmak temel amacımızdır.

Her ne kadar bu alanda çalışmalar yapılsa da geniş coğrafyamızda önemli bir yer tutan Alevi-Bektaşî kültürü ile ilgili pek çok husus karanlıkta kalmıştır. Yazılı kayıtların az olduğu bir dönemde, sözlü kültür vasıtasıyla günümüze ulaşan bu inanç sistemi ile ilgili veriler, daha detaylı bir şekilde araştırılmalı ve incelenmelidir. Alevi-Bektaşî araştırmaları literatürü daha kapsamlı bir hal alarak geniş kitlelere hitap eden bu inanç sistemi daha iyi anlaşılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alp, G. (2021). Seyyid Süleyman Aşkî'nin Kerbelâ hadisesine dair risalesi: Hülâsa-i Vâveylâ Seyyidü'ş-şühedâ. *Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, (13), 729-746.
- Boratav, P.N. (1969). *100 soruda Türk halk edebiyatı*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Cilacı, O. (1994). "Dua" maddesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul: TDV Yayınları, 9, 529-530.
- Coşkun Elçi, N. (2011). Duvazlar/duvazımlar üzerine müzikâl bir çerçeve. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Araştırma Dergisi*, (57), 131-174.
- Çıblak Coşkun, N. (2005). *Mersin tahtacıları*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Elçin, Ş. (1970). *Türk bilmeceleri*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Elçin, Ş. (2001). *Türk halk edebiyatına giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Erdem Kük, D. (2021). *Alevî-Bektaşî gülbankları: bağlam merkezli bir yaklaşım*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ersal, M. ve Ersöz, S. (2013). Alevi gülbenglerinin temel yapısı üzerine bir değerlendirme. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (65), 53-80.
- Eyüboğlu, İ. (2010). *Bütün yönleriyle Bektaşîlik*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Gölpınarlı, A. (1963). *Mevlevî adap ve erkanı*. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevi.
- Işık, H. (1989). Hz. Peygambere salât ve selâm getirme ile ilgili bir araştırma. *Diyanet İlmi Dergisi*, 25 (4), 264-286.
- İyiyol, F. (2014). Mevlevî gülbankları ve Mevlevî gülbanklarının işlevsel açıdan tahlili. *Journal of Turkish Studies*, 9 (6), 583-600.
- Kılıç, F. ve Turan, F.A. (1999). Türk edebiyatında düvazdehler. *1.Türk Kültürü Hacı Bektaş Veli Sempozyumu Bildirileri*, 357-368.
- Korkmaz, E. (2016). *Alevilik ve Bektaşîlik terimleri sözlüğü*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

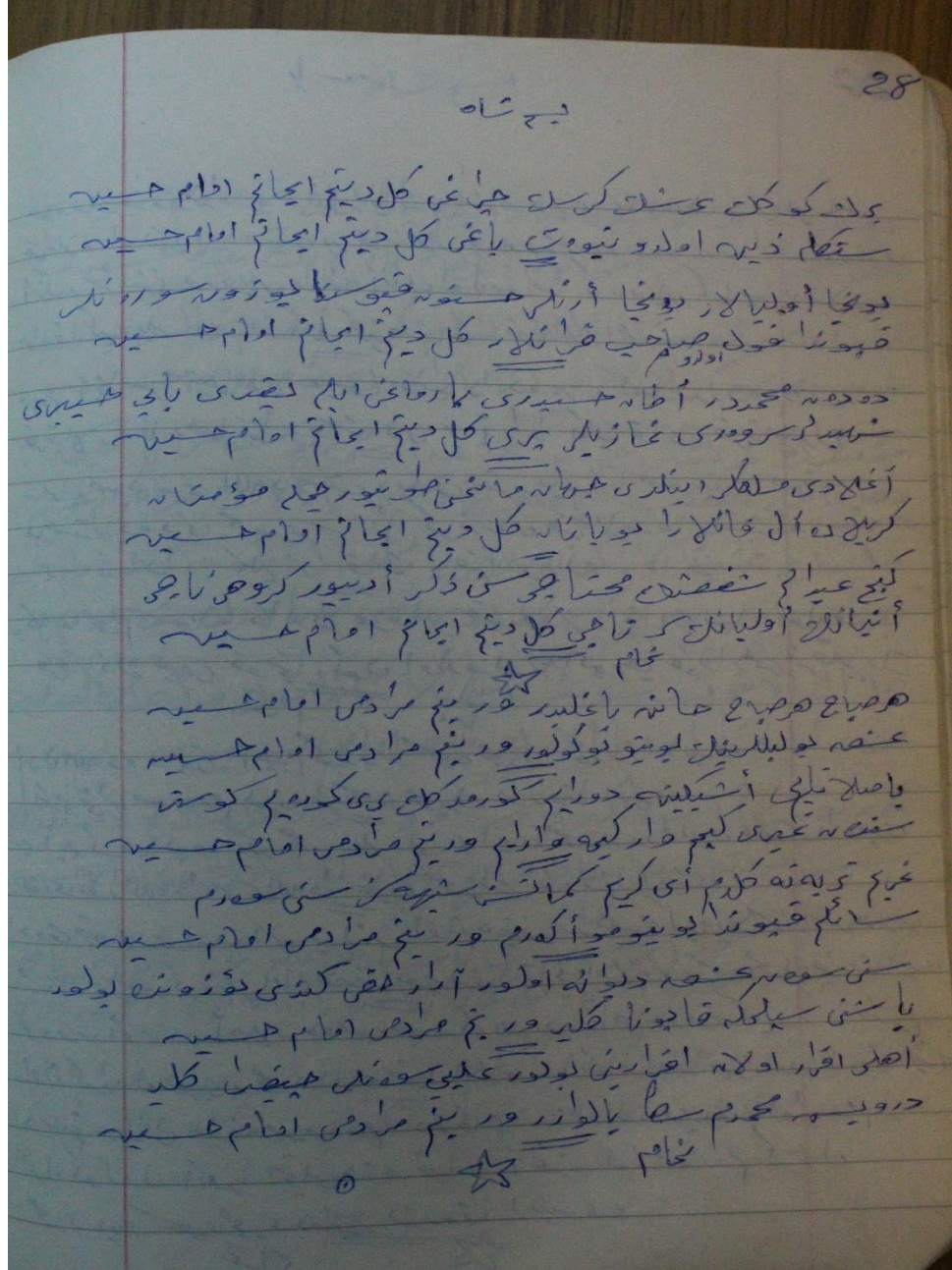
- Kurnaz, C. (1995). "Felek" maddesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul: TDV Yayınları, 12, 306-307.
- Melikoff, I. (1999). *Hacı Bektaş: efsaneden gerçeğe*. İstanbul: Cumhuriyet Kitap Kulübü.
- Mertoğlu, M. (2009). "Salâtüselâm" maddesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul: TDV Yayınları, 36, 23-24.
- Örnek, S. (2016). *Türk halkbilimi*. Ankara: Bilge Su Yayınları.
- Öz, M. (2011). *Başlangıçtan günümüze İslam mezhepleri tarihi*. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Pardadır, S. (1994). "İslam'da Dua" maddesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul: TDV Yayınları, 9, 530-535.
- Rençber, F. (2012). *Adıyaman'da Alevilik*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sümer, F. (1993). "Çepni" maddesi, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul: TDV Yayınları, 8, 269-270.
- Şahin, H.İ. (2010). Bektaşî fıkraları ve gülme teorileri. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırmaları Dergisi*, (55), 255-268.
- Şahin, H.İ. (2019). *Âşıklık yolunda bir kamber: Matemî*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Türkmen, F. (2003). Şah İsmail Hatayî'nin Anadolu Alevî-Bektaşîliği ve Alevî-Bektaşî edebiyatı üzerindeki etkileri. *2.Uluslararası Şah Hataî Sempozyumu Bildirileri*. 317-328.
- Uzun, M. (1996). Türk tasavvuf edebiyatında bir dua ve niyaz tarzı gülbank. *İLAM Araştırma Dergisi*, 1(1), 69-84.
- Uzun, M. (2002). "Türk Edebiyatında Kerbela" maddesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Ankara: TDV Yayınları, 25, 255-268.
- Üçer, C. ve Turan, A. (2005). Tokat yöresi Alevîleri; tarihçesi, inançları, örf ve adetleri. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (20), 35-67.
- Yazıcı, M. (2011). *Alevîlik-Alevî deyişlerinin ve gülbanklarının sosyolojik analizi*. İstanbul: Çıra Yayınları.

Yıldırım, D. (1992). *Türk dünyası el kitabı/edebiyat*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma
Ens. Yay.

Yıldırım, R. (2018). *Geleneksel Alevilik-inanç, ibadet, kurumlar, toplumsal yapı, kolektif
bellek*. İstanbul: İletişim Yayınları.

EKLER

EK-1: Fotoğraflar

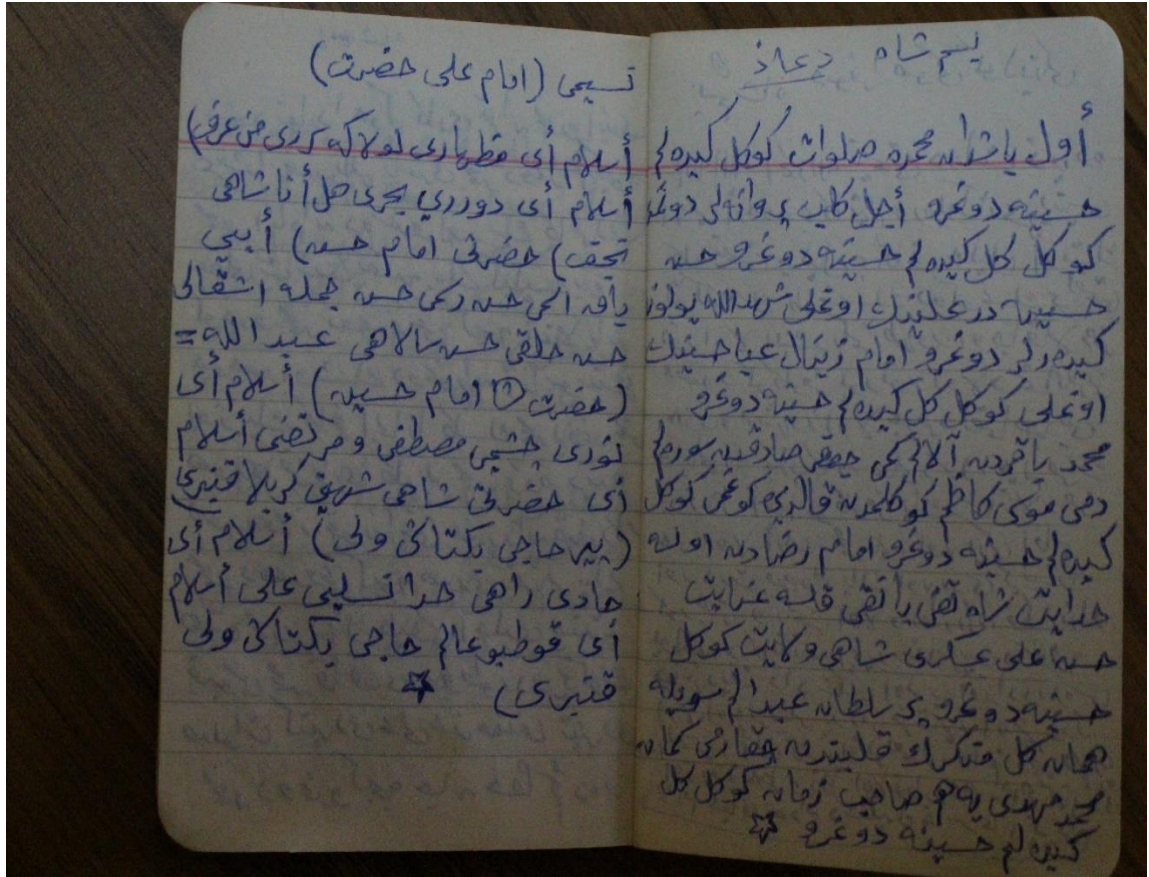
1 No'lu Mecmua (13b) sayfası

(۱۴۴) بیلک عیالک آتاک اُلف عجماتا یاغلیدر یا شخ (با) یاده ده
 ایچله قنار (ت) شخ ایچکده ایچش (ش) سربس اوتلارا یا قما
 (ج) یوجیاندازی آتالما (ح) عطیمین یقما (خ) حد یا قالدی ایچش
 (د) دردیجک علائیک (ذ) ظلمه مضمک (ر) رحمتک
 کاتبک (ز) زوالا اوغرا تما زری (س) سبیل قلبین
 یا قالا (ش) شیطانک شرارنده صاقللا (ص) صاردقک
 دوت نفسی صاقللا (ص) درکاها قالدی ایچش
 (ط) صاحب زبانی (ع) دی دینم ایمان (غ) قادرک
 یوقور ذره حیه کمان (ق) قهراتا قالدی ایچش (قا) قاشلا
 قیللم کاهی (ک) کرم ایلم کول یوزلو شام (ل) لطف ایله
 کتاهی (م) مرداتا قالدی ایچش (ن) نسی ایلم اُصیر
 وحی اولویور تمام (لا) او قوروم کوی یو محله قالدی ایچش
 قول مصطفی ایدر دینیم یلی تبیین قاونمای قانی
 حوجام حضرت حضرت اوستادم علی تا اذله و آردر هیوشورم
 نام
 عالمی مرده شیخین درگاه سلطانلار صهای تجارالرا حانه یا ک یوشلار اذویه
 تمیزیلر کرده صهای
 صولانا خیلا لردیه رومی سلطانه عزتدیه اوزله کتای تصیحت وردیه
 مغه بولونک یو آنک دوقو سوزجو کتای تصیحت وردیه دییه صورتو
 کتای یو یانه اول دیشلر قورتلمه اُدیورک
 کتای یو یولک اُمر کتایر هو شوله یا بیورک
 حقه کتای سلطانه یا بی شیطانک سوزو ایله حرکت اُدیورک
 نام

1 No'lu Mecmua (45a) sayfası

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اقْرَأْ بِعِزِّ
اللَّهِ عِزِّ لِقَائِكَ أَنْتَ قَوْلُ يَوْمِ آدَمَ حَيْفَ اللَّهُ
نَسَحْتَهُ مِنْ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ خَلِيلُهُ اللَّهُ فَكَلَّمَهُ ثُمَّ
دِينَهُ دِينِ الْإِسْلَامِ كِتَابَهُ الْقُرْآنَ غِيَابَهُ
كَأَنَّهُ مَحْجَرٌ عَلَيْهِ الْإِسْلَامَ عَمَّنْزَهُ ثُمَّ شَأْنَهُ
فِرْدَانٌ عَلَيْكَ يَدُهُ سَيْفٌ كَوْوَهُوَ
تَأْجِبِي دَهْ نَيْمِ أَعْمَامِ حَقِيقِي صَادِقِي
مَنْ صَبِيحِ دَهْ نَيْمِ طَارِقِي نَارُهُ نِي
سُورَةُ الْيَسِينِ لَوْ كُنْتَ حَسِيبًا
اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ
وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ
كَلِمَةُ طَوْفِ الْجِبْرِ أَلْ وَرَدَمِ أَنْتَ كَطَوْنِ
دَوْمِ طَوْفِ نَوْمِ أَنْتَ كَوْوَهُوَ سَيْفِ الْمَلِكِ أَوْغَلَا
أَنْتَ كَوْوَهُوَ بَيْضِ أَنْتَ كَوْوَهُوَ طَالِبِ أَوْلَمِ
أَوْلِيَا رَهِيمِ كَوْوَهُوَ سَيْفِ خَطَارِ

2 No'lu Mecmua (2a) sayfası

2 No'lu Mecmua (23a) sayfası

